

DEMNIJEVSKA

ДЕМНИЕВСКА

Министерство за култура на Република Македонија
Ministria për Kulturë e Republikës së Maqedonisë
Ministry of Culture of the Republic of Macedonia

НУ Национална галерија на Македонија
IK Galeria Kombëtare e Maqedonisë
NI National Gallery of Macedonia

ЕВГЕНИЈА ДЕМНИЕВСКА EVGENIJA DEMNIEVSKA

метаморфози на линијата
métamorphoses de la ligne
metamorphoses of the line

Чифте амам/Çifte Amam/Chifte Hamam
Октомври/Tetorë/October/ 2017

НУ Национална галерија на Македонија
Железничка 18, 1000 Скопје, Република Македонија
Тел.: + 389 (0)2 31 26 856; Факс: + 389 (0)2 31 09 566
www.nationalgallery.mk; contact@nationalgallery.mk
Евгенија Демниевска, Ретроспективна изложба
Метаморфози на линијата
Чифте амам, октомври 2017

Издавач: НУ Национална галерија на Македонија
За издавачот: д-р Дита Старова Керими, директор
Организација на изложбата: Ана Франговска
Текст: Ана Франговска, Ангелики Гаридис
Соработник: Александра Зиновски-Вилиќ
Превод на англиски: Дарко Путилов и Ендру Морис
Превод на француски: Пјер Лешнер, Ангелики Гаридис,
Маја Бибановска и Дидие Гаран
Дизајн: Борис Шемов
Фотографии: документација на авторот
Лектура: Кирил Ангелов
Печат: Винсент графика, Скопје
Тираж: 400

NI National Gallery of Macedonia
Zeleznicka 18, 1000 Skopje, Republic of Macedonia
Tel.: + 389 (0)2 31 26 856; Fax: + 389 (0)2 31 09 566
www.nationalgallery.mk; contact@nationalgallery.mk
Evgenija Demnievska, Retrospective exhibition
Metamorphoses of the Line
Cifte Hamam, October 2017

Publisher: NI National Gallery of Macedonia
For the publisher: Dita Starova Qerimi, PhD, director
Organization of the exhibition: Ana Frangovska
Texts: Ana Frangovska, Angeliki Garidis
Collaborator: Aleksandra Zinovski-Vilić
English translation: Darko Putilov and Andrew Morris
French translation: Angueliki Garidis
Maja Bibanovska, , Didier Garin
Design: Boris Semov
Photography: the documentation of the artist
Edited by: Kiril Angelov
Printed by: Vincent Grafika, Skopje
Copies: 400

Поддржано од Министерството за култура на Република Македонија
Mbështetur nga Ministria për Kulturë e Republikës së Maqedonisë
Supported by the Ministry of Culture of the Republic of Macedonia

СОДРЖИНА/TABLE DES MATIERES/CONTENTS

ЗА ИГРАТА, ЗА ВАРИЈАБИЛНОСТА, ЗА НЕПОСТОЈАНОСТА, ЗА КОМУНИКАЦИЈАТА, ЗА НОМАДИЗМОТ, ЗА ЛИНИЈАТА...	7
Кон творечкиот опус на Евгенија Демниевска <i>Ана Франџовска, куратор</i>	
LA CRÉATIVITÉ EN PERPÉTUELLE ÉVOLUTION D'EVGENIJA DEMNIEVSKA	11
<i>Par Ana Frangovska, conservatrice</i>	
THE EVER-CHANGING CREATIVITY OF EVGENIJA DEMNIEVSKA	15
<i>By Ana Frangovska, curator</i>	
ЕВГЕНИЈА ДЕМНИЕВСКА: МЕТАМОРФОЗИ НА ЛИНИЈАТА	33
<i>Анџелики Гаридис</i>	
EVGENIJA DEMNIEVSKA OU LES MÉTAMORPHOSES DE LA LIGNE	57
<i>Ангуéliки Гаридис</i>	
EVGENIJA DEMNIEVSKA - METAMORPHOSES OF THE LINE	73
<i>Ангуéliки Гаридис</i>	
БИОГРАФИЈА	134
BIOGRAPHIE	142
BIOGRAPHY	149
БИБЛИОГРАФИЈА/BIBLIOGRAPHIE/BIBLIOGRAPHY	156

1967-2017

Избрани дела/Œuvres choisies/Selected works

ЗА ИГРАТА, ЗА ВАРИЈАБИЛНОСТА, ЗА НЕПОСТОЈАНОСТА, ЗА КОМУНИКАЦИЈАТА, ЗА НОМАДИЗМОТ, ЗА ЛИНИЈАТА...

Кон творечкиот опус на Евгенија Демниевска

Јана Франџовска, куратор

Евгенија Демниевска е македонска уметница што долга низа години живее надвор од границите на нашата земја, но никогаш не го заборавила своето потекло. Иако „номад“ (и во буквална и во индиректна смисла, во творештвото), целиот свој живот секогаш се враќа во Македонија, од каде што се полни со духовна храна и каде што одвреме-навреме ги презентира своите нови визуелни сознанија. По долга пауза, имаме ретка можност да видиме нејзина поинтегрална изложба во Националната галерија на Македонија, како своевидна мини ретроспектива насловена „Метаморфози на линијата“, со што македонската јавност ќе се потсети или ќе се запознае со творечкиот пат на Демниевска, од нејзините почетоци, па сè до најновите уметнички сензации што ја окупираат креативната природа на оваа авторка. Таа е плодна авторка, уметник што бил актуелен во секој временски период и во секој уметнички круг каде што творел (од белградскиот уметнички круг, преку јапонскиот ликовен спектрум, француската актуелна сцена, а за македонската се подразбира – иако тука најмалку црпела знаење, влијанија, искуства, референци). Она по што ќе биде секогаш препознаена е тоа што е ретка авторка од таа генерација ликовни уметници (веќе постара генерација), која рано почнала да се занимава (и сè уште се занимава) со новите техничко-технолошки помагала, со интернетот, факсот, телекомуникациските вмрежувања и можноста за временско-просторна комуникација без оглед на времето и на просторот, без граници и без пречки.

Таа дипломира на Академијата за ликовни уметности во Белград, каде што ја завршува и специјалката. Во раните осумдесетти се вклучува во активностите на белградскиот уметнички круг и во новата уметничка практика, каде што дејствува заедно со Раша Теодосиевиќ, Марина Абрамовиќ, Душан Оташевиќ, Радомир Дамјановиќ - Дамјан, Бојан Бем, Зоран Поповиќ, Бора Иљовски и други. Оваа генерација започнува промени на тогашната југословенска сцена, со воведување нови уметнички практики и жанрови, како инсталација, фотографија, перформанс, боди-арт итн. На тие први изложби, „Дрангуларијум“¹ и „Објекти и проекти“, Демниевска учествува со објектите „Врата од мојот таван“ и „Мирис на нане“ (нане во големо количество ставено во галериски простор, кое доминира со својата арома), како утилитарни предмети од секојдневието што имаат значење и кои со одлука на авторот стануваат уметнички експонат (упатуваат на проблематиката на просторот и на сетилното). Во 1973 година ја добива стипендијата „Момбушо“ од јапонската влада за постдипломски студии во Јапонија, каде што магистрира на Универзитетот за уметност во Токио. Влијанието на источната зен- философија, како и на азиското сликарство, се очигледни во нејзиниот уметнички репертоар од тој период, а секако и како референција во подоцнежниот ангажман. Работата на хартија е исто така големо влијание, како и манипулацијата и варијабилноста на истата при изложување.

Во тој период, Демниевска креира геометриски организирана слика, со одредена предлошка (лирски мотив, фигуративна или апстрактна композиција), која може да се рекомпонира со учество на публиката. Во нејзините дела, пејзажот преминува во специфично интониран поп-арт, со многу шанси да премине во геометриски распоред на нештата во просторот². Во деликатните остварувања на Демниевска, по

¹ Изложбата „Дрангуларијум“ имала за цел уметникот да донесе нешто што го сака, нешто што му значи, па така Демниевска уште тогаш размислувала за просторот бидејќи вратата е тоа што го омеѓува она внатре од она надвор, таа е некаква гранична линија помеѓу.

² Соња Абациева-Димитрова, „Врсниците јаваат во насока на фигуративното“, Комунист, Скопје, 1972

престојот во Јапонија, се продолжува стремежот кон префинета и внимателна анализа на деталите, со која се поетизираат, се пречистуваат до суштественото формалните и колористички белези на нејзините мотиви³. Во тие објекти, има „игрива“ фигурација, фигурација расцепкана во стилот на сложувалка. Тоа се дела што бараат интеракција и од публиката и нејзино активно вклучување во вкompilerувањето на „финалниот“ производ, при што секако се поставува прашањето за комбинациите и чија перспектива е поадекватна, на авторот или на посетителот или, пак, секоја има своја оправданост? Поп-арт одликите лежат токму во аниматорскиот аспект на објектите на Демниевска, во нивната игривост, во понудените можности за толкување на делото на многувозможни предлошки и во голем број комбинаторики. Колоритот во некои од овие дела е силен – попистички, но во најголем дел тој е смирен, често монохроматски, цртежот доминира, како и графичкото разрешување на површините. Во неколку континуирани проекти Демниевска го развива овој „систем“ на мултипликации и програмски осмислени „грешки во системот“, со цел да се понуди секогаш нова верзија и варијанта и да се укаже на безбројните можности, како отворено уметничко дело.

По оваа фаза, Демниевска започнува да се интересира уште повеќе за тоа како може да се вклучи публиката директно во креирањето на едно уметничко дело. Се интересира и за новите можности најнапред на телефонот и телефаксот, а потоа и на интернетот, со чија помош без ограничувања во просторот и во времето разни интелектуалци и креативци од целиот свет, на покана на авторката, може да колаборираат во мрежното создавање на уметничкото дело. Оваа идеја се јавува речиси паралелно со сродните перформативни активности на францускиот автор Натан Карчмар. Проектот на Демниевска „Истанбул-Белград“ се случува во септември 1989 година, а само три месеци подоцна споменатиот автор, Карчмар, ја кани Демниевска во декември 1989 година да учествува на неговиот проект „Арт планет“, кој има многу сличен концепт и функционираат на слична идејна линија. Овие проекти се познати под терминот „хепенстанс“ (happenstance), кој значи уметничко случување на интернет, а името е кованицата од англискиот збор „happen“ (случување) и „circumstance“ (околност, која резултира од случајност) и „happily“ (среќно, на среќен начин, успешно). Станува збор за проекти во кои со помош на свест, интуиција, синхронизација, коинциденција, се случуваат симултани акции во различна средина/ градови/држави во истовреме. Секој од нејзините проекти, првите неколку насловени „Линија“ (два во 1989, 1990, 1991), а наредните „Porte Accattone“ (1995), „Curriculum Vitae“ (1996), „Eurynome’s gambit/ Chaos in action“ (1997) и „Јас, тоа е некој друг“ (1998), третира различна иницијална идеја, по која ги кани учесниците, кои по своја лична волја прифаќаат или не да учествуваат во проектот, имајќи потоа целосна одговорност за неговиот исход. Тие функционираат во виртуелен свет, соработуваат и финалните предлози во разновидни форми (цртежи, фотографии, текстови, звук, видеа итн.) се поставуваат како придружен материјал во дадена „галериска кутија“ која е само една точка во целиот мрежен виртуелен систем. Уникатноста на секој проект лежи во тоа што тие се неповторливи, реализирани со добра енергија, генерирана симултано. Како доказ и документ од „хепенстансите“ остануваат фотографии и видеодокументација.

Од 2003 година навака, Демниевска се навраќа на својата ликовна активност и создава циклуси дела, на хартија или со комбинарана техника како: акрилик врз фотографија, платно или хартија во комбинација со просирна фолија, дигитални принтови (со кои поинтензивно почнува да работи од 2009 година) итн. Акцентот во овие предоминантно ликовни реализации (ликовни поради тоа што во нив доминираат класичните ликовни елементи) е линијата и тоа онаа обликувана во форма на знак за бесконечност (иако имаат и други, утилитарни или секојдневни конотации - филцани за кафе, прибор за јадење и слично) и презентирани во многубројни варијации, комбинаторики, како и симулакруми. Мошне често димензиите на експонатите се големи и окупираат обемни сидни површини. Експресивниот

³Б. Петковски, Современо македонско сликарство, Македонска ревија, Скопје, 1981

обоен потег врз хартијата остава впечаток на сликарска афектација, разиграна и естетски издигната на високо ниво. Интервенциите врз фотографиите, пак, во циклусот „Јас, тоа е некој друг“, се со помали димензии и го задржуваат експресивниот вокабулар. Станува збор за портретни фотографии врз кои Демниевска интервенира речиси до граница на непознаватливост на фотографската предлошка. Таа со акрилик натсликува друга портретна претстава што е надополна на фотографијата, нова верзија, симултан портрет, исто експресивно изведен со минимални колористички акцентски целисти, а повеќе со експресивна линија и потег на четка. Во „Адам и Ева“, пак, одново се враќа знакот на бесконечност, кој како дизајн-интервенција навлегува во агломерацијата на фотографската уникатност и создава поинаков склоп на пораката и фонот на концептот. Слична експресивна транспарентност е забележлива и во мошне инвентивниот проект на разредување на бојата на пластичните мушамии, акција со која се создаваат интересни, претежно апстрактни композиции што имаат своја аура на графичност и геометризам од една страна наспроти лирскиот „цртеж“ од друга.

Дигиталниот принт е уште еден медиум во кој Евгенија Демниевска е на сигурен терен, таа или фотографира готови кадри што ги наоѓа во своето секојдневие или, пак, од најдени предмети и отпадоци прави инсценирани фотографии што имаат свое значење и концепциска намена. Тие се често апсурдни и утопистички и носат некоја генерална порака. Трети, пак, се изведени со компјутерска анимација и чист бинарен јазик, со цел да се создаде чист сајбер-ефект што има голем уметнички импакт.

Инсталациите на Демниевска, пак, се најчесто поврзани со видеата и ефектот од презентацијата на тие видеа врз некоја површина. Мобилноста, варијабилите, променливата константа се одново акцентите низ кои се движат и нејзините видеоинсталации што ги третираат јазикот, формата, обликот, верувањето, разликите, екопроблемите итн. Во нив важен сегмент се просторот, светлината, транспарентноста, движењето како принципи низ кои се толкува идеосинкразмот.

Една интересна просторна инсталација од 2016 година „Потпиши ја празнината“ е длабоко философска прелогомена, во која како ритуал авторката користи ф’стаки во лушпа, кои при празнење оставаат отпадок-лушпа што треба да се потпише како дел од процесот на создавање на делото. Секој затворен циклус на делото е составен од три половинки од лушпи (сместени во просирна кутија), на едната лушпа се потпишува авторката, на втората посетителот, а третата останува празна, како иницијација за отворениот циклус при егзегеза на едно уметничко дело.

Видеата, пак, кои ги создава Демниевска низ годините, не земајќи ги предвид документаторските видеа поврзани со „хепенстансите“ што служат како потврда и доказ за одредена акција, се најчесто концептуални (а не наративни), фигуративни (претежно во себе вклучуваат луѓе како главни чинители), поделени во две или повеќе полиња и работат по принципот на дуалитет или спротивност или, пак, синхронитет, кој за авторката нуди нови солуции на зададените прелудиуми. Од обично видео, снимено со видеокамера, постепено кон средината на првата деценија на 21. век, Демниевска воведува и анимација, која најнапред ја комбинира со снимениот видеоматеријал (на пример, во „Fluid Flux man“ и „Fluid Flux women“), а потоа анимацијата се претставува како завршен видеоциклус сам по себе што конструира одредена концептуална симулација (Memento mori итн.)

Уште долго може да се анализира и да се толкува во детали делото на Демниевска бидејќи самото по себе е отворен цитат и наратив што нуди цел паноптикум на анализи. Сестраноста, мултимедијалноста и современоста на оваа авторка, заедно со философските предилекции кои ја интересираат нејзината природа, во комбинација со наученото, стекнатото, референтното, создаваат дела вредни за толкување, а секако и за паметење. Нека биде ова презентирање на Евгенија Демниевска само почетна точка од која ќе продолжи дефинирањето на нејзиното заслужено место во историјата на македонската уметност во 20. и во 21. век.

LA CRÉATIVITÉ EN PERPÉTUELLE ÉVOLUTION D'EVGENIJA DEMNIEVSKA

Par Ana Frangovska, conservatrice

Si l'artiste macédonienne Evgenija Demnievska a vécu de nombreuses années hors des frontières de son pays natal, elle n'a jamais oublié ses racines. Bien qu'elle ait été nomade toute sa vie, elle est toujours revenue chez elle pour nourrir son esprit et montrer quelques-unes de ses dernières créations visuelles. Ne sait-on pas en effet que « *Celui qui revient toujours ne part jamais* » ?

Ainsi, après une longue pause, nous avons à présent l'occasion unique de profiter d'une exposition plus exhaustive de son travail à la Galerie nationale de Macédoine. Cette rétrospective, intitulée « Métamorphoses de la ligne », retrace le parcours créatif de Demnievska depuis ses débuts jusqu'à ses dernières créations artistiques. C'est une artiste prolifique qui a su prendre le pouls de son époque et des différents cercles qu'elle a pu fréquenter, des scènes artistiques de Belgrade à celles du Japon ou de la scène française actuelle, sans jamais oublier ses liens avec l'art macédonien. Elle possède un talent créatif rare, appartenant à cette génération d'artistes qui a été parmi les premières à s'intéresser aux nouvelles technologies telles l'Internet, le fax, les réseaux de télécommunication, et à la possibilité de communiquer à travers l'espace et le temps, sans frontières et sans entraves.

Demnievska est diplômée de l'Académie des Beaux-arts de Belgrade, où elle a également suivi d'autres études artistiques. Au début des années 1980, elle a intégré la nouvelle scène artistique de Belgrade, et a travaillé, entre autres, avec Raša Teodosijević, Marina Abramović, Dušan Otašević, Radomir Damjanović-Damjan, Bojan Bem, Zoran Popović ou Bora Iljovski. Cette génération a profondément bouleversé la scène artistique yougoslave de l'époque, introduisant de nouveaux genres et pratiques artistiques, comme l'installation, la photographie, la performance et le body art. Demnievska a participé aux premières expositions « Drangularijum »¹ et « Objets et projets » avec ses œuvres « Porte de mon grenier » et « Arôme de menthe » (où une importante quantité de menthe remplissait de son arôme l'espace d'exposition), présentant des objets du quotidien transformés en objets d'art en jouant avec la notion d'espace et avec les sens. En 1973, grâce à la bourse d'études supérieures Monbusho que le gouvernement japonais lui a décernée, elle a obtenu son master à l'Université des arts de Tokyo. L'influence de la philosophie zen, ainsi que celle de la peinture asiatique est manifeste dans son répertoire artistique de cette époque, et a continué à imprégner ses travaux ultérieurs. Le papier en tant que matière joue également un rôle important, à la fois en termes de manipulation et de variabilité durant l'exposition.

Au cours de cette période, Demnievska a créé une série d'images organisées géométriquement, avec une matrice spécifique (motifs lyriques et compositions figuratives ou abstraites), qui pouvaient être recomposées grâce à la participation du public. Dans son travail, les paysages deviennent du pop art, où la disposition géométrique des objets dans l'espace offre de multiples possibilités.² Dans les œuvres d'une grande délicatesse créées suite à son séjour au Japon, Demnievska a poursuivi son analyse minutieuse et raffinée des détails subtils, les poétisant et les purifiant pour atteindre des formes et motifs essentiels aux caractéristiques colorimétriques propres.³

¹ L'exposition intitulée « Drangularijum » a autorisé les artistes participants à amener tout ce qu'ils désiraient, du moment que cela faisait sens pour eux. À cette époque déjà, Demnievska réfléchissait à la notion d'espace, voyant les portes comme se séparant et délimitant l'intérieur de l'extérieur, comme une sorte de frontière intermédiaire.

² Соња Абаџиева – Димитрова, Врсниците јаваат во насока на фигуративното, Комунист, Скопје, 1972 (Sonja Abadzjeva - Dimitrova, *Les Pairs avancent en direction du figuratif*, Komunist, Skopje, 1972, en macédonien).

³ Б. Петковски, Современо македонско сликарство, Македонска ревија, Скопје, 1981 (B. Petkovski, *La Peinture macédonienne moderne*, Makedonska revija, Skopje, 1981, en macédonien).

Ces travaux, qui adoptent une figuration fragmentée et « ludique », ne sont pas sans évoquer un puzzle et demandent l'interaction des spectateurs et leur participation active à la recombinaison du produit artistique « final ». Ceci soulève de nombreuses questions, par exemple celle de savoir qui de l'artiste ou du spectateur a la perspective la plus pertinente – chacune ayant sa propre justification. Des éléments du pop art imprègnent l'aspect animé des œuvres de Demnievska, dans leur souplesse et leur caractère ludique, et dans toutes les possibilités d'interprétation offertes en termes de variétés de motifs et de combinaisons. Les couleurs de certaines de ces œuvres sont très riches, rappelant le pop art, mais la plupart d'entre elles sont plus sobres et subtiles, souvent monochromes et dominées par le dessin et la résolution graphique des surfaces. Dans de nombreux projets ultérieurs, Demnievska a peaufiné ce « système » de multiplications et programmé des « erreurs dans le système » afin de créer d'innombrables nouvelles versions et variations, et une œuvre d'art illimitée.

Suite à cette expérience, Demnievska s'est encore davantage intéressée à la manière de faire directement participer le public à la création d'une œuvre d'art. Elle a ainsi exploré les nouvelles possibilités émergentes offertes par le téléphone et le fax, puis par Internet, grâce auquel elle était en mesure d'inviter des intellectuels et des artistes du monde entier à coopérer sur la création d'œuvres, sans contraintes de temps ou d'espace. Cette idée est née quasiment au même moment que les performances de l'artiste français Natan Karczmar. Le projet « Istanbul-Belgrade » de Demnievska a été créé en septembre 1989, et à peine trois mois plus tard, en décembre, Karczmar l'a invitée à participer à son projet « Art Planète », basé sur un concept très similaire. Ces projets ont été collectivement appelés « Happenstances », terme forgé pour désigner les événements artistiques Internet, lors desquels la conscientisation, l'intuition, la synchronisation et la coïncidence se mêlent pour produire des actions simultanées dans différents contextes, villes et pays. Chacun de ses projets, comme « Ligne » (deux projets en 1989, puis en 1990 et 1991), et les suivants « Porte Accattonne » (1995), « Curriculum Vitae » (1996), « Le Gambit d'Eurynomé / Chaos dans l'action » (1997) et « Je est un autre » (1998) l'ont vue inviter des participants potentiels. Il leur était possible d'accepter ou de refuser l'invitation, mais, quelle que soit leur décision, ils devaient assumer l'entière responsabilité du résultat. Ils ont collaboré dans un monde virtuel, les propositions finales, de formes diverses (dessins, photographies, textes, sons, vidéos, etc.), étant placées dans une « boîte d'exposition » ne représentant qu'un point au milieu du réseau virtuel. Le caractère unique de chaque projet tenait au fait qu'aucun d'entre eux ne pouvait être répété et qu'ils étaient livrés avec énergie et générés de façon simultanée. Des photographies et des vidéos témoignent de la réalité de ces Happenstances.

Depuis 2003, Demnievska est revenue aux arts plastiques et a créé des cycles d'œuvres, utilisant du papier ou des techniques mixtes comme la peinture acrylique sur photo, toile ou papier, en combinaison avec du film translucide, des impressions digitales (particulièrement depuis 2009), etc. Ces œuvres sont dominées par des lignes formant le symbole de l'infini (même si l'on peut également y déceler des connotations utilitaires ou quotidiennes – tasses de café, couverts, etc.) présentées dans de nombreuses variations, combinaisons ou simulacres. Les pièces exposées sont souvent de grandes dimensions et s'étalent sur d'imposantes surfaces murales. Les touches colorées expressives sur le papier créent une impression évoquant la peinture, de façon ludique et d'une esthétique extrêmement raffinée. Les interventions sur les photographies, comme nous pouvons le voir dans le cycle « Je est un autre », sont de dimensions plus réduites et adoptent un vocabulaire expressif. Dans ces portraits, le fond des images est rendu quasiment méconnaissable par les interventions de Demnievska. À l'aide de peinture acrylique, elle peint un portrait complémentaire par-dessus l'original, en créant une nouvelle version, rendue de manière similaire. L'accent est mis moins sur les couleurs, que sur les lignes et les coups de pinceau expressifs. Dans l'œuvre intitulée « Adam et Ève », le symbole de l'infini revient, pénétrant la singularité de la photographie et créant un message et un arrière-plan différents. La même transparence expressive peut être observée avec l'idée qu'a eue l'artiste de diluer les couleurs de la toile cirée, procédé qui crée d'intéressantes compositions, abstraites pour la plupart, possédant une aura graphique et géométrique propre.

Evgenija Demnievska n'est pas non plus une novice en matière d'impressions numériques. Elle prend elle-même des photos de scènes réelles ou utilise différents objets ou résidus pour ingénieusement mettre en scène des photographies pleines de sens et d'intentions conceptuelles, souvent absurdes ou utopistes, tout en faisant passer un message général. D'autres sont issues de l'animation assistée par ordinateur et du langage binaire, leur conférant un aspect cybernétique au fort impact artistique.

Les installations de Demnievska sont essentiellement liées aux vidéos et à l'effet qu'elles produisent lorsqu'elles sont présentées sur certaines surfaces. La mobilité, les variables et les constantes montrent comment ses installations vidéo abordent, entre autres, les questions du langage, de la forme, de la croyance, de la diversité ou des problèmes environnementaux. Dans ces œuvres, l'espace, la lumière, la transparence et le mouvement sont des éléments indispensables, autant que les principes qui nous permettent d'analyser l'idiosyncrasie de l'artiste.

« Signer le vide » est une œuvre profondément philosophique créée en 2016, dans laquelle, sous une forme rituelle, l'artiste utilise des pistaches dans leurs coques. Vidées, elles laissent un résidu qui est ensuite utilisé dans le processus de création de l'œuvre. Chaque cycle fini est composé de trois demi-coques (placées dans un réceptacle transparent). L'artiste signe la première coque, le visiteur la deuxième, et la troisième reste vide pour symboliser le cycle illimité de l'exégèse d'une œuvre d'art.

D'autre part, les vidéos produites par Evgenija Demnievska au fil des années – à l'exception des vidéos documentaires en lien avec les Happenstances, qui servent de témoignage et de preuve de ces activités spécifiques – sont plus conceptuelles que narratives ou figuratives (incluant les spectateurs comme participants principaux), divisées entre deux sujets ou plus et centrées sur le principe de dualité ou de contradiction, ou encore incluant une synchronicité offrant de nouvelles solutions à l'artiste.

Au milieu des années 2010, en utilisant un simple caméscope, Evgenija Demnievska a également introduit progressivement l'animation dans son œuvre, en l'associant par la suite à des enregistrements vidéo (comme dans « Fluid Flux Man » et « Fluid Flux Woman »), de manière à ce que l'animation représente par elle-même un cycle vidéo complet qui puisse ensuite créer une simulation conceptuelle particulière (« Memento Mori », etc.)

L'œuvre d'Evgenija Demnievska demanderait une analyse beaucoup plus approfondie. Elle demeure une question ouverte et offre une kyrielle d'analyses possibles. Sa polyvalence du point de vue des média utilisés et sa contemporanéité, associées à ses intérêts philosophiques et à une grande variété d'éléments appris, acquis et référencés, créent des œuvres d'art à la fois mémorables et se prêtant à l'interprétation. Nous espérons que cette présentation du travail d'Evgenija Demnievska servira de déclic et nous permettra de définir et de redéfinir sans cesse sa place dans l'histoire de l'art macédonien des 20e et 21e siècles.

Traduit par Pierre Loechner

THE EVER-CHANGING CREATIVITY OF EVGENIJA DEMNIEVSKA

By *Ana Frangovska*, curator

Although for many years Macedonian-born artist Evgenija Demnievska has lived beyond the country's borders, she has never forgotten her roots. Despite spending her whole life as a nomad, she has always returned home to nourish her mind and offer occasional glimpses into her latest visual creations. After all, didn't someone once say: "Who constantly returns, never leaves"?

And so, after a long break, we now have a rare opportunity to enjoy a more comprehensive exhibition of her work at the National Gallery of Macedonia. The retrospective, entitled "Metamorphoses of the Line", will chart Demnievska's creative journey from its earliest beginnings to her latest artistic creations. She is a prolific artist who has kept pace with the times and the diverse circles in which she has moved, from Belgrade's artistic circle, through the Japanese art spectrum, to the current scene in France, never losing sight of her links to Macedonian art. She is a rare creative talent, one of that generation of artists who were among the first to concern themselves with new technologies, such as the Internet, fax, telecommunication networking, and the possibility of communication across space and time, without borders and free of obstacles.

Demnievska graduated from the Academy of Fine Arts in Belgrade, where she also undertook further art studies. In the early 1980s, she became part of the new Belgrade artistic scene, and worked together with Raša Teodosijević, Marina Abramović, Dušan Otašević, Radomir Damjanović-Damjan, Bojan Bem, Zoran Popović, Bora Iljovski, and others. This generation brought about key changes in the then Yugoslav art scene, introducing new art practices and genres, such as installation, photography, performance, and body art. Demnievska was involved in the first "Drangularijum"¹ and "Objects and Projects," exhibitions with her works "Door from My Ceiling" and "Fragrance of Mint" (a large quantity of mint that filled a gallery space with its aroma), featuring everyday objects which she transformed into artistic exhibits (toying with notions of space and the senses). In 1973, she received the Mombusho Scholarship from the Japanese Government for postgraduate studies in Japan, where she earned a Master's at Tokyo University of the Arts. The influence of Zen philosophy, as well as Asian painting, is evident in her artistic repertoire of that period, and continued to permeate her later works. Paper work was also a major influence, both in terms of manipulation and variability during exposure.

During this period, Demnievska created a series of geometrically organised images, with a specific template (lyrical motifs, figurative or abstract compositions), which could be recomposed through public participation. In her works, landscapes become pop art, in which the geometric layout of objects in space offers up a variety of opportunities.² In the delicate works produced following her stay in Japan, Demnievska continued her refined and careful analysis of subtle details, poeticizing and purifying them to achieve an essential form and motifs with highly individual coloristic features.³ These works adopt a "playful" fragmented figuration

¹ The exhibition called "Drangularijum" enabled participating artists to bring whatever they wanted, as long as it was meaningful to them. Even at that time Demnievska was thinking about space, seeing doors as separating and delineating the inside from the outside, like an in-between borderline.

² Соња Абаџиева – Димитрова, Врсниците јаваат во насока на фигуративното, Комунист, Скопје, 1972 (Sonja Abadziewa - Dimitrova, Peers ride in the direction of the figurative, Komunist, Skopje, 1972, in Macedonian).

³ Б. Петковски, Современо македонско сликарство, Македонска ревија, Скопје, 1981 (B. Petkovski, Modern Macedonian Painting, Makedonska revija, Skopje, 1981, in Macedonian).

in the style of a jigsaw puzzle, requiring the interaction of the public and their active involvement in the recomposition of the “final” art product. This gives rise to numerous questions, such as whether the author or viewer’s perspective is more appropriate – each having its own justification. Pop art features are found in the animation aspect of Demnievska’s works, in their playfulness and flexibility, and in the opportunities for interpreting the work in terms of many possible patterns and combinations. The coloring in some of these works is strong, pop-art-like; but for the most part it is subtle, often monochrome, while the drawing is dominant, together with the graphic resolution of the surfaces. In several follow-up projects, Demnievska further elaborated this “system” of multiplications and programmatically designed “system errors” in order to create countless new versions and variations, in what became an open-ended artwork.

Following this experience, Demnievska became even more interested in how to engage the public directly in the creation of a work of art. She explored the new emerging opportunities offered by the phone and the fax, then the Internet, whereby she could invite intellectuals and artists from around the world to co-operate in the creation of artworks, free of time and space restrictions. This idea emerged virtually at the same time as the performances by the French artist Natan Karczmar. Demnievska’s “Istanbul-Belgrade” project took place in September 1989; just three months later in December 1989, Karczmar, invited Demnievska to participate in his “Art Planet” project, based on a very similar concept. These projects became collectively known as “Happenstances”, a term coined to describe Internet art events, in which awareness, intuition, synchronization, and coincidence all come together to produce simultaneous actions in different contexts, cities or countries. Each of her projects, such as “Line” (two in 1989, 1990, 1991), and the subsequent “Porte Accattone” (1995), “Curriculum Vitae” (1996), “Eurynome’s Gambit/Chaos in Action” (1997) and “I is Someone Else” (1998), involved the invitation of potential participants. They were free to accept or refuse to participate in the project, but would then assume full responsibility for the outcome. They collaborated in a virtual world, while the final proposals in various forms (drawings, photographs, texts, sounds, videos, etc.) were placed in a “gallery box”, representing just one point in the entire virtual network system. The uniqueness of each project lay in the fact that they were unrepeatably, delivered with energy, and generated simultaneously. Evidence and documentation of these Happenstances are still provided by photographs and videos.

Since 2003, Demnievska has returned to the realms of fine art and has created cycles of works, using paper or mixed media such as acrylic on photography, canvas or paper, in combination with transparent foil, digital prints (especially since 2009), etc. These works are dominated by lines in the form of an infinity sign (although also with utilitarian or everyday connotations – coffee cups, cutlery, etc.) presented in numerous variations, combinations, and simulacrum. The dimensions of the exhibits are often large and stretched out on expansive wall surfaces. The expressive colored strokes on paper create an impression of painting affectation, playful and aesthetically elevated to a higher level. The interventions on photographs, as seen in the cycle “I is Someone Else”, are smaller in size and adopt an expressive vocabulary. In these portraits, Demnievska’s interventions render the photographic background almost unrecognizable. Using acrylic, she paints another complementary portrait image over the original, creating a new version, expressively rendered in the same manner with a minimal colorist accent, but greater use of expressive lines and brush strokes. In the work called “Adam and Eve,” the infinity sign returns, penetrating the photographic uniqueness and creating a different message and background. Similar expressive transparency is also apparent in the dye dilution project involving oilcloth, creating interesting, mostly abstract compositions with their own graphic and geometric aura.

Evgenija Demnievska is also no stranger to digital printing; she either takes real-life pictures or uses objects and scrap to produce artfully staged photographs full of meaning and conceptual purpose. They are often

absurd and utopian, while communicating a general message. Others are the result of computer animation and pure binary language, creating a cyber effect full of artistic impact.

Demnievska's installations are mostly related to videos and the effect of presenting them on certain surfaces. The mobility, variables, and variable constants show how her video installations deal with the language, form, shape, belief, diversity, and environmental problems, etc. In these works, space, light, transparency and movement are vital, as are the principles through which idiosyncrasy is interpreted.

"Sign the Emptiness" is a profoundly philosophical ambient artwork dating from 2016, in which, in ritual form, the author uses pistachios in shells. When emptied they leave a residue which is then used as part of the process of creating the work. Each finished cycle is composed of three half shells (placed in a transparent box); the author signs the first shell, the visitor signs the second shell, while the third shell remains empty, symbolizing the open-ended cycle created during the exegesis of a work of art.

On the other hand, the videos that Demnievska has produced over the years – with the exception of the documentary videos related to the Happenstance events, which serve as a confirmation and proof of a specific activity – are mostly conceptual rather than narrative, figurative (involving people as main participants), divided into two or more fields and concerned with the principle of duality or contradiction, or involving a synchronicity that creates new solutions for the artist.

Using an ordinary camcorder, by the middle of the first decade of the 21st century, Demnievska had also gradually introduced animation, which she then combined with recorded video material (such as in "Fluid Flux man" and "Fluid Flux woman"); so that the animation represents a completed video cycle by itself which then creates a particular conceptual simulation ("Memento mori", etc.)

A detailed analysis and interpretation of Demnievska's body of work would require far more time than we have available: her oeuvre is an open quotation and a narrative that offers an entire galaxy of analyses. Her multimedia versatility and contemporariness – together with her philosophical predilections – combined with a variety of learned, acquired, and referenced elements – create works of art that are both deserving of interpretation and highly memorable. Our hope is that this presentation of Evgenija Demnievska will serve as a springboard, helping us continually define and redefine her place in the history of 20th and 21st century Macedonian art.

Translated from Macedonian by Darko Putilov and Andrew Morris

Врата од мојот таван, моето прво ателје, 1971, 200 x 84 см, изложбата „Дрангуларијум“, Галерија СКЦ, Белград

Porte de mon grenier, mon premier atelier, 1971, 200 x 84 cm, participation à l'exposition « Drangularijum », Galerie SKC, Belgrade

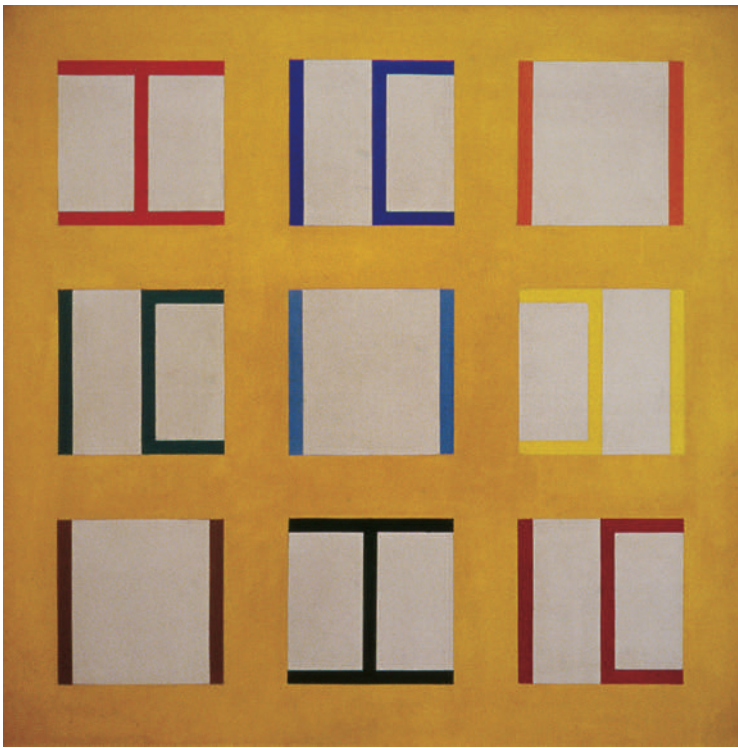
Door of my attic, my first studio, 1971, 200 x 84 cm, “Drangularijum” Exhibition, Gallery SKC, Belgrade

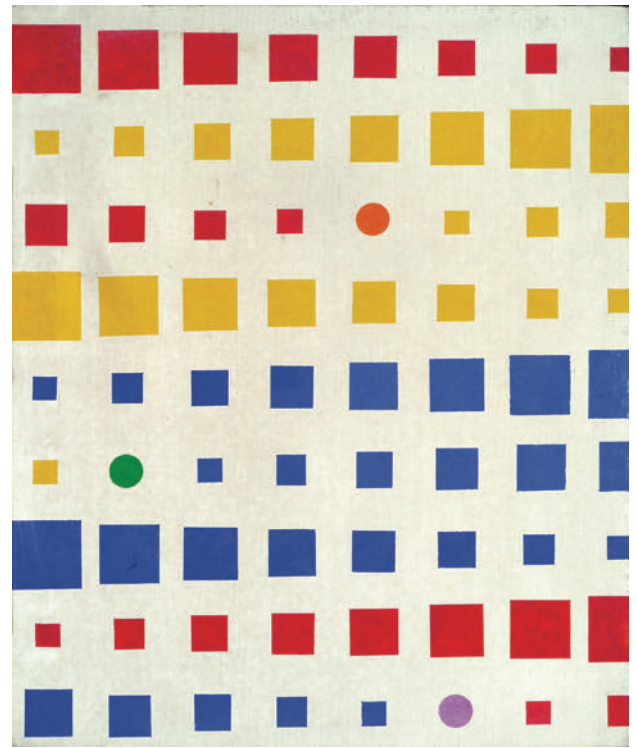
Мирис на нане, 1971, изложба „Дрангуларијум“, Галерија СКЦ, Белград

Arôme de menthe, 1971, participation à l'exposition « Drangularijum », Galerie SKC, Belgrade

Mint Aroma, 1971, “Drangularijum” Exhibition, Gallery SKC, Belgrade

1

2

3

1.

Прозорци, 1967, масло на платно, 100 x 100 см

Fenêtres, 1972, huile sur toile, 100 x 100 cm

Windows, 1972, oil on canvas, 100 x 100 cm

2.

Црвено, жолто, сино, 1967, масло на платно, 54 x 65 см

Rouge, jaune, bleu, 1967, huile sur toile, 54 x 65 cm

Red, yellow, blue, 1967, oil on canvas, 54 x 65 cm

3.

Владимир Демниевски, карате мајстор, 1972, масло на платно, 166 x 133,5 см

Vladimir Demnievski, maître de karaté, 1972, huile sur toile, 166 x 133,5 cm

Vladimir Demnievski, Karate master, 1972, oil on canvas 166 x 133.5 cm

4.

Лепеза, 1972, масло на платно, 151 x 124 cm

Éventail, 1972, huile sur toile, 151 x 124 cm

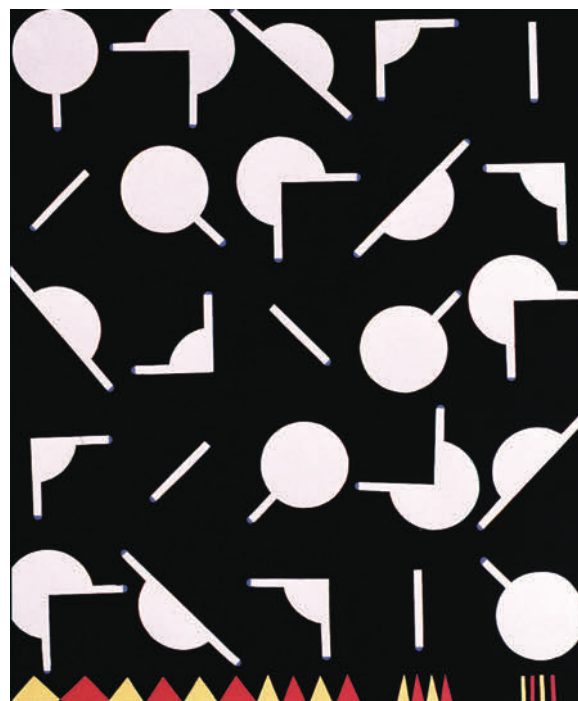
Hand fan, 1972, oil on canvas, 151 x 124 cm

5.

Растко Јовановић, 1972, масло на платно, 111 x 196 cm

Rastko Jovanović, 1972, huile sur toile, 111 x 196 cm

Rastko Jovanović, 1972, oil on canvas, 111 x 96 cm

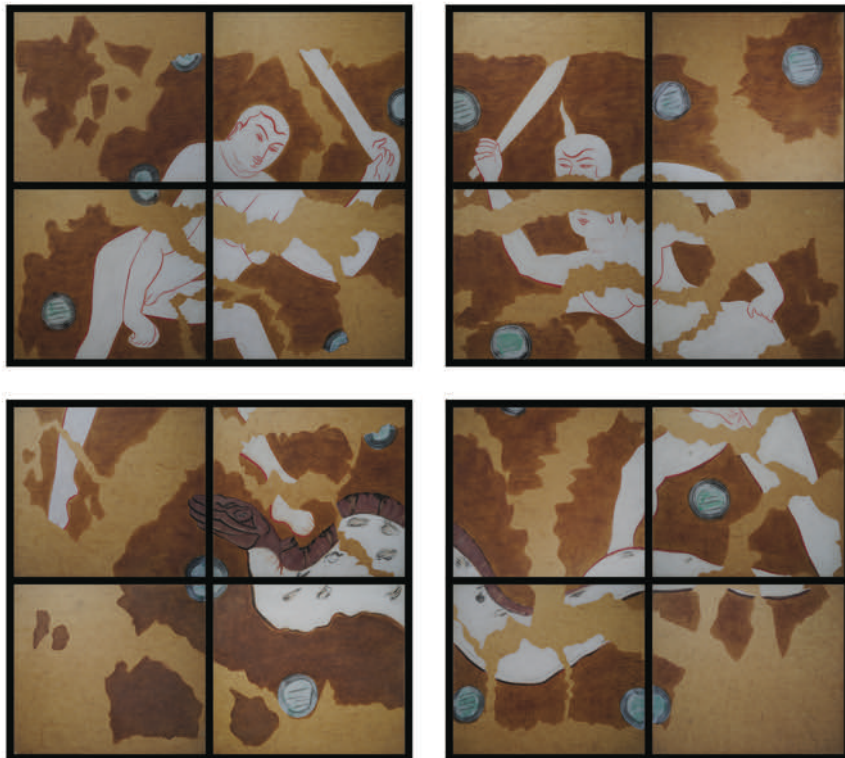
4

5

1

2

3

1.

Интерпретација на мотивот од пештерата Могао во Дунхуанг, 1973,

темпера на јапонска хартија, 16 сликани сегменти, димензија на секој сегмент 46 x 52 см.

Interprétation du motif des grottes de Mogao à Dunhuang, 1973,

16 segments peints, tempera sur papier japonais, 46 x 52 cm.

Interpretation of motif from the Mogao Caves in Dunhuang, 1973,

16 painted segments, tempera on Japanese paper, dimensions of each segment: 46 x 52 cm.

2.

Сликата е со променливи димензии со можност на комбинации на сегментите.

Le tableau est de taille variable, permettant une infinie combinaison des segments.

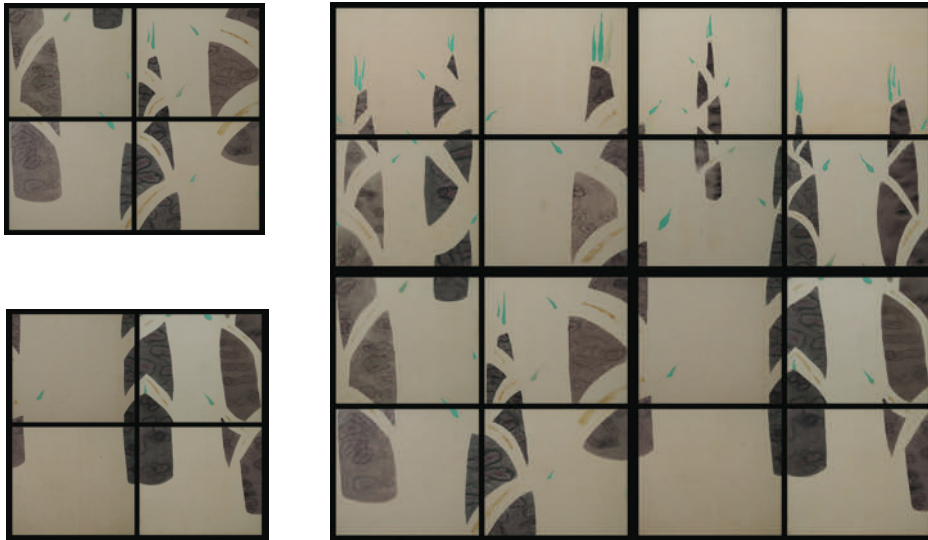
The size of the painting is changeable, making an infinite number of combinations of the segments possible.

3.

Амбиентална поставка со сликани сегменти и мултиплицирани сегменти во фотографија и дигитален печат со можност на комбинации на сегментите.

Arrangement ambiant avec des segments peints et des segments multipliés en photographie et impression numérique offrant la possibilité de combiner les segments.

Ambient display with painted segments and segments multiplied in photography and in digital print, offering the possibility to combine the segments.

Изданоци на бамбуси, 1974, темпера на јапонска хартија, 16 сликани сегменти димензија на секој сегмент 46 x 52 см. Сликата е со променливи димензии со можност на комбинации на сегментите.

Branches de bambou, 1974, tempera sur papier japonais, 16 segments peints, dont les dimensions sont de 46 x 52 cm. Le tableau est de taille variable, permettant une infinie combinaison des segments.

Bamboo shoots, 1974, tempera on Japanese paper, 16 painted segments, dimension of each segment is 46 x 52 cm. The size of the painting is changeable, making an infinite number of combinations of the segments possible.

Амбиентална поставка со сликани сегменти и мултиплицирани сегменти во фотографија и дигитален печат со можност на комбинации на сегментите.

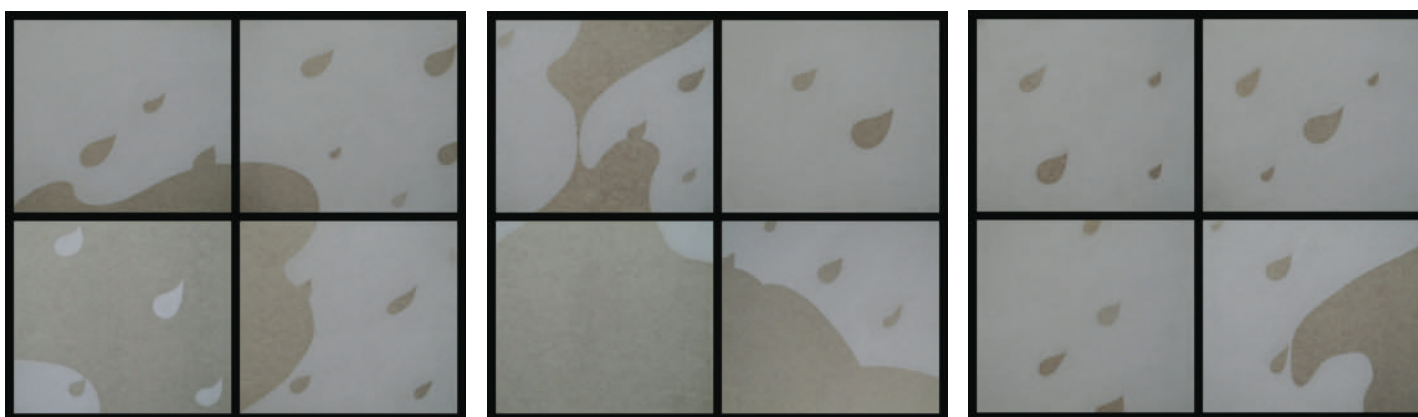
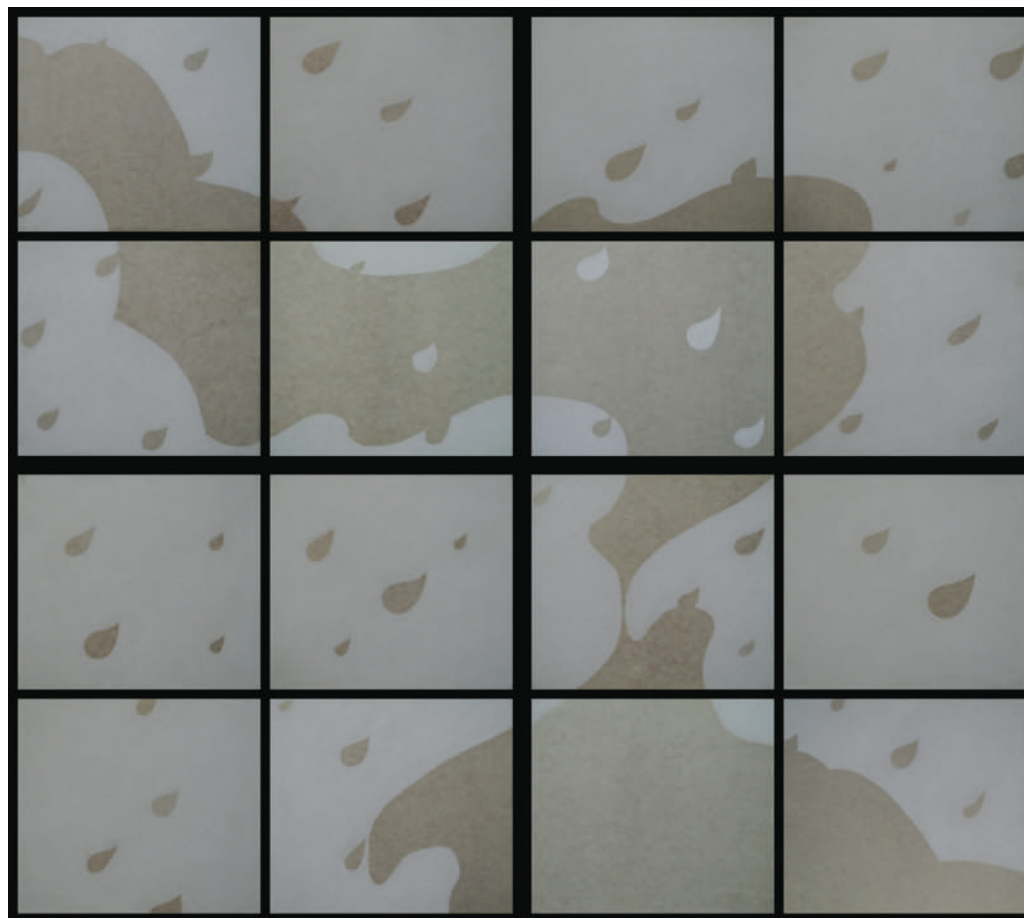
Présentation ambiante avec des segments peints et des segments multipliés en photographie et impression numérique offrant la possibilité de combiner les segments.

Ambient display with painted segments and segments multiplied in photography and in digital print, while offering the possibility to combine the segments.

Капки, 1974, темпера на јапонска хартија, 16 сликани сегменти, димензија на секој сегмент 46 x 52 см.

Gouttes, 1974, tempera sur papier japonais, 16 segments de 46 x 52 cm.

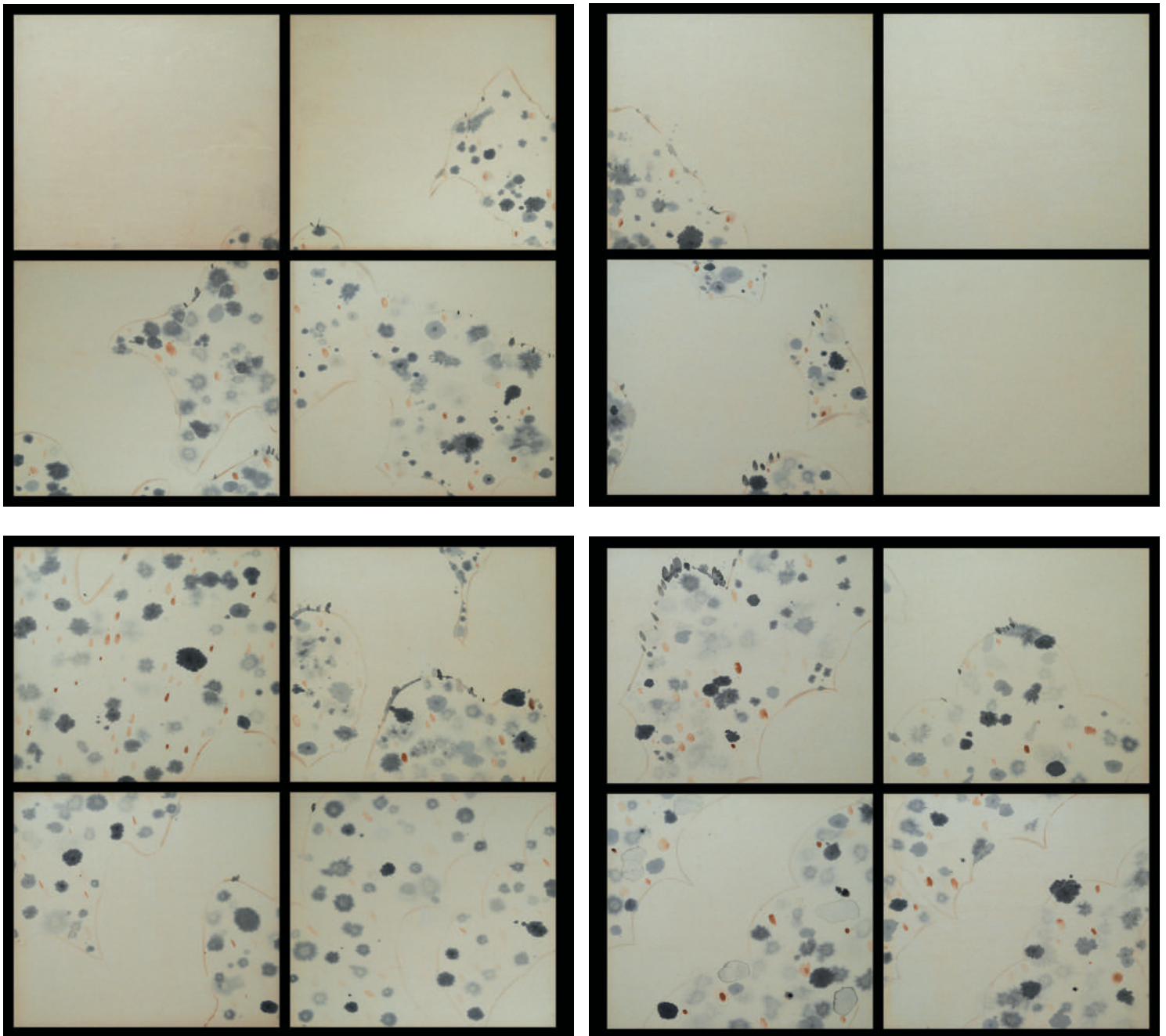
Drops, 1974, tempera on Japanese paper, 16 painted segments, dimension of each segment 46 x 52 cm.

Сликата е со променливи димензии со можност на комбинации на сегментите. Можност за амбиентална поставка со сликани сегменти и мултиплицирани сегменти во фотографија и дигитален печат.

Le tableau est de taille variable, offrant la possibilité de combiner les segments peints et multipliés en photographie et impression numérique pour une présentation ambiante.

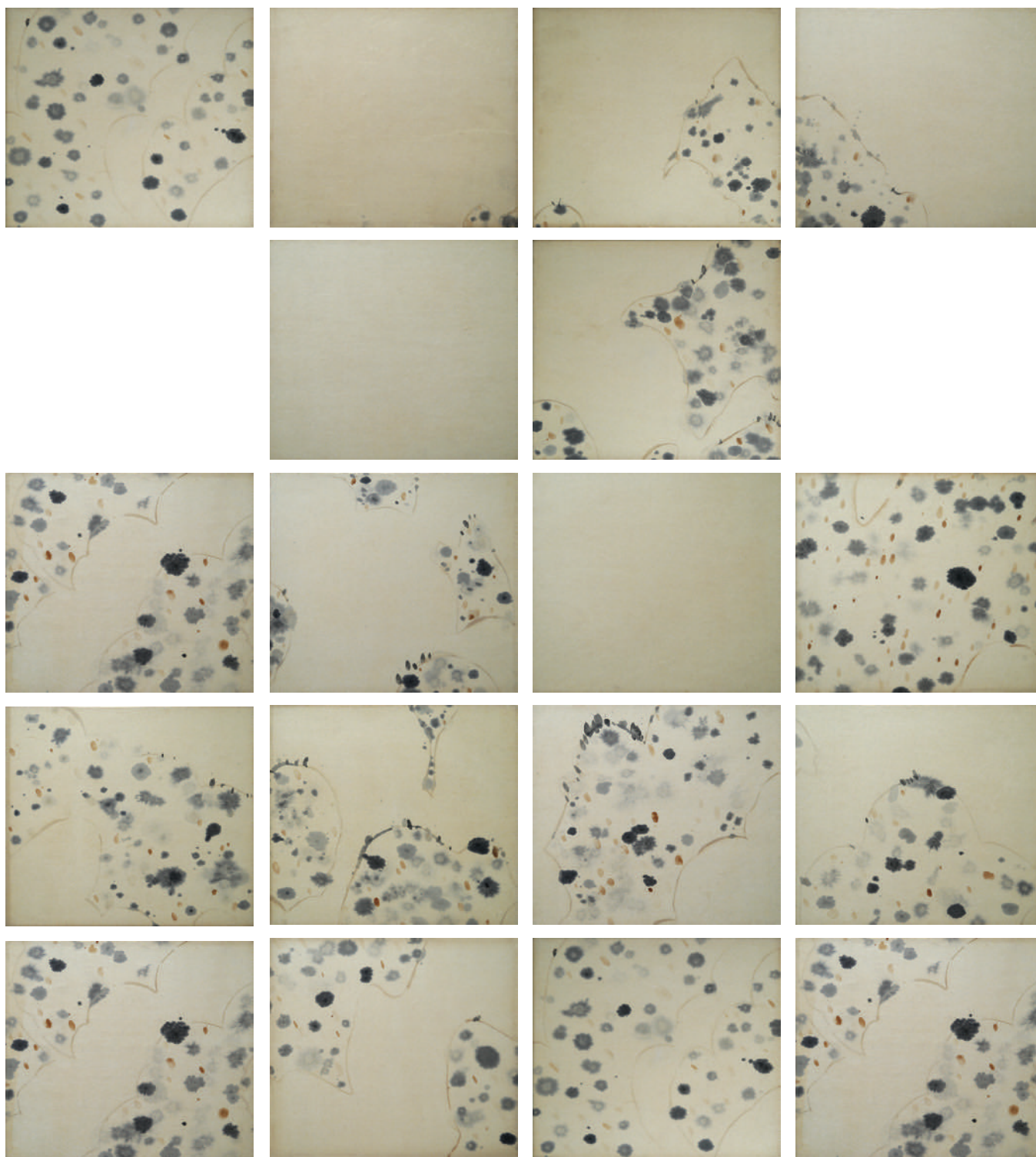
The image is of variable size with the possibility of segment combinations. There is a possibility of ambient display with painted segments and segments multiplied in photography and digital print.

Планина, 1974, туш и боја од билки на јапонска хартија, 16 сликани сегменти, димензија на секој сегмент 46 x 52 cm. Сликата е со променливи димензии со можност на комбинации на сегментите и амбиентална поставка со сликани сегменти и мултиплицирани сегменти во фотографија и дигитален печат.

Montagne, 1974, 16 segments, encre et couleur à partir d'herbes sur papier japonais, 46 x 52 cm. Le tableau est de taille variable, offrant la possibilité de combiner les segments peints et multipliés en photographie et impression numérique pour une présentation ambiante.

Mountain, 1974, 16 segments, ink and paint made from plants on Japanese paper, 46 x 52 cm. The painting is of variable size with the possibility of combining the segments. There is a possibility of ambient display with painted segments and multiplied segments in photography and digital print.

Една од можните комбинации со сликани сегменти и мултиплицирани сегменти во фотографија и дигитален печат.

Une des combinaisons possibles avec des segments peints et des segments multipliés en photographie et en impression numérique.

One of the possible combinations with painted segments and multiplied segments in photography and digital print.

Острови, 1974 - 75, темпера на 16 видови јапонска хартија, 16 сликани сегменти, димензија на секој сегмент 46 x 52 см. Сликата е со променливи димензии со можност на комбинации на сегментите и амбиентална поставка со сликани сегменти и мултиплицирани сегменти во фотографија и дигитален печат.

Îles, 1974 - 75, tempera sur 16 types de papier japonais, 16 segments de 46 x 52 cm. Le tableau est de taille variable, offrant la possibilité de combiner les segments peints et multipliés en photographie et impression numérique pour une présentation ambiante.

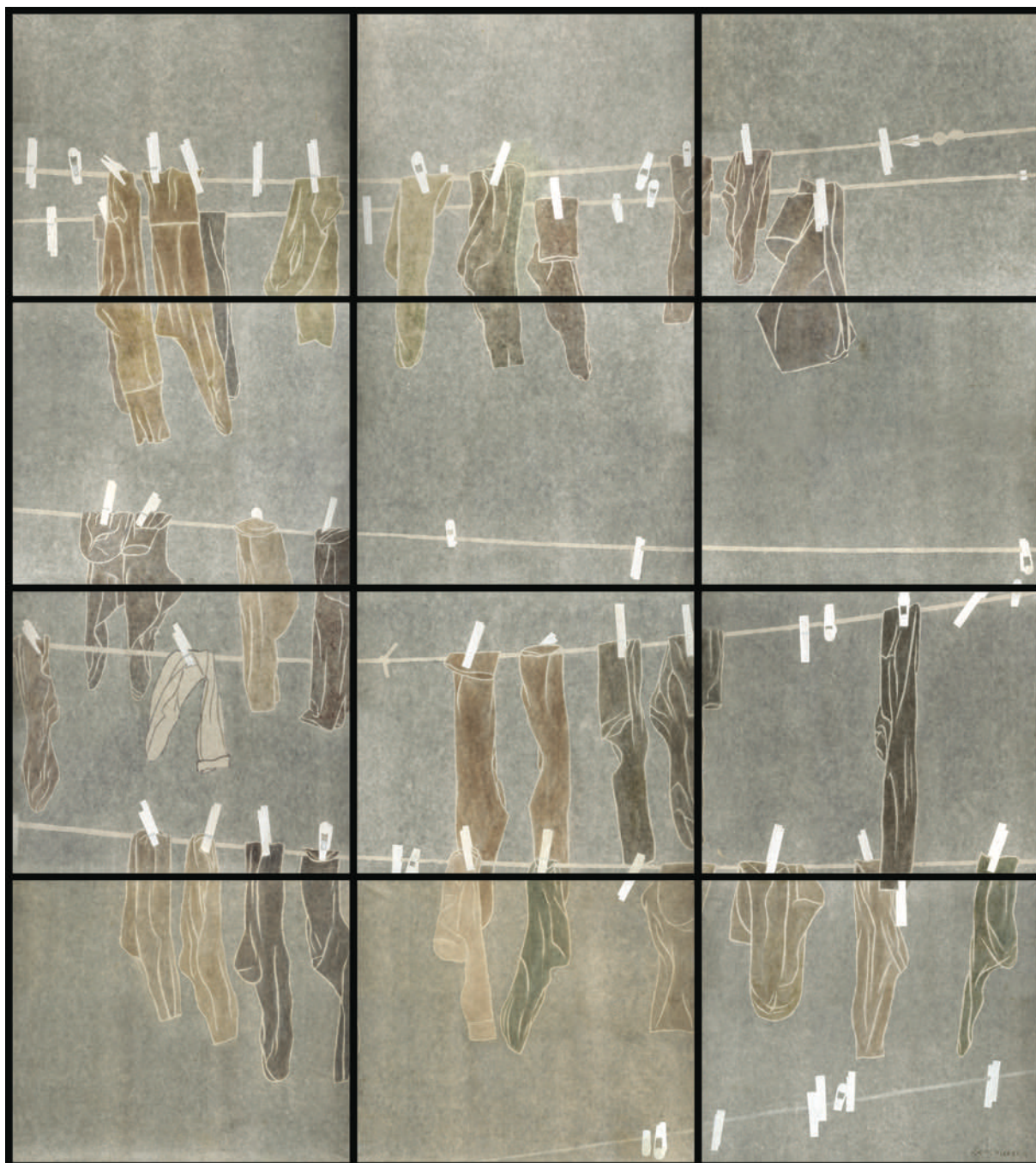
Islands, 1974 - 1975, tempera on 16 different types of Japanese paper, 16 painted segments, 46 x 52 cm. The painting is of variable size with the possibility of the combinations of the segments, while offering a possibility of ambient display with painted segments and multiplied segments in photography and digital print.

Камена бавча, 1975, темпера на јапонска хартија, 16 сликани сегменти, димензија на секој сегмент 46 x 52 см. Сликата е со променливи димензии со можност на комбинации на сегментите и амбиентална поставка со сликани сегменти и мултиплицирани сегменти во фотографија и дигитален печат.

Jardin en pierre, 1975, tempera sur papier japonais, 16 segments de 46 x 52 cm. Le tableau est de taille variable, offrant la possibilité de combiner les segments peints et multipliés en photographie et impression numérique pour une présentation ambiante.

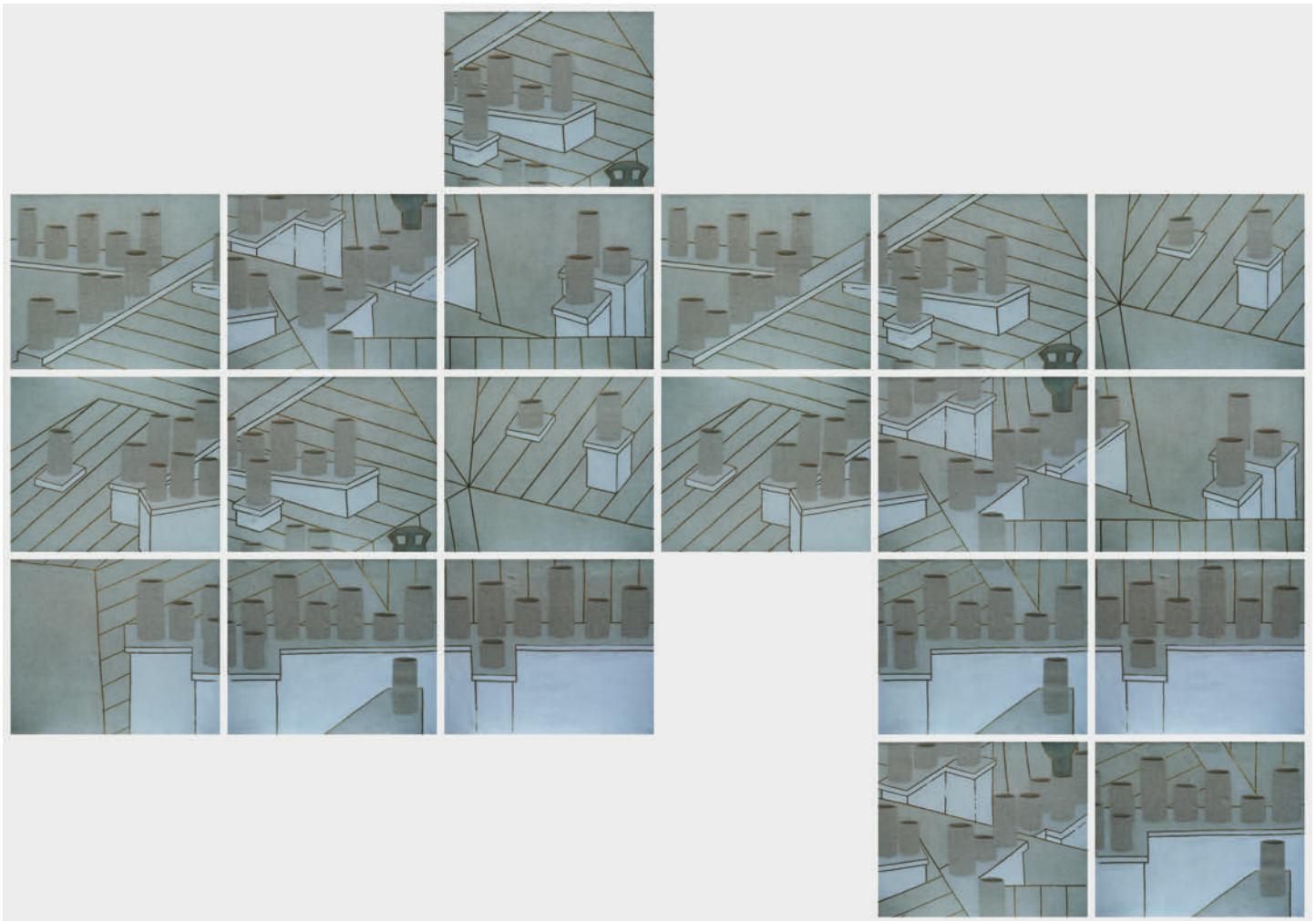
Stone Garden, 1975, tempera on Japanese paper, 16 segments, 46 x 52 cm. The painting is of variable size with the possibility of the combinations of the segments, while offering a possibility of ambient display with painted segments and multiplied segments in photography and digital print.

Алишта на јаже, темпера на јапонска хартија, 12 сегменти, димензија на секој сегмент 46 x 52 см. Сликата е со променливи димензии со можност на комбинации на сегментите и амбиентална поставка со сликани сегменти и мултиплицирани сегменти во фотографија и дигитален печат.

Vêtements sur un fil, tempera sur papier japonais, 12 segments de 46 x 52 cm. Le tableau est de taille variable, offrant la possibilité de combiner les segments peints et multipliés en photographie et impression numérique pour une présentation ambiante.

Clothes on a line, tempera on Japanese paper, 12 segments, 46 x 52 cm. The painting is of variable size with the possibility to combine the segments. There is a possibility of ambient display with painted segments and multiplied segments in photography and digital print.

Париски кровови, 1981, темпера на платно и „киригане“ техника – лепење линии исечени од златна фолија, 9 сликани сегменти, димензија на секој 46 x 55 см. Сликата е со променливи димензии со можност на комбинации на сегментите и амбиентална поставка со сликани сегменти и мултиплицирани сегменти во фотографија и дигитален печат.

Toits de Paris, 1981, tempera sur toile et technique «kirigane» – lignes collées doublées de feuille d'or, 9 segments de 46 x 52 cm. Le tableau est de taille variable, offrant la possibilité de combiner les segments peints et multipliés en photographie et impression numérique pour une présentation ambiante.

Paris Roofs, 1981, tempera on canvas and “kirigane” technique of pasting stripes cut from golden folio sheet, 9 segments, 46 x 52 cm. The painting is of variable size with the possibility of the combinations of the segments. There is a possibility of ambient display with painted segments and multiplied segments in photography and digital print.

Компир, 2016, туш и четка, 50 x 65 см

Pommes de terre, 2016, encre de chine sur papier, 50 x 65 cm

Potato, 2016, ink and brush, 50 x 65 cm

ЕВГЕНИЈА ДЕМНИЕВСКА: МЕТАМОРФОЗИ НА ЛИНИЈАТА

Анџелики Гаригис

Евгенија Демниевска, тогаш студентка, поставила врата во средината на празна соба, во белградската галерија СКЦ. Оваа гола врата направена од чисти линии, нудејќи премин кон безброј можности, го отвори патот на уметничката во подем кон концептуалната уметност и уметноста на комуникацијата.

Евгенија Демниевска на факултетот за ликовни уметности во Белград следи особено традиционално образование, по детството и средношколските години поминати во главниот град, период кога одржувала блиски врски со Македонија, нејзиниот роден крај. За време на своите студии, таа имаше можност да патува во Западна Европа, каде што концептуалната уметност е во полн ек. Овој поим влече корени од реди мејд (ready-made) на Дишан (Duchamp) и движењето Дада, додека термините „concept art“ (Флуксус/Fluxus) и потоа „conceptual art“ (Сол Левит/Sol Le Witt) се појавуваат дури во шеесеттите години. Во овој контекст, група студенти, меѓу кои е и Евгенија Демниевска, се обидоа да се отргнат од академската рамка на училиштето, а во соработка со историчарите на уметност Билјана Томиќ, Јеша Денегри, Дуња Блажевиќ, организираа во 1971 година изложба под името „Дрангуларијум“ (особено сугестивен наслов бидејќи се работи за збор што произлегува од термин кој значи „дрангулија“ или „ситница“) во галеријата СКЦ, која се наоѓа во Студентскиот културен центар. Оваа изложба се смета за почеток на Новата уметничка практика во Белград. Во оваа пригода, Евгенија ја изложи својата врата, мобилен објект низ кој посетителите можеа да се движат, да влегуваат и да излегуваат.

Оваа врата го содржи никулецот на целото нејзино творештво. Таа води кон светот на можностите кои уметничката неуморно ќе ги истражува, од нејзините најрани обиди до денес, проширувајќи ја нејзината област на дејствување, со бројни техники и истражување на потенцијалот на сликарството и различните материјали, како и на потенцијалот на новите технологии.

ОД НАСЛИКАНА ЛИНИЈА ДО ИНТЕРНЕТ

Еден потег на четката

Ако темата за границата помеѓу внатре и надвор јасно се појавува овде, таа е исто така забележлива во нејзиното сликарско дело. Во нејзините студентски слики се препознаваат еден вид мали прозорчиња, квадрати отворени на едната или на другата страна, визуелни варијации со музички акценти. Пошироко, таа ја истражува линијата низ силуети, при што контурата ја обележува празната внатрешност насликана со бела боја која се издвојува од геометриската основа и таа силуета истовремено е и деконструирана на истата слика така што сегментите од силуетата се појавуваат на основа од квадрати во различни бои опкружени со бело.

Дебелината на линијата сфатена како површина, линијата како граница помеѓу нас и другите, истовремено одвојување и врска, беше основна грижа за Евгенија, проследена

за време на нејзините студии во Токио, благодарение на тригодишната стипендија Монбушо добиена во 1973 година од Министерството за култура на Јапонија. Во Јапонија таа ги научила основните техники на сликање на хартија и свила и развила зголемен капацитет за концентрација, делумно поради нејзиното практикување карате, но набрзо водена од желба за послободен вид создавање почнува да се чувствува ограничена од строгоста на учењето на традиционалните техники.

Таа брзо се издвои со нејзината непресушна љубопитност и жед за експериментирање и пронаоѓа решение да ги подели нејзините слики во сегменти овозможувајќи на тој начин безбројни комбинации, тргнувајќи од готово, навидум завршено дело, за да стигне до отворено дело што не ги занемарува основните техники, кои таа секогаш ги користи, сè до нејзините најнови дела, преку фигури насликани со еден потег во еден здив, со таа иста енергија карактеристична за боречките вештини.

Линијата е како едно празно место, Празнината што е толку важна, според кинеското размислување, за хармонично функционирање на Јин и Јанг во рамките на Целоста. Ако трасирањето на линијата е космогониска визија, при што Едното е извлечено од Хаосот и Небото е одвоено од Земјата, тогаш здивот на создавањето произлегува од празнината, а потоа уметникот со својата четка врши високо духовен чин, инспирирајќи се истовремено од таоизмот и од филозофијата Чан (која стана Зен во Јапонија)¹. А, уметноста на Евгенија, толку длабоко вкоренета во модерноста, е проткаена со духовност, па дури и со мистицизам.

Оваа нематеријална линија е потенцирана со делата насликани „обратно“, кај кои уметничката користејќи различни видови подлога (платно, пластика итн.), „извади“ линија направена од темно обоена подлога - со бела боја насликана внатре и надвор од фигурата. На тој начин, линијата наместо да биде насликана, ја откриваме преку подлогата. Дали во оваа линија постигната преку подлогата може да ја видиме формата Јин и потегот на четката Јанг или поточно Празноста која ѝ овозможува на Целоста да се развива?

Линијата е двојна, свртена кон внатрешноста и надворешноста на претставената фигура. Се лизга меѓу себе и светот,

¹ Види François Cheng, Vide et plein. Le langage pictural chinois, Éditions du Seuil, Paris, 1979

помеѓу себе и Другиот, помеѓу себе и себе. Таа е како сфера што нè обвива, вели Евгенија на убав начин, како меур од пена што нè опкружува и го отклучува идентитетот на нештата, слично како кожата, „огледало на душата“, „интерфејс“, „двоен сид“, за да го цитираме психоаналитичарот Дидиер Анџје (Didier Anzieu)², допирајќи го нашето внатрешно битие и најинтимното место од една страна и милувано од воздухот од друга страна.

Зенска сфера или круг нацртан со еден потег на четката симболизирајќи го почетокот на светот. Во почетокот беше кругот поврзан со медитацијата, а за Евгенија сликарството како целина е медитативен чин. Кога кругот ќе се отвори, тој станува линија. Во една линија уметничката ја слика силуетата на човечко суштество или на морско прасе или на две шолји за кафе прилепени една до друга, кои се претвораат во спирала за да претставуваат бесконечност, јамката што се враќа на себе - насликана во нејзините неодамнешни дела, со целата енергија на вечната младост.

На овој начин, линијата може да стане патека, судбина или спирала на душата. Идентитетот, кој може да биде непропустлив или порозен се конструира преку идејата за линијата. Психичката структура на лицата со „гранични“ нарушувања на личноста често се евоцира преку сликата на Мебиусовата лента, која бесконечно се претвора во себе. Но, ако се оддалечиме од психоаналитичкото размислување, не може ли да ја видиме истата идеја во мислата од Далечниот Исток, од таоизмот до будизмот, преку постојаната трансформација и испреплетување на Јин и Јанг, мислејќи дека не е дуалистичка туку флуидна, преку идејата дека не постои Егото, дека нема разлика помеѓу себе и светот и сите ние сме дел од една голема Целина, непроменлива, но постојано во трансформирање? Според ова размислување што доаѓа од Истокот, не сме ли сите „погранични“ случаи постојано фрлени меѓу внатре и надвор, полнота и празнина, егото и другите или големото Друго, битието и небитието? И дали со неуморното истражување на линијата Евгенија Демниевска не покажува интензивно сродство со овој начин на размислување, доминиран од флукс и метаморфоза, во постојано движење, при што Едниот и Повеќето претставуваат единствена реалност, огромен „венец“³ со секој Фрагмент кој го содржи целиот универзум?

ЛИНИЈА ШТО СЕ ДЕКОНСТРУИРА ЗА ДА СЕ РЕКОНСТРУИРА ВО ОТВОРЕНОСТА

Сепак, набрзо, сликарството не е веќе доволен медиум за младата уметничка. Линијата се оддалечи од четката за да ја сече сликата на квадрати, го менува својот распоред, а потоа се умножува со репродукција на сегментите. Првичната врата веќе не е единствена, туку е множинска со мали отвори што водат кон светот. Посетителите/учесниците беа поканети да ги истражат сите можни комбинации присвојувајќи си го делото што станува колективно со изведбата.

За време на нејзиниот престој во Јапонија (1973-1976), таа имала идеја да ги трансформира своите сликовни дела истовремено почитувајќи го традиционалното учење што го стекнала. Појдовна точка за овој период беше сликовното толкување на една сцена од пештерите

² Didier Anzieu, le fantasme de la double paroi dans Le Moi-peau, Paris, Bordas, 1985, Dunod, 1995.

³ За да се упати на школата Хуајан или школата на расцветани венци, една од првите школи на будизмот, конкретно кинеска, која го достигнала својот зенит за време на династијата Танг (618-907). Види Anne Cheng, Histoire de la pensée chinoise, Seuil, Paris, 1997.

Могоа во Дун Хуанг, Кина, со својата високо евокативна тема: борба меѓу боговите, борба меѓу два ентитета, чија борба гради в гради, можела да претставува промена, унија на спротивности, Јин и Јанг... Оваа класична сцена, поделена на шеснаесет елементи, го отвора патот до репродукција, преку фотографија и фотокопија, а подоцна и со дигиталното печатење. Со умножувањето на сегментите, изложени на целата површина од сидовите, посетителите беа опкружени со една посебна атмосфера. Уметничката слика најразлични теми, кои потоа ги разделува на делови со цел да им даде нов живот: нукулци од бамбус, камени градини, планински пејзажи и острови насликани на шеснаест различни типови хартија, при што белата основа, насликана на листовите хартија во боја, го претставува океанот овозможувајќи на тој начин да се појават формите на островите. Подлогата стана површина – на нешто сличен начин на работата на француската група „Подлога-површина“ („Support-Surface“), формирана во 1970 година од уметници како што се Бурен, Хантаи и Виала, кои користеа разни обени платна и сите видови материјали. Во поинаква сфера од визуелните уметности, еден друг Французин (Франција подоцна стана земјата која ја посвои Евгенија Демниевска) го основа ова движење за „деконструкција“. Во текот на 70-тите години, филозофот Жак Дерида излезе со идејата - која веќе беше фундаментална за кабалистичкото размислување - за „деконструирање на дискурсот за да ги поттикне бескрајните поместувања на значењето од еден означувач до друг, деконструкција за реконструкција. Евгенија на тој начин трансформира фигуративна слика во апстрактно дело, во голема мера го зголемува (со факториел 16, овозможувајќи милијарда комбинации), при што фигурата се насетува само преку нејзините фрагменти, како загатка која беше расфрлена наместо трпеливо собрана и при што нејзините делови се умножени за да го откријат менталниот пејзаж.

Со оваа мултипликација на сликата, преку фрагментација и рекомпозиција, таа се движеше од завршеното кон незавршеното возвраќајќи описно на одредена традиција на кинеското сликарство низ средства кои ја пренасочуваат. Во меѓувреме, идејата за трансформација, типична за кинеското размислување, ги поддржува нејзините инсталации и уметнички настани.

Додека јапонската естетика и западњачката мисла, како и современите уметнички движења се лесно забележливи

во уметноста на Евгенија Демниевска, нејзините извори не се помалку присутни, преку византиската уметност и се забележливи во одредени тематика како оние на ангелите, но најмногу во делењето на делото на квадрати, што упатува на историската уметност која ги покрива сидовите на црквите, со кутии кои покажуваат сцени од животот на Христос и светците или, пак, техниката на следење испрекинати линии, која претставува основа на нацртаните фигури овозможувајќи го умножувањето на моделите. Сепак, ако уметничката се навраќа на квадратното разделување на подлогата од византиската уметност, тоа е со цел да го пренасочи, да ја промени неговата строга форма, која го наведува погледот да се фиксира на фигурите и линеарната нарација.

Различните култури што влијаеле врз инспирацијата на Евгенија се во интеракција во нејзиното дело, свесно или несвесно, исто како и публиката која по почетниот импулс на уметничката ќе стапи во интеракција оставајќи ја зад себе улогата на пасивен примател со цел да учествува во делото.

Во раните 80-ти, по нејзиното враќање во Европа по периодот во САД и Канада, Демниевска трајно се пресели во Париз, Франција. Додека истовремено учествувала во уметничкиот живот на поранешна Југославија, таа продолжила да ги истражува можностите за умножување на сегментите комбинирајќи ги со употребата на разни материјали (платна, пластика итн.). Ги спои сегментите репродуцирани со оргиналните парчиња овозможувајќи изложба во неколку градови истовремено со зачувување траги од оргиналното дело со еден од сегментите. Во 1982 година, во Белград, за време на изложбата во галеријата на Културниот центар во Белград, уметничката истражуваше уште една можност, вклучување други уметници што ќе учествуваат во изложбата, која потоа стана еден вид настан или акција. Така, уметниците од движењето клочотризам се вклучуваат во делото. Тие, исто така решија да го извадат од рамката на затворениот изложбен простор со импровизирање на случување, секој со сегмент од делото во рака, како транспарент, додека уметник облечен како полицаец ја придружува поворката, како трн во око за полицискиот надзор што во овој период преовладуваше во Југославија, како и во сите земји од Источниот блок. Оваа спонтана парада низ улиците на Белград мошне потсетува на настан со празни панели изведен во Сао Паоло во 1973 година од Фред Форест, француски уметник на комуникацијата. Настанот „Белото влегува во градот“ („Le blanc envahit la ville“) се обидуваше да го привлече вниманието на јавноста на поинаков начин. Овој настан повторуваше друга акција на уметникот, кој купи празно место во весникот „Le Monde“ од 12 јануари 1972 година, со цел да им предложи на читателите да го пополнат тој простор заменувајќи ги на тој начин улогите на новинарот кој го поседува знаењето и пасивниот читател.

Подоцна, исто како и акциите на Фред Форест, настаните на Евгенија Демниевска ќе се прошират и ќе ја вклучат пошироко публиката, а не само нејзините колеги уметници. Во 1989 година, со проектот „Линија. Истанбул-Белград“, во рамките на Второто биенале во Истанбул, на кое Евгенија ја претставуваше Југославија, сегментите на делото (разрушен сид од тули, кој на чуден начин го најавува падот на Берлинскиот сид, неколку месеци пред овој историски настан) ги повикуваат посетителите да се приклучат на истовремениот перформанс во двата главни града. Додека учесниците одново го творат делото со помош на неговите делови поместувајќи ги, создавајќи различни варијанти, мноштво комбинации, се создава едно колективно, ефемерно дело, во кое царуваат случајноста и енергијата на

публиката. Евгенија се обидува да отвори еден простор на слобода во кој ќе влезе гледачот, на кој му се предлага да не биде повеќе само пасивен набљудувач, да се вклучи, да го оживее делото, да го рекреира со својата сопствена енергија, со неговиот внатрешен порив, создавајќи на тој начин заедно со уметникот едно плурално дело. Бесконечните можности создаваат една уметност на возможното, уметност со постојано отворен потенцијал.

Во 1990 година, таа повторно работи на овој проект со пет европски градови (Москва, Белград, Грожњан, Париз и Брест). Публиката одново е повикана да создаде нешто од умножени сегменти на ѕидна хартија кои прикажуваат тули. Ова води до апстрактни комбинации, организирани или растурени во зависност од местото, закачени на ѕидовите од галериите што учествуваат во проектот или искористени на друг начин (некои учесници дури ги составуваат сегментите да направат костуми и да се облечат). Во оваа уметност со учество, во која сите комбинации и дејствија се дозволени овозможувајќи на тој начин изблик на делото, случајноста и коинциденциите играат важна улога како и во делото на Дишан, од кој потекнува концептуалната уметност (и може да кажеме и современата уметност), за кого случајноста е дел од судбината на делото, како што ќе биде случајот со неговото „Големо стакло“, скршено случајно.

Фотографирани и снимени, настаните се пренесуваат од еден град во друг со помош на една друга, помалку видлива, но исто толку реална линија, телефаксот, кој ја засилува симултаноста на настанот, при што целата мрежа на комуникација ги поместува границите на просторот и времето. На тој начин, линијата раздвојува или поврзува, а истовремено е граница и мост и овозможува комуникација.

НЕВИДЛИВА ЛИНИЈА, ОД ТЕЛЕФАКС ДО ИНТЕРНЕТ

Како Пенелопа, Евгенија го прави и го растура своето дело следејќи ја својата нишка на Аријана за да стигне до бесконечноста на можностите претставена преку Евринома, креативен биг бенг овозможен од интернетот, тогаш сè уште во зародиш, но кој уметничка што ги следи новите технологии, а особено подобрените начини за комуникација, не може да го игнорира.

Ако телефонот и телефаксот се дел од творештвото на Евгенија Демниевска по повод, на пример, „Европа на творците“ („Europe des Créateurs“) во Гранд Пале во Париз, каде што по покана од уметникот на комуникацијата Натан Карчмар таа организира настан Париз-Љубљана, кои ги поврзува преку телефаксот, тогашниот брз развој на интернетот (мрежата создадена од безброј невидливи нишки) и овозможува да организира проект од големи размери, со групи кои се наоѓаат во бројни земји, предлагајќи виртуелни и реални изложби, со заемно дејство или не, во зависност од случајот.

Оваа восхитеност од интернетската мрежа подоцна ќе биде евоцирана во една видео-инсталација, претставена во 2016 година на Биеналето во Дурдан, каде што пајакови мрежи се шират на сидовите, како симбол на оваа мрежа што доминира во нашиот современ свет.

Блиска со уметниците од групата „Естетика на комуникацијата“ („Esthétique de la Communication“) создадена од Фред Форест и Марио Коста, која вклучува уметници како Натан Карчмар, Рој Аскот, Том Клиновштеин или Жан-Марк Филип, и најчесто поврзувајќи ги новите технологии и партиципативната уметност, без притоа да биде приврзаничка на „возвишеното технолошко“ застапувано од италијанскиот филозоф Марио Коста, Евгенија е во целост уметничка на комуникацијата, за која Другиот е од суштинско значење при создавањето на делото. Набрзо, уште од нејзините години на студирање во Јапонија и без притоа да се одвои од чинот на сликање, таа ги зголемува можностите на сликата служејќи се со неа како со матрица, делејќи ја на голем број сегменти и предлагајќи ѝ ја на публиката така што да може да влијае врз крајниот изглед на делото. Уметничкото дело, создадено на тој начин од група уметници или посетители, го следи почетниот импулс на уметничката која ја дава идејата или појдовната форма за акции, симултани или не, што се одржуваат во различни градови и земји... Во тој дух, кој бара сеприсутност, таа на одредени проекти соработува со Натан Карчмар, кој имал идеја да организира, како што ги нарекува тој „Видеоколективи“ („Videocollectifs“) низ светот поканувајќи ги жителите да направат портрет на нивниот град со триминутни видеа, снимени истовремено или не во зависност од случајот, потоа претставени заедно создаваат еден вид колективно дело, повеќеаспектен портрет на еден град, со видео или дигитална анимација, мешајќи ги реалното и замисленото, со цел да создаде еден вид алтернативна утопија.

Со Волфганг Цимер, уметник кој твори во Германија, во Келн и кој поседува големо искуство во создавањето и организацијата на уметнички проекти кои користат нови технологии⁴, Евгенија Демниевска создава мрежа што поврзува десет европски градови (Ахен, Белград, Келн, Модена, Нови Сад, Скопје, Краков, Истанбул, Париз и Софија) со цел да го реализира проектот „Гамбит на Евринома/Хаос во акција“ („Gambit d'Eurytomé/Chaos en action“) здружувајќи околу двесте учесници, меѓусебно поврзани преку еден виртуелен простор, кој се наоѓаше на интернетот кој тогаш е сè уште во зародиш (зборуваме за 1997 година кога мрежата само што почнува да се развива). На тој начин, виртуелниот простор го надополнува менталниот простор, имагинарното место, додадено на реалните места во кои се одвиваа акциите во претходните настани со учество. Волфганг Цимер го овозможува создавањето техничка инфраструктура со помош на информатичари од Ахен вклучени во уметничкиот домен. Акциите се одржани во секое место, а некои се одржувале и истовремено

⁴ Како меѓународниот проект „Artcom Cologne“ организиран во 1986 година

истакнувајќи ја идејата за колективна интелигенција за заедничко творештво од голем размер. Овде започнува колективната свест затоа што, како и во претходните партиципативни настани, целината го составува проектот надминувајќи го својот иницијатор.

Преку партиципативниот настан со рембоовски акценти „Јас, тоа е некој друг“ „Je est un autre“, вториот настан на Гамбит на Евринома „Gambit d'Euryomé“ организиран следната година, го доведува во прашање дури и поимот за идентитетот, при што плуралниот идентитет го опфаќа индивидуалниот идентитет во еден меѓународен проект во кој мноштвото виртуелни линии создават поврзување и новите технологии изгледа ги потврдуваат телепатските врски. Името Евринома сугерира на мноштво можности, Евринома е, всушност, божица на сите нешта, која појавувајќи се гола од хаосот, го дели морето од небото и танцува на брановите, а со помош на ветрот ја создава големата змија Офион, која завиткувајќи се околу неа, ја оплодува и божицата претворена во гулабица го донесува на свет јајцето на Универзумот од кое ќе потекне целиот Универзум.

ЛИНИЈА: ГРАНИЦА ИЛИ МОСТ - АНГАЖИРАНА УМЕТНОСТ

Иако врските помеѓу учесниците од различни земји во настаните организирани на интернет се често виртуелни, тие се главно сосема реални во најголемиот дел од проектите. Така, видеото „Tain“ (2011) сведочи за еден момент кога учесниците држат огледала во своите раце станувајќи екрани во кои се отсликува светот што ги опкружува. Преку камерата која бележи, две слики доаѓаат заедно, една покрај друга, таа од настанот во неговото реално опкружување и таа на опкружувањето рефлектирано во огледалата, двоен аспект на видливото. Како телата на учесниците што ги држат огледалата и се рефлектираат и умножени преку рефлектирачките површини да ја формираат помеѓу себе линијата-површина, кривка граница, флуидот помеѓу внатрешноста и надворешноста, помеѓу себе и другиот, помеѓу реалното и неговиот дупликат.

Огледалото нè носи исто така и до „Патот на огледалото“ на јапонскиот шинтоизам. Според легендата, Аматерасу, божицата на сонцето, откако претрпела тешка навреда, се затворила во Пештера на небото, предизвикувајќи на тој начин да падне вечна ноќ. Било поставено огледало

пред влезот на пештерата со цел таа повторно да го погледне светот - што нè потсетува како во едно обратно огледало, на светот на сенките опишан од Платон во Република, со „митот на пештерата“. Огледалото, како едно од трите богатства на шинтоизмот, со мечот што ја дели конечноста од бесконечноста и „тага тама“ (бисер или скапоцен камен) во форма на фетус кој го составува протококот на несущественото во суштественото, упатува на спиралата изразена преку тама, односно енергијата која циркулира во универзумот. Универзумот е одраз на бесконечното, а бесконечното претставува рефлектирана слика, слика спротивна на онаа што ја гледаме. Во центарот на спиралата се наоѓа Човекот, премин помеѓу микрокосмосот и макрокосмосот. Како да не забележиме сличности помеѓу оваа митска визија и делото на Евгенија, кое е разнообразно дело во кое, сепак, се забележува водечката линија што се базира на учењето од Истокот кое ја создава.

Подалеку од митот, овој снимен настан, со пискава музика која има метален призвук што го придружува, исто така отвора прашања, како што вели уметничката, за она што го гледаме и за она што веруваме дека го гледаме, за начинот на кој информациите и сликите може да бидат манипулирани, за нашите лични ментални слики во споредба со оние на другите.

Со огледала се среќаваме и во една инсталација презентирани во галеријата „Les Singuliers“ во Париз на 10 април 2011 година, во која црвени нишки се тркалаат околу симболите на радиоактивноста. Крвта на смртта и крвта на животот се мешаат заедно, исфрлени на брегот како празните мрежи на рибарите, во една краткотрајна поставка посветена на актуелните и идните жртви од катастрофата во Фукушима, која штотуку се случува, четврт век по таа во Чернобил. Огледалата нè отсликуваат, нас, посетителите кои гледаме и нè испитуваат за судбината на светот.

Во видеата „Навреме“ „In time“ (2008) и „Чекорејќи“ „Walking“ (2009), кои претставуваат „happenstances“⁵, односно уметнички настани составени од симултани акции, кои во овие две дела се одвиваат на две различни места, а од учесниците кои чекорат секој во својата просторна рамка и во истата временска рамка се бара една ментална конекција и може, благодарение на среќни околности, да се најдат во истиот момент на линијата што поврзува две оддалечени места. Тие се снимени додека чекорат бавно концентрирајќи се на можноста за една виртуелна средба, овозможена со спротиставување на две видеа, што овозможува едно лице да се спои со заден дел на друга глава со цел да се создаде едно хибридно, ефемерно битие кое краткотрајно го оживува случајноста. На тој начин се скицираат „телепатски“ заедници, феномени на Јунгова „синхронизираност“, овозможувајќи обединување на лица кои не се познаваат, а се среќаваат постепено по должината езеро-граница (Охридското Езеро, помеѓу Македонија и Албанија) во невидливата точка каде што филмовите се вкрстуваат.

Двојни глави, исто така, со лицата на Јанус се поставени во 2016 година на фасада во Монтрој, на периферијата од главниот град, каде што живее уметничката. Дигитални креации со испреплетени линии, зелено лице свртено кон минатото, црвен профил кој гледа кон иднината, алтернативна историја овоплотена во цртеж, двојни лица кои се истакнуваат

⁵ Зборот happenstance доаѓа од англискиот збор happen (се случува) + околност која произлегува од среќна случајност: 1: добра среќа, 2: случајно, 3: во поволни услови, во соодветен момент, во среќна ситуација, 4. успешно. Клучните зборови на happenstances се свеста, интуицијата, синхронизацијата, коинциденциите...

наспроти бели или црни квадрати (по примерот на исечени слики), основата и формата навлегуваат во овие лица лесни како воал, кои изгледаат исткаени, со линии заплеткани во метеж како мрежите создадени преку интернетот.

Видеата „Флуиден проток“ (2009) претставуваат визуелен одек на овие два дигитални портрети. Глави на мажи снимени во едно од видеата и на жени во другото, потоа спротивставени на нивниот двојник во анимирани слики вртејќи се сами околу себе како осамени планети, откривајќи ги своите повеќе лица, изразени визуелно преку испреплетените линии кои го опцртуваат волуменот во нивната виртуелна реалност. Испреплетените линии може да го евоцираат продолжението на кругот што го формираат дендритите, во внатрешноста на мозокот или мрежата од брчки која нè креира.

Крутата линија меѓу половите станува флуидна, а ликовите на мажи и жени се обединуваат преку нивната дигитална транспозиција исто така и на дигиталните творештва потенцирани од сликарските потези, преку сликата на еден маж кој сонува да биде „бремен“, чија желба е евоцирана преку круговите и привидението на жена која му ја нуди таа можност во бесконечноста од можности. Таа е исто така евоцирана преку клонирање, како и со помош на фигурата на Адам и Ева, едното опфатено со симболот Јин-Јанг, упатувајќи на неговата проточна дуалност, а другото преку знакот на бесконечноста.

Спротивно од двојното смирено лице на Јанус на кое едното и Другото се обединети, во видеото под наслов „Насилство“ (2010) се упатува на бруталност, можеби и на војна, без можност да се направи чекор назад, преку чаша за вино скршена гневно, разлевајќи ја својата содржина, бојата на крвта. Во видеоанимацијата „Јас имам право“ „I am right“ (2012), оригиналното значење религиските симболи е изместено и ставено во служба на политички цели и жед за моќ. Симболите се нацртани во кругови кои се испреплетуваат и меѓусебно уништуваат истовремено самоуништувајќи се, кршејќи ги хармоничните кругови во кои можеле мирно да коегзистираат како култури кои меѓусебно се мешаат. Граничната линија, линијата на прекршувањето, го крши кругот на една возможна совршеност.

Кога станува збор за поставката со анимирани цртежи во црно и бело насловена „Бегалци“ („Réfugiés“) (2015), таа се појавува како последица на две претходни видеа. Ликови, прикажани на платна кои висат како умножени екрани, по

примерот на сидовите на кои им се противставени, оддаваат впечаток на едно мнозинство кое напредува, толпа која скита, театар на сенки и очај кој чекори кон можна надеж, пресретлива земја во која можат да застанат и каде сите јазици може да коегзистираат во мир. Истата идеја се пронаоѓа и во поставката „Знаци и звуци“, проект започнат во 2009 година, презентираан во 2014 година и сè уште во развој бидејќи уметничката сака да го финализира како интерактивно дело. Тука, во една космичка средина, гледачот е опкружен со звуци од различни јазици додека азбуките и знаците рефлектираат визуелна целина, умножена во инсталацијата преку одразот на парчињата стакло што го трансформираат просторот во обид да ја ублажат бруталноста на војната на симболи. И тука повторно се упатува филигрански на линијата бидејќи знаците се линии за пишување што ги повлекуваме оддесно налево или одлево надесно во зависност од културите или, пак, при бустрофедон, спирала од значење напишана на камен, кожа или папирус.

НАДВОР ОД ЛИНИЈАТА

Сепак, понекогаш линијата исчезнува. „Да се потпише празното“ („Signer le vide“): со овој загадочен наслов даден на настан што се одржа во 2016 година во Дурдан, во регионот на Париз, далеку од нејзините меѓународни изложби од големи размери, уметничката го поттикнува посетителот да размислува за значењето на уметноста денес, истовремено поканувајќи го игриво да учествува во нејзината акција. Овде Евгенија предлага минималистички проект: да се одбере ф’стак, да се изеде, а потоа да се запишат своите иницијали на празната лушпа. Додека едната половина од лушпата останува како трага за неговото учество во проектот, другата половина му е понудена на посетителот, придружена со една лушпа потпишана од авторот. На тој начин, посетителот добива можност да се стекне со уметничко дело во кое активно учествувал, придонесувајќи во неговото создавање.

„Да се потпише празното“. Два антонимни поими поставени еден наспроти друг, како два дела од лушпата на еден ф’стак. Празното веднаш евоцира на својата спротивност. Празно и Полно меѓусебно навлегуваат и не може да постојат едно без друго, исто како и Јин и Јанг. Празното се смета како такво само во споредба со полното. Во овој случај, полното се трансформира во празно, лушпата која во својата вдлабнатина ја носи трагата од тоа што било и се трансформирало, апсорбирано од посетителот. Празната лушпа претставува и мандрола, еминентно спиритуелна форма која упатува на византиската уметност, како и уметноста од Далечниот Исток. Истовремено, лушпите на ф’стакот се враќаат кон линијата без линија бидејќи преку двојната елипса на залепените делови од лушпата ја наоѓаме спиралата на бесконечното, првобитната линија.

Јадејќи го ф’стакот и потпишувајќи ја празната лушпа, гледачот станува учесник, составен дел од делото, кое не го претставува единствено создаденото нешто, туку, особено во овој случај, е креативен чин, здив на имагинацијата, енергија што ни дава поттик за инвентивност. Празното како метафора за уметноста без предмет, нулти степен на видлива уметност, која сепак е уметност затоа што се раѓа од концепт создаден од уметник.

Што значи да се „потпише“ едно дело на концептуалната уметност? Може да потпишеме слика или скулптура, но како се потпишува идеја? Уметничката и посетителот стануваат сопотписници на таа празнина, што сепак не е ништожност и е дел од една уметничка лоза.

Ефемерна уметност, игрива и во исто време филозофска, кон која гледачот е повикан да придонесе играјќи си, истовремено останувајќи свесен за концептуалниот обем на проектот.

Нели може тука, исто така, да го евоцираме прашањето за уметничкото дело што сега станува предмет на консумирање помеѓу другите? Но, за разлика од уметничкиот предмет, трговскиот предмет, кој не постои без погледот на гледачот-купувач, уметноста на комуникација, која го вклучува посетителот да учествува во делото и без кој делото не може да се развие, е од централно значење за уметничкото дејствување на Евгенија Демниевска, за која врската е од суштинско значење.

МЕСТО ЗАКЛУЧОК

Создавањето во сите негови форми ја интересира уметничката, почнувајќи од изртениот компир (лајтмотив на нејзините слики уште од младоста па сè до „амбиенталните“ дигитални видеоанимации, проектирани на 1 декември 2016 година на сидовите во просторот „Скалила“/„Escalier“ во Монтрој), клонирањето (на нејзините фотографии направени „попатно“ во игра со мали мајмуни во лушпи од јајца), сите можни видови создавање, до дела повеќето ефемерни, настани организирани со цел да го запрат времето на момент, тоа време што е исто евоцирано преку незјините часовници свртени обратно, кои го предизвикуваат погледот, го поттикнуваат да ја промени гледната точка и да учествува во идејата за утопија и алтернативна историја.

Делото на Евгенија Демниевска се наоѓа помеѓу традицијата или, подобро кажано, традициите поради нејзината припадност на тројна култура, онаа од Балканот, Западот и Далечниот Исток и современоста, помеѓу материјали во мноштво форми и нематеријалното („Нематеријали“/„Immatériaux“ чија улога е евоцирана во современата уметност во онаа прочуена париска изложба, реализирана во центарот Помпиду во 1985 година), помеѓу јас и ние, помеѓу претставувањето на природата (растенија, пејзажи, тела) и дигиталните креации... Ослободувајќи се од учењето, Евгенија стигна до една посебна уметност што го преиспитува концептот на уметноста.

Видлива или не, нацртана, насликана, откриена како празно или предмет што е дел од една инсталација, линијата,

реална, виртуелна или замислена, која раздвојува или обединува, е сеприсутна во целото творешто на Евгенија Демниевска. Борбена, страсна и водена од желба, таа постојано ги истражува своите безбројни форми сфаќајќи на крајот дека тоа што го следи целото нејзино уметничко творештво е еден континуиран проток, проследен со арбореси, каде што минатото, сегашноста и иднината се мешаат заедно во еден здив, енергија што доаѓа од Истокот и која таа ја присвоила.

Линијата минува низ времето стоејќи во фонот на нејзиното дело, од почетоците па сè до денес, со многубројни варијации, изобилство на медиуми и методи кои се сепак обликувани од водечки принцип, како уметничка судбина. Судбина во спирала, како спиралата на душата, која се врти и собира со себе секаков вид откритија, но која секогаш се враќа кон својата основа, почетното прашање евоцирано во неодамнешна фотографија направена „патем“, од макара со конец, минималистички симбол на сите нејзини дела.

Текстот го превела од француски Маја Бибановска

Анџелики ГАРИДИС е писател, уметнички критичар и преведувач.

Доктор по семиотика на текст и слика.

Автор на книгите *Les Anges du désir. Figures of the Angel in the 20th century* (Albin Michel, Париз, 1996), *Les Armoires du temps*, Pétra, Париз, 2016 година.

Пишува статии за уметност и литература, како и текстови за уметнички каталози.

Преведува - од грчки на француски и обратно за уметност, антропологија, историја и литература (поезија, наративи).

Лиценциран професор по модерна книжевност, одржувала семинари на Европскиот универзитет за истражување и била назначена за дописен член на францускиот институт во Атина, Грција.

Уметнички директор на online списанието artmag.com.

1

1

2

3

Клокотристите ја отвораат изложбата на Евгенија Демниевска 1982, Галерија на Културниот центар во Белград, Улица Кнез Михајлова, Белград

Les artistes du mouvement Klokotrizam inaugurent l'exposition d'Evgenija Demnievska, 1982, Galerie du Centre culturel de Belgrade, rue Knez Mihajlova, Belgrade

Members of the Klokotrizam art group opening the exhibition of Evgenija Demnievska, 1982, Gallery of Culture Centre in Belgrade, Knez Mihailova Street, Belgrade

1.

од лево кон десно/de gauche à droite/from left to right:

Ivan Rastegoras, Nikola Šindik, Miljurko Vukadinović, Beba Ristanović, Aca Sekulić, Radoš Stevanović, Adam Puslojić, Nebojša Jevrić, Predrag Bogdanović Ci

2.

Музичка група „Ад хок“/Groupe de musique « Ad hoc »/Music group «Ad hoc»

3.

од лево кон десно/de gauche à droite/from left to right:

Ivan Rastegoras, Miljurko Vukadinović, Beba Ristanović, Aca Sekulić, Radoš Stevanović, Predrag Dragović, Adam Puslojić, Nebojša Jevrić

47

Ангели, мотив од Св. Софија, Охрид, 1980, 10 сликани сегменти, акрилик на пластика, свила, материјал за мебел, дигитален печат, димензија на еден сегмент 50 x 70 см

Anges, un motif de St. Sofia, Ohrid, 1980, 10 segments de peinture acrylique sur plastique, soie et tissu d'ameublement, impression numérique, dimensions de chaque segment : 50 x 70 cm

Angels, motif from St. Sophia, Ohrid, 1980, 10 painted segments, acrylic on plastic, silk, fabric for sofa, digital print, dimension of each segment 50 x 70 cm.

Пегла, 1982, акрилик на материјал за мебел и свила, 6 сегменти, димензија на секој сегмент 50 x 70 см. Сликата е со променливи димензии со можност на комбинации на сегментите и амбиентална поставка со сликани сегменти и мултиплицирани сегменти во фотографија и дигитален печат.

Fer à repasser, 1982, acrylique pour meubles et tissus, 6 segments de 50 x 70 cm. Le tableau est de taille variable, offrant la possibilité de combiner les segments peints et multipliés en photographie et impression numérique pour une présentation ambiante.

Iron, 1982, acrylic on a fabric for sofas and silk, 6 segments, dimensions of each segment is 50 x 70 cm. The painting is of variable dimensions with possibility to combine of the segments and an ambient display with painted segments and multiplied segments in photography and digital print.

1

2

3

1.

Ногари, 1982, акрилик на сликарско платно и материјали за мебел, 6 сегменти, димензија на секој сегмент 50 x 70 cm.

Tréteau en bois, 1982, acrylique pour meubles et tissus, 6 segments de 50 x 70 cm.

Table Legs, 1982, acrylic on a canvas and fabric for sofas, 6 segments, dimensions of each segment: 50 x 70 cm.

2.

Сликата е со променливи димензии со можност на комбинации на сегментите и амбиентална поставка со сликани сегменти и мултиплицирани сегменти во фотографија и дигитален печат.

Le tableau est de taille variable, offrant la possibilité de combiner les segments peints et multipliés en photographie et impression numérique pour une présentation ambiante.

The painting is of variable dimensions with the possibility to combine of the segments and an ambient display with painted segments and multiplied segments in photography and digital print.

3.

Фен, 1982, акрилик на гајби, жица и фотографија, три сегменти со можност на комбинации

Sèche-cheveux, 1982, acrylique sur boîtes en bois, fil, photographie, trois segments avec la possibilité de combiner

Hairdryer, 1982, acrylic on wooden boxes, wire, photography, three segments with the possibility to combine

Музеј на современата уметност во Скопје, 1986, учествува како една од поканетите уметници на ретроспективната изложба на Никола Фиданоски и Симон Шемов, *Акции и интервенции*.
Акрилик на разни материјали, и мултиплицирани сегментите со фотокопија и фотографија, амбиентална поставка, со можност на учество на публиката во комбинациите, димензија на секој сегмент 50 x 70 см.

Le musée d'art contemporain de Skopje, 1986, E.D. est l'une des artistes invités à l'exposition rétrospective de Nikola Fidanoski et Simon Šemov, *Actions et Interventions*.
Acrylique sur divers matériaux, techniques mixtes et multiplication de segments avec photocopies et photographies, présentation ambiante avec possibilité de participation du public dans les combinaisons, dimensions de chaque segment : 50 x 70 cm.

Museum of Contemporary Art in Skopje, 1986, E.D. participated as a guest artist in the retrospective exhibition of Nikola Fidanoski and Simon Šemov, *Actions and Interventions*.
Acrylic on various materials and multiplied segments with photocopies and photographs, ambient display with possibility of interventions by the audience in changing the display of the segments, dimension of each segment 50 x 70 cm.

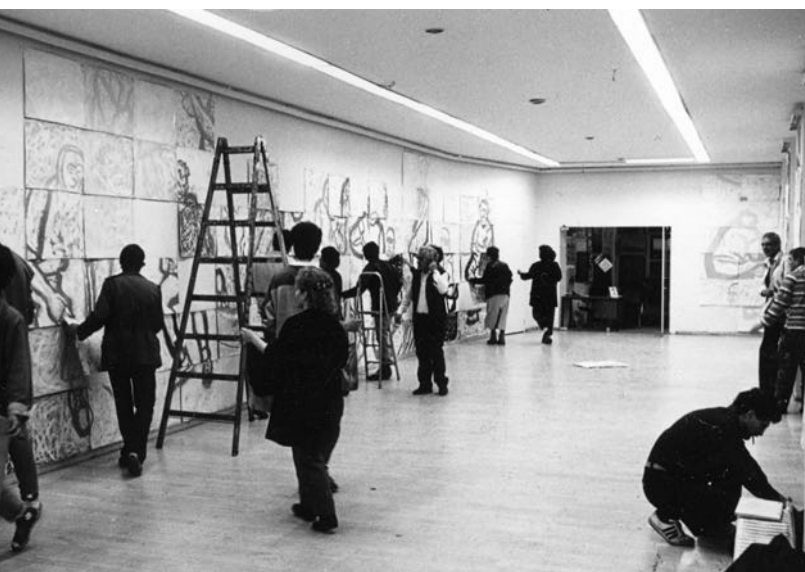

Материјали, 1987, акрилик и боја за PVC пластика на различни материјали и мултиплицирани сегменти со фотокопија и фотографија, амбиентална поставка, со можност на учество на публиката во комбинациите, Галерија на Културниот Центар Белград, димензија на секој сегмент 50 x 70 см.

Matériaux, 1987, acrylique et peinture PVC sur divers matériaux et segments multipliés avec photocopies et photographies, présentation ambiante avec possibilité de participation du public dans les combinaisons, Galerie du Centre Culturel de Belgrade, dimensions de chaque segment : 50 x 70 cm.

Materials, 1987, acrylic and colour for PVC plastic on different materials and multiplied segments with photocopies and photographs, ambient display with possibility of interventions by the audience in changing the display of the segments, Gallery of the Cultural Centre Belgrade, dimension of each segment 50 x 70 cm.

Фенг Шуй, 2016, туш и четка, 50 x 65 см

Feng Shui, 2016, encre de chine sur papier, 50 x 65 cm

Feng Shui, 2016, ink and brush, 50 x 65 cm

EVGENIJA DEMNIEVSKA OU LES MÉTAMORPHOSES DE LA LIGNE

Anguéliki Garidis

Une porte est installée par Evgenija Demnievska, alors étudiante, au milieu d'une pièce vide, dans la galerie belgradoise SKC. Cette porte nue, faite de lignes pures, qui s'offre comme un passage vers une multitude de possibilités, a ouvert la voie, pour l'artiste en devenir, vers l'art conceptuel et l'art de la communication.

Evgenija Demnievska suit, à l'école des beaux-arts de Belgrade, une formation très traditionnelle, après une enfance et des années de lycée dans la capitale, période durant laquelle elle a gardé des liens très étroits avec la Macédoine, sa région natale. Durant ses études, elle a l'occasion de voyager en Europe Occidentale, où l'art conceptuel est en plein essor. Cette notion prend sa source dans les ready-made de Duchamp et le mouvement Dada, les termes de « concept art » (Fluxus) puis de « conceptual art » (Sol Le Witt) n'apparaissent toutefois que dans les années 60. C'est dans ce contexte qu'un groupe d'élèves, dont Evgenija fait partie, cherchant à sortir du cadre académique de l'école, a organisé en 1971, en collaboration avec les critiques d'art Biljana Tomić, Ješa Denegri et Dunja Blažević, une exposition intitulée « Drangularijum » (titre très suggestif puisqu'il s'agit d'un mot issu d'un terme signifiant « babiole » ou « broutille » en français) à la galerie SKC, galerie du centre des étudiants. Cette exposition est considérée comme le tout début d'un mouvement de nouvelles pratiques artistiques à Belgrade. A cette occasion, Evgenija expose sa porte, objet mobile à travers lequel le public peut entrer ou sortir.

Cette porte contient en germe l'œuvre tout entière, elle nous conduit dans l'ouvert des possibles, que l'artiste explorera inlassablement, depuis ses premiers essais jusqu'à nos jours, élargissant son champ d'action, multipliant les techniques, explorant le potentiel de la peinture, des différents matériaux, tout comme celui des nouvelles technologies.

DE LA LIGNE PEINTE À INTERNET

L'Unique Trait de pinceau

Si le thème de la frontière entre le dedans et le dehors apparaît ici nettement, il est également prégnant dans son œuvre picturale. Dans ses tableaux d'étudiante se devinent des sortes de petites fenêtres, carrés ouverts sur un côté ou un autre, variations visuelles aux accents musicaux. Plus largement, la ligne est interrogée, à travers des silhouettes dont le contour est dessiné comme en creux, l'intérieur peint en blanc se détachant sur un fond géométrique et parallèlement déconstruit sur une même image, des segments de silhouette se côtoyant sur un fond de carrés de différentes couleurs cernés de blanc.

L'épaisseur de la ligne, perçue comme surface, la ligne comme limite entre nous et les autres, à la fois séparation et lien, est pour Evgenija une préoccupation primordiale, poursuivie, lors de ses années d'études à Tokyo, grâce à la bourse Monbusho du Ministère de la Culture du Japon, obtenue en 1973 pour une durée de trois ans. Elle acquiert au Japon les bases de la peinture sur papier et sur soie, ainsi qu'une capacité de concentration accrue, grâce, entre autres, à la pratique du karaté, mais se sent vite brimée dans son désir de création plus libre par la rigueur et les techniques très traditionnelles enseignées.

Si elle s'en détache très rapidement, avec la soif d'expérimentation nouvelles et la curiosité qui la caractérisent, trouvant une solution en partageant ses toiles en segments permettant d'innombrables combinaisons, partant d'une œuvre achevée, apparemment finie, pour aboutir à une œuvre ouverte, elle n'en apprend pas moins les fondements, qu'elle conservera jusqu'à ses œuvres les plus récentes, à travers ses figures peintes d'un unique trait de pinceau, dans un seul souffle, avec cette même énergie qui caractérise les arts martiaux.

La ligne est comme un lieu vide, ce Vide nécessaire au fonctionnement harmonieux du Yin et du Yang au sein du Plein, selon la pensée chinoise. Si tracer le trait est l'équivalent de la vision cosmogonique selon laquelle l'Un est tiré du Chaos et le Ciel séparé de la Terre, puisque le souffle de la création jaillit du vide, alors l'artiste procède, avec son pinceau, à un acte hautement spirituel, s'inspirant à la fois du taoïsme et de la philosophie Ch'an – devenue Zen au Japon.¹ Et l'art d'Evgenija, si ancré dans la modernité, n'en est pas moins empreint de spiritualité et même de mysticisme.

Cette ligne immatérielle est mise en évidence par les œuvres peintes « à l'envers », lorsque l'artiste, utilisant des supports multiples (tissu, plastique, etc.), fait apparaître la ligne – mise en évidence par le support de couleur sombre – en étalant de la peinture blanche à l'intérieur et à l'extérieur de la figure. La ligne est révélée par le support, au lieu d'être peinte. Pourrait-on voir dans cette ligne en creux la forme Ying du trait de pinceau Yang, ou plutôt le Vide qui permet au Plein de se déployer?

La ligne est double, tournée vers l'intérieur comme vers l'extérieur de la figure représentée. Elle se glisse entre soi et le monde, entre soi et l'autre, entre soi et soi. Elle est comme une sphère qui nous enveloppe, dit joliment Evgenija, comme une bulle d'écume qui nous entoure et ouvre l'identité des choses, semblable à la peau, « miroir de l'âme » et « interface », « double paroi » selon le psychanalyste Didier Anzieu², touchant d'une part notre intériorité, notre chair la plus intime et caressée de l'autre côté par l'air.

Sphère ou cercle Zen, représenté par un seul coup de pinceau, symbole à l'origine du monde. Au commencement est le cercle, lié à la méditation – et la peinture en général est pour Evgenija un acte méditatif. Lorsque le cercle s'ouvre, il devient ligne. D'un seul trait, l'artiste peint une silhouette humaine ou

¹ Voir François Cheng, Vide et plein. Le langage pictural chinois, Éditions du Seuil, Paris, 1979

² Didier Anzieu, le fantasme de la double paroi dans Le Moi-peau, Paris, Bordas, 1985, Dunod, 1995.

celle d'un cochon d'Inde, ou encore deux tasses de café accolées qui se métamorphosent en spirale pour représenter l'infini, boucle qui se retourne sur elle-même, dans des œuvres récentes, peintes avec l'énergie d'une jeunesse éternelle.

La ligne peut devenir ainsi la voie toute tracée du destin ou la spirale de l'âme. C'est à travers l'idée de la ligne que se construit l'identité, qui peut être étanche ou poreuse. On a souvent évoqué la structure psychique des personnes atteintes du trouble de la personnalité « bordeline » ou « état-limite », par le biais de l'image du ruban de Moebius, qui se tourne et se retourne à l'infini. Mais si l'on sort de la réflexion psychanalytique, ne peut-on voir la même idée dans la pensée extrême orientale, du taoïsme au bouddhisme, à travers la transformation et l'imbrication permanente du Yin et du Yang, pensée non dualiste mais fluide, à travers l'idée selon laquelle le Moi n'existe pas, qu'il n'y a pas de différence entre soi et le monde, et que nous faisons partie d'un grand Tout immuable se transformant sans cesse ? Pour cette pensée venue d'Orient, ne sommes-nous pas tous des « états-limite », constamment ballottés entre le dedans et le dehors, le plein et le vide, le moi et les autres ou le grand Autre, entre l'être et le non-être ? Et Evgenija Demnievska, questionnant infatigablement la ligne, n'appartient-elle pas en profondeur à cette pensée dominée par le flux et la métamorphose, en mouvement continu, où l'Un et le Multiple ne représentent qu'une seule réalité, immense « guirlande »³ dont chaque fragment renferme tout l'univers ?

LA LIGNE QUI DÉCONSTRUIT POUR RECONSTRUIRE DANS L'OUVERT

Très vite, pourtant, la peinture ne suffit plus à la jeune artiste. La ligne s'éloigne du pinceau pour découper le tableau en carrés, en changer l'ordonnance puis le démultiplier en reproduisant les segments. La porte initiale n'est plus unique mais plurielle, petites ouvertures s'ouvrant au monde et dont le visiteur-participant est invité à explorer toutes les combinaisons possibles, se réappropriant l'œuvre qui, à travers la performance, devient collective.

C'est lors de son séjour au Japon (1973-1976) que lui vient l'idée de transformer ses œuvres picturales tout en respectant l'enseignement traditionnel qui lui est prodigué. Le point de départ de cette démarche est l'interprétation picturale d'une scène de l'une des grottes de Mogao à Dunhuang en Chine, dont le sujet est évocateur, puisqu'il s'agit d'un combat de dieux, une lutte entre deux entités, dont le corps à corps pourrait représenter l'union mouvante des contraire, le couple Yin et Yang... A partir de cette scène classique, découpée en seize éléments, s'ouvre la voie de la reproduction, grâce à la photographie et la photocopie – plus tard, l'impression digitale viendra s'ajouter à ces techniques. Grâce à la multiplication des segments, exposés sur toute la surface des murs, le visiteur est plongé dans une ambiance particulière. L'artiste peint toutes sortes de sujets, qu'elle découpe pour leur donner une nouvelle vie : pousses de bambou, jardin de pierre, paysage de montagne, îles peintes sur seize papiers différents, le blanc du fond, peint sur les papiers de couleurs, représentant l'océan et faisant ainsi ressortir la forme des îles, le support devenant la surface - ce qui n'est pas sans rappeler le travail du groupe français « Support-Surface », formé en 1970 par des artistes tels Buren, Hantaï et Viallat,

³ Pour évoquer l'Ecole Huayan ou Ecole de la Guirlande Fleurie, l'une des premières écoles bouddhiques spécifiquement chinoises, ayant connu son apogée pendant la dynastie des Tang (618-907). Voir Anne Cheng, Histoire de la pensée chinoise, Seuil, Paris, 1997.

qui utilisent des toiles teintées découpées et toutes sortes de matériaux. Par delà les arts plastiques, un autre Français – et la France deviendra par la suite le pays d'adoption de d'Evgenija Demnievska – a élaboré ce mouvement de « déconstruction ». C'est effectivement dans les années 70 que le philosophe Jacques Derrida a l'idée – d'ailleurs déjà fondamentale dans la pensée des Cabalistes – de déconstruire les discours pour évoquer les glissements de sens infinis d'un signifiant à l'autre. Déconstruire pour reconstruire. Evgenija transforme ainsi un tableau figuratif en une œuvre abstraite, démultipliée (le factoriel 16 ! permettant des milliards de combinaisons), où la figure se devine seulement à travers ses fragments, comme un puzzle qui, au lieu d'être patiemment construit, serait éparpillé et dont les pièces seraient démultipliées pour révéler un paysage mental.

A travers la multiplication du dessin, grâce à sa fragmentation et sa recomposition, on passe de l'achevé à l'inachevé, rejoignant ainsi, par un biais détourné, une certaine tradition de la peinture chinoise. Quant à l'idée de transformation, à l'œuvre dans la pensée chinoise, elle soutient les installations et événements de l'artiste.

Si l'esthétique japonaise et la pensée occidentale, tout comme les mouvements artistiques contemporains, sont prégnants dans l'art d'Evgenija Demnievska, ses origines n'en sont pas moins présentes, à travers l'art byzantin, qui se devine par le biais de certaines thématiques, comme celle des anges, mais surtout à travers le découpage des œuvres en carrés, qui évoque l'art historié recouvrant les parois des églises, avec des cases représentant des scènes de la vie du Christ et des saints, ou encore la technique des calques avec des pointillés, base des figures peintes et permettant la multiplication des modèles. Cependant, si l'artiste revient au quadrillage de l'art byzantin, c'est pour le détourner, pour en défaire l'unité rigide, qui oblige le regard à se fixer sur les figures et sur la linéarité du récit.

Les différentes cultures qui ont influencé l'inspiration d'Evgenija sont ainsi en interaction dans ses œuvres, consciemment ou inconsciemment, tout comme le public qui par la suite va interagir à partir de l'impulsion de départ de l'artiste, délaissant son rôle de récepteur passif pour participer à l'œuvre.

Au début des années 80, revenue en Europe après un séjour aux Etats-Unis et au Canada, et s'installant définitivement en France, à Paris, tout en participant à la vie artistique ex-yougoslave, Evgenija Demnievska continue d'explorer les possibilités de la démultiplication des fragments, associés

à l'utilisation de matériaux variés (tissus, plastique, etc.). Les segments reproduits sont mêlés aux morceaux originaux, ce qui permet d'exposer dans plusieurs villes en même temps tout en gardant une trace de l'œuvre originale avec un carré. A Belgrade, en 1982, à l'occasion d'une exposition à la galerie du Centre Culturel de Belgrade, l'artiste développe encore une possibilité nouvelle, celle de la participation d'autres artistes à l'exposition, qui devient de la sorte un événement, une action. Les artistes du mouvement Klokotrizam interviennent ainsi sur l'œuvre, choisissant de surcroît de la faire sortir du cadre d'un lieu fermé d'exposition, en improvisant une manifestation, tenant chacun à bout de bras un segment d'œuvre, comme une pancarte, un artiste vêtu en policier accompagnant le cortège - clin d'œil caustique à la surveillance policière qui sévissait à cette époque en Yougoslavie comme dans tous les pays du bloc de l'Est. Cette parade spontanée dans les rues de Belgrade n'est pas sans évoquer une manifestation, avec des panneaux sans écriture, organisée en 1973 à Sao Paulo par Fred Forest, artiste français de la Communication. L'événement « Le blanc envahit la ville » tentait de mobiliser autrement l'attention du public et fait écho à une autre action de l'artiste, qui avait acheté un espace blanc dans le journal *Le Monde* daté du 12 janvier 1972, afin de proposer aux lecteurs de le remplir, inversant les rôles du journaliste détenant la connaissance et du lecteur passif.

Par la suite, tout comme les actions de Fred Forest, les événements d'Evgenija Demnievska vont s'élargir au public en général, par delà les seuls collègues artistes. En 1989, avec le projet « Ligne. Istanbul-Belgrade », dans le cadre de 2e Biennale d'Istanbul, où Evgenija représentait la Yougoslavie, des segments d'une œuvre (un mur de briques déconstruit, qui annonce étrangement la Chute du mur de Berlin, quelques mois avant cet événement historique) invitent les visiteurs à se joindre à une performance simultanée, dans les deux capitales. Tandis que les participants réinventent l'œuvre à partir de fragments, les manipulant, créant différentes variations, des combinaisons multiples, une œuvre collective éphémère se dessine, dans laquelle le hasard et l'énergie du public sont rois. Evgenija cherche à ouvrir un espace de liberté où faire entrer le spectateur, à qui l'on propose de ne plus regarder passivement mais de s'impliquer, de faire exister l'œuvre, de la recréer avec sa propre énergie, son mouvement intérieur, produisant ainsi avec l'artiste une œuvre plurielle. L'infini des possibilités crée un art du possible, d'un potentiel toujours ouvert.

En 1990, elle reprend ce projet avec cinq villes européennes (Moscou, Belgrade, Groznjan, Paris et Brest). Le public est à nouveau invité à créer quelque chose à partir des segments démultipliés de papier mural figurant des briques, et le résultat va consister en des combinaisons abstraites, organisées ou désordonnées selon les lieux, collées sur les murs des galeries participant au projet ou utilisées autrement, certaines personnes ayant même assemblé les segments de papier peint pour confectionner des costumes et s'en revêtir. Dans cet art participatif où toutes les combinaisons et actions sont permises, permettant un éclatement de l'œuvre, le hasard et les coïncidences jouent un rôle important, tout comme dans l'œuvre de Duchamp, à l'origine de l'art conceptuel – et, pourrait-on dire, de l'art contemporain – pour qui le hasard fait partie du destin de l'œuvre, comme ce sera le cas pour son « Grand Verre » brisé accidentellement.

Photographiées et filmées, les performances sont transmises d'une ville à l'autre grâce à une autre ligne, moins visible mais tout aussi réelle, le téléfax, qui renforce la simultanéité de l'événement, tout ce réseau de communication repoussant les limites de l'espace et du temps. Ainsi, la ligne sépare ou fait lien, elle est frontière et pont, permettant la communication.

LA LIGNE INVISIBLE, DU TÉLÉFAX À INTERNET

Telle Pénélope, Evgenija fait et défait son œuvre et suit son fil d'Ariane, pour aboutir à l'infini des possibles que représente Eurynomé, big-bang créatif permis par Internet encore à ses débuts, mais qu'une artiste à l'affût des nouvelles technologies et surtout de moyens de communication accrus ne pouvait ignorer.

Si le téléphone et le téléfax font partie des créations d'Evgenija Demnievska, à l'occasion, par exemple, de l'Europe des Créateurs au Grand Palais à Paris où, invitée par l'artiste de la communication Natan Karczmar, elle a organisé un événement participatif au moyen de Téléfax avec la ville de Ljubljana, c'est l'essor d'Internet, de la Toile créée par des myriades de fils invisibles, qui lui a permis d'organiser un projet à grande échelle, avec des groupes situés dans de nombreux pays, proposant des expositions réelles et virtuelles, en interaction ou pas, selon les cas.

Cette fascination pour la Toile sera d'ailleurs évoquée plus tard par une installation vidéo, présentée en 2016 à la Biennale de Dourdan, où des toiles d'araignée se déploient sur les murs, symbole de ces réseaux qui dominent notre monde contemporain.

Proche des artistes du groupe de l'Esthétique de la Communication créé par Fred Forest et Mario Costa - qui regroupe des créateurs comme Natan Karczmar, Roy Ascott, Tom Klinkowstein ou Jean-Marc Philippe, et associe le plus souvent nouvelles technologies et art participatif - sans être toutefois adepte du « sublime technologique » prisé par le philosophe italien Mario Costa, Evgenija est pleinement une artiste de la communication, pour qui l'autre est essentiel dans la création d'une œuvre. Très vite, dès ses années d'études au Japon et sans se détacher de l'acte de peindre, elle a élargi les possibilités d'un tableau en s'en servant comme d'une matrice, découpée en segments démultipliés afin d'être proposés au public, qui pouvait ainsi influencer sur la finalité de l'œuvre, l'œuvre d'art étant ainsi produite par un collectif d'artistes ou de visiteurs, suivant l'impulsion de l'artiste qui donne l'idée ou la forme de départ, pour des actions - simultanées ou pas - ayant lieu dans des villes et des pays différents... Dans cet esprit, elle collabore à certains projets en quête d'ubiquité avec plusieurs artistes dont Natan Karczmar, qui a eu l'idée d'organiser ce qu'il nomme des « vidéocollectifs » à travers le monde, invitant les habitants à faire le portrait de leur ville, grâce à des vidéos de trois minutes - filmées simultanément ou pas, selon les cas - présentées ensemble, créant de la sorte une œuvre collective, un portrait aux multiples facettes d'une ville, à travers la

vidéo ou l'animation numérique, mêlant le réel et l'imaginaire pour réaliser une sorte d'utopie uchronique.

Avec Wolfgang Ziemer, artiste travaillant en Allemagne, à Cologne et possédant une grande expérience dans la création et l'organisation de projets artistiques utilisant les nouvelles technologies⁴, Evgenija Demnievska crée un réseau de dix villes européennes (Aix la Chapelle, Belgrade, Cologne, Modène, Novi Sad, Skopje, Cracovie, Istanbul, Paris et Sofia) pour réaliser le projet « Gambit d'Eurynomé/Chaos en action », réunissant environ deux cent participants, interconnectés par le biais d'un espace virtuel, sur Internet alors à ses débuts – nous sommes en effet en 1997 et le réseau commence seulement à se développer. L'espace virtuel vient ainsi compléter l'espace mental, le lieu imaginaire qui s'ajoutait aux lieux réels où se déroulaient les actions, dans les événements participatifs précédents. Wolfgang Ziemer a permis la création de l'infrastructure technique à l'aide d'informaticiens d'Aix-la-Chapelle impliqués dans le domaine artistique. Des actions ont lieu dans chaque endroit, et certaines sont organisées simultanément, mettant en scène l'idée d'une intelligence collective, d'une création commune à grande échelle. Une conscience collective va naître ici car, comme dans les événements participatifs précédents, c'est la totalité qui fait le projet, dépassant son initiatrice.

A travers l'événement participatif aux accents rimbaldiens « Je est un autre », second événement du « Gambit d'Eurynomé » organisé l'année suivante, la notion même d'identité est interrogée, mise en question, l'identité plurielle englobant l'identité individuelle dans un projet international où la multitude des lignes virtuelles fait lien et où les connections télépathiques semblent confirmés par les nouvelles technologies. Le nom même d'Eurynomé suggère la multitude de possibilités inhérentes au projet : elle est en effet la déesse de toutes choses qui, émergeant nue du Chaos, sépare la mer du ciel puis danse sur les vagues et crée avec l'aide du vent le serpent Ophion qui, s'enroulant autour la déesse et la fécondant, va donner naissance à l'Œuf Universel d'où va éclore l'Univers tout entier.

LA LIGNE, FRONTIÈRE OU PONT - UN ART ENGAGÉ

Si les liens entre les participants des différents pays sont souvent virtuels dans les événements organisés sur Internet, ils sont en général tout à fait réels dans la plupart des projets. Ainsi la vidéo « Tain » (2011) témoigne d'un moment où les participants assemblés, tenant dans leurs mains des miroirs, deviennent les écrans où se reflète le monde qui les entoure. A travers la caméra qui enregistre, deux images se côtoient, celle de l'événement dans son environnement et celle de l'environnement reflété par les miroirs, double facette du visible. C'est comme si les corps des participants tenant les miroirs et se reflétant aussi entre eux, multipliés par les surfaces réfléchissantes, figuraient eux-aussi la ligne-surface, limite fragile, fluide, entre le dedans et le dehors, entre soi et l'autre, entre le réel et son double.

Le miroir nous ramène aussi à la « Voie du miroir » du Shintoïsme japonais. Selon la légende, Ama Terasu, déesse du Soleil, ayant subi une grave offense, s'était enfermée dans la Grotte du Ciel, faisant ainsi régner la nuit. On a eu l'idée de placer un miroir près de l'entrée de la grotte pour la faire regarder le monde à nouveau - ce qui n'est pas sans évoquer, comme dans un miroir inversé, le monde d'ombres décrit par Platon dans la République, à travers le « mythe de la caverne ». Le miroir, l'un des trois trésors du Shinto, avec l'épée qui divise le fini et l'infini et le

⁴ Comme le projet international "Artcom Cologne" organisé en 1986

« magatama » en forme de fœtus qui constitue le flux du non-être dans l'être, évoque la spirale exprimée par tama, c'est-à-dire l'énergie qui circule dans l'univers. L'univers serait le reflet de l'infini, et l'infini l'image reflétée, et opposée, de la vision que nous percevons. Au centre de la spirale se trouve l'homme, point de passage entre le microcosme et le macrocosme. Comment ne pas voir des similitudes entre cette vision mythique et l'œuvre d'Evgenija, multiforme et pourtant traversée par une ligne directrice qui prend son fondement dans cette pensée d'Orient qui l'a construite. Par delà le mythe, cet événement filmé, avec la musique métallique entêtante qui l'accompagne, soulève aussi des questions, nous dit l'artiste, sur ce que nous voyons et sur ce que nous croyons voir, sur la façon dont des informations et des images peuvent être manipulées, sur nos propres images mentales confrontées à celles des autres.

On retrouve les miroirs dans une installation présentée le 10 avril 2011 à la Galerie les Singuliers à Paris, où des fils rouges s'enroulent entre les symboles de la radioactivité. Sang de la mort, sang de la vie, il s'entremêle, échoué comme les filets vides des pêcheurs, dans une installation éphémère dédiée aux victimes actuelles et futures de la catastrophe de Fukushima, qui vient d'avoir lieu, un quart de siècle après celle de Tchernobyl. Les miroirs nous reflètent, nous visiteurs qui regardons, et nous interrogent sur le destin du monde.

Dans les vidéos « In time » (2008) et « Walking » (2009), qui sont des « happenstances »⁵, c'est-à-dire des événements artistiques composés d'actions simultanées, se déroulant ici dans ces deux œuvres dans deux endroits différents, une connexion psychique est demandée aux participants qui, cheminant chacun sur leur ligne spatiale propre et sur la même ligne temporelle, pourraient, grâce à d'heureuses coïncidences, se retrouver au même instant sur la ligne de connexion des deux espaces éloignés où ils sont filmés en train de marcher, lentement, se concentrant sur la possibilité d'une rencontre virtuelle, révélée par la juxtaposition des deux vidéos, qui permet à un visage de s'associer à l'arrière d'une tête pour créer un être hybride et éphémère à qui le hasard donne vie pour un instant. S'esquissent ainsi des communions « télépathiques », des phénomènes de « synchronicité » junguienne, qui permettent l'union d'inconnus qui se rencontrent au fil de l'eau, le long du lac-frontière (le lac d'Ohrid, entre la Macédoine et l'Albanie) sur le point invisible où les films se croisent.

⁵ Le mot Happenstance vient de l'anglais happen (se dérouler) + circonstance qui provient d'un heureux hasard : 1. bonne chance 2 : par hasard 3 : dans des circonstances favorables, à un moment propice, dans une situation chanceuse, 4. avec succès. Les mots clés des Happenstances sont la conscience, l'intuition, la synchronisation, les coïncidences...

Têtes doubles également avec les figures de Janus affichées en 2016 sur une façade de la ville de Montreuil, où réside l'artiste, à la périphérie de la capitale. Créations numériques aux lignes enchevêtrées, visage vert tourné vers le passé, profil rouge regardant vers le futur, uchronie incarnée dans un dessin, doubles visages ressortant sur des carrés blancs ou noirs (à l'instar des tableaux découpés), le fond et la forme s'interpénétrant dans ces visages légers comme des voiles, qui semblent tissés, enchevêtrement de lignes à l'image des réseaux créés par l'Internet.

Les vidéos « Fluid Flux » (2009) font écho, visuellement, à ces doubles portraits numériques. Des têtes filmées d'hommes dans l'une des vidéos et de femmes dans l'autre, juxtaposées à leur double en images d'animation, tournent sur elles-mêmes comme des planètes solitaires, révélant leurs multiples facettes, exprimées visuellement par les traits entremêlés qui dessinent le volume dans leur réalité virtuelle. Les lignes enchevêtrées peuvent évoquer les circonvolutions des dendrites, à l'intérieur du cerveau, tout comme le réseau de rides qui nous forge.

La ligne rigide entre les sexes est rendue fluide, visages d'hommes et de femmes unifiés par leur transposition numérique, tout comme dans ces créations numériques rehaussées par des traits de peinture, à travers l'image d'un homme qui rêve d'être « enceint », dont le désir est évoqué par des cercles et le fantôme d'une femme lui offrant cette option dans l'infini des possibles, évoqué aussi par le clonage ainsi que par le biais de ces figures d'Adam et d'Eve recouvertes par le symbole du Yin-Yang pour l'un, évoquant sa dualité fluctuante, et par le signe de l'infini pour l'autre.

A l'encontre du double visage paisible de Janus, où l'un et l'Autre sont réunis, c'est la brutalité sans retour possible de la guerre qui est évoquée dans la vidéo intitulée « Violence » (2010), à travers un verre de vin cassé avec rage, répandant son contenu couleur de sang et dans l'animation « I am right » (2012), par le biais des symboles religieux détournés de leur sens originel et mis au service de fins politiques et de soif de pouvoir. Les symboles sont dessinés dans des cercles qui s'interpénètrent et se détruisent mutuellement tout en s'autodétruisant, cassant les cercles harmonieux où ils auraient pu coexister pacifiquement, cultures entremêlées. La ligne de la frontière, celle de la rupture, casse le cercle d'une perfection possible.

Quant à l'installation avec animation de dessins en noir et blanc, intitulée « Réfugiés » (2015), elle apparaît comme la conséquence des deux vidéos précédentes. Des visages, projetés sur des tissus suspendus, comme des écrans démultipliés, à l'instar des murs auxquels ils sont confrontés, donnent l'impression d'une multitude qui avance, foule errante, théâtre d'ombre et de désespoir en marche vers un espoir possible, une terre accueillante où s'arrêter, et où toutes les langues coexisteraient en paix, comme dans l'installation « Signes et sons » (projet commencé en 2009, présenté en 2014 et encore en devenir puisque l'artiste souhaite en faire une œuvre interactive) où, dans une ambiance cosmique, le spectateur est enveloppé de sons de différentes langues tandis qu'alphabets et signes se donnent à voir dans une communion visuelle, démultipliés dans l'installation par la réflexion des morceaux de verre qui transforment l'espace, dans une tentative de réparer la brutalité de la guerre des symboles. Et là encore, la ligne est évoquée en filigrane, puisqu'avec des signes, ce sont des lignes d'écriture que l'on esquisse, allant de droite à gauche ou de gauche à droite selon les cultures, ou encore en boustrophédon, spirale de sens inscrite sur la pierre, le cuir ou le papyrus.

PAR DELÀ LA LIGNE

Parfois, pourtant, la ligne disparaît. « Signer le vide » : avec ce titre énigmatique donné à un événement qui a eu lieu en 2016 à Dourdan, en Ile-de-France, loin de ses installations internationales à grande échelle, l'artiste incite le visiteur à réfléchir à ce que signifie l'art aujourd'hui, tout en l'invitant à participer, de manière ludique, à son action. C'est un projet minimaliste qu'Evgenija propose ici : choisir une pistache, la manger, puis inscrire ses initiales sur la coquille vide. Si l'une des moitiés demeure comme trace de sa participation au projet, l'autre est offerte au visiteur, accompagnée d'une coquille signée par l'auteur. Il est donc possible pour le visiteur d'acquérir une œuvre d'art, pour laquelle il aura été un participant actif, contribuant à cette création.

« Signer le vide ». Deux termes antinomiques sont mis face à face, comme les deux morceaux d'une coque de pistache. Le vide évoque immédiatement son contraire, Vide et Plein s'interpénètrent, ne peuvent exister l'un sans l'autre, tout comme le yin et le yang. Le vide n'est considéré comme tel que par rapport au plein. Ici, c'est le plein qui s'est transformé en vide, la coquille contenant en creux la trace de ce qui a été, et qui s'est transformé, assimilé par le visiteur. La coquille vide est aussi mandorle, forme éminemment spirituelle qui évoque l'art byzantin comme l'art d'extrême orient. Et en même temps, les coquilles de pistaches reviennent à la ligne sans la ligne, puisqu'à travers le double ovale des coques accolées, l'on retrouve la spirale de l'infini, la ligne primordiale.

En mangeant la pistache et en signant la coque vide, le spectateur devient acteur, partie intégrante de l'œuvre, qui n'est pas seulement la chose créée, mais aussi, surtout ici, l'acte créateur, le souffle de l'imagination, l'énergie qui pousse à inventer. Le vide comme métaphore de l'art sans objet, degré zéro de l'art visible, qui pourtant est de l'art, puisqu'il naît d'un concept créé par une artiste.

Que signifie « signer » une œuvre dans l'art conceptuel ? On peut signer un tableau, une sculpture, mais comment signer une idée ? L'artiste et le visiteur deviennent cosignataires de ce vide, qui pourtant n'est pas néant et s'inscrit dans une filiation artistique. Art éphémère, ludique et philosophique à la fois, auquel le spectateur est invité à contribuer en jouant, tout en ayant conscience de la portée conceptuelle du projet.

Ne pourrait-on pas glisser ici, également, un questionnement sur l'œuvre d'art, devenue objet de consommation parmi d'autres ? Mais au contraire de l'objet d'art, objet marchand, qui n'existe pas sans le regard du spectateur-acheteur, l'art de la communication, faisant participer le visiteur en le rendant partie prenante de l'œuvre et sans lequel elle ne pourrait se déployer, est au centre du travail artistique d'Evgenija Demnievska, pour qui le lien est essentiel.

EN GUISE DE CONCLUSION

La création sous toutes ses formes intéresse l'artiste, depuis la pomme de terre qui germine (leitmotiv depuis ses peintures de jeunesse jusqu'aux vidéos numériques « ambiantales » projetées le 1er décembre 2016 sur les murs de l'espace Escalier à Montreuil), le clonage (dans ses photographies ludiques, faites « en passant » avec de petits singes dans des coquilles d'œufs), toutes les sortes de types de procréation possibles, jusqu'à la création artistique elle-même, entre pulsion ou désir individuel et collectif, à travers des œuvres pour la plupart éphémères, des événements organisés pour arrêter le temps pour un instant, ce temps évoqué aussi à travers ces horloges à l'envers, qui provoquent le regard, incitent à changer le point de vue et participent de l'idée d'utopie et uchronie.

L'œuvre d'Evgenija Demnievska navigue entre la tradition – ou plutôt les traditions, à travers sa triple culture, balkanique, occidentale et extrême orientale – et la modernité, entre la matière dans sa multiplicité et l'immatériel (ces « Immatériaux » dont le rôle dans l'art contemporain est évoqué dans cette exposition parisienne qui a fait date, réalisé au Centre Pompidou en 1985), entre je et nous, entre la représentation de la nature (plantes, paysages, corps) et les créations numériques... S'affranchissant des apprentissages, Evgenija aboutit à un art singulier qui questionne la notion d'art elle-même.

Visible ou invisible, dessinée, peinte, révélée en creux ou objet participant d'une installation, la ligne, réelle, virtuelle ou imaginaire qui sépare ou unit, traverse l'œuvre d'Evgenija Demnievska. Pugnace, désirante, passionnée, elle est toujours à la recherche de sa voie multiforme, pour s'apercevoir à la fin qu'un flux continu, traversé d'arborescences, où passé, présent et futur s'entremêlent, un souffle, une énergie venue d'Orient et qu'elle a fait sienne, sous-tendent la totalité de sa production artistique.

La ligne traverse le temps, sous-tend toute son œuvre, des prémices à nos jours, avec de multiples variations, un foisonnement de médias et de manières diverses pourtant portées par une ligne directrice, comme une destinée artistique, un destin en spirale, comme la spirale de l'âme, qui tourne, accroche toutes sortes de découvertes, mais revient toujours à son fondement, à son questionnement premier, évoqué sur une photographie récente, faite « en passant », d'une bobine de fil, symbole minimaliste de l'ensemble de son œuvre.

Anguéliki GARIDIS est écrivain, critique d'art et traductrice.

Docteur en sémiologie du texte et de l'image.

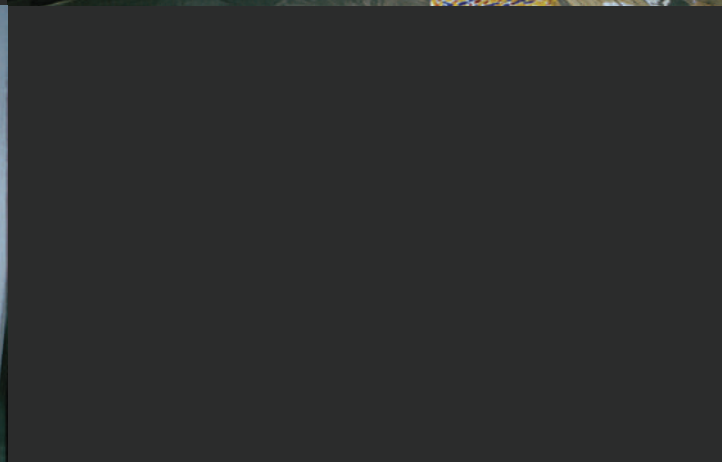
Auteur des livres *Les Anges du désir. Figures de l'Ange au XXe siècle* (Albin Michel, Paris, 1996), *Les Armoires du temps*, Pétra, Paris, 2016 et *A Fleur de rêve. Errances grecques* (Pétra, Paris, 2018).

Écrit des catalogues d'art et des articles sur l'art et la littérature.

Traductions - du grec en français et inversement - en sciences humaines (histoire de l'art, anthropologie, histoire) et littérature (poésie, récits).

Certifiée de Lettres modernes, elle a dirigé des séminaires à l'Université Européenne de la Recherche et a été détachée en Grèce à l'Institut français d'Athènes.

Elle est directrice artistique du magazine en ligne artmag.com.

Материјали, 1987, акрилик и боја за PVC пластика на различни материјали и мултиплицирани сегменти со фотокопија и фотографија, амбиентална поставка, со можност на учество на публиката во комбинациите, Југословенска документа '89, Сараево, димензија на секој сегмент 50 x 70 см.

Matériaux, 1987, acrylique et peinture PVC sur divers matériaux et segments multipliés avec photocopies et photographies, présentation ambiante avec possibilité de participation du public dans les combinaisons, dimensions de chaque segment : 50 x 70 cm, Documents yougoslaves '89, Sarajevo.

Materials, 1987, acrylic and color for PVC plastic on different materials and multiplied segments with photocopies and photographs, ambient display with possibility of interventions by the audience in changing the display of the segments, Yugoslav Documents '89, Sarajevo, dimension of each segment 50 x 70 cm.

Простори, 2012, туш и четка на хартија, 50 x 65 см

Les espaces, 2012, encre de chine sur papier, 50 x 65 cm

Spaces, 2012, oil and brush on paper, 50 x 65 cm

Око, 2014, туш и четка, 50 x 65 см

Oeil, 2014, encre de chine sur papier, 50 x 65 cm

Eye, 2014, ink and brush, 50 x 65 cm

EVGENIJA DEMNIEVSKA - METAMORPHOSES OF THE LINE

Angéliki Garidis

When she was a student, Evgenija Demnievska set up a door in the middle of an empty room in a Belgrade gallery, SKC. For the budding artist, this bare, pure-lined door, offering a pathway to countless possibilities, opened the way to conceptual art and the art of communication.

Evgenija Demnievska had a very traditional education at the Fine Arts School of Belgrade after spending her childhood and high school years in the capital: a period when she maintained close links with Macedonia, her native region. During her studies, she travelled in Western Europe, where conceptual art was rapidly developing. This idea had its roots in Duchamp's ready-mades and the Dada movement; the terms "concept art" (Fluxus) and then "conceptual art" (Sol Le Witt) only appeared in the 1960s. In this context, a group of students, including Evgenija, sought to move away from the school's academic framework, and in 1971, in collaboration with art historians Biljana Tomić, Ješa Denegri and Dunja Blazević, they organised an exhibition called "Drangularijum" (a highly suggestive title, based on a term meaning "trinket" or "trifle") at the SKC, the gallery in the students' centre. This exhibition was seen as the beginning of a new artistic movement in Belgrade. On this occasion, Evgenija exhibited her door: a mobile object through which visitors could move in and out.

This door contained the germ of her entire work. It led to a world of possibilities, which the artist has untiringly explored from her earliest endeavours right up to the present day, broadening her field of action with numerous techniques, and exploring the potential of paint and different materials, not to mention the new technologies.

FROM THE PAINTED LINE TO THE INTERNET

The single brushstroke

While the theme of the barrier between inside and outside was clearly expressed here, it also imbued her pictorial work. In her student paintings, we can make out kinds of small windows and squares open on one side or another: visual variations with musical accents. More broadly, she explores the line through silhouettes whose contours are drawn as though in intaglio, where the white-painted interior stands out against a geometric background, simultaneously deconstructed in a single image, with segments of silhouettes rubbing touching each other against a backdrop of different-coloured squares outlined in white.

The thickness of the line, perceived as a surface; the line as a boundary between us and the others, simultaneously separation and link, was an overriding preoccupation for Evgenija, which she pursued during her studies in Tokyo, thanks to the three-year Monbusho grant she obtained from the Japanese Ministry of Culture in 1973. In Japan, she learned the basic techniques of painting on paper and silk, and developed a heightened capacity for concentration, partly due to her practice of karate. But she was seeking a freer type of creation, and soon became frustrated by the rigorous, highly traditional techniques taught by the school.

She rapidly stood out, with her insatiable curiosity and thirst for experimentation. One solution she found was to divide her paintings into segments enabling numerous combinations, starting with a completed, apparently finished piece to end up with an open work. But she still learned the basic techniques, and has always made use of them, right through to her most recent works, through figures painted with a single brushstroke in a single breath, with the same energy that characterises the martial arts.

The line is like an empty place: the Empty that is so vital to the harmonious functioning of Yin and Yang within the Full, according to Chinese thinking. If tracing a line is a cosmogonic vision whereby the One is drawn from Chaos and Heaven separated from Earth, because the breath of creation sprang from the void, then the artist, with her brush, performs a highly spiritual act, taking inspiration from both Daoism and the Ch'an philosophy (which became Zen

in Japan).¹ And Evgenija's art, so deeply rooted in modernity, is nonetheless permeated with spirituality, even mysticism.

This immaterial line was highlighted by works painted "backwards", when the artist, using various media, like fabric or plastic, "drew out" the line – made visible by the dark-coloured support – by applying white paint to the inside and outside of the figure. The line was thus revealed by the support rather than being painted. In this intaglio line, can we see the Ying form of the Yang brushstroke, or rather the Emptiness that enables the Full to develop?

The line is double, turned towards both the interior and exterior of the figure represented. It slips between the self and the world, between the self and the Other, between the self and the self. It is like a sphere that envelops us, as Evgenija so aptly puts it; like a bubble of foam that surrounds us and unlocks the identity of things, rather like the skin: a "mirror of the soul"; an "interface"; a "double wall", to quote the psychoanalyst Didier Anzieu,² touching our inner being and most intimate flesh on one side, and caressed by the air on the other.

A Zen sphere or circle delineated by a single brushstroke, symbolising the origin of the world. In the beginning was the circle, linked with meditation – and for Evgenija, painting as a whole is a meditative act. When the circle opens, it becomes a line. In a single line, the artist paints the silhouette of a human being or a guinea pig, or two cups of coffee linked together, which change into a spiral to represent infinity: the loop that turns back on itself – painted in her recent works with all the energy of eternal youth.

In this way, the line can become the path of destiny or the spiral of the soul. The identity, which can be impermeable or porous, is constructed through the idea of the line. The psychic structure of people with "borderline" personality disorders is often evoked through the image of the Moebius strip, which turns endlessly back on itself. But if we move away from psychoanalytical thinking, can we not see the same idea in Far Eastern thought, from Daoism to Buddhism, through the constant transformation and interweaving of Yin and Yang – thought that is not dualist but fluid, through the idea that the ego does not exist, there is no difference between oneself and the world, and we all form part of a great, unchangeable yet constantly transforming Whole? According to this Eastern thinking, aren't we all "borderline" cases, constantly tossed between inside and outside, fullness and emptiness, the ego and the others or the great Other, being and non-being? And in tirelessly exploring the line, doesn't Evgenija Demnievska show her intense kinship with this way of thinking, dominated by flux and metamorphosis, in perpetual movement, whereby the One and the Multiple represent a single reality, an immense "garland"³ with each fragment containing the entire universe?

¹ See François Cheng, *Vide et plein. Le langage pictural chinois*, published by Seuil, Paris, 1979

² Didier Anzieu: the double wall fantasy in *Le Moi-peau*, Paris, Bordas, 1985, Dunod, 1995.

³ In reference to the Huayan or Flower Garland school, one of the first specifically Chinese Buddhist schools, which reached its peak under the Tang Dynasty (618-907). See Anne Cheng, *Histoire de la pensée chinoise*, Seuil, Paris, 1997.

THE LINE THAT DECONSTRUCTS TO RECONSTRUCT IN OPENNESS

And yet the young artist rapidly found painting a restrictive medium. The line moved away from the paintbrush, cutting the picture into squares, changing its layout and then multiplying it by reproducing the segments. The initial door was no longer singular, but plural, with small openings leading onto the world. Visitors/participants were invited to explore all possible combinations and reappropriate the work, which became collective through performance.

During her stay in Japan (1973-1976), she had the idea of transforming her pictorial works while respecting the traditional teaching she had received. The starting point for this approach was the pictorial interpretation of a scene from the Mogao Caves in Dunhuang, China, with its highly evocative subject: a combat between the gods, a fight between two entities whose hand-to-hand struggle could represent the shifting union of opposites: Yin and Yang. This classic scene, divided into sixteen elements, opened the way to reproduction through photography and photocopying, and later, digital printing. Through the multiplication of segments, exhibited on the entire surface of the walls, visitors were immersed in a singular atmosphere. The artist painted all kinds of subjects, then cut them up to give them a new life: bamboo shoots, stone gardens, mountain landscapes and islands painted on sixteen different types of paper. Here the white background, painted onto coloured papers, represented the ocean, thus bringing out the shape of the islands. Support became surface – in a somewhat similar way to the work of the French “Support-Surface “ group formed in 1970 by artists like Buren, Hantai and Viallat, who used cut-up coloured canvases and all kinds of materials. In a different realm from the visual arts, another French artist (France subsequently became Evgenija Demnievska’s adoptive country) established this “deconstruction” movement. During the 1970s, the philosopher Jacques Derrida came up with the idea – already fundamental to Cabalistic thinking – of deconstructing discourse to evoke the endless shifts of meaning from one signifier to another; deconstructing to reconstruct. Evgenija thus transformed a figurative painting into an abstract work, largely increased (by a factor of 16, enabling billions of combinations), where the figure could be made out solely through its fragments, like a puzzle, which was scattered rather than patiently assembled, and its pieces multiplied to reveal a mental landscape.

With this multiplication of the drawing through fragmentation and recomposition, she moved from the complete to the incomplete, harking back to a certain tradition of Chinese painting through subverted means. Meanwhile, the idea of transformation typical of Chinese thinking underlay her installations and events.

While the Japanese aesthetic and Western thinking, like contemporary art movements, were highly resonant in Demnievska’s work, its origins also lay in Byzantine art. This can be seen in various themes such as angels, but above all in the division of works into squares, evoking historiated art covering church walls, with boxes showing scenes from the life of Christ and the saints – or the technique of tracing with dotted lines, the basis of painted figures, enabling the multiplication of models. However, though the artist returned to the squaring technique of Byzantine art, it was only to subvert it by breaking up its rigid unity, which forces the eye to focus on the figures and the linearity of the narrative.

The different cultures that influenced Evgenija thus interrelated in her pieces, whether consciously or unconsciously – like her audiences, who subsequently interacted in response to her initial artistic impulse, abandoning their role of passive recipients to participate in the work.

In the early 1980s, on her return to Europe after a period in the US and Canada, Demnievska moved permanently to Paris, France. While participating in the artistic life of the former Yugoslavia, she continued to explore the possibilities of multiplying fragments, combining this with the use of various materials (fabric, plastic, etc.). She mingled the segments reproduced with the original pieces, making it possible to exhibit in several cities at the same time while preserving a trace of the original work with one of the squares. In 1982 in Belgrade, during an exhibition at the Belgrade Cultural Centre Gallery, the artist explored a further option: getting other artists to take part in the exhibition, which then became a kind of event or action. So artists in the Klokotrizam movement participated in the work. They also decided to take it out of the framework of the enclosed exhibition space by improvising a happening,

each holding a segment of the work at arm's length like a placard, while an artist dressed as a policeman accompanied the procession – a caustic dig at the police surveillance that prevailed at this period in Yugoslavia, as in all Eastern Bloc countries. This spontaneous parade through the streets of Belgrade was highly reminiscent of an event with blank panels staged in Sao Paulo in 1973 by Fred Forest, a French artist of the Communication movement. The event entitled “Le blanc envahit la ville” (“The blank invades the city”) endeavoured to arouse the public's attention in a different way. It echoed another action by the artist, who bought a blank space in the newspaper *Le Monde* on 12 January 1972, suggesting that readers fill it in, thus inverting the roles of the journalist “in the know” and the passive reader.

Afterwards, like Fred Forest's actions, Demniewska's events broadened to include the public in general, not only her artist colleagues. In 1989, with the project “Line. Istanbul-Belgrade”, as part of the second Istanbul Biennial, where she represented Yugoslavia, segments of the work (a deconstructed brick wall, strangely foreshadowing the fall of the Berlin Wall a few months before the historic event) invited visitors to join in a simultaneous performance in each capital. While the participants reinvented the work using fragments, manipulating them, creating different variations and multiple combinations, a brief collective work took shape in which chance and the energy of the audience reigned supreme. Evgenija sought to open up a space of freedom to draw in the viewers, who were invited not to look on passively but become involved, bringing life to the work and recreating it through their own energy and internal movement, thus producing a plural work with the artist. The endless possibilities created an art of the possible with ever-present potential.

In 1990, she repeated this project with five European cities (Moscow, Belgrade, Groznan, Paris and Brest). Viewers were once more invited to create something using numerous segments of wallpaper representing bricks. This led to abstract combinations, organised or disordered depending on the place, which were stuck onto the walls of galleries participating in the project, or used in another way – some people even assembled the wallpaper segments to make costumes, and dressed up in them. In this participatory art, where all combinations and actions were permitted, enabling the work to positively explode, chance and coincidence played an important role. This echoed the thinking of Duchamp, at the root of conceptual art (and, we might say, of contemporary art), for whom chance was part of a work's destiny, as was the case with his “Grand Verre” when it was accidentally broken.

The performances were photographed and filmed, and transmitted from one city to another by means of another line, less visible but just as real: the telefax, which boosted the simultaneous character of the event, and as a communication network pushed out the limits of space and time. In this way, the line separated or linked; it was both border and bridge, making communication possible.

THE INVISIBLE LINE, FROM THE TELEFAX TO THE INTERNET

Like Penelope, Evgenija made and unmade her work, and followed her guiding star to achieve the endless possibilities represented by Eurynome, the creative Big Bang enabled by an Internet still in its infancy, but which an artist on the lookout for new technologies, and above all enhanced means of communication, could not be unaware of.

While the telephone and telefax formed part of Demnievska's creations – for example, during the “Europe des Créateurs” at the Grand Palais in Paris where, as the guest of communication artist Natan Karczmar, she staged a participatory event with the city of Ljubljana using telefax – the rapid development of the Internet (the Web consisting of a myriad invisible threads) enabled her to stage a large-scale project with groups located in numerous countries, proposing real and virtual exhibitions, interacting with each other or not, depending on the case.

Her fascination with the Web was also evident later on in a video installation presented in 2016 at the Dourdan biennial, where spiders' webs were spread out over the walls, symbolising the networks that dominate our contemporary world.

Close to the artists in the “Esthétique de la Communication” group created by Fred Forest and Mario Costa – which included Natan Karczmar, Roy Ascott, Tom Klinkowstein and Jean-Marc Philippe, and mostly combined new technologies with participatory art – without being a follower of the “technological sublime” advocated by the Italian philosopher Mario Costa, Evgenija is an unalloyed artist of communication, for whom the Other is essential in creating a work. Very rapidly, starting with her years of study in Japan and without abandoning the act of painting, she broadened the possibility of a painting by using it as a matrix, cut up into a large number of segments and offered to the public, who could then influence the final form of the work. The art work was thus produced by a collective of artists and visitors at the initiative of the artist, who indicated the preliminary idea or form, through actions – whether or not simultaneous – taking place in different cities and countries. In this spirit, she collaborated on various projects in search of ubiquity with several artists, including Natan Karczmar, who had the idea of staging what he called “videocollectives” throughout the world, inviting residents to make a portrait of the city through 3-minute videos, which might or might not be filmed simultaneously, depending on the case. These were then presented together, creating a collective work – a multi-faceted portrait of the city – through videos and digital animated films mingling the real and imaginary, which produced a kind of uchronian utopia.

With Wolfgang Ziemer, an artist working in Cologne, Germany, with considerable experience in the creation and organisation of artistic projects based on new technologies,⁴ Demnievska created a network of ten European cities (Aachen, Belgrade, Cologne, Modena, Novi Sad, Skopje, Krakow, Istanbul, Paris and Sofia) for the project “Gambit d'Eurynomé/Chaos en action”, involving two hundred participants, connected with each other through a virtual space via an early version of the Internet (this was 1997, and the network was only just getting into its stride). The virtual space joined with the mental space: an imaginary place mingling with the real places where the actions had been performed in previous participatory events. Wolfgang Ziemer created the technical infrastructure with help from Aachen computer engineers involved in art. Actions were staged in each place, and some were organised simultaneously, highlighting the idea of a collective intelligence and large-scale shared creation. Here, a collective awareness truly began to develop, because, as with the previous participatory events, the project took shape as a whole, moving far beyond the scope of its instigator.

In the participatory event echoing Rimbaud (“Je est un autre” – “I is another”), the second “Gambit d'Eurynomé” event staged the following year, the very concept of identity was explored and questioned, where the plural identity encompassed the individual identity in an international project in which the multitude of virtual lines created a link, and telepathic connections seemed to be confirmed by the new technologies. The very name of Eurynome suggested the numerous possibilities inherent to the project – for she was the goddess of all things, who, emerging naked from Chaos, separated the sea from the sky and danced on

⁴ Including the international “Artcom Cologne” project staged in 1986

the waves with help from the serpent Ophion. Winding himself around her, he made her pregnant with the Universal Egg, from which the entire Universe then hatched.

THE LINE: BORDER OR BRIDGE - A COMMITTED FORM OF ART

While the links between participants in the various countries were often virtual in the events staged on the Internet, they were generally totally real in most of the projects. For example, the video “Tain” (2011) illustrated a moment where the assembled participants, holding mirrors in their hands, became screens reflecting the world surrounding them. Through the camera recording the event, two images were seen side by side: that of the event in its environment, and that of the environment reflected by the mirrors – a double facet of the visible. It was as though the bodies of the participants holding the mirrors, reflecting each other and multiplied by the reflective surfaces, also made up the surface/line: a fragile, fluid boundary between the inside and outside, between the self and the Other, between reality and its double.

The mirror also leads us to the “Mirror Path” of Japanese Shintoism. Legend has it that Amaterasu, the sun goddess, having been deeply offended by her brother, shut herself up in the Heavenly Rock Cave, causing darkness to fall on the world. Someone had the idea of placing a mirror by the cave entrance to make her see the world in a new light. This recalls – as though in an inverted mirror – the world of shadows described by Plato in *The Republic* in the “myth of the cave”. The mirror, one of the three Shinto treasures together with the sword that divides the finite and infinite and the foetus-shaped magatama (bead or jewel) constituting the flow of non-being in the state of being, evokes the spiral expressed by tama, the energy that circulates in the universe. The universe is the reflection of the infinite, and the infinite the reflected and opposing image of the vision we see. In the centre of the spiral is Man, a passageway between the microcosm and the macrocosm. There are certainly similarities between this mythical vision and Evgenija’s work – multiform, yet influenced by a guiding principle whose roots lie in the Eastern thinking that shaped it. Beyond the myth, this filmed event with its heady metallic accompanying music also raised questions, as the artist intimated, about what we think we see, the way information and images can be manipulated, and our own mental images confronted with those of others.

Mirrors turned up again in an installation presented on 10 April 2011 at the Galerie les Singuliers in Paris, where red threads were coiled up between symbols of radioactivity. The blood of death and the blood of life mingled together, washed up like empty fishing nets in a temporary installation dedicated to the current and future victims of the Fukushima disaster that had just taken place, a quarter of a century after Chernobyl. The mirrors reflected us, the visitors who were looking at them, and questioned us on the fate of the world.

In the videos “In time” (2008) and “Walking” (2009), which were “happenstances”,⁵ – artistic events consisting of simultaneous actions, unfolding in two different places in these two works – a psychic connection was sought from the participants who, each moving in their own special line on the same temporal line, could find themselves through a happy coincidence at the same moment on the line connecting two distant spaces. They were filmed in the act of walking slowly, concentrating on the possibility of a virtual meeting, revealed by the juxtaposition of two videos enabling one face to be joined to the back of another head to create a hybrid ephemeral being, briefly brought to life by chance. In this way, “telepathic” communions took shape, phenomena of Jungian “synchronicity” permitting the union of strangers, who met each other as they moved along the lake/border (Lake Ohrid between Macedonia and Albania), at the invisible point where the films crossed paths.

Double heads also appeared with the Janus faces displayed in 2016 on a façade in Montreuil, the Paris suburb where the artist lives. Digital creations with tangled lines; a green face turned towards the past, a red profile looking towards the future; uchronia embodied in a drawing; double faces standing out against black or white squares (like the cut-out pictures), background and form interpenetrating in these faces light as veils, which seem to be woven; lines in a tangled confusion, like the networks created by the Internet.

The “Fluid Flux” videos (2009) visually echoed these digital double portraits. Men’s heads were filmed in one video and women’s heads in the other, then juxtaposed onto their doubles in animated images, turning on themselves like solitary planets, revealing their multiple facets, expressed visually by the interweaving lines that delineated volume in their virtual reality. The tangled lines could evoke the convolutions of dendrites within the brain, or the network of wrinkles that creates us.

Here the rigid line between the genders becomes fluid, and the faces of the men and women are unified by their digital transposition. The same applies to these digital creations highlighted by dabs of paint, through the image of a man dreaming of being “pregnant”, whose desire is evoked by circles and the phantom of a woman offering him this option in the world of infinite possibilities. It is also evoked by cloning, and through the figures of Adam and Eve: one covered by the Yin-Yang symbol, the other by the sign for infinity.

In contrast with the peaceful double face of Janus, where one and the Other are united, the irrevocable brutality of war was evoked in the video entitled “Violence” (2010), through a wine glass smashed in rage, spilling its blood-coloured contents, and in the animated film “I am right” (2012), through religious symbols whose original meaning was twisted and used to further political agendas and a thirst for power. The symbols are drawn in circles that interlock and destroy each other while self-destructing, breaking the harmonious circles where they could have existed together peacefully, cultures intermingled. The line of the border, the cut-off line, breaks the circle of possible perfection.

Meanwhile, the installation with black and white animated drawings entitled “Réfugiés « (2015), seemed like the product of the two previous videos. Faces projected onto hanging fabrics, like a plethora of screens, like the walls that confronted them, create the impression of an advancing multitude, a wandering crowd, a shadowy entity of despair walking towards a possible hope: a welcoming land where they could stop, and where all languages would coexist peacefully. The same idea is found in the installation “Signes et sons”: a project begun in 2009, presented in 2014 and still in progress, because the artist wants to make it an interactive work. Here, in a cosmic ambiance, viewers are enveloped in the sounds of different languages, while alphabets and signs are seen in a visual communion, multiplied in the installation through the reflections of pieces of glass that transform the space, endeavouring to atone for the brutality of the war of symbols. Again, the underlying presence of the line can be discerned, because lines of writing are sketched out with the signs, going from right to left or left to right, depending on the culture, or in boustrophedon writing: a spiral of meaning inscribed on stone, leather or papyrus.

⁵ The word Happenstance is a word combining “happen” with “circumstance”, describing a happy accident: 1. A stroke of luck; 2: by chance; 3: in favourable circumstances, at a propitious moment, in a lucky situation; 4. with success. Key words for Happenstance are awareness, intuition, synchronisation and coincidence.

BEYOND THE LINE

And yet sometimes, the line disappears. “Signer le vide” (“Signing the empty”) was the enigmatic title given to an event staged in 2016 in Dourdan, in the Paris region: a far cry from her international large-scale installations, where the artist encouraged visitors to reflect on the meaning of art today, while inviting them to participate playfully in her action. Here Evgenija proposed a minimalist project: take a pistachio, eat it, then write your initials on the empty shell. While one half remained as a trace of their participation in the project, the other was given to the visitors, together with a shell signed by the creator. Visitors could thus acquire a work of art in which they were active participants who contributed to the creative act.

“Signer le vide”. Two antinomic terms are confronted, like the two pieces of a pistachio shell. The empty immediately evokes its opposite. Emptiness and Fullness interpenetrate, and cannot exist without the other, just like Yin and Yang. The empty is only considered as such in relation to the full. Here the full turns into the empty; the shell contains in intaglio the trace of what once was, which has been transformed, assimilated by the visitor. The empty shell is also a mandorla: an eminently spiritual form that evokes Byzantine and Far Eastern art. At the same time, the pistachio shells hark back to the line without line, because in the double oval of the shells place side by side, you find the spiral of infinity: the primordial line.

By eating the pistachio and signing the empty shell, the viewer becomes an integral player in the work, which is not only the thing created but also – and above all, here – the creative act, the breath of the imagination, the energy that stimulates inventiveness. The empty is a metaphor for art with no subject; the degree zero of visible art because it arises from a concept created by an artist.

What does it mean to “sign” a conceptual art work? You can sign a painting or sculpture, but how do you sign an idea? Artist and viewer become co-signatories of this emptiness, which is not nothingness, however, and forms part of an artistic filiation. An art that is temporary, playful and philosophical all at once, to which viewers are invited to contribute through their action, aware of the conceptual scope of the project.

Could we not also slip in a question here on the art work, now a consumer object like any other? But unlike the objet d’art – a commercial object that does not exist without the gaze of the viewer/buyer –, the art of communication, in getting visitors to participate by making them stakeholders in the work, without which it could not develop, is central to the artistic work of Evgenija Demnievska, for whom that link is essential.

BY WAY OF A CONCLUSION

The artist is fascinated by creation in all its forms, from the germinating potato (a leitmotiv from her earliest paintings to her “ambiental” digital videos screened on 1 December 2016 on the walls of the Escalier space in Montreuil), cloning (in her playful photographs taken “in passing”, with tiny monkeys in eggshells), and all sorts of types of possible procreation right through to artistic creation itself, halfway between impulse or individual and collective desire. Her works are mostly temporary: events staged to briefly halt time in its tracks – a time also evoked in her upside-down clocks, which challenge the eye, encouraging viewers to change their point of view and subscribe to the idea of utopia and uchronia.

Evgenija Demnievska’s work navigates between tradition – or rather traditions, through her triple culture inherited from the Balkans, the West and the Far East – and modernity, between material and its multiple forms and the immaterial (the “Immaterials” whose role in contemporary art was evoked in the red-letter 1985 Centre Pompidou exhibition in Paris), between I and us, between the representation of nature (plants, landscapes, bodies), and digital creations. Emancipating herself from further learning, Evgenija achieves a singular art that questions the idea of art itself.

Visible or invisible, drawn, painted, revealed in intaglio or as an object forming part of an installation, the line – real, virtual, imaginary, separating or uniting – runs through her entire work. Pugnacious, passionate and driven by desire, she has constantly explored its myriad forms, realising in the end that what underlies her entire artistic output is a continuous flow, traversed by arborescences, where past, present and future mingle together in a breath, an energy from the East she has made her own.

The line runs through time, imbuing all her work from its early beginnings to the present day. Its multiple variations and the profusion of media and methods employed are nonetheless shaped by a guiding principle, like an artistic destiny. A destiny in a spiral, like the spiral of the soul, which twists and turns, leading to all sorts of discoveries, but always returns to its foundation – the initial question evoked in a recent photograph, taken “in passing”, of a reel of thread: the minimalist symbol of her entire work.

Translated from the French by Andrew Morris

Anguéliki GARIDIS is a writer, an art critic and translator.

Doctor in semiotics of text and image.

Author of the books *Les Anges du désir. Figures of the Angel in the 20th century* (Albin Michel, Paris, 1996), *Les Armoires du temps*, Pétra, Paris, 2016 and *A Fleur de rêve. Errances grecques* (Pétra, Paris, 2018).

Writing articles on art and literature, as well as texts for art catalogs.

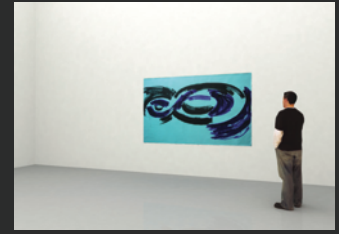
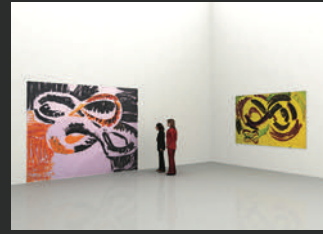
Translating - from Greek into French and vice versa on art, anthropology, history and literature (poetry, narratives).

She is licensed professor for modern literature, that has conducted seminars at the European University of Research and was seconded to the French Institute of Athens in Greece.

Artistic director of the online magazine artmag.com.

1

2

3

4

1.
Е. Д. во ателјето во Монтреј, 2003
E. D. à l'atelier de Montreuil, 2003
E. D. in her studio in Montreuil, 2003

2.
 Тридимензионално претставување на делата во изложбен простор
 Représentation en 3D des œuvres dans l'espace d'exposition
 3D representation of the works in the exhibition space

3.
Бесконечно, 2007, акрилик на хартија, 271 x 346 см
Infini, 2007, acrylique sur papier, 271 x 346 cm
Infinity, 2007, acrylic on paper, 271 x 346 cm

4.
Бесконечно, 2007, акрилик на хартија, 271 x 346 см
Infini, 2007, acrylique sur papier, 271 x 346 cm
Infinity, 2007, acrylic on paper, 271 x 346 cm

5

6

7

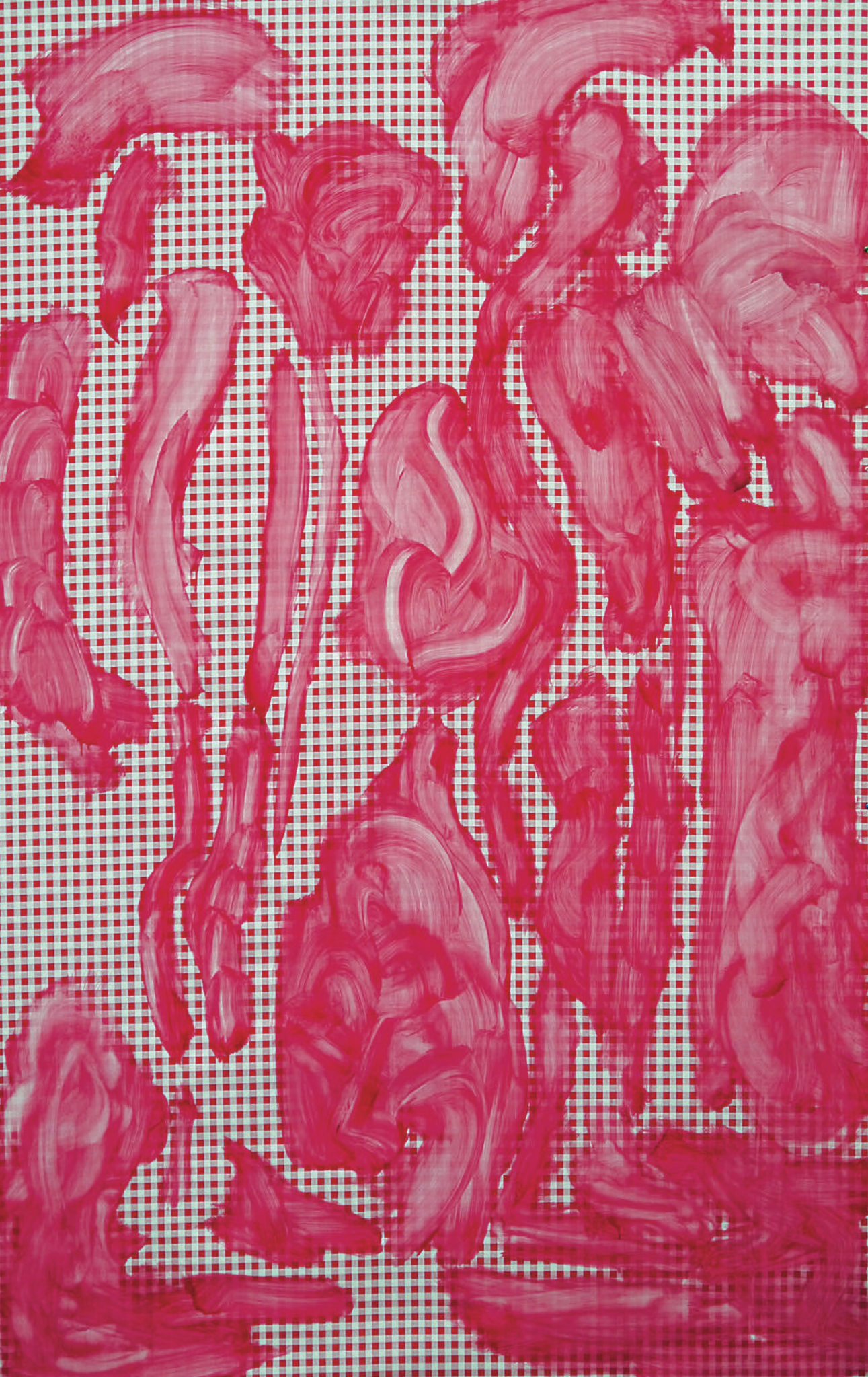
8

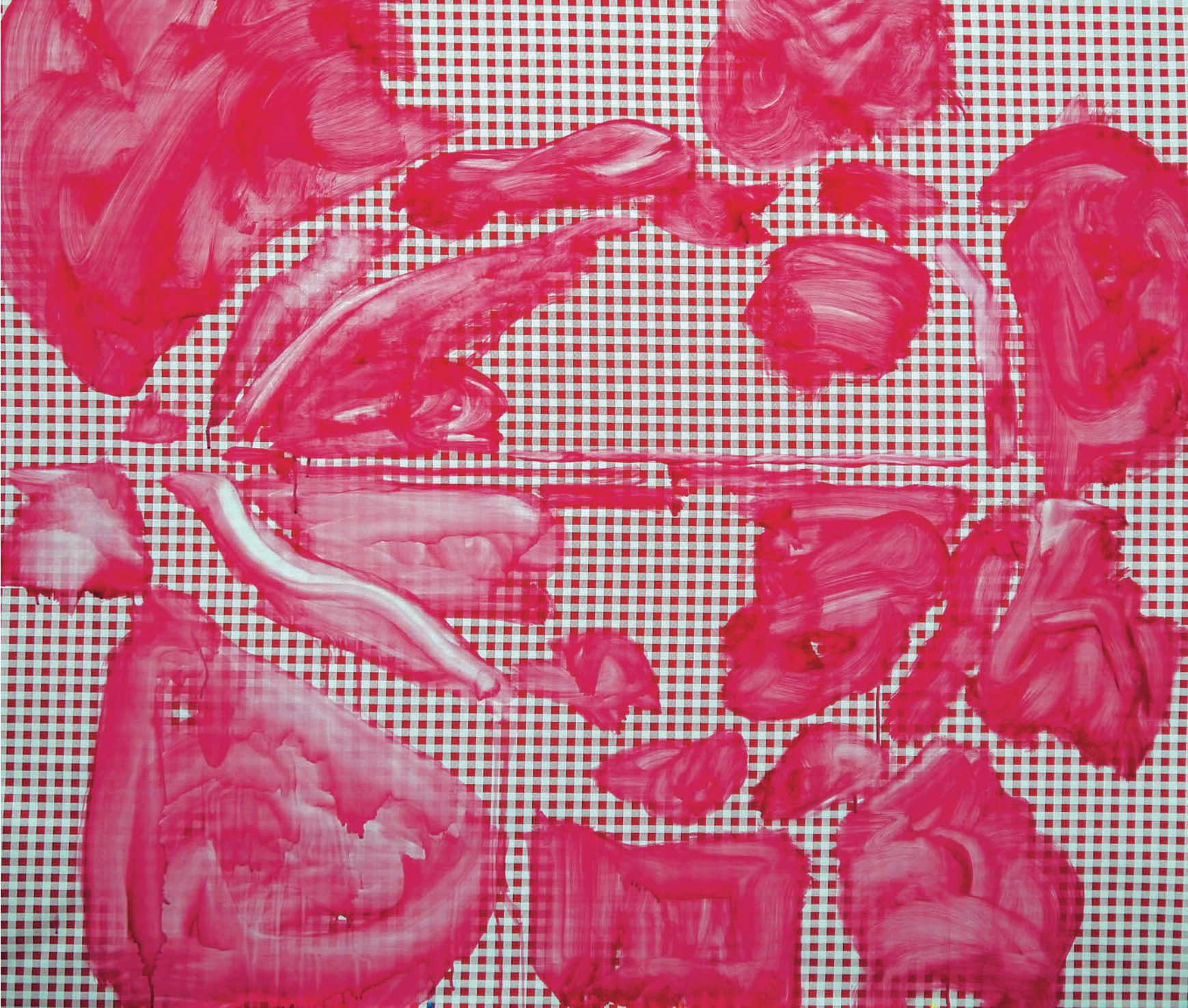
5.
Шолји за кафе, 2003, акрилик на хартија, 273 x 346 см
Tasses à café, 2003, acrylique sur papier, 273 x 346 cm
Coffee Cups, 2003, acrylic on paper, 272 x 346 cm

6.
Шолји за кафе, 2003, акрилик на хартија, 272 x 346 см
Tasses à café, 2003, acrylique sur papier, 273 x 346 cm
Coffee Cups, 2003, acrylic on paper, 273 x 346 cm

7.
 Тридимензионално претставување на делата во изложбен простор
 Représentation en 3D des œuvres dans l'espace d'exposition
 3D representation of the works in the exhibition space

8.
Вилушка, лажица, нож, 2003, акрилик на хартија, 272 x 342 см
Fourchette, cuillère, couteau, 2003, acrylique sur papier, 272 x 342 cm
Fork, Spoon, Knife, 2003, acrylic on paper, 272 x 342 cm

2

1.

Две фигури, 2014, разредувач на мушама, 221 x 132 см
Deux personnages, 2014, diluant sur toile cirée, 221 x 132 cm
Two Figures, 2014, solvent on oilcloth, 221 x 132 cm

2.

Охрид, 2015, разредувач на мушама, 140 x 144 см
Ohrid, 2015, diluant pour toile cirée, 140 x 144 cm
Ohrid, 2015, solvent on oilcloth, 140 x 144 cm

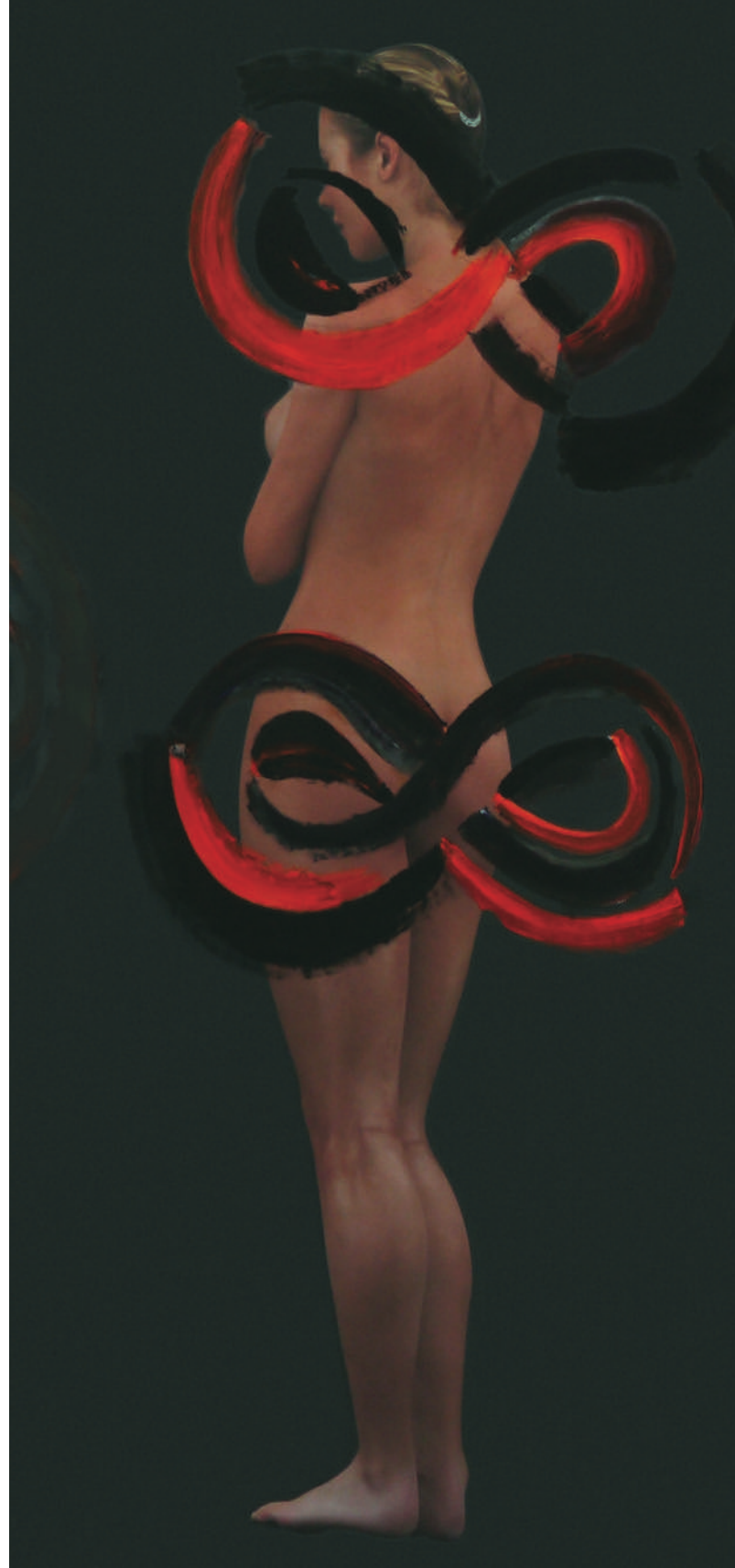
Сурогат мајка, 2013, акрилик на дигитален принт, диптих, 292 x 240 см

Mère porteuse, 2013, acrylique via imprimé numérique sur toile, diptyque, 292 x 240 cm

Surrogate Mother, 2013, acrylic on digital print, diptych, 292 x 240 cm

Адам, 2012, акрилик на дигитален принт, 104 x 202 см
Adam, 2012, acrylique sur impression numérique, 104 x 202 cm
Adam, 2012, acrylic on digital print, 104 x 202 cm

Ева, 2012, акрилик на дигитален принт, 213 x 105 см
Ève, 2012, acrylique sur impression numérique, 213 x 105 cm
Eve, 2012, acrylic on digital print, 213 x 105 cm

50 x 50 cm

54 x 50 cm

48 x 35.5 cm

48 x 35 cm

48 x 35 cm

Од серијата **Јас е некој друг**, 2005 - 2012, акрилик на фотографија
De la série **Je est un autre**, 2005 - 2012, acrylique sur photographies
From the Cycle **I is someone else**, 2005 - 2012, acrylic on photo

50 x 57.5 cm

37,5 x 50 cm

48 x 35 cm

48 x 35,5 cm

48 x 35 cm

Од серијата **Во минување**

Пролеттери на сите земји обединете се и престанете да работите, Џим Хејнс, фотографија, 50 x 70 см

De la série **En passant**

Les prolétaires de tous les pays s'unissent et cessent de travailler, Jim Haynes, photo, 50 x 70 cm

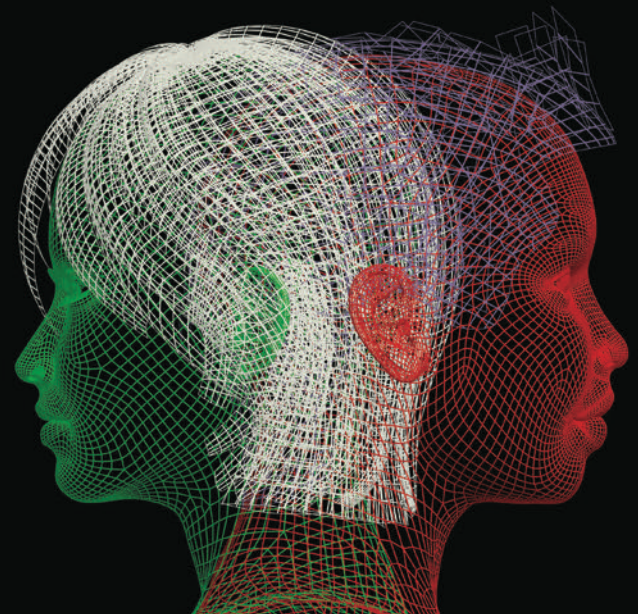
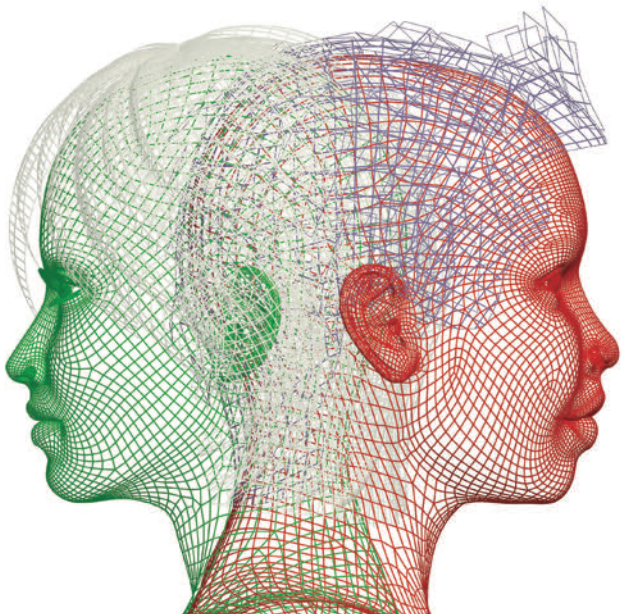
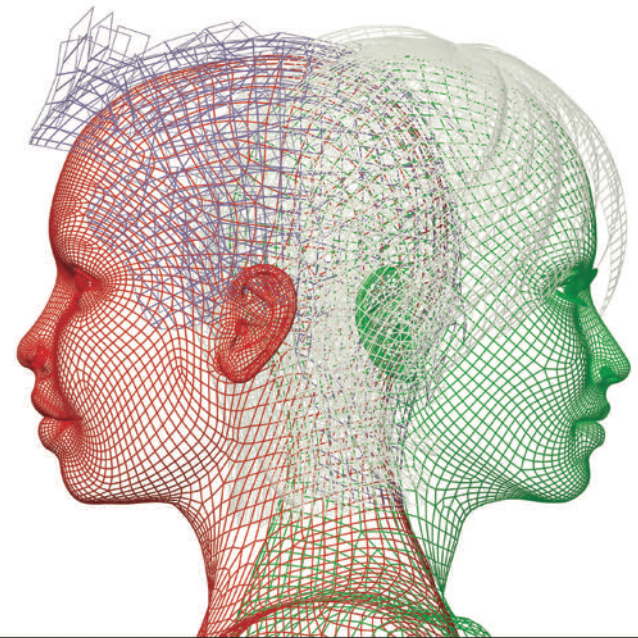
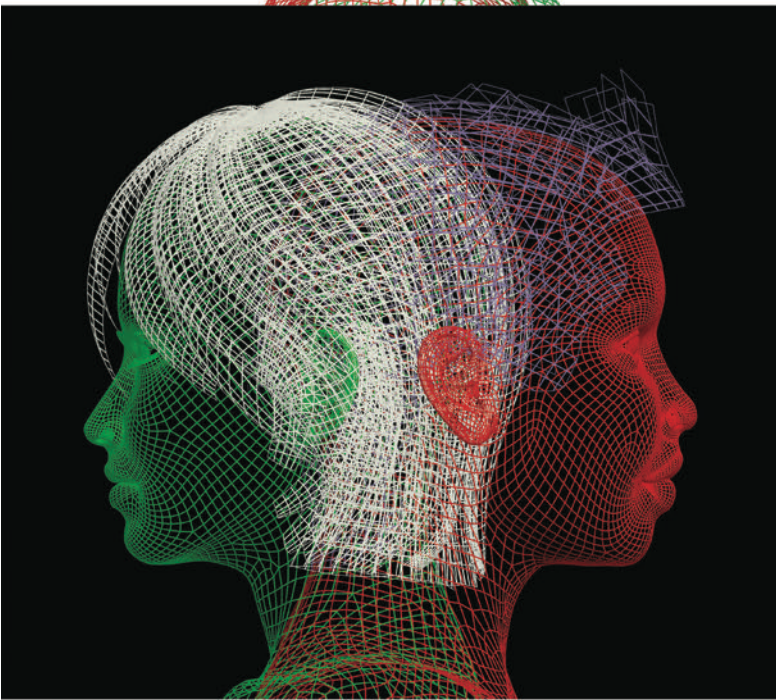
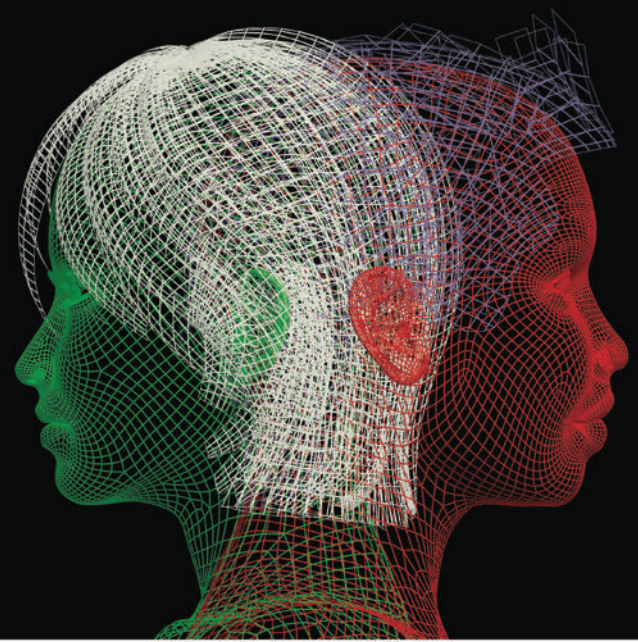
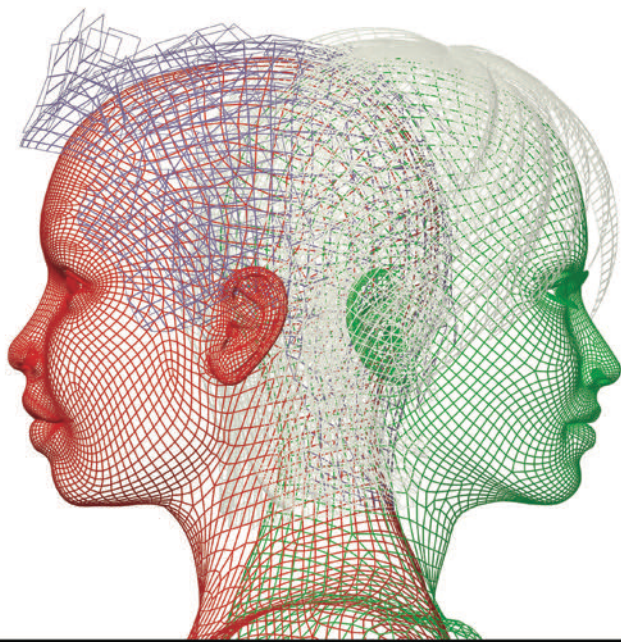
From the series **Passing by**

Proletarians in all countries unite and stop working, Jim Haynes, photo, 50 x 70 cm

Јанус, дигитален печат, 50 x 70 см

Janus, impression numérique, 50 x 70 cm

Janus, digital print, 50 x 70 cm

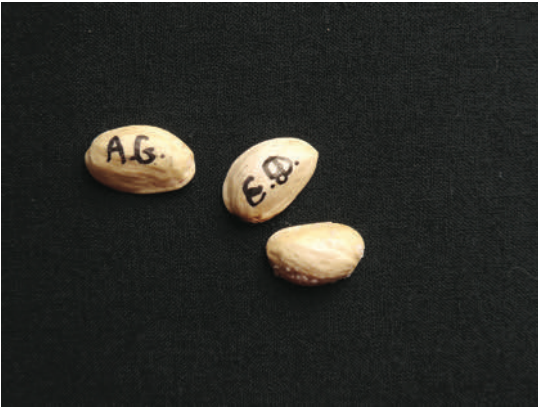

На бранот на успехот, дигитален печат, 50 x 70 см
Sur la vague du succès, impression numérique, 50 x 70 cm
On the wave of success, digital print, 50 x 70 cm

Генетски модифицирани, дигитален печат, 50 x 50 см
Génétiquement modifié, impression numérique, 50 x 50 cm
Genetically modified, digital print, 50 x 50 cm

Проектот **Потпишување на празното** е реализиран како игра и има елементи на ритуал: конзумирање на еден ф'стак, пишување на иницијалите на своето име на една половина од лушпите, со намера да се потпише празното како елемент на процесот на создавање.

Le projet **Signer le vide** a été réalisé comme un rituel : faire un pas, signer les initiales de son nom sur une des coques, avec l'intention de signer le vide comme un élément du processus de création.

The project **Sign the Empty** is designed as a game and has all the elements of a ritual: the participant eats a pistachio, writes the initials of their name on one of the halves of the shells, with the intention of signing the empty shell as an element of the creative process.

Часовник/Horloge /Clock, 2004

Линија/Истанбул-Белград, 2-то меѓународно биенале, Истанбул 25.09 - 31.10.1989 година, изложба во просторот на Јилдиз Универзитетот, Истанбул/Галерија Графички колектив – Белград.

Проектот **Линија** е телефакс хепенстанс реализиран во рамките на 2-то меѓународно Биенале во Истанбул. Телефакс комуникацијата меѓу Истанбул и Белград се одржа од 25 - 27 септември 1989 година, а изложбата во Истанбул траеше до крајот на Биеналето.

Ligne/Istanbul-Belgrade, 2e Biennale internationale, Istanbul 25.09-31.10.1989, Espace de l'exposition Université de Yildiz, Istanbul/Galerie Graphic Collective - Belgrade

Le projet **Ligne** est une happenstance par télécopie réalisée au cours de la 2e Biennale internationale d'Istanbul. La communication par télécopie entre Istanbul et Belgrade a été maintenue les 25, 26 et 27 septembre 1989, et l'exposition à Istanbul a duré jusqu'à la fin de la Biennale.

Line/Istanbul-Belgrade, 2nd International Biennial, Istanbul 25.09-31.10.1989, Exhibition space Yildiz University, Istanbul/Gallery Graphic Collective – Belgrade.

The **Line Project** was a telefax happenstance created at the 2nd International Biennale in Istanbul. Telefax communication between Istanbul and Belgrade was maintained from 25 until 27 September 1989, and the exhibition in Istanbul lasted until the end of the Biennale.

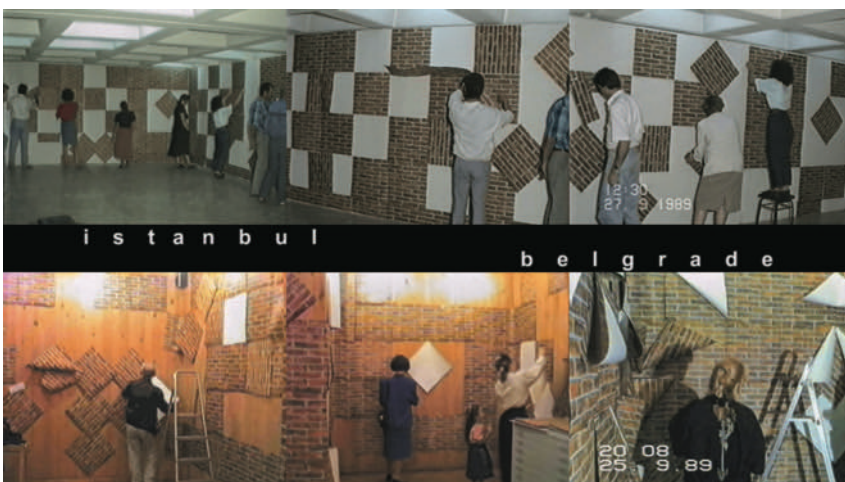

Благодарност до
 Mes remerciements à
 Acknowledge to:

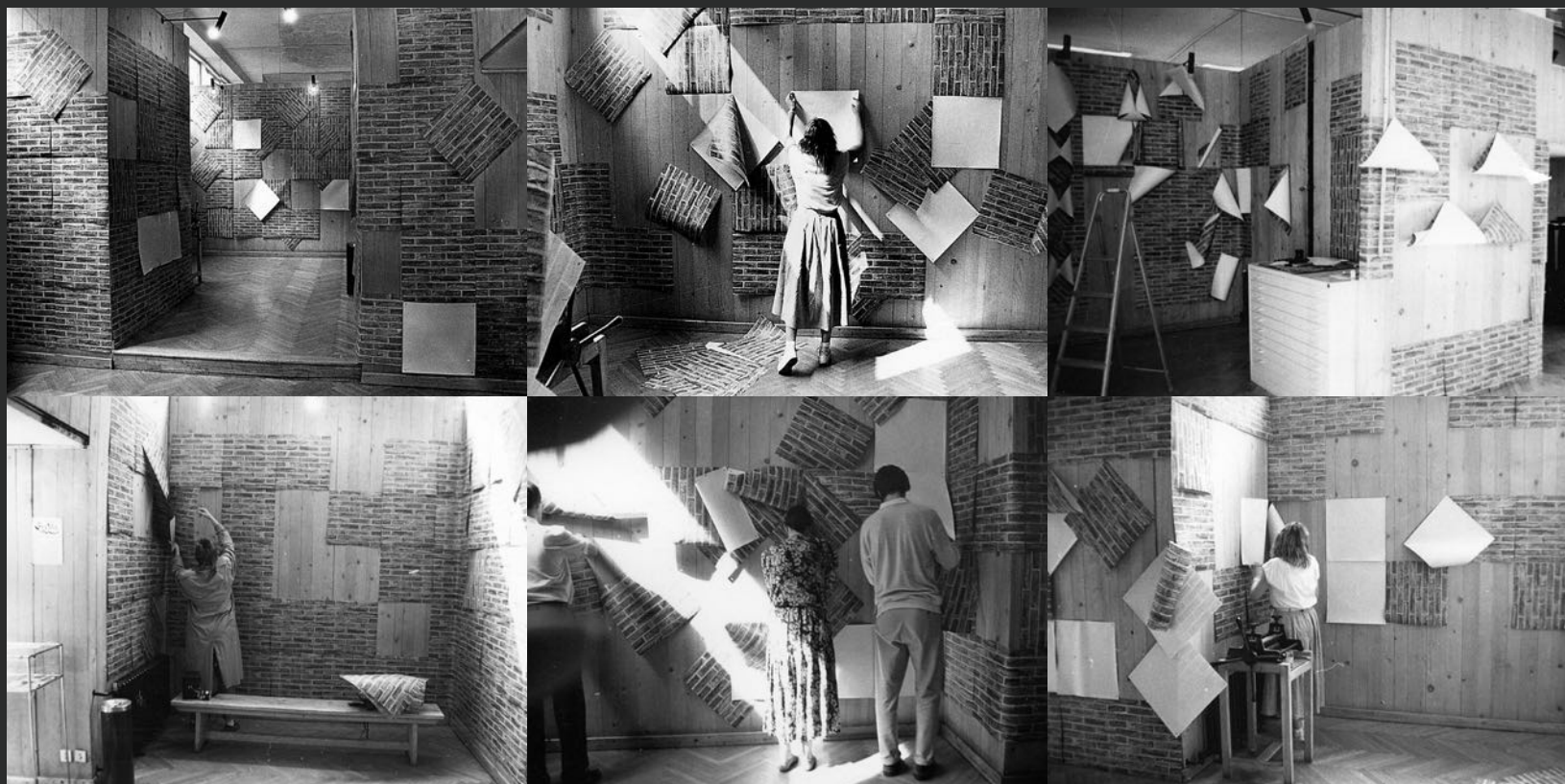
Istanbul: Beral Madra, Aydin Gün, Vedat Demirci, Cevza Aktüze, Görgün Taner, Koza Gökbüget, Arzu Akgün, Asuman Bayram, Zehra Altug, Zeliha Kaya, Hulya Ucansu, Ali Sönmez, Nuray Mustu, Aysil Kurtulan, Gül Bebek, Aynur Turan, Hasan Sayan, Azmi Aksun, Fazil Tasdemir, Ridvan Kaya, Yurdaer Acar, Nermina Kurspahić, Vulnet Prešova

Belgrade: Ljiljana Ćinkul, Lina Vušković, Slavoljub Ćirić, Bojana Ban, Vladimir Demnievski, Damir Plovanić, Rade Milisavljević, Mira Popović, Vlada Milovanović, Miša Milovanović, Rade Paunić, Beba Babić Slobodan Novaković, Jadranka Dizdar, Branko Pelinović, Jovan Ristić, Nela Popović, Kristina Stojković, Danka Bajić, Jelena Marković, Milena Kisić, Dragana Gajić, Milanka Petrović, Olga Savić, Dubravka Lakić Rastko Jovanović, Ljiljana Petrović, Jovica Vasić, Milenko Drasković, Milica Pavlović, Vera Obradović, Mile Grozdanić, Irina Subotić, Nikola Šopović, Mirka Janković, Batica Savić, Toma Janjić, Sofija Perović, Zoran Luković, Slobodan Petrović.

Josif Boček for the music on the video presenting the project;
 Radiša Kostić for editing the video, 2017.

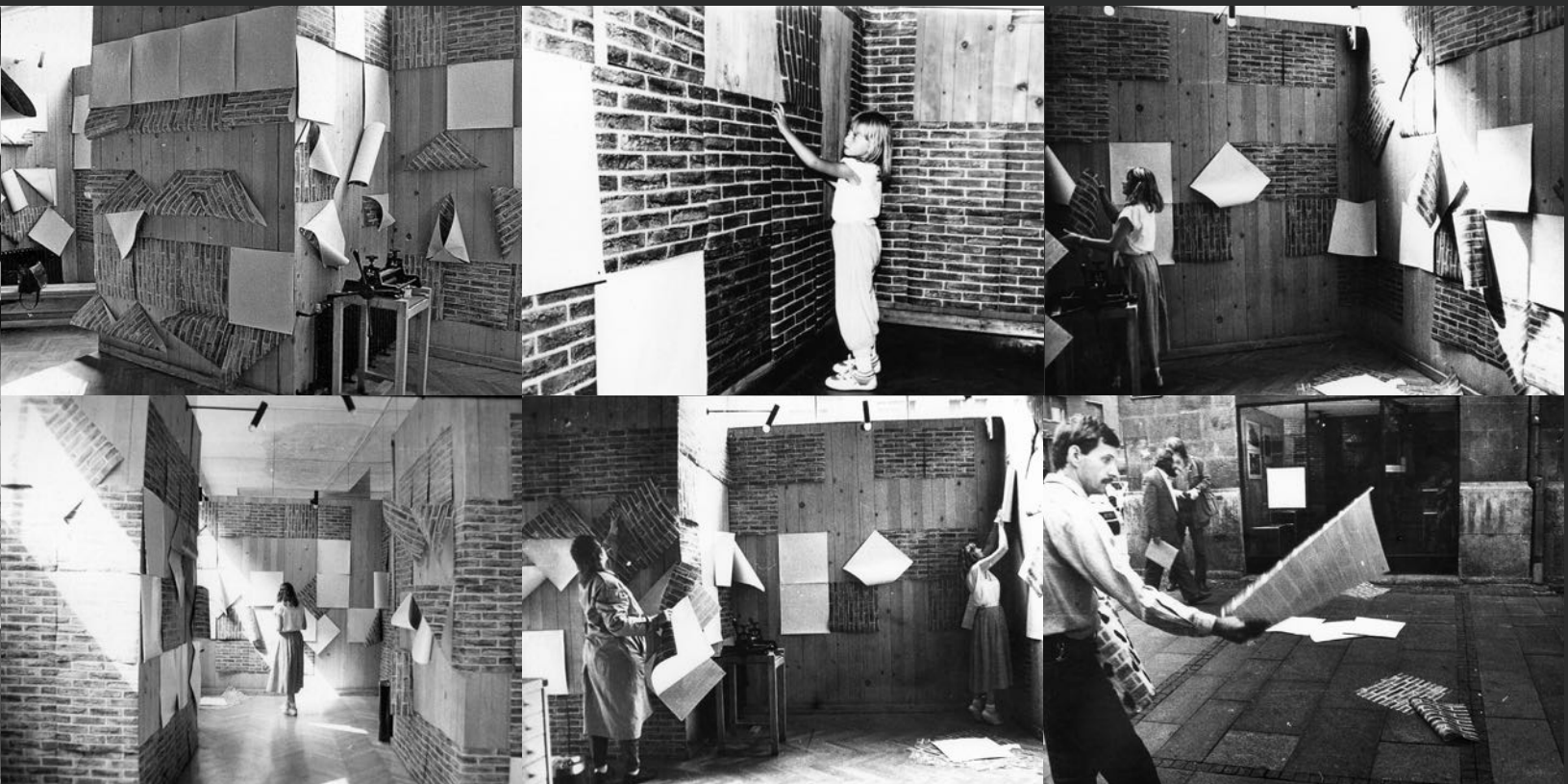
БЕЛГРАД | BELGRADE

25-27.09.1989

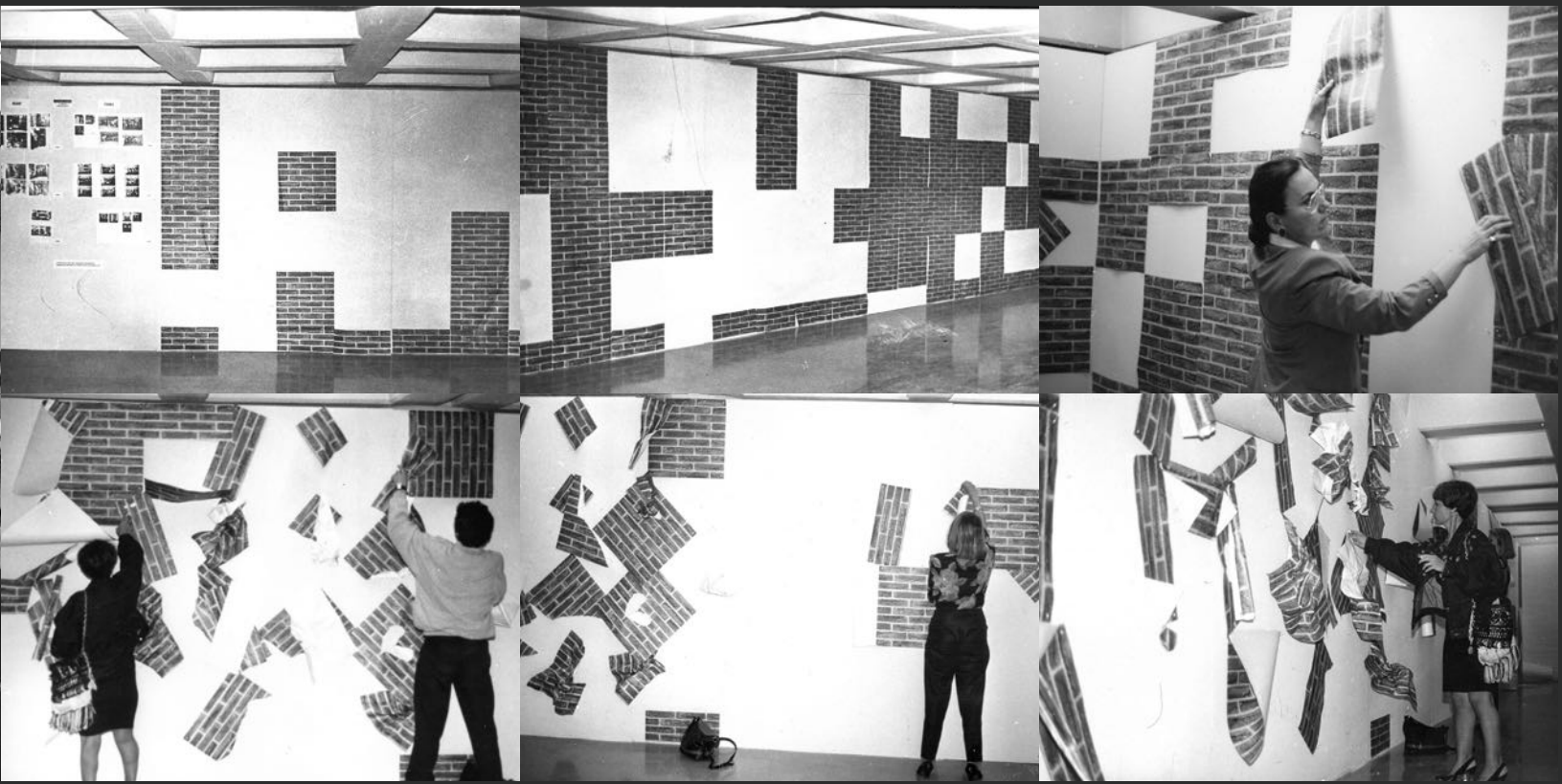
ИСТАНБУЛ | ISTANBUL

25-27.09.1989

БЕЛГРАД | BELGRADE

25-27.09.1989

ИСТАНБУЛ | ISTANBUL

25-27.09.1989

L'EUROPE DES
CREATEURS
UTOPIE 89
PARIS

GRAND PALAIS
NATAN
KARCZMAR
ART PLANETE

На покана од Натан Карчмар, Евгенија Демниевска учествувала во неговиот проект **Арт планета**, кој бел реализиран на 5 декември 1989 година во Гранд Пале во Париз. Евгенија Демниевска, **Линија/Париз-Љубљана**, телефон и факс.

À l'invitation de Natan Karczmar, Evgenija Demnievska a participé à son projet **Art Planet**, réalisé le 5 décembre 1989 au Grand Palais à Paris. Evgenija Demnievska, **Ligne/Paris-Ljubljana**, téléphone et fax.

On the invitation of Natan Karczmar, Evgenija Demnievska participated in his project **Art Planet**, which took place on 5 December 1989 in the Grand Palais in Paris. Evgenija Demnievska, **Line/Paris-Ljubljana**, telephone and fax.

EUGENIA
DEMNIUSKA
LA LIGNE
5 DECEMBRE

Натан Карчмар, Natan Karczmar

Линија/Москва – Белград – Грожњан – Париз – Брест е хепен-станс реализирано на 14 мај 1990 година. Публиката водена од екипите во секој од градовите можела да учествува во реалните простори на менувањето на изгледот на изложбата, како и на далечина преку телефакс и со помош на екипата присутна во другиот град.

Галерија „А.Р.“, Брест, Галерија „Аут“, Грожњан, Галерија на Југословенскиот културен центар, Париз, Галерија на Културниот центар, Белград, Амбасада на СФРЈ - Москва.

Ligne/Moscou – Belgrade – Grožnjan – Paris – Brest est un happenstance réalisé par télécopie le 14 mai 1990. Le public, mené par des équipes dans chacune des villes, a pu participer dans l'espace réel et à distance via télécopie. Galerie A.R. – Brest, Galerie Out - Grožnjan, Galerie du Centre culturel yougoslave - Paris, Galerie du Centre culturel - Belgrade, Ambassade de la RFSY - Moscou.

Line/Moscow - Belgrade - Grožnjan - Paris – Brest was a telefax event that took place on 14 May 1990. The audience led by teams in each of the cities could participate in the real space to change the display of the exhibition as well at a distance, via telefax and with the help of the teams present in the other cities.

Gallery «AR» - Brest, Gallery «Out» - Grožnjan, Gallery of the Yugoslav Cultural Centre - Paris, Gallery of the Cultural Centre - Belgrade, Embassy of the SFRY - Moscow.

Благодарност до :
Mes remerciements à:
Acknowledge to:

Moscow: Milan Verduš, Milan Marinković, Bojan Šarkiќ, Radojka Fehimović, Slavka Vuksanović, Vladimir Smiliќ, Stefan Djelineo, Dejan Santovac, Zoran Miliќević, Gennadiy Sergeevich Bauman, Sergey Perelygin, Rada Potkonjak, Dragan Stojanović, Jovan Pavlovski, Dušan Djurdjeviќ.

Belgrade: Gorica Mojović, Ljiljana Popović, Tihomir Kondev, Gordana Djordjeviќ, Milka Pavloviќ, Miša Milovanović, Miќa Stojiljković, Dubravka Lakiќ, Vlada Milovanović, Marie-Paule Bertrand Stanković, Rade Milisavljeviќ, Mira Popović, Vladimir Demnievski, Jadranka Dizdar, Vera Bogdanović, Zoran Djordjeviќ, Rade Pauniќ, Slavoljub Љiriќ, Nadja Ivanji- Švab, Rastko Jovanović, Milanќe Milosavljeviќ, Djordje Jovaќariќ, Mile Grozdaniќ, Roman Vehovec, Aleksandar Sekuliќ.

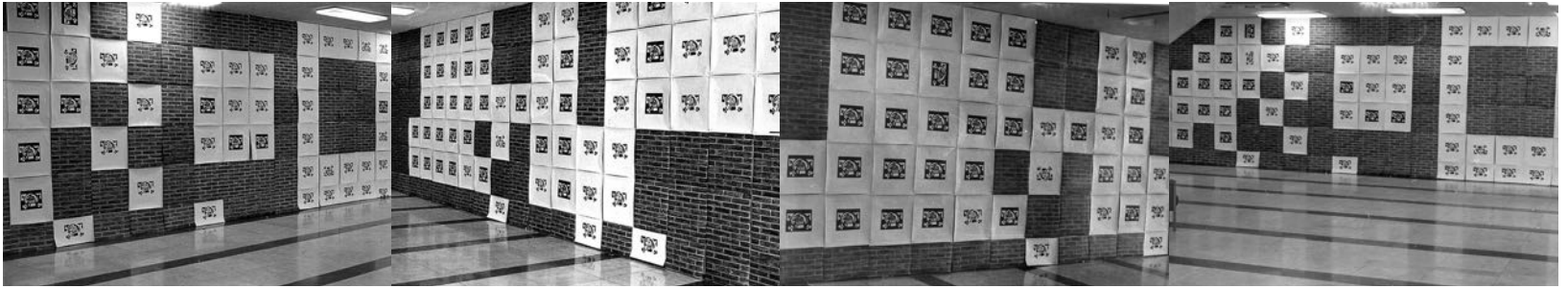
Grožnjan: Ranko Paviќ, Mirjana Paviќ, Kristina Springer, Vladimir Jakomin, Dragan Љupić, Vesna Paviќ, Zoran Leko, Dijana Leko, Dragan Isakovski, Mira Vasiќ, Naser Zitinja, Natalija Paviќ, Ivan Mareković, Mirko Bastajiќ-Basta.

Paris: Zlatica Nastiќ, Neda Gluščević, Franjo Termaќiќ, Svetlana Termaќiќ, Eveline Villemarette, Zorica Terziќ, Igor Antiќ, Ana Apostolska, Marcel Audureau, Suzana Lajiќ, Goran Taќevski, Sofia Gjuravska, Dragan Nastasiќ, Thérèse Cremel, Ljuba Petroviќ, Branko Papoviќ-Papo, Dragana Iliќ, Tatiana Stolpoviќ, Stanislav Marijanović, Josif Iliќ, Jarmila Vesoviќ, Milan Progovac, Ljubica Mrkalj.

Brest: Hélène Soun, Dominique Trocme, Nelly Aupry, Yves Piquet, Philippe Bouchard, Hervé Gusti, Didier Boeno, Bruno Rodriguez, Françoise Kerommes, Anita Le Duc, Pierre Guillot, Luc Prisset, Franck Broudic, Marie Lannuzel, Pierre Coquet, Marc Le Dain, Michel Soun, Gérard Simon, Hervé Demont, Anne Cabasse.

Josif Boќek for the music on the video presenting the project;

Radisa Kostiќ for editing the video, Belgrade 2017.

МОСКВА | MOSCOU | MOSCOW

14.05.1990

БЕЛГРАД | BELGRADE | BELGRADE

14.05.1990

ГРОЖЊАН | GROŽNJAN | GROŽNJAN

14.05.1990

ПАРИЗ | PARIS | PARIS

14.05.1990

БРЕСТ | BREST | BREST

14.05.1990

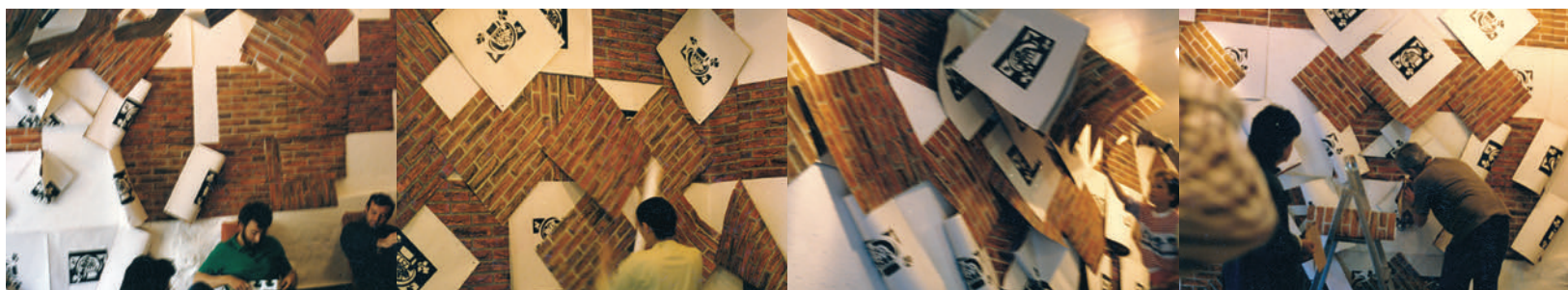
МОСКВА | MOSCOU | MOSCOW

14.05.1990

БЕЛГРАД | BELGRADE | BELGRADE

14.05.1990

ГРОЖЊАН | GROŽNJAN | GROŽNJAN

14.05.1990

ПАРИЗ | PARIS | PARIS

14.05.1990

БРЕСТ | BREST | BREST

14.05.1990

МОСКВА | MOSCOU | MOSCOW

14.05.1990

БЕЛГРАД | BELGRADE | BELGRADE

14.05.1990

ГРОЖЊАН | GROŽNJAN | GROŽNJAN

14.05.1990

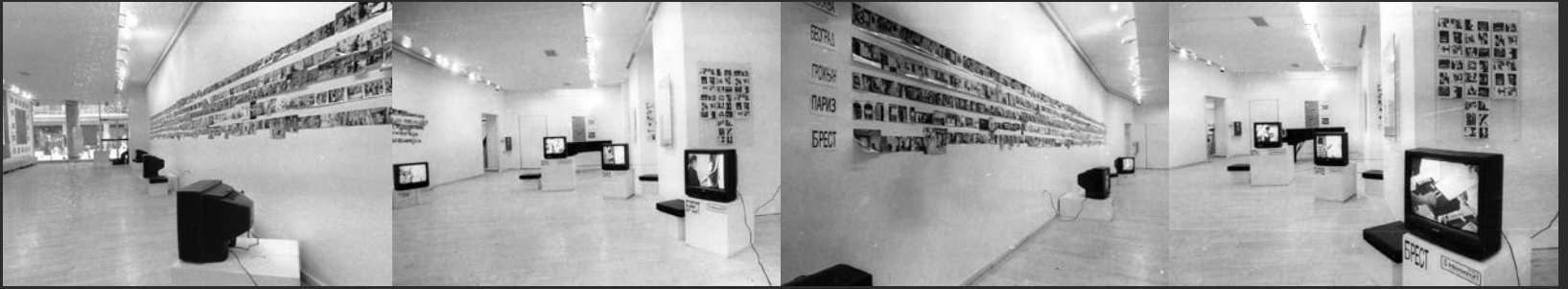
ПАРИЗ | PARIS | PARIS

14.05.1990

БРЕСТ | BREST | BREST

14.05.1990

Проектот **Линија/Москва - Белград - Грознан - Париз - Брест** бил претставен со снимениот видеоматеријал, фотографиите и испратените телефакси, од секој од градовите каде што бил реализиран, од 15-19 април 1991 година, во Галеријата на Културниот центар, Белград.

Изложбата била отворена со композицијата „Музика линеа“ на Милимир Драшковиќ, која била компонирана за овој проект и изведена на отворањето на изложбата.

Le projet **Ligne/Moscou - Belgrade - Groznjan - Paris - Brest** a été présenté avec le matériel vidéo enregistré, les photos et les téléphones affichés de chacune des villes où il a été réalisé, du 15 au 19 avril 1991, à la Galerie du Centre culturel de Belgrade.

L'exposition a été ouverte avec la "Musica linea" de Milimir Drasković, composée pour ce projet et réalisée à l'ouverture de l'exposition.

The project **Line/Moscow - Belgrade - Groznjan - Paris - Brest** was presented with the recorded video materials, photographs and sent telefaxes, from each of the cities where it was realized, from 15-19 April 1991, at the Cultural Center Gallery - Belgrade.

The exhibition was opened with Milimir Drasković's "Musica linea", which was composed for this project and performed at the opening of the exhibition.

CURRICULUM VITAE

23 - 25 АПРИЛ/APRIL/AVRIL 1996

Париз-Будимпешта-Скопје

Paris-Budapest-Skopje

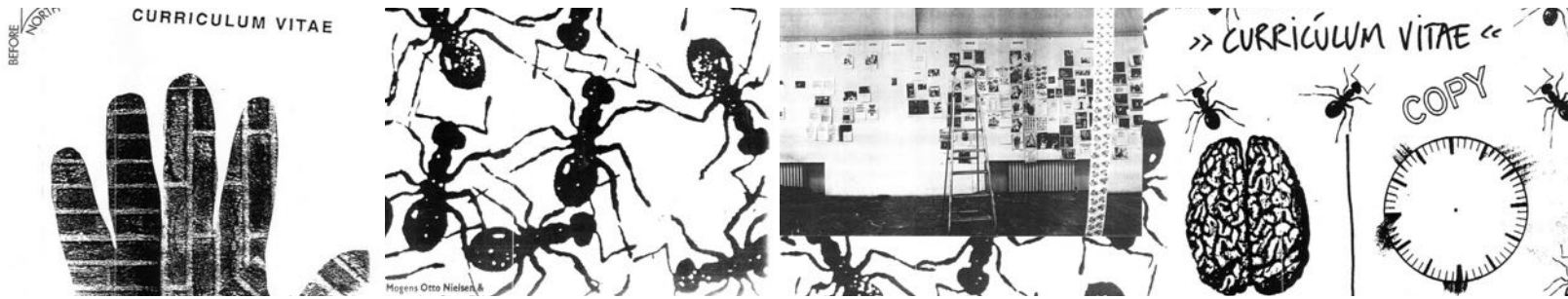
Хепенстанс/телефон, телефакс, интернет
Happenstance/téléphone, fax, internet
Happenstance/phone, telefax, Internet

Париз/Paris: мултимедијална галерија ISEA/ISEA galerie multimédia/Multimedia Gallery ISEA - Françoise Schmitt

Будимпешта/Budapest/Budapest – Centre de recherche Artpool/Artpool Research Center - György Galántai

Скопје/Skopje, Музеј на град Скопје/Musée de la Ville de Skopje/Museum of the City of Skopje - Klime Korobar
In partnership with: Сорос-центарот за современа уметност/Soros Centre d'art contemporain/Soros Center for Contemporary Art - Melentie Pandilovski, Nebojša Vilić.

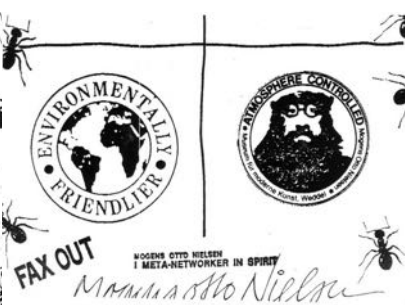

Curriculum Vitae е интерактивен хепенстанс што се одвивал во три града истовремено, во реални простори кои биле поврзани со телефон, телефакс и интернет, што овозможувало учествување од далечина. Интервенциите на учесниците ја трансформирале состојбата во реалните простори, која еволуирала на непредвидлив начин и има ла реперкусии на другите места. Мрежата на релација материјално – виртуелно креира енергија што се манифестирала со коинциденции и изненадувања.

Curriculum Vitae est un happenstance interactif qui se déroule dans trois villes simultanément dans des espaces réels qui sont connectés par téléphone, télécopie et internet, ce qui permet une participation à distance. Les interventions des participants transforment la situation dans les espaces réels qui évolue d'une manière imprévisible et qui a des répercussions sur les autres endroits. Le réseau crée matériellement- virtuellement de l'énergie qui se manifeste par des coïncidences et des surprises.

Curriculum Vitae is an interactive happenstance that takes place in three cities simultaneously, in real spaces that are connected by the telephone, fax and the Internet, which enables distance participation. Participants' interventions transform the situation into real spaces, which evolves in an unpredictable manner and has repercussions in other places. The network of relations materially - virtually creates energy that is manifested by coincidences and surprises.

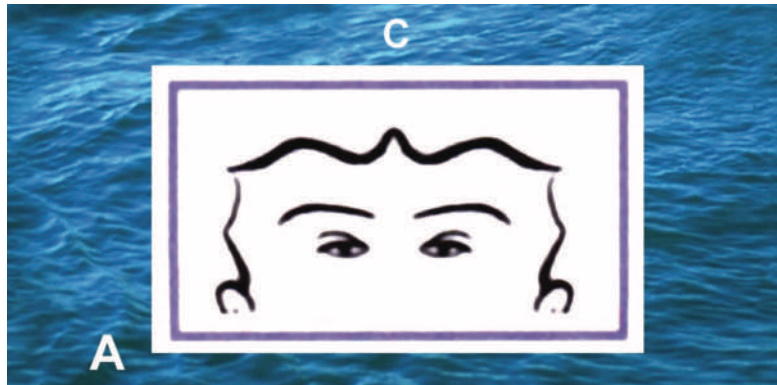
Благодарност до/Mes remerciements à/Acknowledgements to:

Paris: Françoise Schmitt, Jean de Pompignan, Philippe Nepomiastchy, Tatiana Stolpović, Josif Ilić, Steve Kreisle

Budapest: György Galántai, Julia Klaniczay, László Tölgyes

Skopje: Klime Korobar, Nebojša Vilić, Melentije Pandilovski, Kalina Bunevska, Iskra Dimitrova, Vladimir Petkov, Frosina Zafirovska, Lazo Plavevski, Marin Dimeski, Duško Nikolovski, Nedelkovski Stanimir, Risto Kostovski, Ognjen Firfof, Irina Pavlova, Nikola Pisarev, Simon Šemov, Naumoski Aleksandar, Boris Šemov, Biljana Kocevska, Maja Djartovska, Dobrinka - Dina Banninger, Monika Moteska, Hanns Herpich, Luis Furio, Thomas Dade, Bettina Vogelmann, Astrid Eismann, Isi Kunath, Joanna Maxellon, Birgt Bellmann.

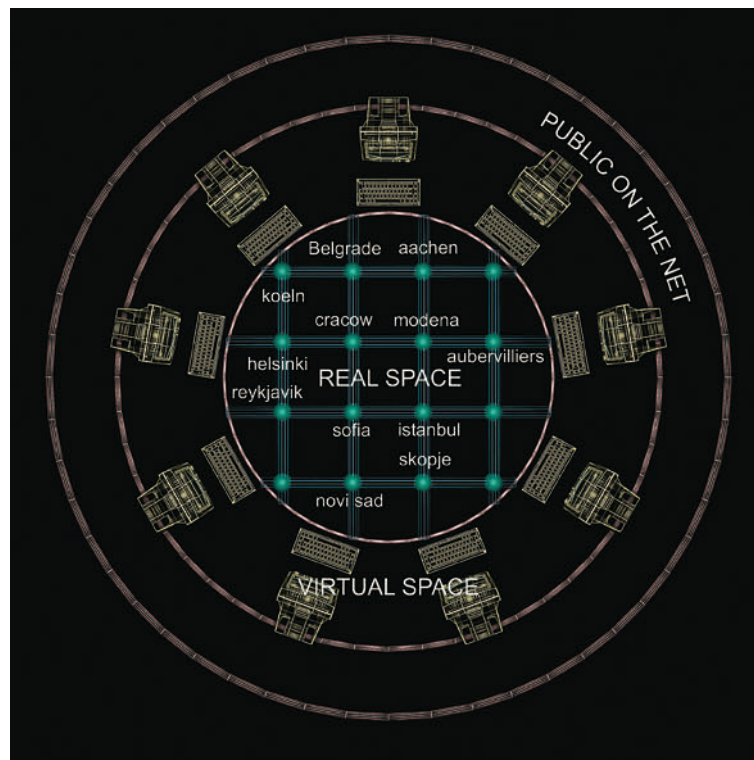
Josif Boček for the music for the video that presents the project;
Radiša Kostić for editing the video, Belgrade 2017.

ЕВГЕНИЈА ДЕМНИЕВСКА И ВОЛФГАНГ ЦИМЕР
 EVGENIJA DEMNIEVSKA AND WOLFGANG ZIEMER

EURYNOME'S GAMBIT/CHAOS IN ACTION
 04 - 08 November 1997

Париз - Келн - Ахен - Нови Сад - Скопје - Краков - Белград - Истанбул - Софија - Хелсинки
 Paris - Cologne - Aachen - Novi Sad - Skopje - Cracow - Belgrade - Istanbul - Sofia - Helsinki

Интернет „хепенстанс“ што се одвиваат истовремено во реални простори во различни градови и во виртуелен простор на интернет.

Les “Happenstances” sont basées sur l’interaction de plusieurs espaces réels de différentes villes et d’un espace virtuel sur Internet.

Internet “Happenstances” taking place simultaneously in real spaces in different cities and in a virtual space on the Internet.

Eurynome's Gambit/Chaos in action e:

- Почетната структура што ја одредува и ја овозможува реализацијата на кооперативни уметнички настани.
- Симултана акција што се случува во реални простори поврзани меѓусебно со виртуелен простор, вклучувајќи многу учесници.
- Отворена структура што бара слободен избор на учество и одговорност.
- Множење на индивидуалните креативни енергии на луѓето поврзани меѓусебно со новата технологија.
- Можност за преобразување на секој проект преку различни истовремени интерпретации на истиот проект и/или преку бројни комбинации на различни проекти реализирани во исто време.

Поентата на „Eurynome's gambit/Chaos in action“ е да им овозможи на лицата со различни социјални, политички, економски и културни потекла да ја надминат формата што може да ја дадат на сопствената идеја. Сите проекти реализирани во рамките на „Eurynome's Gambit/Chaos in Action 1997“ се индивидуални идеи кои може да вклучуваат истовремена акција на учесниците од далечина преку интернет.

Gambit d'Eurynomé/Chaos dans l'action:

- Une structure de base qui encadre et permet la réalisation d'évènements artistiques coopératifs.
- Des actions simultanées menées par plusieurs participants dans des espaces réels interconnectés à travers un espace virtuel.
- Une structure ouverte proposant un libre choix de participer et demandant une responsabilisation.
- Une démultiplication des énergies créatrices individuelles de participants interconnectés à travers les nouvelles technologies.
- Révéler la capacité de métamorphose de chaque projet à travers ses différentes interprétations simultanées, et/ou, à travers les nombreuses associations de différents projets réalisés en même temps.

L'objectif du « Gambit d'Eurynomé/Chaos dans l'action » est de permettre à des individus issus de contextes sociaux, politiques, économiques ou culturels différents de dépasser la forme qu'il peut donner à sa propre idée.

Tous les projets réalisés dans le cadre de la structure 1997 du Gambit d'Eurynomé/Chaos dans l'action sont des idées individuelles qui ont pu inclure l'action simultanée de participants distants grâce à Internet.

Eurynome's Gambit/Chaos in Action is:

- An initial structure that determines and enables the staging of cooperative art events.
- Simultaneous action happening in real spaces interconnected through a virtual space, involving many participants.
- An open structure requiring free choice to participate as well as responsibility.
- Multiplication of the individual creative energies of people interconnected through new technology.
- A possibility for the metamorphosing sense of each project through various simultaneous interpretations of the same project and/or through numerous combinations of different projects implemented at the same time.

The point of Eurynome's Gambit/Chaos in Action is to enable individuals with different social, political, economical and cultural backgrounds to go beyond the form we give to our own ideas.

All projects realised within the frame of Eurynome's Gambit/Chaos in Action 1997 are individual ideas which could include the simultaneous action of participants from a distance through Internet.

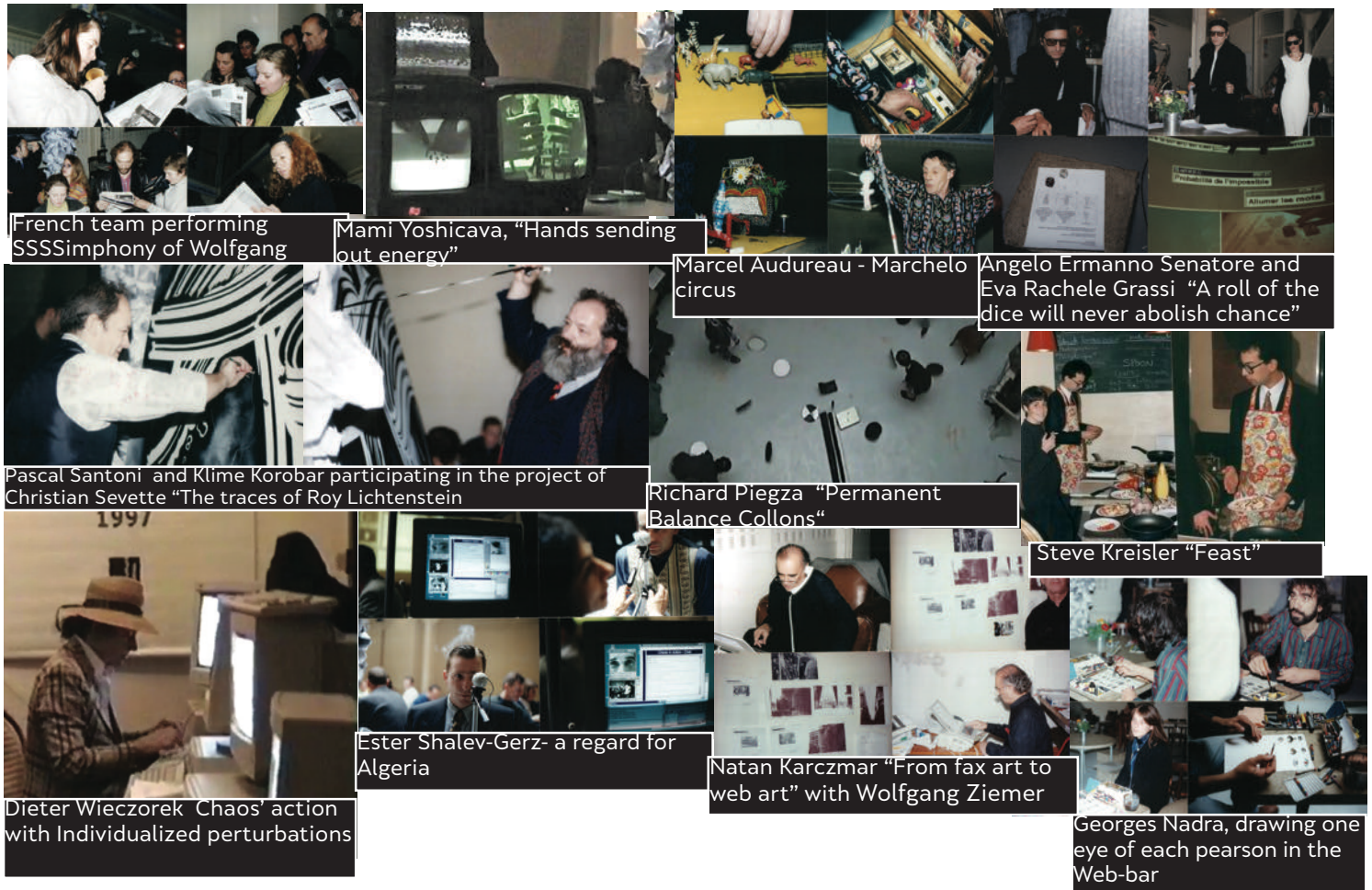

Во чест на починатиот македонски уметник Василије Букчев, во 1997 година, во рамките на овој проект на Е. Д., бил организиран, настан во виртуелниот простор и во реалните простори на десет града.

En 1997, dans le cadre de ce projet, un hommage a été rendu à l'artiste macédonien défunt Vasilije Bukčev dans l'espace virtuel ainsi que dans des espaces réels dans dix villes différentes.

In 1997, within the framework of this project, a tribute to late Macedonian artist Vasilije Bukčev was organised in the virtual space as well as in real spaces in ten cities.

Моменти од реализацијата на проектот во Париз
 Moments importants de la réalisation du projet à Paris.
 Moments from the re alisation of the project in Paris.

Благодарност до/Mes remerciments à/Acknowledgement to:

Pascal Santoni and Tee Sackda - Métafort d'Aubervilliers
 Wolfgang Ziemer- Artcom in Deutschland-Köln
 Anne Dupont, Christophe Perrin, Claire Jovanovic- Kiowa Virtual Gallery Art W3 Paris
 Steve Gabison - Web Bar 32 rue de Picardie, Paris
 Klime Korobar - City Museum, Skopje
 Melentije Pandilovski - Center for Open Society, Skopje
 Harald Mayer - BASF, Paris
 Genco Gulan - Bogazici University, Istanbul
 Christian Scholz and Wolfgang Knauff - Rastaette Association Aachen
 Borka Pavicević - Center for Cultural Decontamination, Belgrade
 Marcin Cienski and the members of the Groupe 2000 - Academy of Fine Arts Crakow, , Centre Mangghan Crakow
 Raymonda Moudova - Ata-Ray gallery, Sofia
 Andrej Tišma - Studio Happiness, Novi Sad
 Galerie Christel Schueppenbauer, Köln

PORTE ACCATTONE, 1995,
телефон, писма, телефакс

PORTE ACCATTONE, 1995
téléphone, courrier, fax

PORTE ACCATTONE, 1995
telephone, mail, telefax

Porte Accattone била мрежа на релации реализирана истовремено од 8 до 10 септември 1995 година, како дел од групната изложба организирана во Париз во киното Accattone, за да ја промовира биографијата на Џими Хендрикс, напишана од Жан-Мари Рус. Е.Д. поканила околу 100 луѓе, главно уметници, но не единствено уметници, да учествуваат во проектот преку телефон, пошта и факс. Секој учесник, вклучувајќи го и авторот, ја остварувал улогата на локалниот организатор и улогата на творец на целиот настан, доживувајќи ја реалноста преку учество. 83 учесници од 39 градови учествуваа, настанот е претставен на шест аудио касети, во чест на Џими Хендрикс и Василије Букчев.

Porte Accattone était un réseau en temps réel réalisé du 8 au 10 septembre 1995 dans le cadre d'une exposition collective organisée à Paris dans le cinéma Accattone pour promouvoir la biographie de Jimi Hendrix, rédigée par Jean-Marie Rous. E.D. a invité une centaine de personnes, principalement des artistes, mais pas seulement, à participer au projet par téléphone, par courrier et par télécopieur. Chaque participant, y compris l'auteur, a joué le rôle d'organisateur local et de créateur de l'ensemble de l'événement Internet, en faisant l'expérience de la réalité grâce à la participation. 83 participants de 39 villes ont participé. L'événement est présenté condensé sur six bandes audio, en l'honneur de Jimi Hendrix et Vasilije Bukčev.

Porte Accattone was a real-time network that took place from 8-10 September 1995, as part of the group exhibition organised in Paris at the cinema Accattone, to promote the novel-biography of Jimi Hendrix written by Jean-Marie Rous. E.D. invited about 100 people, mostly artists and others, to participate in the project through telephone, mail, and fax. Each participant, including the author, played the role of the local organiser and the role of the creator of the whole net-event, experiencing reality through participation. 83 people from 39 cities participated, the event is presented on six audio cassettes. A tribute to Jimi Hendrix and Vasilije Bukčev.

Евгенија Демниевска и Волфганг Цимер
Evgenija Demnievška and Wolfgang Ziemer

I is Someone Else

7.11.1998.

Јас е некој друг/Je est un autre /I is Someone Else, 1998

Обервилије-Келн-Нови Сад-Модена-Ахен-Рејкјавик-Истанбул-Софија
Aubervilliers-Cologne-Novi Sad-Modène-Aix la Chapelle-Reikjavik-Istanbul-Sofia
Aubervilliers-Cologne-Novi Sad-Modena-Aachen-Reikjavik-Istanbul-Sofia

Второ Интернет случување, остварено во рамките на **Eurynome's gambit/Chaos in action**
Deuxième Happenstance Internet réalisé dans le cadre du **Gambit d'Eurynomé/Chaos en action**
Second Internet happenstance realized in the frame of **Eurynome's gambit/Chaos in action**

Настанот се базирал на симултано дејствување на уметниците кои се наоѓаат во 8 различни градови, меѓусебно поврзани со Интернет. Секој град предложил еден уметнички проект кој се одвивал во сите градови истовремено. „Јас е некој друг“ е составен од 7 интерактивни проекти.

L'évènement est basé sur l'action simultanée d'artistes situés dans huit villes différentes et interconnectés sur Internet. Chaque ville a proposé un projet artistique qui a été exécuté par toutes les autres en même temps. « Je est un autre » est composé de sept projets interactifs.

The event is based on the simultaneous action of artists in 8 different cities, interconnected by the Internet. Each city proposes one art-project that is performed simultaneously in all cities. "I is someone else" is composed of 7 interactive projects.

SSSymphony - Келн, Волфганг Цимер и тимот

SSSymphony укажува на разликите и сличноста на луѓето кои читаат весници на различни јазици и го изговараат гласно само звукот С.

SSSymphony - Cologne, Wolfgang Ziemer et l'équipe

SSSymphony révèle les différences et ressemblances de personnes lisant le journal dans différentes langues mais ne prononçant que les « S » à voix haute.

SSSymphony - Cologne, Wolfgang Ziemer and the team

SSSymphony highlights to the differences and the likenesses of people reading newspapers in different languages and only pronouncing the sound S aloud

Мек Кола - Нови Сад, Андреј Тишма и членовите на тимот, Нови Сад

МК Кола е за глобализацијата и колонизација на уметничката сцена слична на комерцијалниот публицитет на Кока-Кола и Мек Доналд.

Mc Cola's - Novi Sad, Andrej Tišma et les membres du groupe, Novi Sad

Mc Cola's traite de la mondialisation et la colonisation de la scène artistique sur le modèle commercial de Coca-Cola et Mc Donald's.

Mc Cola's - Novi Sad, Andrej Tišma and the team members, Novi Sad

Mc Cola's is about globalization and colozination of the art scene similar to the commercial publicity system of Coca-Cola and Mc Donald's.

Виртуелната јас - Софија, Рајмонда Мудова и тимот

„Виртуелната јас“ се базира на промена на идентитетот на мрежата. Дали си ти тоа навистина? Или твојот двојник, твојот клон?

Moi virtuel - Sofia, Raymonda Mudova et l'équipe

Moi Virtuel questionne l'identité changeante sur Internet. Est-ce bien toi? Ou ton double, ton clone?

Virtual I - Sofia, Raymonda Mudova and the team

Virtual I is based on the changing of the identity on the net. Is it really you? Or your double, your clone?

Музејот на современата уметност Истанбул - Истанбул, Џенџу Гулун и тимот

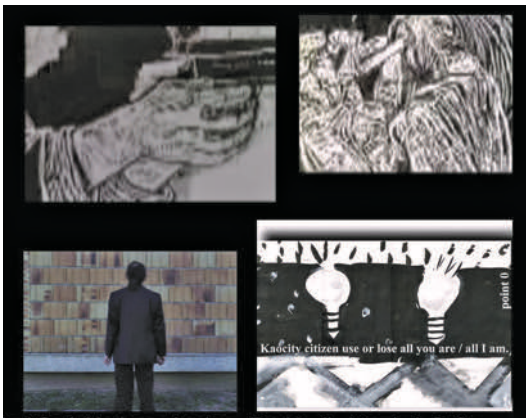
Проектот беше уметничка кампања за изградба на Музејот на современата уметност во Истанбул, кој таму не постоеше.

Musée d'art contemporain d'Istanbul - Istanbul, Genco Gulan et l'équipe

Le projet consistait en une campagne artistique pour la construction du Musée d'Art Contemporain d'Istanbul, qui n'existait pas à l'époque.

Museum of Contemporary art Istanbul - Istanbul, Genco Gulan and the team

The project was an art campaign for the construction of the Museum of Contemporary Art in Istanbul which did not exist there.

Од градот Као (Хаос) до градот 4S3 (Форестри) - Модена, Џузепе Нерили и тимот

10 етапи за да се постигне тоа: 1 - Публицитет, 2 - Економија и производство, 3 - Енергија, 4 - Почва, 5 - Вода, 6 - Воздух, 7 - Население, 8 - Биолошка разновидност, 9 - Глобална организација, 10 - Пристигнување во 4S3 градот.

De la ville de Kao (Chaos) à la ville de 4S3 (Foresterie) - Modène, Giuseppe Nerili et l'équipe

10 étapes pour l'atteindre : 1 - Publicité, 2 - Gestion et production, 3 - Énergie, 4 - Terre, 5 - Eau, 6 - Air, 7 - Population, 8 - Biodiversité, 9 - Organisation mondiale, 10 - Arrivée à 4S3town.

From Kao (Chaos) city to 4S3 (Forestry) town - Modena, Giuseppe Nerilli and the team

10 stages to reach it: 1 - Publicity, 2 - Economy and production, 3 - Energy, 4 - Soil, 5 - Water, 6 - Air, 7 - Population, 8 - Biodiversity, 9 - Global organosation, 10 - Arriving in 4S3 town.

Хаос во акција - Рејкјавик, Пал Тајер и тимот

Звучите од различни градови биле претворени во визуелни елементи.

Chaos en action - Reykjavik, Pal Thayer et l'équipe

Des sons provenant de différentes villes sont convertis en éléments visuels.

Chaos in action - Reykjavik, Pall Thayer and the team

Sounds from different cities were converted into visual elements.

Желби на иднината/Идните желби - Обервилије, Евгенија Демниевска, Дитер Вичорек и тимот на Микрокосмополити.

Како ќе изгледа мажот/жената на иднината. Што тој/таа: треба, гледа, чувствува, допира, слуша, верува, вкус, љуби и што тој/таа нема: треба, гледа, чувствува, допира, слуша, верува, вкусува, повеќе сака.

Désirs du futur/Désir futur – Aubervilliers, Evgenija Demnievska, Dieter Wiczorek et le groupe Microcosmopolites.

À quoi ressemblera l'homme ou la femme du futur ? Que vont-ils voir, sentir, toucher, écouter, croire et aimer et que ne vont-ils plus voir, sentir, toucher, écouter, croire et aimer ?

Desires of the future/Future desires - Aubervilliers, Evgenija Demnievska, Dieter Wiczorek and Microcosmopolites team

What will the future man/woman look like. What will he/she: need, see, feel, touch, hear, believe, taste, love and what he/she will not: need, see, feel, touch, hear, believe, taste, love any more.

Благодарност до:
Mes remerciements à:
Acknowledgements to:

Pascal Santoni and Tee Sackda - Métafort d'Aubervilliers, France

Wolfgang Ziemer - Artcom in Deutschland-Köln, Germany

Anne Dupont, Christophe Perrin, Claire Jovanovic - Kiowa Virtual Gallery Art W3, France

Christian Scholz, Wolfgang Knauff-Aachen-Raststaette, Germany

Raymonda Moudova - Ata Art Center Ata Ray Gallery, Sofia Bulgaria

Genco Gulan - Bogazici University-Istanbul, Turkey

Andrej Tišma -Studio Happiness Novi Sad, Yugoslavia

Steve Gabison - Web Bar 32 rue de Picardie, Paris-France

Galerie Nema Hvald, Reykjavik, Iceland

Учесници:
Participants:

Aachen - Christian Scholz, Wolfgang Knauff, Düsseldorf - Nico Haupt, Köln - Wolfgang Ziemer, Marina Gallastegui, Philippe Bösel, Axel Brand, Gerd Struwe, Kay Fuhrbach

Modena - Giuseppe Nerilli, Claudio Franchini, Giordano Cuoghi

Novi Sad - Andrej Tišma

Aubervilliers Paris - Evgenija Demnievska, Dieter Wiczorek, Angelo Ermanno Senatore, Eva Rachele Grassi, Mami Yoshikawa, Bertille de Baudinière, Safwan Jabri, Gustavo Kortsarz, Nina Zivancević, Momčilo Golub, Antoine Fournier, Marco Fioramanti, Dominique Dore, Natan Karczmar, Christophe Perrin, Anne Dupont, Anguéliki Garidis, Christian Sevette, Philippe Helary, Georges Nadra, Claire Jovanovic

Reykjavik - Pall Thayer, Sofia - Raymonda Moudova, Ivan Moudov, Willy Todorov, Dessislava Dimova, Zhivka Valiavicharska, Boris Kostadinov, Istanbul - Genco Gulan

Sophia Kosmaoglu, Mete Yylmaz, Akyn Tek, Mehmet Sinan

Josif Boček for the music for the video that presents the project;

Radiša Kostić for editing the video, Belgrade 2017.

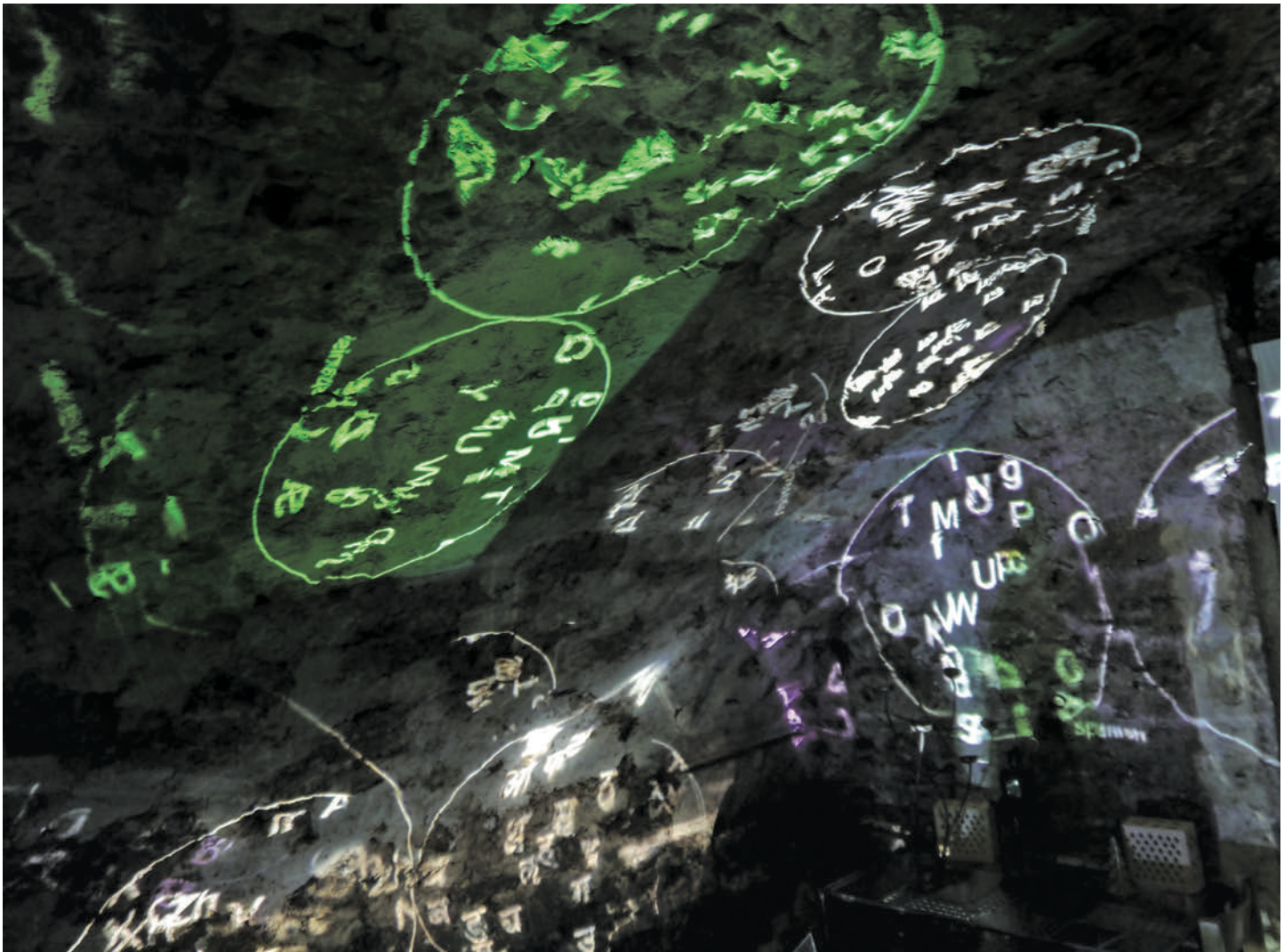
Бегалци, 2015, видео инсталација, компјутерска анимација базирана на цртежи, галерија Колектив, Белград, во рамки на музичкиот фестивал БУНТ

Réfugiés, 2015, installation vidéo, animation par ordinateur basée sur des dessins, galerie Kolektiv, Belgrade, au festival musical BUNT

Refugees, 2015, video installation, computer animation based on drawings, gallery Collective, Belgrade, within the "BUNT" musical festival

Музика/Musique/Music: Ana Voček

Техничка поддршка/Support technique/Technical support: Radiša Kostić

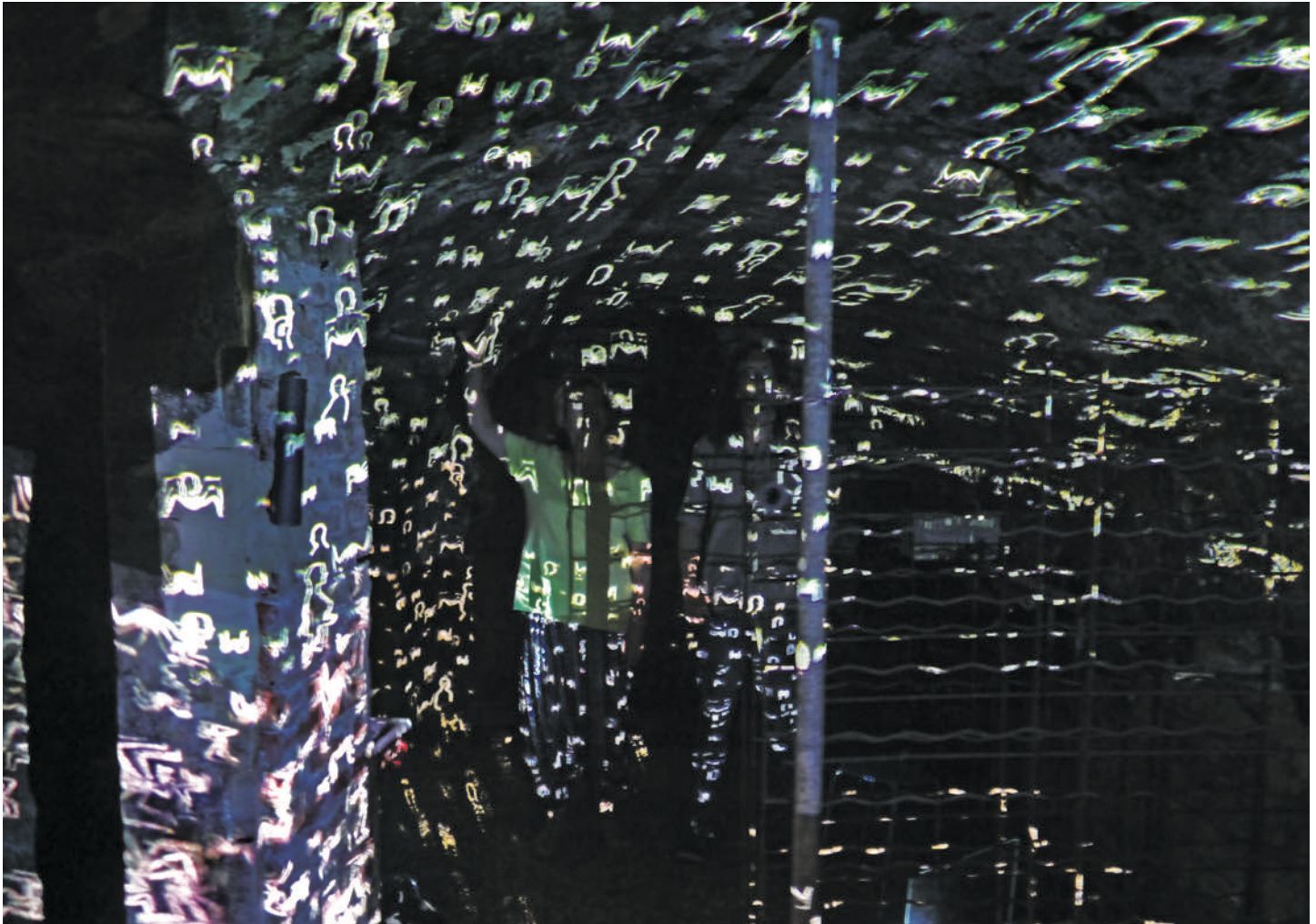
ЗНАЦИ И ЗВУЦИ - видео инсталација, 2008 - 2012
SIGNES ET SONS - Installation multimédia
SIGNS AND SOUNDS - Video installation

Јазични знаковни единици и звучна слика, прикажана во рамки на биеналето во Дурдан, Франција, 2012
Од микролокалната состојба до макропланетарна ситуација, инсталацијата има намера да создаде космичко чувство на разновидност на знаците. Гледачот се наоѓа во амбиент креиран од најмалите единици на пишување и во истовреме открива неверојатно разновидни форми што ги создал човекот за да комуницира, да се изрази и да пренесе знаење користејќи ги овие знаци.

Unités de signes linguistiques et une image sonore, affichée en 2012 pendant la Biennale de Dourdan, en France
D'une situation micro locale allant jusqu'à une situation macro planétaire, l'installation tend à créer un sentiment cosmique de diversités de signes. Le spectateur se trouve dans une ambiance où il peut voir les plus petites unités d'écriture et, en même temps, découvrir une diversité incroyable de formes que l'être humain a créées pour communiquer, pour s'exprimer et transmettre le savoir via l'utilisation de ces signes.

Linguistic sign units and a sound image, presented during the Dourdan Bienalle, France, 2012
From the micro-local situation to the macro-planetary situation, the installation sets out to create a cosmic feeling of diversity of signs. The spectator finds themself amid an ambiance created by the smallest units of writing, and at the same time discovers the incredible diversity of forms that the human being has created to communicate, to express itself, and to transmit knowledge using these signs.

Техничка поддршка/Support technique/Technical support: Radiša Kostić

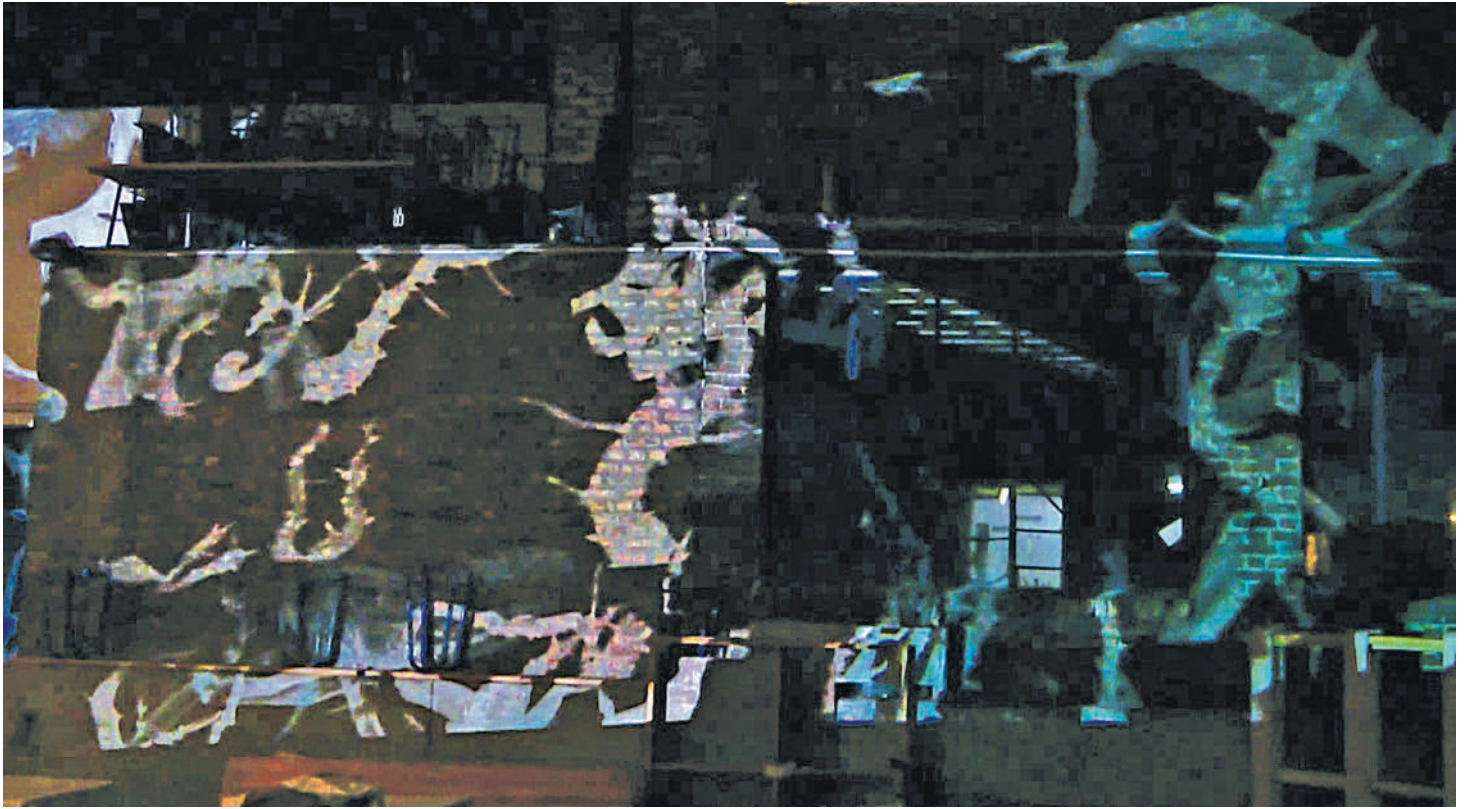

Мрежа, 2014, видео инсталација, компјутерска анимација базирана на цртежи, приказана во рамки на Биеналето во Дурдан, Франција

Réseau, 2014, installation vidéo, animation par ordinateur sur la base de dessins, présentée dans le cadre de la Biennale de Dourdan, en France

Network, 2014, video installation, computer animation based on drawings, presented in the context of the Biennale Dourdan, France

Техничка поддршка/Support technique/Technical support: Radiša Kostić

Никнување, 2016, видео инсталација, компјутерска анимација базирана на цртежи, прикажана на изложбата Vouloir/Souhaiter, 1-4 декември 2016, L'Escalier-espace d'art, Монтеј, Франција

Germes, 2016, installation vidéo d'animation par ordinateur sur la base de dessins, présentée à l'exposition Vouloir/Souhaiter, 1-4 décembre 2016, L'Escalier-espace d'art, Montreuil, France

Sprouts, 2016, computer animation based on drawings, presented at the exhibition Vouloir/Souhaiter, 1-4 December 2016, L'Escalier-espace d'art, Montreuil, France

Музика/Musique/Music: Ana Voček

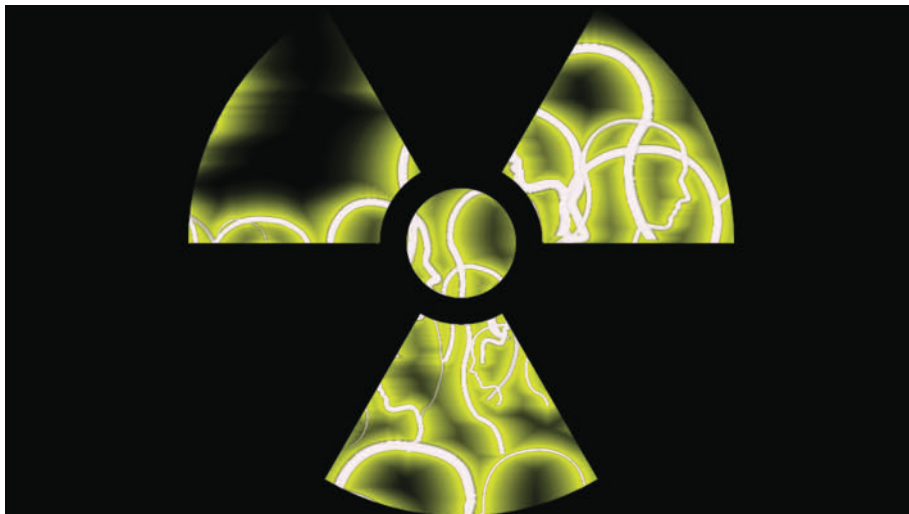
Техничка поддршка/Support technique/Technical support: Radiša Kostić

Радиоактивно, 2011, инсталација, изложба “Slaves et Nomades”, организација и текст Нина Живанчевић, галерија Singuliers, Париз

Radioactif, 2011, installation, exposition « Slaves et Nomades », organisation et texte par Nina Živančević, Galerie Singuliers, Paris

Radioactive, 2011, installation, exhibition “Slavs and Nomades”, organization and text Nina Živančević, Gallery Singuliers, Paris

Радиоактивно, 2017, видео инсталација, компјутерска анимација

Radioactive, 2017, installation, vidéo animation

Radioactive, 2017, video installation, computer animation

Музика/ Musique/Music: Ana Voček

Техничка подршка/Support technique/Technical support: Radiša Kostić

Каде си?

Сонорна инсталација базирана на звуци на мобилни телефони. Проектот ја испитува сетилната перцепција на реалниот простор, кој во исто време го предизвикува менталниот простор на нашето сеќавање врзано за одреден звук.

Où es-tu?

Installation sonore basée sur des sons de téléphones portables. Le projet examine la perception auditive de l'espace réel qui provoque simultanément l'espace mental de notre mémoire liée à un certain son.

Re-mixage : Ana Boček

Where are you?

Sound installation based on the sounds of mobile phones. The project examines the sensual perception of real space and at the same time reconnects to the mental space of our memory tied to a certain sound.

Sound remix: Ana Boček

Видеото **Рефлексија** е составено од три перформанси претставени како една целина.
 La vidéo **Reflexion** est composée de trois performances présentées comme un tout.
 The video **Reflection** is composed of three performances presented as a whole.

Во потрага по изгубеното џуце од бавчата, преформанс реализиран на 16 јуни 2001 г, во паркот „Монтро“, Монтреј, со поддршка на Дирекцијата за култура и ликовни уметности од Монтреј.

À la recherche du nain de jardin perdu, réalisée le 16 juin 2001 au Parc de Montreau à Montreuil, avec le soutien de la Direction des Affaires Culturelles et de la Mission des Arts Plastiques de Montreuil.

In search of the lost gnome from the garden performance conducted on 16 June 2001, in Montreau park, Montreuil, with the support of the Directorate of Culture and Fine Arts of Montreuil.

Таин, перформанс реализиран на 28 септември 2001 г., во ателјето на улица Марселан Бертело бр. 32, Монруж.

Tain de miroirs, réalisé le 28 septembre 2001, sur invitation de Lucie et Frédéric Aubourg, ateliers du 32, rue Marcelin Berthelot, Montrouge.

Performance of **Tain** (Tin for mirrors) on 28 September 2001, at the studio located at 32, rue Marcelin Berthelot, Montrouge.

Рефлексија на главата, реализиран на 1 јуни 2002 г. во дворот на Ателјета во „116 Париска улица“, Монтреј, во рамките на Средби “1+1“, на покана од Катарзина Војнаровска.

Reflexion sur la tête, réalisée le 1er juin 2002, sur invitation de Katarzyna Wojnarowska, dans le cadre des Rencontres « 1+1 », ateliers du 116, rue de Paris, Montreuil.

Head Reflection created on 1 June 2002 in the yard of the studios located at «116 rue de Paris» in Montreuil, in the framework of the Meetings (Rencontres) «1+1», invited by Katarzyna Wojnarowska.

Евгенија Демниевска и Франсоа Риу ги предложија, ги подготвија и ги водеа овие перформанси, кои беа реализирани во синергија со членовите на колективот „Ко-Резонанса“ (што го основа Евгенија Демниевска во 1999 година во Монтреј).

Evgenija Demnievska et François Riou ont proposé, conçu et dirigé ces performances concrétisées en synergie avec les artistes du collectif Co-Résonance (fondé par Evgenija Demnievska en 1999 à Montreuil, France).

Evgenija Demnievska and François Riou proposed, prepared and led these performances in synergy with the members of the Co-Resonance Collective (founded by Evgenija Demnievska in 1999 in Montreuil).

Благодарност до/Mes remerciements à/Acknowledgements to:

Alix Pereira da Cunha, Angelo Ermanno Senatore, Angéliki Garidis, Bertille de Baudinière, Catherine Magalgalit, Cécile Oger, Daniel Lacerda, Eva Rachele Grassi, François Riou, Georges Nadra, Gérard Brevière, Jean-Blaise Lazare, Karen Fenn, Katarzyna Wojnarowska, Linda Caron, Michel Roussan, Natan Karczmar, Paul de Larminat, Pierre Vivent, Radiša Kostić, Tatiana Stolpović, Thierry Jacomimo, Yannick Perin, Mami Yoshikawa, Steve Kreisler, Sylvie Turgis, Dieter Wiczorek, Claude and Monique Lewy, Josif Ilić, Dragana Ilić.

Karen Fenn for the sound support and Radiša Kostić for editing videos.

Karen Fenn pour le soutien audio et l'édition des vidéos.

Љубов, 2007, 1'43"

Ова видео го третира отпорот на телото да се приспособи кон потребите за зборување странски јазик правилно како мајчиниот јазик.

Благодарение на: Анник Биго и Канаме Онојама,
Камера: Е. Д., компјутерска обработка: Радиша Костиќ.

Amour, 2007, 1'43"

Cette vidéo traite de la résistance du corps à s'adapter aux exigences de parler une langue étrangère aussi correctement qu'un nativ de cette langue.

Remerciements à Annick Bigot et Kaname Onoyama,
Caméra: E.D., aide informatique : Radiša Kostić.

Love, 2007, 1'43"

This video treats the way in which the body resists adjusting to the demands of speaking a foreign language as correctly as a native speaker.

Acknowledgements: Annick Bigot and Kaname Onoyama,
Camera: E. D., computer editing: Radiša Kostić

На време/À temps/In Time, 2008, 2'00"

Ова видео е *хејенсџанс*, уметнички настан составен од симултани акции реализирани на две различни места. Целокупноста е синхронизиран настан во реално време кој не може да се повторува.

Cette vidéo est une *Happenstance*, un évènement artistique composé d'actions simultanées se déroulant en deux endroits différents. La totalité est un évènement synchronisé en temps réel non reproductible.

This video is a *Happenstance*: an artistic event composed of simultaneous actions produced in two different places. The totality is a real-time, synchronised event that cannot be repeated.

Благодарност до/Mes remerciements à/Acknowledgements to: Niels Vagn Brodal, Nina Brodal, Steve Kreisler, Catherine Magalgalit, Christoph Bouchet

Камера/Caméra/Camera: E.D. and Steve Kreisler

Техничка поддршка/Support technique/Technical support: Radiša Kostić

Музика/Musique/Music: Ana Boček

Flux fluid-машко, 2009, 2'00"

Ова видео е направено делумно со снимени слики, а делумно со слики од компјутерска анимација. Со мешањето на две можности, ова видео ги покажува познатиот и непознатиот дел на човекот, како и времето на присуство и времето на отсуство.

Fluid flux-homme, 2009, 2'00"

Cette vidéo combine images filmées et images d'animation. Les images filmées tournent autour de portraits d'hommes que l'ont peut voir ainsi de tous côtés, tandis que les images d'animation se penchent sur le côté inconnu de la personnalité masculine ou de son psychisme.

Fluid flux-male, 2009, 2'00"

This video is done partly with recorded images and partly with computer animation images. The recorded images, portraits of men, allow them to be seen from all sides as they turn, while the computer animation images focus on the unknown part of the male personality or psyche.

Доволно, 2009, 1'45''

Нетрпеливоста да се задоволи гладта на желудникот во однос на другиот, кој можеби е гладен, му остава на гледачот отворен простор за размислување за гладта, како и за стотици милиони луѓе што гладуваат до смрт.

Assez, 2009, 1'45''

L'impatience à satisfaire la faim de l'estomac sous le regard d'un autre, qui lui-même peut aussi avoir faim, ouvre chez le spectateur un espace de réflexion sur la famine et les centaines de millions de gens qui meurent de faim.

Enough, 2009, 1'45''

The impatience to satisfy the hunger of the stomach under the gaze of the other, who may be hungry himself, leaves the spectator with an open a space to reflect on starvation, and the hundreds of millions of people who are starving to death.

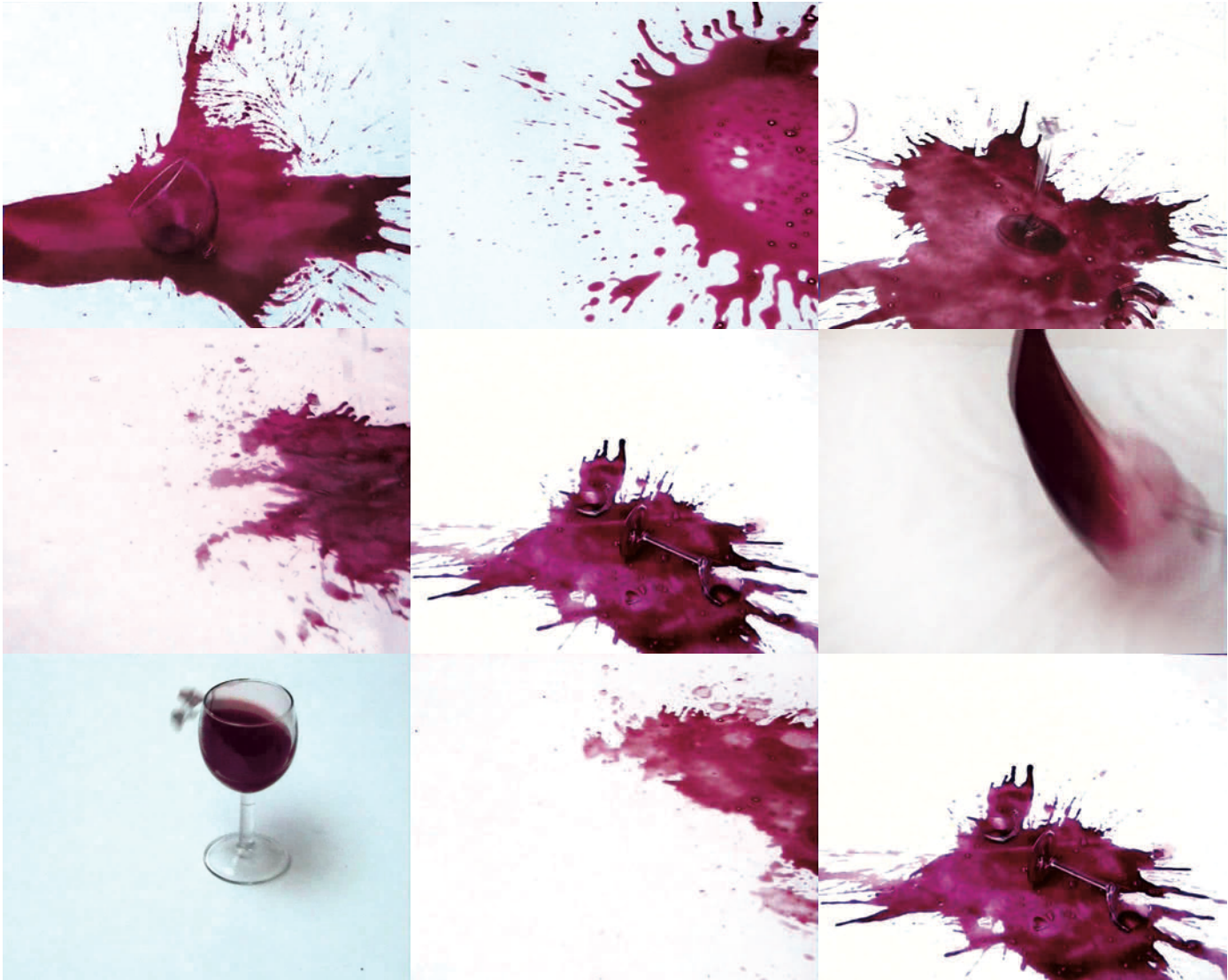
Благодарност до/Mes remerciements à/Acknowledgements to:

Memed Nuredinoski and Daniel Popeski

Камера/Caméra/Camera: E.D.

Музика/Musique/Music: Ana Voček

Техничка поддршка/Support technique/Technical support: Radiša Kostić

Насилство, 2010, 0'34''

Violence, 2010, 0'34''

Violence, 2010, 0'34''

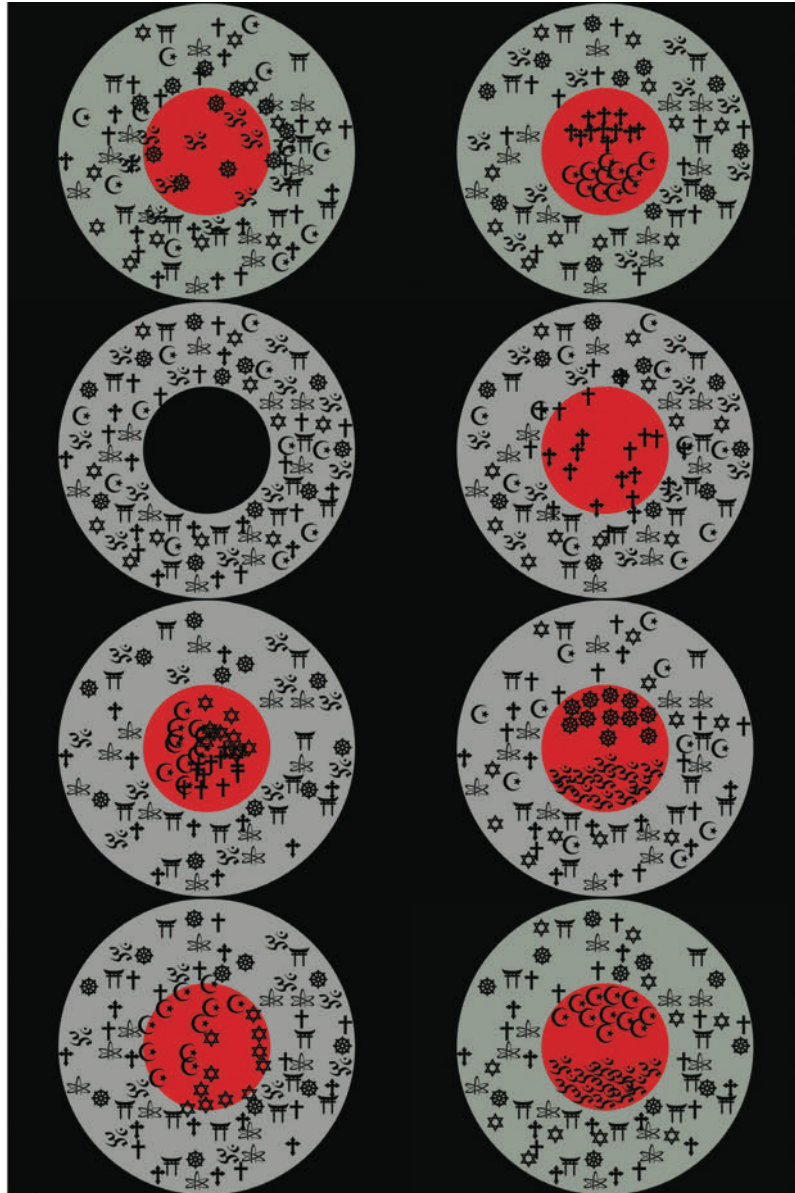
Се однесува на ставовите во врска со насилството, силата и агресивноста, бесот и уништувањето. Ја испитуваме точката која е без можност на враќање.

Référence aux comportements de violence, de puissance, de domination, de fureur et de destruction. Nous examinons le point de non retour.

A reference to attitudes of violence, forcefulness and assertiveness, rage and destruction. We examine the point of no return.

Камера/Caméra/Camera: E.D.

Техничка поддршка/Support technique/Technical support: Radiša Kostić

Jас сум во право, 2012, 2'00''

Ова видео е компјутерска анимација што користи различни верски симболи. Тоа е протест против верските конфликти и повикот за толеранција.

J'ai raison, 2012, 2'00''

Animation numérique utilisant différents symboles religieux. Une protestation contre les conflits religieux et un appel à la tolérance.

I am right, 2012, 2'00''

This video is a computer animation using various religious symbols. It is a protest against religious conflicts and a call for tolerance.

Звучен ремикс од музиката на Влатко Стефановски/Remixé à partir de la musique de V. S./Sound remix from the music by V. S.

Техничка поддршка/ Support technique/Technical support: Radiša Kostić

FLUID FLUX-ЖЕНСКО, 2013, 2'00", компјутерска анимација

Видеото **Fluid flux-женско** се надолнува со видеото „Fluid flux-машко“. Тоа е поетична слика на жената, светла, транспарентна и хипнотична. Тоа е дигитална анимација која се свртува кон една нова претстава за жената и нејзините нови можности во општеството.

Fluid flux-femme, 2013, 2'00" animation par ordinateur

Cette vidéo est complémentaire de la vidéo Fluid flux-homme. C'est une image poétique de la femme, légère et transparente, surprenante et hypnotique. C'est une animation numérique qui porte un regard vers une nouvelle représentation de la femme et ses nouvelles possibilités dans la société.

Fluid flux-female, 2013, 2'00" computer animation

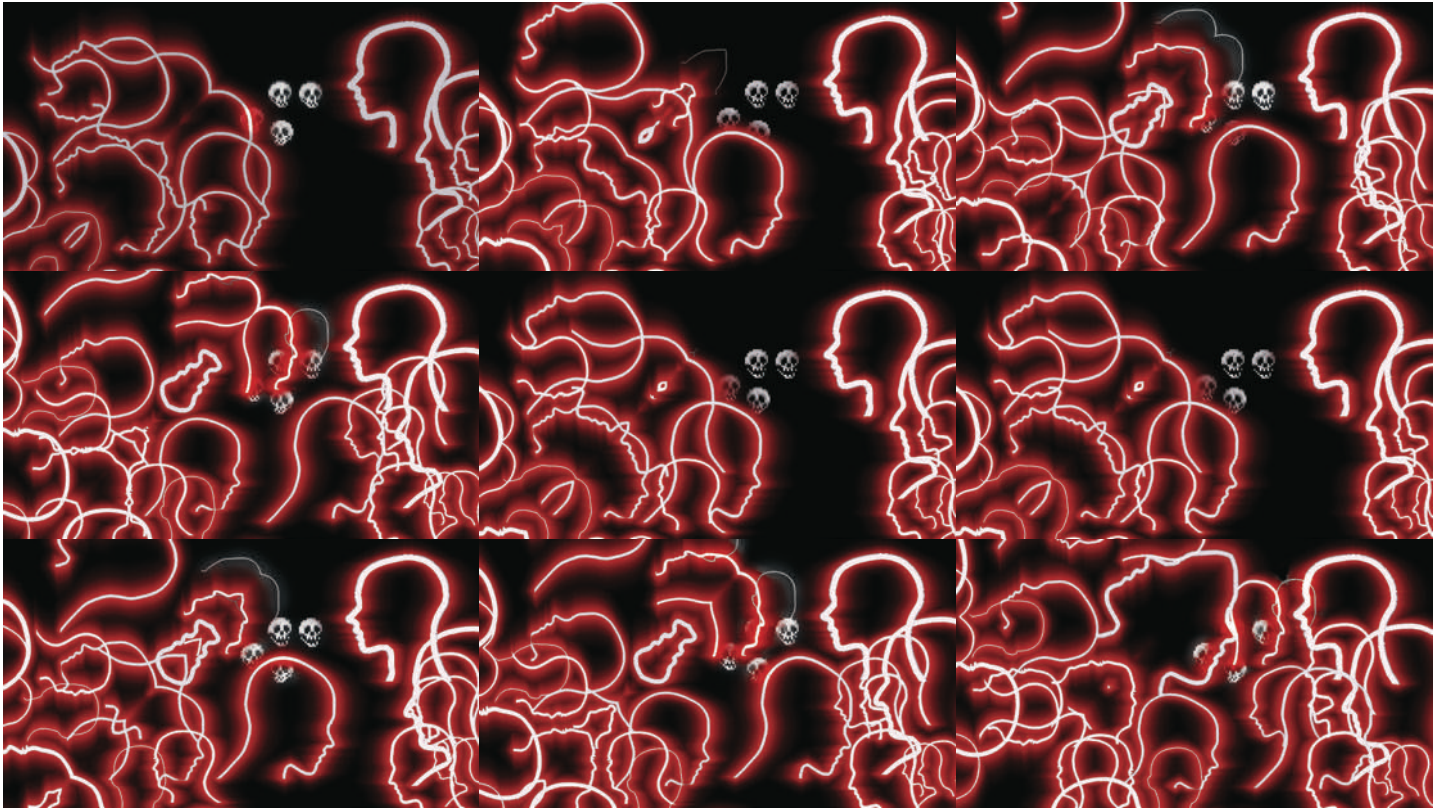
Fluid flux female is a complement to the video Fluid flux-male. It is a poetic image of the woman –light, transparent and hypnotic. A digital animation that captures the new representation of the woman and her new opportunities in society.

Music remix: Monteverdi, "Pur ti miro"

Благодарност до/Mes remerciements à/Acknowledgements to:

Jana Jovanović, Bojan Bulatović, Predrag Gosta, Ensemble of the Baroque Academy of Belgrade

Техничка поддршка/Support technique/Technical support: Radiša Kostić

Memento Mori, 2017, 0'24", компјутерска анимација/Animation par ordinateur/Computer animation

звучен ремикс/remix sonore/sound remix: Ана Воћек

Техничка подршка/Support technique/Technical support: Radiša Kostić

Одејќи низ Охрид – хепенстанс

Хепенстанс: уметнички настан кој се состои од симултани акции изведени на три различни места. Тоталитетот е синхронизиран настан во живо кој е неповторлив.

En marchant dans Ohrid - happenstance

Happenstance: un évènement artistique composé d'actions simultanées qui se déroulent en trois endroits différents. Le résultat est un évènement synchronisé en temps réel et non reproductible.

Walking through Ohrid - happenstance

Happenstance: an art event comprised of simultaneous actions performed in three different places. The ensemble is a synchronised real-time event which is non-repeatable.

Благодарност/Remerciements/Acknowledgements to:

Jana Manoleva, Hristijan Paunkoski, Kosta Petan, Daniel Popeski, Knaginja Bojadzieva, Dimitar Spirovski, Naum Razmoski, Aleksandra Demnievska

Музика/Musique/Music: Ana Boček

Техничка поддршка/Support technique/Technical support: Radiša Kostić

Евгенија Демниевска

04.12.1946, Скопје

1972

Заврши постдипломски студии на Академијата за ликовни уметности во Белград во класата на професор Зоран Петровиќ.

1973-76

Престојуваше во Јапонија на Токискиот универзитет за уметност, „Tokyo Geijutsu Daigaku“, како стипендист на јапонската влада, стипендија „Monbusho“.

1976

Магистрира на Токискиот универзитет за уметност, „Tokyo Geijutsu Daigaku“ во класата на професор Јошихико Јошида.

Член е на Здружението на ликовни уметници на Србија – УЛУС од 1971 година.

Член е на француското здружение на уметници „La maison des artistes“ од 1981 година.

Го основа колективот „Co-Résonance“ во 1999 година во Монтреј, Франција, за реализирање уметнички настани што бараат учество на повеќе уметници.

Член е на групата „Фемлинк“ од 1995 година

<http://www.femlink.org/>

Се занимава со сликање, инсталации, видео, интерактивни проекти, телефакс и интернетски проекти со учество на уметници и публика.

edemnievska@gmail.com

САМОСТОЈНИ ИЗЛОЖБИ НА СЛИКИ

- 1972 Скопје, Галерија ДЛУМ
Белград, Галерија на Домот на младината
- 1973 Валево, Муселимов конак, со Никола Фиданоски
- 1974 Осака, галерија „Imahashi“
- 1977 Белград, Салон на Музејот на современата уметност
- 1978 Нови Сад, Трибина на младите Скопје, Центар за култура и информации
- 1979 Њујорк, Галерија на Југословенскиот културен центар
- 1980 Женева, Галерија „Уна“
Париз, Галерија на Југословенскиот културен центар
- 1981 Париз, Салон „FIDES“
Ниш, Салон „77“
Крагуевац, Мал ликовен салон
Битола, Галерија „Моша Пијаде“
Белград, Фонтана
- 1982 Смедерево, Галерија на Музејот на градот со Татиана Столповиќ
Париз, Салон „FIDES“
Белград, Галерија на Културниот центар
- 1983 Параќин, Галерија на Музејот на градот со Татиана Столповиќ
- 1984 Сараево, Галерија на графика „Енергоинвест“
Скопје, Галерија „Студио Б“
- 1985 Велес, Ликовен салон
- 1987 Загреб, Галерија „Нова“
Зрењанин, Галерија на современата уметност
Белград, Галерија на Културниот центар
- 1988 Пореч, Романичка куќа
Биен, Изложбен салон „Klinike Des Tilleuls“
Брест, Галерија „A.R.“, со Татиана Столповиќ,
- 1991 Умаг, Галерија на Музејот на градот
Панчево, Современа галерија на Центарот за култура „Олга Петров“
- 2004 Париз, Салон-галерија „St. Martin“, во организација на „I.S.M.“
- 2005 Париз, „Galerie A2“ во организација на Џим Хејнс
- 2006 Белград, Галерија „Хаос“
- 2007 Белград, Павилјон „Цвијета Зузориќ“
- 2017 Скопје, Национална галерија на Македонија, Чифте амам

ГРУПНИ ИЗЛОЖБИ И САЛОНИ

- 1969 Изложба на шџругови на ДЛУ, Уметнички павилјон „Цвијета Зузориќ“, Белград
- 1970 Генерација 71, Белград
Изложба на шџругови на учеснициџе на VIII Сџџрумичка колонија Сџџрумица, Скопје
- 1971 Дранџуларииум, Галерија СКЦ, Белград
Изложба на новоџримениџе членови на УЛУС, Белград
Изложба на јуџословенски џорџреџи, Тузла
- 1972 Окџомвриски салон, Белград
Млада џенерација II, Музеј на современата уметност, Скопје
УЛУС 72, Белџрад
- 1973 Белџрадски умеџници, Љубљана, Марибор, Копар
УЛУС 73, Белград
Есенска изложба на УЛУС, Белград
- 1974 Изложба на шџругови на сџиџендисџиџе на јайонскаџа влада, стипендија „Monbusho“, Галерија „Isetan“, Токио
УЛУС 74, Белград
- 1975 Изложба на шџругови на сџиџендисџиџе на јайонскаџа влада, стипендија „Monbusho“, Галерија „Isetan“, Токио
58. изложба на УЛУС, Белград
- 1976 Изложба на диџломски и маџисџерски шџругови на сџуденџиџе на џокискиоџи универзиџеџи „Токуо Geijutsu Daigaku“, Токиски музеј „Ueno“, Токио
- 1977 Биенале на младиџе, Риека
Црџеж и мала џласџика, Павилјон „Цвијета Зузориќ“, Белград
18. Окџомвриски салон, Белград
5. Јуџословенско џриенале, Белград
- 1978 Инџернационална изложба на жени-умеџнички, Пиран
Меморијал на Надежда Пеџровиќ, Чачак
19. Окџомвриски салон, Белград
6 џо 6, Аранџеловац
6. Триенале на јуџословенскиоџи црџеж, Сомбор
Колекција на џрафики на Факулџеџоџи за ликовни умеџности во Белџрад, Белград
Слики и џрафики на ликовниџе умеџници на Белџрад и на Скопје, Белград
Изложба на шџругови на учеснициџе на ликовнаџа колонија Лиџовац, Липовац
6. изложба на слики, џрафики и скулџџури, Крагуевац
Современа македонска ликовна умеџности, Музеј на современата уметност, Скопје
60. изложба на УЛУС, Белград
Ликовно џворешџево на УЛУС, УЛУК,УЛУВ, Белград
Црџеж и мала џласџика, Белград
- 1979 Умеџности во Јуџославија, Клуз, Романија и Нови Сад
10. Биенале на младиџе, Риека
Изложба на шџругови на учеснициџе на лиџовачкаџа колонија,Топола, Зрењанин,
Подарок на Црна Гора, Галерија ССУ, Њујорк
7. изложба на слики,џрафики и скулџџури, Крагуевац
Црџеж и мала џласџика, Белград
УЛУС 79, Белград
- 1980 20. Поречко анализе, Пореч
Инџернационална изложба, UCJG Belleville, Paris
Окџомвриски салон, Белград
Белџрад, инсџирација на умеџничкоџи, Галерија на Културниот центар, Белград
- 1981 Салон „Монруж“, Монруж, Франција
Биенале на младиџе, Никшиќ
22. Окџомвриски салон, Белград
Избор, Музеј на современата уметност, Скопје
Трудови од колекцијаџа на сликарскаџа колонија Лиџовац, Белград
- 1982 Прегелоџи како џовод, џросџороџи како исходниџе, Зрењанин, Клуз
Криџичариџе одбраа, Галерија на Културниот центар, Белград
Окџомвриски салон, Павилјон на Цвијета Зузориќ, Белград
Леџен салон на Кулџурниоџи ценџар, Белград
GEDOC, Берлин
Црџеж и сиџна џласџика, Павилјон „Цвијета Зузориќ“,Белград
Белџад, инсџирација на умеџнициџе, Галерија на Културниот центар, Белград
Дела од збиркаџа на инџернационалнаџа ликовна колонија Прилеџи, Белград
10. изложба на слики, џрафики и скулџџури, Крагуевац
25 џодини на инџернационалнаџа сликарска колонија во Прилеџи, Скопје, Прилеп
67. изложба на УЛУС, Белград
- 1983 Биенале на Милена Павловиќ-Барили, Пожаревац
Салон во Виџри, Витри на Сена, Франција
Ars, animalis, Панчево, Белград
Криџичариџе одбрале, Галерија „А3“, Белград
Пролеџина изложба на УЛУС, Белград
Црџеж и мала џласџика, Белград

- 1984 Сликарсџвошо, џосџојаносџ на сензибилишешош, авторска изложба на Јадранка Винтерхалтер, Салон на Музејот за современи уметности, Белград
5. изложва на јуџословенскиоџ џорџреџ, Тузла
Еколоџија и умеџносџ, Марибор
Триенале на јуџословенскиоџ црџеж, Сомбор
Биенале на јуџословенскаџа умеџносџ, Њујорк
25 џодини на Окџомврискиоџ салон, Народен музеј, Белград
- 1985 Јуџословенски сликари, џариски круџ, Париз
Мосџови, Белград
Салон „Figuration critique“, Сан Франциско
Белџрадски сликари 1945-1985, Москва
12+1, Изложбен простор на Пивара, Белград
26. Окџомвриски салон, Павилјон на Цвијета Зузориќ, Белград
Јубилејна изложба на УЛУС, Белград
Црџеж и мала џласџика, Белград
Традиционална изложба на ликовнише умеџници на Тиџов Велес, Велес, поканета како гостин
Слики и џрафики на ликовнише умеџници на Белџрад и на Скојје, Белград
Жена и џворешџво, Центар за култура, Загреб
- 1986 „7èте exposition du SULUJ“, Тузла, Дубровник, Сплит
Сликарише за Гардош, Белград
Современо белџрадско сликарсџво, Намур, Белгија
Слики, џрафики на членовише на УЛУС во Југоекспорт, Белград
Salon „Figuration critique“, Paris
Оџворено аџелје, „Ateliers des Orteaux“, Paris
Фесџивал на современаџа умеџносџ, „Clermont- Ferrand“, Франција
Мај во Кламар, изложба во чест на Жан Арп, Кламар, Франција
Еројскоџо во македонскаџа умеџносџ, авторска изложба на Владимир Величкоски, Скопје
Умеџносџ на инџеррелации, авторска изложба на Александар Ѓуриќ, Белград
Ечка 85, трудови на учесниците на ликовната колонија Ечка, Зрењанин
Леџен салон, Галерија на Културниот центар, Белград
Умеџници на А.Р. Изложбен простор на општината, Брест, Франција
Црџеж и мала џласџика, Павилјон на Цвијета Зузориќ, Белград
Окџомвриски салон, Белград
Изложба на ликовнише умеџници на Тиџов
- 1987 Велес, поканета како гостин, Велес
Акџии и инџервенџии, ретроспективна изложба на Никола Фиданоски и Симон Шемов, поканета како гостин, Музеј на современата уметност, Скопје
„Salon Jeune Peinture“, Гран Pale, Paris
Оџворено аџелје, Париз
Средби, слики, скулџџтури, џрафики, Изложбен простор на општината во Монтреј, Франција
Поречко анале, Пореч
Лиџовац во делаџа на ликовнише умеџници, Земун
Вук, два века џошоа, Галерија „Вид“, Белград
Есенска изложба на УЛУС, Павилјон „Цвијета Зузориќ“, Белград
Леџен салон на џалеријаџа на Кулџурниоџ ценџар, Белград
- 1988 Умеџничко-еџичко, авторска изложба на Андреј Тишма, Галерија „Ликовна есен“, Сомбор
Форма 88, авторска изложба на Зорица Ѓорѓевиќ, Белград
Свесџ за формаџа, авторска изложба на Коста Богдановиќ, Музеј на современи уметности, Белград
6. Белџрадско џриенале на јуџословенскаџа ликовна умеџносџ, Белград
- 1989 „Salon Jeune peinture“, Гран Pale, Paris
Оџворено аџелје, Париз
Умеџничко-еџичко, авторска изложба на Андреј Тишма, Галерија на Работничкиот универзитет, Нови Сад
Кон инџеџралнаџа слика, авторска изложба на Срето Бошњак, Наталија Церовиќ и Јасна Ѓерковиќ, Белград
Јуџословенски докуменџи 89, Скендерија, Сараево
Учесници на Сџрумичкаџа колонија 89, Струмица
- 1990 Харџија, џредизвик, средсџво и израз, авторска изложба на Ивана Кузмановиќ, Нови Сад, Сомбор, Сремска Митровица
Умеџносџ и еколоџија, авторска изложба на Ирина Суботиќ, Галерија на Академијата на науките, Белград
- 1995 Оџворено аџелје, Монтреј, Франција
- 1996 Окџомвриски салон, Павилјон на Цвијета Зузориќ, Белград
- 1997 Во џогрумише на џалаџаџа, Галерија „К“, Париз
- 1998 Молекули на џубовџа, Галерија „New Gnac“, Кротеј, Франција
Нозе на земјаџа, Краков – Монтреј, Историски музеј, Монтреј, Франција
Нишџошо од моменџош – цртежи, избор на

1999	Мами Јошикаве, Јапонска библиотека, Париз <i>Ошворено ашелје</i> , Монтреј, Франција <i>Ошворено ашелје</i> , на покана на Анџело Ермано Сенаторе и Ев Рашел Граси, „Le Gnac- Art Studio Entreprise Creteil“, Франција	1990	<i>Линија, Москва – Белград – Грожњан – Париз – Бресџ</i> , авторски телефакс проект на Евгенија Демниевска. Истата изложба, составена од сегменти, беше поставена во пет градови; симултан перформанс со учество на публика во реален простор, како и со учество на далечина по телефакс, Галерија „Aut“ во Грожњан, Галерија „AP“ во Брест и Галерија на Југословенскиот културен центар во Париз, Москва и Белград, телефакс, видео, дијапозитиви, фотографии.
2000	<i>Октомвриски салон</i> , Белград, на покана на Љиљана Кинкул		
2001	<i>Меѓународно биенале на уметноста на минцијашураша</i> , Модерна галерија, Горњи Милановац		
2002	<i>Чувари на уметничката шајна</i> , авторска изложба на Љиљана Кинкул, Галерија „Septer“, Белград	1991	<i>Линија, Москва – Белград – Грожњан – Париз – Бресџ</i> , презентација на проектот, видео, фотографии, дијапозитиви, сегменти – сериграфии, Галерија на Културниот центар, Белград
2003	<i>Празно џлаино</i> , на покана на Ранко Павиќ, Галерија „Out“, Торонто, Канада <i>Меѓународно биенале на минцијашураша</i> , Модерна галерија, Горњи Милановац <i>Сублимни објекти</i> , авторска изложба на Андреј Тишма, Галерија „Прометеј“, Нови Сад		<i>Линија, Москва – Белград – Грожњан – Париз – Бресџ</i> , презентација на проектот, видео, фотографии, дијапозитиви, сегменти – сериграфии, Галерија „A.R.“ Брест, Франција.
2005	<i>Ошворено ашелје</i> , Монтреј, Франција <i>За Хиландар од Париз</i> , Галерија на Културниот центар на Србија и Црна Гора, Париз	1994	<i>„Fax heart“</i> , авторски проект на Андреј Тишма, Меѓународна изложба на телефакс-уметности, Галерија „VLV“, Нови Сад
2007	<i>Ошворено ашелје</i> , Монтреј, Франција	1995	<i>Монтреј–Белград</i> , факс-проект на Евгенија Демниевска по покана на Наталија Церовиќ и Јасна Ѓерковиќ, во рамките на „Октобарски салон“, Белград
2012	Биенале во Дурдан <i>Ошворено ашелје</i> , Монтреј, Франција		<i>„Peasequake“</i> , авторски проект на Андреј Тишма, Меѓународна изложба на телефакс-уметности, Новосадски саем, Нови Сад
2013	<i>Ошворено ашелје</i> , Монтреј, Франција		<i>„Porte Accatone“</i> , авторски проект на Евгенија Демниевска, телефакс-проект, 8-9-10 септември, „Espace Accatone Paris“, по повод излегувањето на книгата на Жан Мари Русо за Џими Хендрикс. Зедоа учество 83 учесници од 39 градови. Проектот е кондензиран на 6 аудиокасети на различни јазици, кои може да се слушаат симултано како какофонија или секоја посебно како дискурс.
2014	Биенале во Дурдан <i>Ошворено ашелје</i> , Монтреј, Франција Биенална изложба „Трудови на хартија“, Galerija Osten, Скопје		Проектот беше омаж на Џими Хендрикс и Василиј Букчев.
2015	<i>Ошворено ашелје</i> , Монтреј, Франција		<i>„Curriculum Vitae“</i> , Париз – Венеција – Будимпешта – Скопје, авторски проект на Евгенија Демниевска, симултана акција на учесници во четири града, поврзани преку Интернет, Галерија „Multimédia IESA“ во Париз, Музеј на град Скопје, „Artpool Research Center“ – Будимпешта, Интернационалниот салон на Музејот и изложби – Венеција преку Натан Карчмар.
2016	Биенале во Дурдан Посакување, изложбен простор, l’Escalier-espace d’art“, Монтреј		<i>„Cyber-Dada“</i> , „Le Gnac-It Art Studio Entreprise“, Кретеј, Франција <i>Почешок на милениумот</i> , на покана на Андреј Тишма, телефакс-инсталација на Евгенија Демниевска, книжарница „Мосџ“, Нови Сад – ателје на Евгенија Демниевска во Монтреј.
	ФАКС И ИНТЕРНЕТСКИ ПРОЕКТИ, ВИДЕО, ПЕРФОРМАНСИ, ИНСТАЛАЦИИ	1996	<i>„Evrinomin gambit/ Хаос во акција“</i> , идеја на проектот на Евгенија Демниевска. Интернет-проект помеѓу реален и виртуелен простор, симултана интерактивна акција. Проектот е реализиран интерактивно со Волфган Цимер како коавтор и со околу 200 учесници кои беа
1989	<i>Истанбул – Белград, Линија</i> , авторски проект на Евгенија Демниевска реализиран во рамките на 2. Интернационално биенале во Истанбул. Истата изложба, составена од сегменти, беше поставена во два града, во Истанбул и во Белград. Симултан перформанс со учество на публика во реален простор, како и со учество на далечина по телефакс. Галерија на универзитетот „Yildiz“ во Истанбул и Галерија на Графичкиот колектив во Белград, телефакс, видео, дијапозитиви, фотографии	1997	
	<i>Париз – Љубљана</i> , авторски телефакс-проект на Евгенија Демниевска реализиран во рамките на проектот „Art Planet“ на Натан Карчмар, „L’Europe des créateurs“, Гран Плас, Париз		

- 1998 групирани во десет европски градови. *Aubervilliers – Mexico – Barcelona – Salta – Wuppertal – Novi Sad – Toronto*, факс-проект на Gustavo Kortsarz, Евгенија Демниевска учествувала по покана на авторот, Metafort - Obervilie, Франција
Париз – Хановер, Evrinomin Gambit/Хаос во акција, за време на првиот празник на интернетот во Франција (Fête de l'Internet), 21 март, „Web-Bar“, ул. „Пикарди“, бр. 32, Париз, Франција и *Центар „СЕВИТ“* во Хановер, Германија, акцијата ја воделе Евгенија Демниевска во Париз, Волфганг Цимер во Хановер.
„SEAFair 98“, на покана на Мелентие Пандиловски, презентација на проектот „Evrinomin Gambit/ Хаос во акција“, Музеј на современата уметност, Скопје
Јас, што е некој груп, Obervilie – Keln – Modena – Novi Sad – Reikjavik – Ahen – Sofia – Istanbul, помеѓу реалниот и виртуелниот простор, во рамките на проектот „Evrinomin gambit/Хаос во акција“ (идеја на Евгенија Демниевска), проектот го воделе Евгенија Демниевска и Волфганг Цимер. Учесниците групирани во 8 европски градови предложиле по еден проект за секој град. Реализирани се 7 интерактивни проекти, со користење видео, аудио, фотографии и текст, преку интернет, во реално време. Проектот е реализиран со поддршка на „*Métafort*“ од Обервиле, Франција, директен пренос во „*Web-Bar*“, ул. *Пикарди бр. 32*, Париз
- 1999 *Приближувања*, групна изложба на уметници од Монтреј, Евгенија Демниевска ја претстави аудиоинсталацијата „*Porte Accatone*“, Галерија „*Bunker Sztuki*“, Краков, Полска
- 2001 *Во истрага во изгубеношо цуце об бавчаи*, авторски проект на Евгенија Демниевска, перформанс со учество на уметници од колективот „*Co-résonance*“, перформансот го воделе Евгенија Демниевска и Франсоа Риу, со поддршка на Дирекцијата за култура на Монтреј, „*Park Montreal*“, Монтреј, Франција
„*Tain*“, авторски проект на Евгенија Демниевска со учество на уметници од колективот „*Co-résonance*“, перформансот го воделе Евгенија Демниевска и Франсоа Риу, на покана на Луси и Фредерик Обург, Монруж, Франција
- 2002 *Рефлексии на глава*, авторски проект на Евгенија Демниевска со учество на уметници од колективот „*Co-résonance*“, перформансот го воделе Евгенија Демниевска и Франсоа Риу, реализиран во рамките на *Средби 1+1*, по покана на Катажина Војнаровска, Монтреј.
- 2004 „*Out-doors-Наговор*“, изложба на електронски медиуми, автор Андреј Тишма, во рамките на Биенале на пејсажи, Ликовен салон на Културниот центар, Нови Сад.
11. Биенале, Панчево, Евгенија Демниевска учествувала со видеотруд.
- 2005 „*Co-Resonance*“, претставување на видеотрудите на Е.Д. и на трудовите на членовите од колективот „*Co-Resonance*“ (кој го основала Евгенија Демниевска 1999. во Монтреј, Франција), Културен центар на Србија и Црна Гора, Париз
Веб-биенале, уметнички директор Генчо Гулан <http://webbiennial.org>
- 2006 *Помеѓу*, видеопроектија во рамките на Реже, Франција
Омаж на Никола Тесла, по покана на Ранко Павиќ, Галерија „*Out/Aut*“, Торонто, видеотруд на Евгенија Демниевска
Видливо – невидливо, инсталација *Сисџеми*, на покана на Татјана Столповиќ, ателје/галерија „*10 на 10*“, Париз
Претставување во рамките на „*Femlink*“: Интернационален видеоколаж, координација: ЦМ Џаџ, (САД) и Вероник Сапан, Франција www.femlink.org
Бели ноќи (Nuit Blanche), „*La Bellevilloise*“, Париз
Евројско биенале на современата уметност, Единбург – Шкотска
Младо творештво (*Jeune-Creation*), Интернационална изложба на современата уметност, Париз
Европско биенале на современата уметност, Каунас, Литванија
Европско биенале на современата уметност, Варшава, Полска,
Европско биенале на современата уметност, Менде, Франција,
Фондација за современа уметност, FАC, Монтевидео, Уругвај
Театар „*Utah Kayu*“ (TUK), Џакарта, Индонезија
Европско биенале на современата уметност, Ним (Nîmes), Франција
„*Cinematic Lab - Video Lab*“, Бандунг, Индонезија
„*Potluck, Bedah Video dan Kopi Sore*“, Бандунг, Индонезија
Институт за технологија, ликовна и применета уметност, галерија „*Соемарџа*“, Бандунг, Индонезија
Средби „*Traverse-Vidéo*“, Капела на кармелитите, Тулуз (Toulouse), Франција
Фондација „*ART-os*“, Никозија, Кипар
WCA – Интернационален видеофестивал на жените, Бостон, САД
Интернационален видеоарт фестивал, „*Video art festival*“, Универзитет „*Brandeis*“, Масачусетс (Massachusetts), САД
- 2007 Веб-биенале, уметнички директор Генчо Гулан, <http://webbiennial.org>
Видливо/Невидливо, Каге си? Инсталација базирана на звуците на мобилните телефони во рамките на изложба на пет автори, Галерија „*Графички колектив*“, Белград
Претставување во рамките на „*Femlink*“: Интернационален видеоколаж

- Франција, Марсеј, „• Instants Video •“, „Star Polygone“
- Индонезија, Џакарта, Француски културен центар
- Венецуела, Каракас, „Taller Multimedia 2007“ и „Instants Video“, Француска амбасада, www.francia.org.ve
- Ирска, Даблин, Шек
- Либан, Бејрут, „• Instants Video •“ со Шамс
- Франција, „Issy les Moulineaux“, Културен центар „Коцка“
- Франција, Париз
- „6DOF“, Пуебла, Мексико, Културен центар „La Cloaca“
- Хрватска, Пула, Пулски филмски фестивал
- Грција, Атина, Фестивал на видеоарт
- САД, Кембриџ, М.А, Фестивал на ноќна визија „CyberArts 2007“
- Франција, Кашан, „Espace Dialogos“, Orangerie
- Аргентина, Буенос Аирес, Центар на културата „Сан Мартин“, Култура и медиуми
- САД, Њујорк: Женска група за меѓународен видеоскрининг
- Македонија, Скопје, во мултимедијалниот центар «Мала станица», во соработка со Локомотива, Центар за нови иницијативи за уметност и култура
- Германија, Берлин, Директорски салон, Современи медиуми и уметност
- Холандија, Ајндховен, Центар за привремена уметност
- Канада, Квебек, Центар „Видеофејс“
- Шпанија, Барселона, Фестивал „ЛУП“
- САД, Државен колеџ во Фичбург
- 2008 Претставување во рамките на „Femlink“: Интернационален видеоколаж
- Романија, Букурешт, „Перспектива“, Анаидска галерија
- Франција, Марсеј, „Les Instants Video“
- САД, Театар на Мичиген
- САД, Толедо (Охајо), Универзитетот во Толедо
- Норвешка, Фестивал на Осло, во „Звукот на Му“
- САД, СМСА - Центар за современа уметност во Рокпорт, Мејн
- Венецуела, Маракаибо, Арт-центар „Лија Бермудес“
- САД, Фичбург (М.А.), Музеј на уметноста во Фичбург, во шоуто „СМВСА“
- Бугарија, Варна, Видеохолица – август, Биенале за уметност
- Унгарија, Будимпешта, Меѓународен филмски фестивал, во Унгарскиот мултикултурен центар
- Франција, Биенале на современата уметност, Нимес
- Аргентина, „Mar del Plata, Auditorio“
- Шпанија, Барселона, фестивал на јамки
- Порторико, АРЕА-Лугар на Проектос Кагуас ПР
- Палестински територии, Рамалах, фондација „Al Qattan“ (со Француско-германскиот културен центар)
- САД, Универзитет „Френклин Пирс“ (Њу Хемпшир)
- Германија, Берлин, Директорски салон, 58. Берлински меѓународен фестивал
- 2009 Претставување во рамките на „Femlink“: Интернационален видеоколаж
- Фестивал „Loop“, Мелбурн, Австралија
- Фестивал „GIV“, Квебек, Монреал, Канада
- „Les Instants-Vidéo“, Марсеј, Франција
- Интернационален филмски фестивал, Унгарски мултикултурен центар, Будимпешта, Унгарија, август. Во соработка со центарот „WIN“ (Women in Network), Маурициус
- Видеофестивал „Si:n“, фондација „Al Qattan“ (во соработка со Француско-германскиот културен центар), Палестина, Рамалах
- „Bandits-Mages“, Бурж, Франција
- Бостонски „CyberArts Festival“, Универзитет „Лесли“, Бостон, САД
- САД, Конкорд (Њу Хемпшир) во Театарот на реката Ред
- САД, Универзитет „Френклин Пирс“ (Њу Хемпшир).
- САД, долина Флорисан, Мисури
- САД, Бостон, Институт за уметност во Бостон
- 2010 Претставување во рамките на „Femlink“: Интернационален видеоколаж
- Естонија, Талин, Музеј на занимањата
- Либан, Бејрут, Центар „Шамс“
- Швајцарија, Цирих, галерија „Перифер“
- Еквадор, Кито, Проектна сала од „Arte Actual/FLACSO“
- Шпанија, Барселона, Јамка
- Мексико, Мерида, Галерија на фронт
- САД, Лин, Центар за лин-уметност во Масачусетс
- Кипар, Никозија, Универзитет „Никозија“
- Кипар, Лимасол, ТЕПАК
- Кипар, Никозија, фондација „АРТС“
- Филипини, Манила, Филмски институт
- Претставување во рамките на „Femlink“: Интернационален видеоколаж
- Словенија, Марибор, кино „Ударник“
- Мексико, 3. семинар за уметност, родови прашања, простор, публика и миграција, „Aula Magna del Centro Nacional de las Artes del INBA“
- Кина, Нинбо, Конференција „ДРХА-2011“
- Литванија, Каунас, галерија „Мено парки“
- САД, Лаконија, Њу Хемпшир, во историската мелница Белкнап
- Кина, Хонг Конг, меѓународен фестивал на кратки филмови „Индпанда“
- Аргентина, Св Рафаел, Мендоза - Галерија на современата уметност
- Литванија, Каунас, Арт-фестивал „Каунас во уметност“ - амфитеатар „Даугирдас“
- Франција, Биенале на современите уметности - Ним, „Galerie 4 Barbers“
- Литванија, Каунас, галерија „Мено парки“
- Холандија, Центар за уметност на ТАЦ
- Кипар, фондација „Артос“
- САД, галерија „Rollstone“, Фичбург, МА
- Обединети Арапски Емирати, Дубаи, галерија

- „Ротонда“, AUD
- Обединети Арапски Емирати, Дубаи, галерија „XVA“ - Бастакија
- Франција: „ANNECY: Простор“
- 2012 Претставување во рамките на „Femlink“: Интернационален видеоколаж- Србија, Нови Сад, „Студио М“, Видеомедеја
- Либан, Истикшаф, Театар „Montaine VIT“
- САД, „Essex Art Center“, Лоренс (МА)
- Аргентина, Кориентес, Буенос Аирес, Културен центар „ROJAS“
- Мексико, Вера Круз
- Мексико, Мексико Сити, Каза Талавера
- САД, Неварк NJ – „Галерија Aferro“
- Италија, Рим, „Casa Internationale Delle Donne“
- Грција, Атина, „Booze Cooperativa“
- Мексико, Национален арт-центар на Мексико
- Индија, Сатал Естејт, Бимтал – „Carnival of E. Creativity“
- Словенија, Љубљана, галерија „Photon“
- 2013 Претставување во рамките на „Femlink“: Интернационален видеоколаж
- Бугарија, Пловдив, Центар за современа уметност, јуни, на тема: Среќа/Во потрага по среќа (Happiness/Pursuit of Happiness) по покана на Евелина Кокоранова (Evelyna Kokoranova)
- Бугарија, Софија, Интернационално биенале за уметност на хартија, по покана на Даниела Тодорова
- Франција, Тулуз, „Traverse Vidéo“
- Финска, Еспо, Тура со велосипед до уметноста на новите медиуми - „Vike tour to New Media Art“
- Аргентина, Музеј „Mujer“ (Museo de la Mujer), Изложба на емоции
- Романија, Букурешт, Ноќ на галериите
- Латвија, Рига, Центар на современата уметност
- САД, Лауренс, „Essex Art Center“
- Ирска, Даблин, Центар за креативни практики
- Полска, Варшава, Центар за современа уметност, „Ujazdowski Castle“ - KINO-LAB
- Куба, Камагвеј, FICC
- 2014 Претставување во рамките на „Femlink“: Интернационален видеоколаж - „Congo Brazzaville“, ателје „Sahm“ (Les Ateliers Sahm
- Република Чешка, Прага, „Nod Art-Centre“
- Еквадор, Кито, Центар за современа уметност
- Литванија, Каунас, галерија „POST“, „Kaunas in Art“
- Италија, Абано, здружение „Culturale Khorakhanè“ – „So Far, So Good“
- Франција, Париз, галерија „Mamia Bretesché“ – „Marais-Digital“
- САД, Ворчестер, Масачусетс – „ArtsWorcester“
- Украина, Киев, Интернационален фестивал на краткиот филм
- Сенегал, Дакар – „Dak'Art“ – Биенале на современата уметност, Француски институт
- САД, Денвер, Колорадо – „Уметност тука - ART HERE“
- Маурициус – Француски институт
- Словенија, Љубљана, галерија „Photon“
- Република Чешка, Прага, „Nod Art-Centre“
- Еквадор, Кито, Центар на современата уметност
- Словенија, Мостовна, галерија „Tir“
- Хрватска, Сплит, Галерија на ликовните уметности (Gallery of Fine Arts), Интернационална изложба на жени-уметнички
- Република Чешка, Прага, галерија „5s“
- Италија, Милано, „BOX space“
- 2015 Претставување во рамките на „Femlink“: Интернационален видеоколаж
- Канарски Острови, „Espacioenter“
- Кипар, Никозија, фондација „Артос“
- Плимут, галерија „Карл Друруп“, Државен универзитет
- Финска, Хелсинки, галерија „Huuto“ - простор „Pikkujätkä“
- САД, Државен универзитет во Плимут (Њу Хемпшир) со изложба на силата на природата на „WCA“
- Шпанија, Билбао, Еспасио Пуерта
- Унгарија, Будимпешта, галерија на МАМУ, куратор Беата Сечи
- Хрватска, Загреб, Докукино
- САД, Гарднер (МА) - Центар за уметност на ГАЛА
- Франција, Париз, галерија на Марија Бретеш
- Франција, „Issy Les Moulineaux - The Cube“
- Франција, Лил, Палата за ликовни уметности
- 2016 Претставување во рамките на „Femlink“: Интернационален видеоколаж
- Канарски Острови, „Espacioenter“
- Иран, Исфахан, уметничка галерија „Акунон“
- Шпанија, Толедо, „Circulo de Arte“
- Колумбија, Кали - Посета на „Муестра Интернационал де Видеоарта“
- Канада, Монреал - Фестивал на новите кина
- Казахстан, Алмати, уметничка галерија „Тенгри Умаи“
- Аргентина, Кориентес – „Play, Semana de Videoarte“
- Колумбија, Картагена – „VIS A VIS Muestra Internacional de Videoarte“
- Литванија, „Каунас во уметност“, кино-центар „Ромава“ и галерија „ПОСТ“ (септември – октомври)
- Иран, Техеран - галерија „Азад“
- Аргентина, „Museo de la Mujer“
- Сенегал, Биенале на „Dak'Art“
- САД, Плимутски државен универзитет во Њу Хемпшир
- Хрватска, Француски институт
- Порторико, простор „Лугар де Проектос“
- 1997 „Artmedia“ б. симпозиум, Салерно, Италија (Sesto Convegno Internazionale di Estetica dei Media e della Comunicazione), на покана на професорот Марио Коста „Evrinomin gambit/Хаос во акција“, презентација

- на проектот, Европска комисија за култура, 7 ноември, Брисел
- 1998 *Инџернејска уметност* (*L'art sur Internet*), во рамките на семинарот што го организира Натан Карчмар, Видеотека на градот Париз „*Evrinomin gambit/Chaos in Action*“, презентација на проектот, „Carré des Sciences“, Министерство за образование, истражувачка дејност и технологија, 2 септември, Париз
- Здружениешо „*Wiza*“, на покана на Ричард Пиегза, Е.Д. гостин со учесниците на проектот „*Evrinomin gambit/Chaos in Action*“, 15 ноември, Женевиле, Франција
- 1999 *Празник на инџернејош* (*Fête de l'Internet*) Евгенија Демниевска го претстави проектот „*Evrinomin gambit/Chaos in Action*“, 21 март, „Web-Bar“, ул. „Де Пикарди“ бр. 32, Париз. *ISEA - Инџернационален симпозиум на електронската уметност*, Евгенија Демниевска учесник во рамките на панелот „*Синдикал*“, Париз
- 2000 *Академија на ликовните уметности во Нови Сад*, на покана на професорот Зоран Тодоровиќ, Е. Д. одржа предавање за своето творештво со проекции на дијапозитиви и видеокасети. *Галерија „Рајко Мамузиќ“*, на покана на Стево Павков, Е.Д. одржа предавање за своето творештво со проекции на дијапозитиви и видеокасети. Воведен збор за творештвото на Евгенија Демниевска имаше Андреј Тишма.
- 2001 „*Galerie d'Art*“, Кретеј, Франција, на покана на Анџело Ермано Сенатор и Ев Рашел Граси, Евгенија Демниевска одржа предавање за своето творештво со проекции.
- 2002 *Биенале на електронска уметност*, во рамките на симпозиумот „*Преобликувана свес*“, кој го води професорот Рој Аскот, Е.Д. учествуваше со предавања за кооперативни интернетски проекти, Перт, Австралија
- 2003 „*Преобликувана свес*“, 5. Интернационална истражувачка конференција (*Consciousness reframed*), која ја води професорот Рој Аскот, Е. Д. учествуваше со презентација на „хепенстанси“, Велс, Англија
- 2004 *Мојата анџологија (1945-2004)*, проект на Станко Павлески, вклучена во два текста на Евгенија Демниевска за нејзиното творештво, Кино „Напредок 3“, Скопје 2004.

ТРУДОВИ ВО КОЛЕКЦИИ

Музеј на современата уметност, Белград
 Народен музеј, Белград
 Музеј на градот Крагуевац
 Музеј на современата уметност, Скопје
 Колекција „Mainichi Shinbun“, Осака, Јапонија
 Музеј на Милена Павловиќ-Барили, Пожаревац
 Музеј на портрети, Тузла
 Колекција на Југословенска академија на науките и уметности, Загреб
 Уметничка галерија, Зрењанин

Уметничка галерија, Панчево
 Музеј на градот, Топола
 Уметничка колекција на градот, Струмица
 Уметничка колекција на градот, Прилеп
 Уметничка колекција на ликовната колонија, Почитељ
 Уметничка колекција на ликовната колонија, Дворане
 Галерија „Остен“, Скопје
 Колекција на градот, Монтреј

НАГРАДИ

- 1969 Награда за сликарство на Академијата за ликовни уметности, Белград
- 1981 Откупна награда на „Окшобарски салон“, Белград
- 1982 Награда за сликарство на 23. Окшобарски салон, Белград
- Прва награда за сликарство на изложбата „*Белград, инспирација на уметниците*“, Галерија на Културниот центар, Белград
- 1983 Награда за портретот на Милена Павловиќ-Барили на Биеналето на Милена Павловиќ-Барили, Пожаревац
- 1984 Награда на Академија на науките и уметности во Загреб на Триеналето на Југословенскиот цртеж
- Награда на публиката на Биеналето на Југословенската уметност, Њујорк
- 1986 Награда за сликарство на изложбата „*Ечка 85*“, Зрењанин
- 1997 Интернет проектот „*Evrinomin Gambit/Хаос во акција*“ доби номинација за еден од трите најоригинални проекти реализирани за време на Европската недела на работата на далечина (European Telework Week), Брисел
- 2014 Награда на цртеж на Биеналето „Трудови на хартија“, галерија Остен, Скопје
- 2015 Евгенија Демниевска меѓу десетте добитници за делото „*Janus*“ изложено во монументален формат, во центарот на градот, Монтреј, Франција

EVGENIJA DEMNIEVSKA

04.12.1946 Skopje

1970 Diplômée de l'Académie des Beaux-arts de Belgrade, section Peinture du professeur Zoran Petrović.

1972 Diplômée du 3ème cycle de l'Académie des Beaux-arts de Belgrade, section Peinture du professeur Zoran Petrović.

1973-76 Lauréate de la bourse Monbusho du Ministère de la Culture du Japon.

1976 Diplômée du 3ème cycle de l'Université des Beaux-arts de Tokyo, Tokyo Geijutsu Daigaku, section Peinture du professeur Yoshihiko Yoshida.

Membre de l'association des artistes ULUS de Serbie depuis 1971.

Membre de la Maison des Artistes de France depuis 1981.

Création du Collectif Co-Résonance en 1999 à Montreuil pour la réalisation d'évènements artistiques impliquant la participation de plusieurs artistes.

Membre du Femlink group depuis 1995 <http://www.femlink.org/>

Oeuvres en peinture, installations, créations vidéo, projets interactifs, utilisation de téléfax et d'Internet, avec la participation d'autres artistes et du public.

edemnievska@gmail.com

EXPOSITIONS INDIVIDUELLES DE PEINTURES

- 1972 Skopje, Galerie DLUM
Belgrade, Galerie de la Maison des jeunes, Dom omladine
- 1973 Valjevo, Galerie Muselimov Konak, avec Nikola Fidanoski
- 1974 Osaka, Galerie Imahashi
- 1977 Belgrade, Salon du Musée de l'Art Contemporain
- 1978 Novi Sad, Tribune des jeunes
Skopje, Centre de l'information et de la culture
- 1979 New York, Galerie du CCY
- 1980 Genève, Galerie Una
Paris, Galerie du Centre Culturel Yougoslave
- 1981 Paris, espace FIDES
Niš, Salon «77»
Kragujevac, Petit Salon d'Arts
Bitola, Galerie Moša Pijade
Belgrade, Galerie Fontana
- 1982 Smederevo, Galerie du Musée de la ville, avec Tatiana Stolpović
Paris, espace FIDES
Belgrade, Galerie du Centre Culturel
- 1983 Paraćin, Galerie du Musée de la ville, avec Tatiana Stolpović
- 1984 Sarajevo, Galerie d'art d'Energoinvest
Skopje, Galerie Studio B
- 1985 Titov Veles, Salon Des Beaux Arts
- 1987 Zagreb, Galerie Nova
Zrenjanin, Galerie d'art contemporain
Belgrade, Galerie du Centre Culturel
- 1988 Poreč, Maison Romane
Bienne, Suisse, Salon d'exposition de la Clinique des Tilleuls
Brest, Galerie A.R. avec Tatiana Stolpović
- 1991 Umag, Galerie du Musée de la ville
Pančevo, Galerie d'art contemporain Olga Petrov
- 2004 Paris, Salon St.Martin, exposition organisée par ISM
- 2005 Paris, Galerie A2, exposition organisée par Jim Haynes
- 2006 Belgrade, Galerie Haos
- 2007 Belgrade, Galerie Cvijeta Zuzorić
- 2017 Skopje, Galerie Nationale de Macédoine

EXPOSITIONS DE GROUPES ET SALONS

1969	<i>Exposition des étudiants de l'Académie des beaux Arts de Belgrade, Pavillon Cvijeta Zuzorić, Belgrade</i>		<i>Dons au Monténégro, Centre Culturel Yougoslave, New York</i>
1970	<i>Génération 71, Belgrade</i>
<i>Exposition des oeuvres des artistes invités au VIIIème Symposium de Strumica, Strumica, Skopje</i>		<i>7ème exposition de peintures, gravures et sculptures, Kragujevac</i>
<i>Dessins et sculptures de petit format, Belgrade</i>
<i>ULUS 79, Belgrade</i>
1971	<i>Drangularijum, galerie SKC, Belgrade</i>
<i>Exposition des nouveaux membres de l'ULUS, Belgrade</i>	1980	<i>20ème exposition Les annales de Poreč, Poreč</i>
<i>Exposition internationale, UCJG Belleville, Paris</i>
<i>Salon d'Octobre, Belgrade</i>
<i>Belgrade, inspiration des artistes, Galerie du Centre Culturel de Belgrade</i>
1972	<i>Exposition Yougoslave de portrait, Tuzla</i>
<i>Salon d'Octobre, Belgrade</i>
<i>Jeune génération II, Musée d'art moderne, Skopje</i>	1981	<i>Salon de Montrouge, Montrouge, France</i>
<i>Biennale des jeunes, Nikšić</i>
<i>22ème Salon d'Octobre, Belgrade</i>
<i>L'art contemporain, Musée d'art Contemporain, Skopje</i>
1973	<i>ULUS 72, Belgrade</i>
<i>Artistes de Belgrade, Ljubljana, Maribor, Kopar</i>
<i>ULUS 73, Belgrade</i>
<i>Exposition d'Automne d'ULUS, Belgrade</i>	1982	<i>Les œuvres de la collection des participants au Symposium de Lipovac, Belgrade</i>
<i>Paysage source / Lieu cible, Zrenjanin, Kluž</i>
<i>Les critiques d'art ont choisi, Galerie du Centre Culturel, Belgrade</i>
<i>Salon d'Octobre, Pavillon Cvijeta Zuzorić, Belgrade</i>
<i>Salon d'été, Galerie du Centre Culturel, Belgrade</i>
<i>GEDOC, Berlin</i>
1974	<i>Exposition des œuvres des lauréats de la bourse Monbusho, Galerie Isetan, Tokyo</i>
<i>ULUS 74, Belgrade</i>		<i>Dessins et sculptures de petit format, Pavillon Cvijeta Zuzorić, Belgrade</i>
<i>Belgrade, inspiration des artistes, Galerie du Centre Culturel, Belgrade</i>
<i>Oeuvres de la collection du Symposium d'art international de Prilep, Belgrade</i>
1975	<i>Exposition des œuvres des lauréats de la bourse Monbusho, Galerie Isetan, Tokyo</i>
<i>58ème exposition d'ULUS, Belgrade</i>		<i>10ème exposition de peintures, dessins, sculptures, Kragujevac</i>
<i>25 ans du Symposium international de Prilep, Skopje, Prilep</i>
<i>67ème exposition d'ULUS, Belgrade</i>
1976	<i>Exposition des œuvres des lauréats du 3ème cycle de Tokyo Geijutsu Daigaku, Musée de Tokyo Ueno, Tokyo</i>		<i>Biennale de Milena Pavlović Barili, Požarevac</i>
<i>Salon de Vitry, Vitry-sur-Seine, France</i>
<i>Ars animalis, Pančevo, Belgrade</i>
<i>Les critiques d'art ont choisi, galerie AZ, Belgrade</i>
<i>Exposition de printemps ULUS, Belgrade</i>
<i>Dessins et sculptures de petit format, Belgrade</i>
1977	<i>Biennale des jeunes artistes, Rijeka</i>
<i>Exposition de dessins et de sculpture de petit format, Pavillon Cvijeta Zuzorić, Belgrade</i>
<i>18ème Salon d'Octobre, Belgrade</i>
<i>5ème Triennale yougoslave, Belgrade</i>	1983	<i>Peinture, pérennité de la sensibilité, exposition sur invitation de Jadranka Vinterhalter, salon du Musée de l'Art Contemporain, Belgrade</i>
<i>5ème exposition yougoslave du portrait, Tuzla</i>
<i>Ecologie et art, Maribor</i>
<i>Triennale du dessin yougoslave, Sombor</i>
<i>Biennale de l'art yougoslave, New York</i>
<i>25ème anniversaire du Salon d'Octobre, Musée National, Belgrade</i>
1978	<i>Exposition internationale des femmes artistes, Piran</i>
<i>Mémorial Nadežda Petrović, Čačak</i>
<i>19ème Salon d'Octobre, Belgrade</i>
<i>Exposition 6X6, Arandjelovac</i>
<i>6ème Triennale du dessin Yougoslave, Sombor</i>
<i>Gravures de la Faculté des Beaux-arts de Belgrade, Belgrade</i>
<i>Peintures et dessins des artistes de Belgrade et de Skopje, Belgrade</i>
<i>Exposition des oeuvres des participants au Symposium de Lipovac, Lipovac</i>
<i>6-ème exposition de peintures, gravures et sculptures, Kragujevac</i>
<i>Art contemporain macédonien, musée d'Art Contemporain, Skopje</i>
<i>60-ème exposition d'ULUS, Belgrade</i>
<i>Oeuvres des membres de l'ULUS, ULUK, ULUV, Belgrade</i>
<i>Dessins et sculptures de petit format, Belgrade</i>	1984	<i>Peintres yougoslaves, cercle parisien, Paris</i>
<i>Ponts, Belgrade</i>
<i>Salon Figuration critique, San Francisco</i>
1979	<i>Art en Yougoslavie, Kluž, Roumanie et Novi Sad</i>
<i>10ème Biennale des jeunes, Rijeka</i>
<i>Exposition des oeuvres des participants au Symposium de Lipovac, Topola, Zrenjanin</i>	1985	

	<i>Peintres de Belgrade 1945-1985</i> , Moscou				
	12+1, Espace Pivara, Belgrade	1989			<i>6ème Triennale de l'art yougoslave</i> , Belgrade
	26 ^{ème} Salon d'Octobre, Pavillon Cviejta				Salon <i>Jeune peinture</i> , Grand Palais, Paris
	Zuzorć, Belgrade				<i>Portes Ouvertes</i> , Ateliers des Orteaux, Paris
	<i>Exposition Jubilee d'ULUS</i> , Belgrade				<i>Éthique Artistique</i> , sélection Andrej Tišma,
	<i>Dessins et sculptures de petit format</i> ,				Galerie Radnički Universitet, Novi Sad
	Belgrade				<i>Vers la peinture intégrale</i> , sélection Sreto
	<i>L'exposition Jubilee des artistes de Titov Veles</i> ,				Bošnjak, Natalija Cerović, Jasna Djerković,
	Titov Veles				Belgrade
	<i>Peintures et gravures des artistes de Belgrade</i>				<i>Documenta yougoslave 89</i> , Skenderija,
	<i>et de Skoje</i> , Belgrade				Sarajevo
1986	<i>Femme et création</i> , Centre culturel, Zagreb				<i>Exposition des participants au Symposium 89</i>
	<i>7ème exposition du SULUJ</i> , Tuzla, Dubrovnik,	1990			<i>de Strumica</i> , Strumica
	Split				<i>Papier, défi, moyen et expression</i> , sélection
	<i>Les peintres pour Gardoš</i> , Belgrade				Ivana Kuzmanović, Novi Sad, Sombor,
	<i>Peinture contemporaine de Belgrade</i> , Namur,				Sremska Mitrovica
	Belgique				<i>Art et écologie</i> , Sélection d'Irina Subotić,
	<i>Peintures, gravures des membres de l'ULUS</i> ,	1995			Galerie de l'Académie des sciences, Belgrade
	espace Jugoexport, Belgrade				<i>Portes Ouvertes</i> , Ateliers de Montreuil,
	<i>Salon Figuration critique</i> , Paris	1996			Montreuil
	<i>Portes Ouvertes</i> , Ateliers des Orteaux, Paris				<i>Salon d'Octobre</i> , Pavillon Cviejta Zuzorić,
	<i>Festival de l'art contemporain</i> , Clermont-	1997			Belgrade
	Ferrand, France	1998			<i>Dans les caves du palais</i> , galerie K, Paris
	<i>Mai à Clamart</i> , hommage à Jean Arp,				<i>Molécules d'amour</i> , galerie New Gnac,
	Clamart, France				Créteil, France
	<i>L'érotisme dans l'art macédonien</i> , sélection				<i>Pieds sur terre</i> , Cracovie-Montreuil, Musée
	de Vladimir Veličkoski, Skopje				de l'Histoire Vivante, Montreuil, France
	<i>Art inter-relation</i> , sélection de Aleksandar				<i>Rien de l'instant</i> , sélection de dessins par
	Djurić, Belgrade				Mami Yoshikawa, Bibliothèque Japonaise, à
	<i>Ečka 85</i> , exposition des participants du	1999			Paris
	symposium Ečka, Zrenjanin				<i>Portes Ouvertes</i> , Montreuil, France
	<i>Salon d'été</i> , Galerie du Centre Culturel,				<i>Portes ouvertes</i> , invitée par Angelo
	Belgrade				Ermanno Senatore et Eva Rachele Grassi, <i>Le</i>
	<i>Les artistes de la Galerie A.R.</i> Hôtel de ville,	2000			<i>Gnac-Art Studio Entreprise</i> , Créteil, France
	Brest, France				<i>Salon d'Octobre</i> , sélection de critique d'art
	<i>Dessins et sculptures de petit format</i> , Pavillon	2001			Ljiljana Ćinkul, Belgrade
	<i>Cviejta Zuzorić</i> , Belgrad				<i>Biennale Internationale de l'Art Miniature</i> ,
	<i>Salon d'Octobre</i> , Belgrade	2002			Galerie Moderne, Gornji Milanovac
	<i>Exposition des artistes de Titov Veles</i> ,				<i>Les détenteurs du secret de l'art</i> , Sélection
	participation en qualité d'invitée				par le critique d'art Ljiljana Ćinkul, Galerie
	<i>Actions et interventions</i> , invitée à	2003			Cepter, Belgrade
	l'exposition rétrospective de Nikola				<i>Le vide sur toile</i> , invitée par Ranko Pavić,
	Fidanoski et Simon Šemov, Musée				Galerie Out/Aut, Toronto, Canada
	d'Art Contemporain, Skopje				<i>Biennale Internationale de l'Art en Miniature</i> ,
1987	<i>Salon Jeune peinture</i> , Grand Palais, Paris				Galerie Moderne, Gornji Milanovac
	<i>Portes Ouvertes</i> , Ateliers des Orteaux, Paris				<i>Les objets sublimes</i> , sélection d'Andrej
	<i>Rencontre</i> , peinture, sculpture, gravure,	2005			Tišma, galerie <i>Prometei</i> , Novi Sad
	Mairie de Montreuil, Montreuil, France				<i>Portes Ouvertes</i> , Montreuil, France
	<i>Les annales de Poreč</i> , Poreč				<i>Pour Hilandar de Paris</i> , Galerie du Centre
	<i>Lipovac dans les oeuvres des artistes</i> , Zemun	2007			Culturel de Serbie et Monténégro
	<i>Vuk, deux siècles après</i> , galerie Vid	2012			<i>Portes Ouvertes</i> , Montreuil, France
	<i>Exposition d'automne</i> de l'ULUS, Pavillon				<i>Biennale de Dourdan</i>
	<i>Cviejta Zuzorić</i> , Belgrade	2013			<i>Portes Ouvertes</i> , Montreuil, France
	<i>Salon d'été</i> , Galerie du Centre Culturel,	2014			<i>Portes Ouvertes</i> , Montreuil, France
	Belgrade				<i>Biennale de Dourdan</i>
1988	<i>Artistique éthique</i> , sélection d'Andrej Tišma,				<i>Portes Ouvertes</i> , Montreuil, France
	Galerie <i>Likovna jesen</i> , Sombor,				<i>Biennale de l'art</i> , «Oeuvres sur papier»,
	<i>Forme 88</i> , sélection de Zorica Djordjević,	2015			Osten, Skopje
	Belgrade	2016			<i>Portes Ouvertes</i> , Montreuil, France
	<i>Conscience de la forme</i> , sélection Kosta				<i>Biennale de Dourdan</i>
	Bogdanović, Musée d'Art Moderne, Belgrade,				«Vouloir/Souhaiter», L'Escalier-espace
					d'art, Montreuil

**FAX ET INTERNET PROJETS, VIDÉO,
PERFORMANCES, INSTALLATIONS**

- 1989 Istanbul-Belgrade, *Ligne*, projet d'E.D, réalisé lors de la 2ème Biennale Internationale d'Istanbul. La même exposition, composée de segments, a été exposée dans deux villes simultanément, à Istanbul et à Belgrade. Performance simultanée avec la participation du public dans l'espace réel et la participation à distance par téléfax. Galerie de l'Université Yildiz à Istanbul et Galerie Grafički kolektiv à Belgrade, téléfax, vidéo, diapositives, photographies.
Paris-Ljubljana, projet d'E.D, réalisé dans le cadre du projet « Art Planet » de Natan Karczmar, L'Europe des créateurs, Grand Palais, Paris .
- 1990 *Ligne*, Moscou-Belgrade-Groznjan-Paris-Brest, projet d'E.D.
La même exposition a été installée en cinq villes simultanément, Galerie *Out/Aut* à Groznjan, Galerie *A.R.* à Brest, et galeries du *Centre Culturel Yougoslave à Paris, Moscou et Belgrade*. Installation et performance simultanées avec la participation du public dans l'espace réel et la participation à distance, téléfax, vidéo, diapositives, photographies.
- 1991 *Ligne*, Moscou-Belgrade-Groznjan-Paris-Brest, présentation du projet d'E.D. vidéo, photographies, diapositives, segments en sérigraphie, Galerie du Centre Culturel, Belgrade.
Ligne, Moscou-Belgrade-Groznjan-Paris-Brest, présentation du projet d'E.D. vidéo, photographies, segments en sérigraphie, Galerie A.R. Brest, France.
- 1994 *Fax heart*, projet de d'Andrej Tišma, exposition internationale de art téléfax, Galerie VLV, Novi Sad
- 1995 *Montreuil Belgrade*, Projet Fax d'E.D, sur invitation de Natalija Cerović, Jasna Djerković, projet réalisé dans le cadre du Salon d'Octobre, Belgrade
Peacequake, projet d'Andrej Tišma, exposition internationale de art téléfax, Foire de Novi Sad.
- 1995 *Porte Accatone*, projet fax d'E.D, réalisé le 8, 9 et 10 septembre, Espace Accatone Paris, dans le cadre de la promotion du livre de Jean Marie Rous sur Jimi Hendrix. 83 personnes ont participé de 39 villes. Le projet est dans six cassettes audio en langues différentes qu'on peut écouter comme une cacophonie ou dans chaque cassette séparément comme un discours. Le projet rend hommage à Jimi Hendrix et Vasilije Bukčev.
- 1996 *Curriculum Vitae*, Paris-Venise-Budapest-Skopje, projet d'E.D, événement simultanément avec les participants qui se trouvaient dans quatre villes interconnectées par Internet, Galerie Multimédia IESA à Paris, Musée de la ville à Skopje, Artpool Research Center à Budapest
Cyber-Dada, Le Gnac-It Art Studio Entreprise, Créteil, France.
Le début du millénium, Novi Sad-Montreuil, projet téléfax d'Andrej Tišma, installation téléfax d'E.D. librairie *Most* à Novi Sad - atelier d'artiste à Montreuil.
- 1997 *Gambit d'Eurynome/Chaos dans l'action*, l'idée de projet par E.D, événement Internet interactif entre espace réel et virtuel et action simultanée.
- 1998 *Aubervilliers-Mexico-Barcelone-Salta-Wuppertal-Novi Sad-Toronto*, participation au projet fax de Gustavo Kortsarz au Métafort d'Aubervilliers, France.
Paris-Hannover, Gambit d'Eurynome/Chaos dans l'action pendant le première *Fête de l'Internet* en France, le 21 mars, Paris
Web-Bar 32, rue de Picardie, et *Cebit Center*, Hannover. L'événement a été guidé par E.D. à Paris et par W.Z. à Hannover.
SEAFair 98, sélection de Melentije Pandilovski, présentation du projet *Gambit d'Eurynome/Chaos dans l'action*, Musée d'Art Moderne, Skopje
Je est un autre, Aubervilliers-Koeln-Modena-Novi Sad- Reikjavik-Aix-la-Chapelle-Sofia-Istanbul, entre l'espace réel et virtuel. Réalisation du deuxième événement Internet du *Gambit d'Eurynomé/Chaos dans l'action*. Idée du projet par E.D, sous la direction conjointe de E. D. et Wolfgang Ziemer. Les participants, groupés dans les 8 villes européennes, ont proposé un projet par ville: Sept projets interactifs ont été réalisés en utilisant audio, vidéo, photographie et texte en temps réel, Métafort d'Aubervilliers. La transmission directe s'est tenue au *Web-Bar 32*, rue de Picardie, Paris
- 1999 *Rapprochements*, audio- installation, Galerie Bunker Stuki, Krakow,
- 2001 *A la recherche du nain perdu du jardin*, performance, conception E.D, performance réalisée avec la participation du collectif Co-résonance, sous la direction de Evgenija Demnievska et François Riou, soutenu par la Direction des Affaires Culturelles des Arts Plastiques de Montreuil, Parc Montreuil, Montreuil.
Tain, conception par E.D, performance réalisée avec la participation du collectif Co-résonance, sous la direction d'E.D. et François Riou, sur invitation de Lucile et Frédérick Aubourg , Montrouge
- 2002 *Tête réflexion*, conception par E.D, performance réalisée avec la participation du collectif Co-résonance, sous la direction d'E.D et François Riou, dans le cadre de la manifestation *Rencontres 1+1* sur invitation de Katarzyna Wojnarowska, Montreuil
- 2004 *Out-Doors*, exposition de média électronique, organisée par Andrej Tišma, dans le cadre de la Biennale des Paysages, Salon du Centre Culturel de Novi Sad
11ème Biennale de Pancevo. E.D a participé avec une oeuvre vidéo
- 2005 *Co-résonance*, installation, œuvres vidéos d'E.D et présentation des œuvres du Collectif Co-résonance (fondé par E.D en 1999 à Montreuil), Centre Culturel de Serbie et Monténégro, Paris
Web Biennale, direction artistique Genco Gulan, <http://webbiennial.org>
- 2006 *L'entre deux*, projection vidéo dans le cadre du spectacle *Les larmes de la traversée*, Théâtre National de Rézé, France.
Hommage à Nikola Tesla, œuvre vidéo, galerie

- Out/Aut, sur l'invitation de Ranko Pavić, Toronto, Canada
- *Visible invisible, Systèmes*, installation, sur invitation de Tatiana Stolpović, Atelier-galerie *Dix sur dix*, Paris
- Avec le group Femlink : Vidéo collage international Coordination C.M. Judge (USA et Véronique Sapin (France) www.femlink.org
- France, Paris : pendant «Nuit Blanche», La Bellevilloise
- Scotie, Edinburgh : Biennale Européenne de l'Art Contemporain
- France, Paris : Internet. Exposition de l'Art Contemporain Art «Jeune Création»
- Lituanie, Kaunas, Biennale Européenne de l'Art Contemporain
- Pologne, Varsovie, Biennale Européenne de l'Art Contemporain
- France, Mende : Biennale Européenne d'Art Contemporain
- Uruguay, Montevideo : Fondation d'Art Contemporain (FAC)
- Indonésie, Jakarta : Théâtre Utan Kayu (TUK)
- France, Nîmes : Biennale Européenne d'Art Contemporain
- Indonésie, Bandung : Cinématique Lab. - Vidéo Lab.
- Indonésie, Bandung : Potluck, Bedah Vidéo dan Kopi Sore
- Indonésie, Bandung : Soemardja Gallérie
- France, Toulouse : «Traverse-Vidéo», à la «Chapelle des Carmélites»
- Chypre, Nicosie : Artos Fondation
- USA, Boston : WCA Vidéo International des Femmes
- 2007 Web Biennale, direction artistique Genco Gulan, <http://webbiennial.org>
- *Visible/Invisible, Tes où, installation sonore basée sur les sons de téléphones portables*, exposition de cinq artistes, Galerie Grafički Kolektiv, Belgrade
- Avec le groupe Femlink
- France, Marseille, «les Instants Vidéo», Polygone Etoilé (8 décembre)
- Indonésie, Jakarta, Centre Culturel Français, 14 décembre - 5 janvier
- Venezuela, Caracas, Taller Multimédia 2007 and «les Instants Vidéo» (4 novembre), Ambassade de France www.francia.org.ve
- Irlande, Dublin, The Shed (15 novembre)
- Lebanon, Beyrouth, «les Instants Vidéo» avec Shams (12- 14 octobre)
- France, Issy-les-Moulineaux, Centre Culturel Le Cube, 25 octobre
- France, Paris, Mairie du IXème Arrondissement, 8-30 septembre
- 6 DOF, Puebla, Mexique, Centre Culturel «La Cloaca», 6-14 sept 07
- Croatie, Pula, Pula Film Festival (21 juillet)
- Grèce, Athènes Vidéo Art Festival (27-28-29 avril)
- USA, Cambridge, MA, Cyber Arts, Festival de Vision Nuit 2007 (Mai)
- France, Cachan, Espace Dialogues, Orangerie (14 mai - 2 juin)
- Argentine, Buenos Aires Centre Culturel San Martin, « Cultura y Media » (3 mai)
- USA, New-York : Rencontre Internationale des Femmes pour la projection des vidéos, 18 février)
- Macédoine, Skopje, au centre multimédia "Mala Stanica", avec la collaboration de Lokomotiva, Centre pour les Nouvelles Initiatives dans les Arts et la Culture (27 février)
- Allemagne, Berlin, «Directors Lounge», Media Contemporain et Art (9 février)
- Pays-Bas, Eindhoven, Centre temporaire d'Art (8 - 23 mars)
- Canada, Québec, Centre Vidéofemmes (9 mars)
- Espagne, Barcelona, FESTIVAL LOOP (24 juin)
- USA, Fitchburg Collège de l'Etat (22 mars)
- Collaboration dans la visioconférence Paris-Montréal, dans le cadre du projet de Natan Karczmar à l'occasion de la commémoration de la création du Centre Canadien d'Essai à Montréal, Maison de la Culture de Notre-Dame de Grâce à Montréal, Centre Culturel Canadien à Paris, 24. novembre 2007.
- 2008
- Roumanie, Bucarest, «Perspective» Galerie d'Art Anaid, 20 novembre
- France, Marseille, Les Instants Vidéo, 16 novembre
- USA, Théâtre Michigan, octobre
- USA, Toledo (Ohio), L'Université de Toledo, 14 octobre
- Norvège, Oslo Festival de Projection, au Son de Mu, 24 octobre
- USA, CMCA - Centre de Maine, Art Contemporain à Rockport, Maine...
- 5 - 9 et 21 - 29 octobre.
- Venezuela, Maracaibo, Centre d'Art Lia Bermudez, 16 et 19 septembre
- USA, Fitchburg (MA), Le Musée de l'Art à Fitchburg dans le spectacle CMWCA, 22 juin -7 septembre (FRA)
- Bulgarie, Varna, Videoholica - la Biennale de l'Art en août, 7 août
- Hongrie, Budapest, FilmFest International, au Centre Multiculturel Hongrois, 04-05 août .
- France, Biennale de l'Art Contemporain, Nîmes, Juillet
- Argentine, Auditorium Mar del Plata,. 15 juin
- Espagne, Barcelona, Loop Festival (mai)
- Porto-Ricco, AREA-Lugar de Proyectos Caguas PR- 29 avril
- Territoires Palestiniens, Ramallah, Fondation Al Qattan (with the Franco-German Cultural Center), April 8 - (RES)
- USA - Franklin Pierce University (New Hampshire) - March 6
- Germany, Berlin, Directors Lounge, the 58th Berlin Internatio
- 2009
- Australia: Melbourne, in Loop (Oct 1, 8,15,22)
- Canada, Québec, Montréal, GIV, 5th November
- France, Marseille, Les Instants-Vidéo, 20 nov
- Hungary, Budapest, the International FilmFest, at Hungarian Multicultural Center, August)
- Mauritius, in collaboration with WIN (Women in Network) 10th July
- Palestinian Territories, Ramallah, Video-Festival «Sin», Fondation Al Qattan et le Centre Culturel Franco-Allemand, 19-24 mai

- France, BOURGES, Bandits-Mages, 6-10 Mai
- USA, Boston, Festival de Cyber-Art de Boston à l'Université Leslie, le 1er mai
- USA, Concord (New Hampshire) au Théâtre « Red River», 20 mars
- USA, Franklin Université de Pierce (New Hampshire) - 12 mars.
- USA, Florissant Valley (Missouri) - 3 mars.
- USA, Boston, Institut d'Art de Boston, février mars
- 2010
- Estonie, Tallinn, Musée de l'Occupation (24-25-26 novembre)
- Liban, Beyrouth, Centre Shams (10 décembre)
- Suisse, Zürich, Galerie Peripher (12 novembre - 23 décembre)
- Equateur, Quito, Espace de Projection de l'Art Actuel / FLACSO (13 octobre)
- Espagne, Barcelone, Loop, Mai
- MEXICO, Merida, Galerie Frontground , 15-30 avril
- USA, Lynn, Lynn Centre d'Art aux- Massachusetts, 27 février - 02 mai
- Chypre, Nicosie, Université de Nicosie, 17 février
- Chypre, Limassol, TEPAK, 18 février
- Chypre, Nicosie, Fondation ARTos , 20-26 février
- Philippines, Manille, Institut du Film, 13 février
- 2011
- Slovénie - Maribor - Cinéma Kino Udarnik - 7 et 13 novembre, 6 et 27 octobre, 7 et 21 avril, 3 et 17 février
- Mexico, Troisième séminaire des arts, espace public et migration Aula Magna du Centre national des arts de l'INBA - octobre
- Chine - Ningbo, DRHA-2011 Conférence, 5-6 septembre
- Lituanie, Kaunas, Galerie "Meno parkas", 26 juillet à 10 août
- USA , Laconia - New Hampshire, dans le « Historic Belknap Mill», 14 juillet
- Chine, Hongkong, InDpanda festival International de Court métrage (août)
- Argentine, St Raphael, Mendoza - A+A Galerie d'Art Contemporain - 15 juillet - 31 août Lituanie, Kaunas, Festival d'Art, Kaunas dans l' Art" - Amphithéâtre Daugirdas, 9 juin - 19 et 26 Juillet
- France, Biennale de l'Art Contemporain - Nîmes, Galerie 4 Barbiers - 27 juin-30 juillet
- Lituanie - Kaunas - Galerie "Meno parkas"- du 12 au 29 avril
- Pays-Bas - TAC Centre d'Art- 3-23 mars
- Chypre - Fondation Artos - 8 mars
- USA - Galerie Rollstone - Fitchburg, MA -(3 mars - 15 avril)
- Emirats Arabes Unis, Dubaï, Galerie Rotunda, AUD
- Emirats Arabes Unis - Dubaï : Galerie XVA - Bastakiya - 8 mars
- France : ANNECY : Espace 60 - 8 mars
- USA - New-York, Hôtel Hilton, WCA Confab, 10 février
- 2012
- Serbie, Novi Sad, Studio M, VIDEOMEDEJA (14-16 décembre)
- Liban, Istikshaf, Théâtre Montaigne, 20 novembre
- USA, Essex, Centre d'Art, Lawrence (MA)
- Argentine, Corrientes, Buenos-Aires - Fiva, centre culturel ROJAS, octobre
- Mexico, Veracruz juin
- Mexique, Mexico City, Casa Talavera - (9 -16-23-30 mai et 6-13 juin)
- USA, Newark NJ - Galerie Aferro, 11 avril à 26 mai
- Italie, Rome - Maison Internationale des Femmes, 19 mars
- Grèce, Athènes - Coopérative Booze, 4-5-6 mars
- Mexique, Centre National d'Art à Mexico, 6 -30 mars
- Inde, Etat de Sattal, Bhimtal - «Carnval d'e-créativité» - 25-25-26 février
- Slovénie, Ljubljana, Galerie Photon, 28 février
- 2013
- Bulgarie, Ploivdiv, Centre d'Art Contemporain "Bonheur/à la recherche du bonheur » invitée par Evelyn Kokoranova
- Bulgarie, La Biennale Internationale d'Art à Sofia, à l'invitation de Daniela Todorova
- France, Toulouse, Traverse Vidéo à l'invitation de Simone Dompeyre
- Argentine, Musée de la Femme, Exposition "Emotions"
- Finlande, Espoo, "Tour de vélo vers le Média Art"
- Roumanie, Bucharest, "Galerie "Nuits"
- Lettonie, Riga, Centre d'Art Contemporain
- USA Essex Centre d' Art, Lawrence, MA (cycle de 4 mois)
- Irlande, Dublin, Centre des Pratiques Créatives
- Pologne, Varsovie, Centre d'Art Contemporain Ujazdowski Castle-Kino-Lab (Cycle de 4 mois 4 février
- Cuba, Camaguey City, FICC - 24 à 28 avril
- Portes Ouvertes, Montreuil, vidéo installation octobre
- 2014
- Congo Brazzaville, Les Ateliers Sahn (14-15 novembre)
- République Tchèque, Prague, Nod Art-Centre (20 novembre - 18 décembre)
- Equateur, Quito, Centre d'Art Contemporain (12 septembre)
- USA, Worcester, Massachusetts - ArtsWorcester -(27 septembre)
- Lituanie, Kaunas, Galerie POST, «Kaunas dans l' Art», (17 septembre - 7 octobre .)
- Italie, Abano, Association Culturelle Khorakhané - «So Far, So Good» (16 août)
- France, Paris, Galerie -Mamia Bretesché «Marais-Digital» (14 - 17 juin)
- USA, Worcester, Massachusetts - ArtsWorcester (14 juin)
- Ukraine, Kiev Festival International du Court Métrage - (21-25 mai)
- Sénégal, Dakar - Dak'Art - Biennale d'Art Contemporain - Institut Français (10 - 17 mai)
- USA, Denver, Colorado - l'Art ici (9 mai)
- Ile Maurice - Institut Français (28 avril: tous les vidéos-collages)
- Slovénie, Ljubljana, Galerie Photon (25 mars)
- République Tchèque, Prague, Nod Art-Centre (6-30 mars)
- Equateur, Quito, Centre d'Art Contemporain (8 mars)
- Slovénie, Mostovna, Galerie Tir (8 mars)
- Croatie, Split, Galerie des Arts Plastiques, exposition internationale féministe (du 1er au 21 février)

- République Tchèque, Prague, 5's Gallery (4 to 28 février)
 - Italie, Milan, .BOX space, (6 à 27 février)
 - Portes Ouvertes Montreuil vidéo installation
 - 2015
 - Iles Canaries, Espacioenter, (4 à 13 décembre)
 - Chypre, Nicosie, Fondation Artos (16 octobre)
 - USA, Plymouth, Galerie Karl Drerup, Université d'Etat (4 novembre - 11 décembre)
 - Finlande, Helsinki, Galerie Huuto - Espace Pikkujätkä (15 juin au 5 juillet)
 - USA, Plymouth (New Hampshire) L'Université de l'Etat et le WCA, exposition «La Force de la nature»(16 juillet)
 - Espagne, Bilbao, Espace Puerta,10 juin
 - Hongrie, Budapest, Galerie MAMU, curateur Beata Szechy, 12 juin - 3 juillet
 - Croatie, Zagreb, Dokukino (30 mai)
 - USA, Gardner (MA) - Centre d'Art GALA (27 février)
 - France, Paris, Galerie Mamia Bretesche (4-11 avril) (tous les vidéos-collages)
 - France, Issy-les-Moulineaux - Le Cube (2 avril)
 - France, Lille, Palais des Beaux Arts (14 avril)
 - 2016
 - Iles Canaries, Espacioenter, (12 à 18 décembre)
 - Iran, Isfahan, Galerie d'Art Aknoon (18-29 novembre)
 - Espagne, Toledo, Cercle de l'Art (13 novembre)
 - Colombie, Cali - VIS A VIS Exposition Internationale de Vidéo-art (5 octobre)
 - Canada, Montréal - Festival du Nouveau Cinéma (13 octobre)
 - Kazakhstan, Almaty, Galerie d'Art Tengri Umai, 22 septembre
 - Argentine, Corientes - Play, Semaine de vidéo-art (16-27 septembre)
 - Colombie, Cartagena - VIS A VIS Exposition Internationale de Vidéo-Art (15, 16 et 17 septembre (Res)
 - Lituanie, «Kaunas dans l'Art», Centre de Cinéma Romuva et Galerie POST (Septembre-Octobre)
 - Iran, Téhéran - Galerie d'Art Azad (19-21 août)
 - Argentine, Musée de la Femme (10 juin)
 - Sénégal, Dak'Art Biennale, (mai-juin)
 - USA, March 23rd, 2016 à l'université Plymouth in New Hampshire
 - Croatie, Institut Français
 - Porto-Ricco, Area Lugar de Proyectos (5 mars, 2016)
- SYMPOSIUMS ET CONFÉRENCES**
- 1997 ARTMEDIA 6, Sixième Symposium International de l'Esthétique des Médias et de la Communication, sous la direction du professeur Mario Costa, Salerno, Italie.
 - Présentation numérique du projet « Gambit d'Eurynomé/Chaos dans l'action », le 7 Novembre, Commission Européenne pour la Culture, Bruxelles
 - 1998 « *L'art sur Internet* », Vidéothèque de Paris, organisé par Natan Karczmar.
 - Le 16 mai le projet GE/CA a été présenté à la Vidéothèque de Paris lors du séminaire organisé par Natan Karczmar.
- 1999 Le 2 septembre le projet EG/CA a été présenté au *Carré des Sciences* au Ministère de l'Education, Recherches et Technologie à Paris.
 - Le 15 novembre le projet EG/CA a été présenté à « *Wizya* », sur invitation de Richard Piegza, Gennevilliers, France
 - Le 21 mars présentation par E.D du projet EG/CA dans le cadre de la deuxième fête de l'Internet, *Web-Bar*, 32, rue de Picardie, Paris
 - ISEA Symposium International d'Art Electronique, E.D a participé dans le cadre du panel « Syndicat », Paris
 - 2000 Conférence donnée par E.D sur son travail avec la projection des diapositifs, vidéo, à l'Académie des beaux-arts à Novi Sad, sur invitation du Prof. Zoran Todović, Novi Sad
 - Conférence donnée par E.D sur son travail avec la projection des diapositifs, vidéo, à la Galerie *Rajko Mamuzić*, Novi Sad sur invitation du directeur de la Galerie, Steva Pavkov. *Discours de présentation par Andrei Tišma.*
 - 2001 *Galerie d'Art*, Créteil, France. Conférence donnée par E.D sur son travail avec la projection de diapositifs et vidéos, sur invitation de Angelo Ermanno Senatore et Eva Rachele Grassi.
 - 2002 Biennale d'Art Electronique, E.D a participé dans le cadre du symposium « Conscience recadrée » sous la direction du professeur Roy Ascott, Perth, Australie
 - 2003 La Cinquième Conférence Internationale de la Recherche « *Conscience recadrée* », dirigée par Roy Ascott, Wales, Royaume-Uni . E.D a présenté *les Happenstances.*
 - 2004 *Mon anthologie (1945-2004)*, projet de Stanko Pavleski, deux textes d'E.D sur son travail, Kino Napredok 3, Skopje 2004.
- PRIX**
- 1969 Prix pour la peinture de l'Académie des Beaux-arts, Belgrade
 - 1981 Prix du Salon d'Octobre de Belgrade, acquisition de l'oeuvre en exposition
 - 1982 Prix pour la peinture au 23ème Salon d'Octobre de Belgrade
 - 1er prix pour la peinture à l'exposition *Belgrade, inspiration des artistes*, Belgrade
 - 1983 Prix de la Biennale Milena Pavlović-Barili, Požarevac
 - 1984 Prix de l'Académie des sciences et d'art de Zagreb à la Triennale du dessin yougoslave à Sombor
 - Prix du public à la Biennale de l'art yougoslave, New York
 - 1986 Prix *Ečka 85*, Zrenjanin
 - 1997 *Gambit d'Eurynome/Chaos dans l'action*, nomination obtenue parmi les trois projets les plus originaux réalisés pendant la semaine européenne de télétravail, Bruxelles.
 - 2014 Prix pour le dessin à la Biennale de l'art, «*Cœuvres sur papier*», Galerie Osten, Skopje 2015
 - E.D. parmi les dix lauréats pour la création de l'œuvre «Janus» exposées en format mural dans le centre ville, Montreuil.

EVGENIJA DEMNIEVSKA

04.12.1946, Skopje

- 1970 Graduated at the Academy of Arts in Belgrade, in painting in the class of Professor Zoran Petrović
- 1972 Finished the post-graduate studies at the Academy of Arts in Belgrade, in the class Professor Zoran Petrović
- 1973-76 Visited Japan, the Tokyo University of Arts - Tokyo Geijutsu Daigaku as a fellow of the Japanese Government, Monbusho scholarship.
- 1976 Gained her Master's Degree at the Tokyo University of Arts - Tokyo Geijutsu Daigaku, in the class of Professor Yoshihiko Yoshida.
- Member of ULUS (Association of Fine Artists of Serbia) 1971
- Member of French artists association « La maison des artistes » since 1981
- 1999 Funded collective Co-Résonance in Montreuil for the realization of art events which are involving the participation of a group of artists and the public.
- Member of the group Femlink from 1995
- Active in drawing, painting, installations, video, interactive projects, fax and Internet projects with participation of artists and the spectators.
- edemnievska@gmail.com

ONE-PERSON EXHIBITIONS

- 1972 Skopje, Gallery DLUM
Belgrade, Dom Omladine Gallery
- 1973 Valjevo, Muselimov Konak, with Nikola Fidanoski
- 1974 Osaka, Imahashi gallery
- 1977 Belgrade, Exhibition Hall of the Museum of Contemporary Arts
- 1978 Novi Sad, Youth Platform
Skopje, Center for Culture and Information
- 1979 New York, Gallery of Yugoslav Culture Centre
- 1980 Geneva, Gallery Una
Paris, Gallery of the Yugoslav Culture Center
- 1981 Paris, Exhibition FIDES
Niš, Exhibition 77
Kragujevac, Small Art Exhibition
Bitolj, Exhibition Moša Pijade
- 1982 Smederevo, Gallery of the City Museum, with Tatjana Stolpović
Paris, Exhibition FIDES
Belgrade, Culture Center Gallery
- 1983 Paracin, Gallery of the City Museum, with Tatjana Stolpović
- 1984 Sarajevo, Graphic Gallery Energoinvest
Skopje, Gallery Studio B
- 1985 Titov Veles, Art Exposition
- 1987 Zagreb, Gallery Nova
Zrenjanin, Contemporary Art Gallery
Belgrade, Culture Center Gallery
- 1988 Poreč, Romanic House
Bien (Bienne), Switzerland, Exhibition Hall at the Des Tilleuls Clinic
Brest, Gallery A.R. with Tatjana Stolpović
- 1991 Umag, Gallery of the City Museum
Pančevo, Contemporary Gallery of the Culture Center «Olga Petrov»
- 2004 Paris, Gallery St. Martin, in the organization of I.S.M.
- 2005 Paris, Gallery A2 in the organization of Jim Haynes
- 2006 Belgrade, Gallery Chaos
- 2007 Belgrade, Cvijeta Zuzorić Pavilion
- 2017 Skopje, Gallery Chifte Amam

GROUP EXHIBITIONS AND ART SHOWS

		1980	ULUS 79, Belgrade 20th Poreč Annals, Poreč International Exhibition, UCJG Belleville, Paris October Exposition, Belgrade Belgrade, <i>Inspiration of Artists</i>, Culture Center Gallery, Belgrade
1969	<i>Exhibition of works of the ALU students</i>, Art Pavilion "Cvijeta Zuzorić", Belgrade		
1970	Generation 71, Belgrade <i>Exhibition of works of the participants of the 8th Colony of Struma in Strumica</i>, Skopje	1981	Salon Montrouge, France Youth Biennial, Nikšić 22nd October Exposition, Belgrade Choice, Museum of Contemporary Arts, Skopje Works from the collection of the Lipovac art colony, Belgrade
1971	Drangularijum, Gallery SKC, Belgrade <i>Exhibition of works of new members of ULUS</i>, Belgrade		
1972	<i>Exhibition of Yugoslav portraits</i>, Tuzla October Exposition, Belgrade Young generation II, Museum of Contemporary Art, Skopje ULUS 72, Belgrade	1982	<i>Landscape as an inspiration, Space as an outcome</i>, Zrenjanin, Kluž <i>The critics have chosen</i>, Culture Center Gallery, Belgrade October Exposition, "Cvijeta Zuzorić" Pavilion, Belgrade Summer Exposition, Culture Center Gallery, Belgrade GEDOC, Berlin <i>Drawings and small plastics</i>, "Cvijeta Zuzorić" Pavilion, Belgrade <i>Belgrade, Artists' inspiration</i>, Culture Center Gallery, Belgrade <i>Works from the Prilep international art colony</i>, Belgrade 10th Painting, graphics and sculptures exposition, Kragujevac 25 years of international art colony in Prilep, Skopje, Prilep 67th ULUS Exhibition, Belgrade
1973	<i>Belgrade Artists</i>, Ljubljana, Maribor, Kopar ULUS 73, Belgrade ULUS Fall Exhibition, Belgrade		
1974	<i>Exhibition of works of Japanese Government fellows</i>, Monbusho fellowship, Gallery Isetan, Tokyo ULUS 74, Belgrade		
1975	<i>Exhibition of Japanese Government fellows</i>, Monbusho fellowship Gallery Isetan, Tokyo 58th ULUS exhibition, Belgrade		
1976	<i>Exhibition of art graduation bachelor and master thesis of the Tokyo University students (Tokyo Geijutsu Daigaku)</i>, Tokyo Museum Ueno, Tokyo		
1977	Biennial of youth, Rijeka <i>Drawings and small plastics</i>, Pavilion "Cvijeta Zuzorić", Belgrade 18th October exposition salon, Belgrade 5th Yugoslav triennial, Belgrade	1983	Biennial of Milena Pavlović-Barili, Požarevac Salon u Vitriy, Vitry-sur-Seine, France <i>Ars animalis</i>, Pančevo, Belgrade <i>Critics have chosen</i>, Gallery AZ, Belgrade ULUS Summer Exhibition, Belgrade <i>Drawings and small plastics</i>, Belgrade <i>Painting, stability of sensibility</i>, author exhibition of Jadranka Vinterhalter, Salon of the Museum of Contemporary Art, Belgrade 5th Exhibition of Yugoslav Portrait, Tuzla Ecology and Art, Maribor Triennial of Yugoslav drawings, Sombor Biennial of Yugoslav art, New York 25 Years of the October Salon, National Museum of Belgrade
1978	International exposition art leady, Piran Memorial of Nadežda Petrović, Čačak 19th October Exposition, Belgrade 6 times 6, Arandjelovac 6th Triennial of Yugoslav Drawing, Sombor Graphics of the Art Faculty in Belgrade, Belgrade Paintings and graphics of the artists of Belgrade and Skopje, Belgrade <i>Exhibition of works of the participants of the Lipovac art colony</i>, Lipovac 6th art, graphics, and sculptures exhibition, Kragujevac Contemporary Macedonian Visual Art, Museum of Contemporary Art, Skopje 60th ULUS exhibition, Belgrade Artwork of ULUS, ULUK, ULUV, Belgrade <i>Drawings and small plastics</i>, Belgrade	1984	26th October Salon, Cvijeta Zuzorić Pavilion, Belgrade Yugoslav painters, The Paris Circle, Paris Bridges, Belgrade Salon Critical Figuration (<i>Figuration critique</i>), San Francisco <i>Belgrade painters 1945-1985</i>, Moscow 12+1, Exhibition hall of the Brewery, Belgrade
1979	Art in Yugoslavia, Kluž, Romania, Novi Sad 10th Youth Biennale, Rijeka <i>Exhibition of work of members of the colony of Lipovac</i>, Topola, Zrenjanin Present to Montenegro, Gallery CCY, New York 7th art, graphics, and sculptures, Kragujevac <i>Drawings and small plastics</i>, Belgrade	1985	ULUS Jubilee Exhibition, Belgrade <i>Drawings and small plastics</i>, Belgrade <i>Traditional exhibition of fine artists of Titov Veles</i>, Titov Veles, invited as guest <i>Paintings and graphics of fine artists of Belgrade and Skopje</i>, Belgrade

	<i>Woman and Creative Work</i> , Center for Culture, Zagreb		<i>Open Studio</i> , Studio Orteaux, Paris
1986	<i>7th Exhibition of SULUJ</i> , Tuzla, Dubrovnik, Split		<i>Artistic-Ethical</i> , author exhibition of Andrej Tišma, Gallery of Adult Education Center, Novi Sad
	<i>Painters for Gardoš</i> , Belgrade		<i>Towards integral painting</i> , author exhibition of Sreta Bošnjak, Natalija Cerović and Jasna Djerković, Belgrade
	<i>Contemporary Belgrade Painting</i> , Namur, Belgium		<i>Yugoslav Documents 89</i> , Skenderija, Sarajevo
	<i>Paintings, graphics of ULUS members</i> at Jugoeksport, Belgrade		<i>Participants of Strumica Colony 89</i> , Strumica
	<i>Salon of Critical Figuration (Figuration critique)</i> , Paris	1990	<i>Paper, challenge, means and expression</i> , author exhibition of Ivana Kuzmanović, Novi Sad, Sombor, Sremska Mitrovica
	<i>Open Studio (Ateliers des Orteaux)</i> , Paris		<i>Art and Ecology</i> , author exhibition of Irina Subotić, Gallery of Academy of Science and Art, Belgrade
	<i>Festival of contemporary art</i> , Clermont- Ferrand, France	1995	<i>Open Studio</i> , Montreuil, France
	<i>May in Clamart</i> , exhibition in honor of Jean Arp, Clamart, France	1996	<i>October Salon</i> , "Cvijeta Zuzorić" Pavilion, Belgrade
	<i>The erotic in Macedonian Art</i> , author exhibition of Vladimir Veličkoski, Skopje		<i>In the palace cellars</i> , Gallery K, Paris
	<i>Interrelation art</i> , author exhibition of Aleksandar Djurić, Belgrade	1997	<i>Molecules of Love</i> , Gallery New Gnac, Creteil, France
	<i>Ečka 85</i> , works of the participants of Art Colony of Ečka, Zrenjanin	1998	<i>Feet on the ground</i> , Cracovie-Montreuil, Museum of Living History (Musée de l'Histoire Vivante), Montreuil, France
	<i>Summer Salon</i> , Gallery of Cultural Center, Belgrade		<i>Nothing in the moment</i> - drawings, selection of Mami Yoshikawa, Japanese Library, Paris
	<i>Artists of A.R. Gallery</i> , Municipality Exhibition Hall, Brest, France	1999	<i>Open Studio</i> , Montreuil, France
	<i>Drawings and small plastics</i> , Pavilion "Cvijeta Zuzorić", Belgrade		<i>Open Studio</i> , upon invitation of Angelo Ermanno Senatore and Eve Rachele Grassi, Le Gnac-Art Studio entreprise Creteil, France
	<i>October Salon</i> , Belgrade	2000	<i>October Salon</i> , Belgrade, upon invitation of Ljiljana Činkul
	<i>Exhibition of Artists of Titov Veles</i> , invited as guest, Titov Veles	2001	<i>International Biennial of Miniature Art</i> , Modern Gallery, Gornji Milanovac
	<i>Actions and Interventions</i> , retrospective exhibition of Nikola Fidanoski and Simon Šemov, invited as guest, Museum of Contemporary Art, Skopje	2002	<i>Keepers of Art Secret</i> , author exhibition of Ljiljana Činkul, Gallery Zepter, Belgrade
1987	<i>Salon Young Painting (Jeune Peinture)</i> , Grand Palais, Paris	2003	<i>Empty canvas</i> , upon invitation of Ranko Pavić, Gallery Out, Toronto, Canada
	<i>Open Studio</i> , Studio Orteaux, Paris		<i>International Biennial of Miniature Art</i> , Modern Gallery, Gornji Milanovac
	<i>Meetings</i> , paintings, sculptures, graphics, Exhibition area of the Municipality in Montreuil, France	2005	<i>Subliminal objects</i> , author exhibition of Andrej Tišma, Gallery Prometej, Novi Sad
	<i>Poreč Annals</i> , Poreč		<i>Open Studio</i> , Montreuil, France
	<i>Lipovac in the works of fine artists</i> , Zemun	2007	<i>For Hilandar from Paris</i> , Gallery of the Cultural Center of Serbia and Montenegro, Paris
	<i>Vuk, two centuries later</i> , Gallery Vid, Belgrade	2012	<i>Open Studio</i> , Montreuil, France
	<i>ULUS Fall Exhibition</i> , "Cvijeta Zuzorić" Pavilion, Belgrade		<i>Dourdan Biennial</i> , Dourdan, France
	<i>Summer salon</i> , Gallery of the Cultural Center, Belgrade	2013	<i>Open Studio</i> , Montreuil, France
1988	<i>Artistic-Ethical</i> , author exhibition of Andrej Tišma, Gallery Art Fall, Sombor	2014	<i>Open Studio</i> , Montreuil, France
	<i>Forma 88</i> , author exhibition of Zorica Djordjević, Belgrade		<i>Art Biennial Works on paper</i> , Osten Gallery, Skopje
	<i>Awareness of Form</i> , author exhibition of Kosta Bogdanović, Museum of Contemporary Art, Belgrade	2015	<i>Open Studio</i> , Montreuil, France
	<i>6th Belgrade Triennial of Yugoslav Fine Art</i> , Belgrade	2016	<i>Dourdan Biennial</i>
1989	<i>Salon Young Painting (Jeune Peinture)</i> , Grand Palais, Paris		<i>Exhibition Wanting/Wishing (Vouloir/Souhaiter)</i> , L'Escalier-espace d'art, Montreuil

FAX AND INTERNET PROJECTS, VIDEO, PERFORMANCES, INSTALLATIONS

- 1989 *Istanbul-Belgrade, Line, author project of E.D. realized within the 2nd International Biennial in Istanbul. Same exhibition, composed of segments was set up in two cities, in Istanbul and in Belgrade. Simultaneous performance with participation of the public in real space, as well as remote participation over the fax. Gallery Yildiz of the University in Istanbul and Gallery of Graphic Collective in Belgrade, fax, video, slides, photographs. Paris-Ljubljana, author fax project of E.D. realized within the project Art Planet of Nathan Karczmar, Europe of Creators (L'Europe des créateurs), Grand Palais, Paris.*
- 1990 *Line, Moscow-Belgrade-Grožnjan-Paris-Brest, author project of E.D. Same exhibition, composed of segments was set up in five cities - simultaneous performance with participation of the public in real space, as well as remote participation over the fax, Gallery Aut in Grožnjan, AR Gallery in Brest, and Gallery of the Yugoslav Cultural Center in Paris, Moscow and Belgrade, fax, video, slides, photographs.*
- 1991 *Line, Moscow-Belgrade-Grožnjan-Paris-Brest, presentation of project, video, photography, slides, segments-serigraphs, Gallery of Cultural Center, Belgrade*
Line, Moscow-Belgrade-Grožnjan-Paris-Brest, presentation of project video, photographs, slides, segments-serigraphs, Gallery A.R. Brest, France.
- 1994 *Fax heart, author project of Andrej Tišma, international exhibition of fax artists, Gallery VLV, Novi Sad*
- 1995 *Montreuil-Belgrade, fax project of E.D. upon invitation of Natalija Cerović and Jasna Džerković, within the October Salon, Belgrade Peacequake, author project of Andrej Tišma, international exhibition of fax art, Novi Sad Fair, Novi Sad*
Doors of Accatone (Porte Accatonne), author project of E.D., fax project, 8-9-10 September, exhibition area of Accatonne Paris, on the occasion of publishing of the book of Jean- Marie Rous on Jimmy Hendrix. Eighty-three participants from 39 cities took part. The project was finalized on 6 video cassettes in different languages which can be listened simultaneously as a cacophony, or each separately as discourse. The project was a homage to Jimmy Hendrix and Vasilije Bukčev.
- 1996 *Curriculum Vitae, Paris-Venice-Budapest-Skopje, author project of E.D. simultaneous action by participants in four cities linked via Internet, Multimedia Gallery IESA (Galerie Multimédia IESA) - Paris, City Museum - Skopje, Artpool Research Center- Budapest, International Salon of Museums and Exhibition-Venice, through Natan Karczmar. Cyber-Dada, Le Gnac-It Art Studio Creteil, France*
Beginning of the Millenium, upon invitation of Andrej Tišma, fax, installation by E.D. Book shop Most, Novi Sad - studio of E.D. in Montreuil.
- 1997 *Eurinome's gambit/Chaos in Action, project idea by*
- 1998 *E.D. Internet project between real and virtual space, simultaneous interactive action. Project realized with Wolfgang Ziemer as co-author and with some 200 participants grouped in ten European cities. Aubervilliers -Mexico-Barcelona, Salta-Vupertal-Novu Sad-Toronto, fax project of Gustavo Kortsarz, E.D. participated upon invitation of author, Métafort - Aubervilliers, France*
Paris - Hanover, Evrinomin's Gambit/Chaos in Action, during the first Internet presentation in France (Fête de l'Internet), 21st March, Web-Bar 32, rue de Picardie, Paris, France and CEBIT Center in Hanover, Germany, action conducted by E.D. in Paris, by W.Z. in Hanover.
SEAFair 98, upon invitation of Melentije Pandilovski, presentation of the project Evrinomin's Gambit/Chaos in Action, Museum of Contemporary Art, Skopje
Me that is someone else, Aubervilliers -Köln-Modena-Novu Sad-Reykjavik-Aachen-Sofia-Istanbul, between real and virtual space within the project Evrinomin's gambit/Chaos in Action (idea E.D.), project conducted by E.D. and Wolfgang Ziemer. Participants grouped in 8 European cities proposed a project for each city. Seven interactive projects were realized, using video, audio, photographs, and text via Internet in real time. The project was realized with the support from Métafort from Aubervilliers, France, direct transmission at Web-Bar 32, rue de Picardie, Paris
- 1999 *Nearing, group exhibition of artists from Montreuil, E.D. presents audio installation Door of Accatonne (Porte Accatone), Gallery Bunker Stuki, Krakow, Poland*
- 2001 *In the quest for the lost dwarf from the garden, author project of E.D. performance with participation of Co-résonance collective, performance conducted by E.D. and François Riou, support by Board of Culture of Montreuil, Park Montreau, Montreuil, France*
Sheet of tin (for coating mirrors) (Tain), author project of E.D. with participation of artists of the Co-résonance collective, performance conducted by E.D. and François Riou, upon invitation of Lucile and Frédéric Aubourg), Montrouge, France
- 2002 *Reflection of the head, author project of E.D. with participation of artists of the Co-résonance collective, performance conducted by E.D. and François Riou, realized within Meetings 1+1 on invitation by Katarzyna Wojnarowska, Montreuil, France*
- 2004 *Out-doors, exhibition of electronic media, author Andrej Tišma, within the Biennial of landscapes, Art Salon of the Cultural Center, Novi Sad.*
11th Biennial, Pančevo
- 2005 *Co-Resonance, presentation of video works of E.D. and members of Co-résonance collective. France, Cultural Center of Serbia and Montenegro, Paris Web Biennial, art director Genco Gulan [http>|| webbiennial.org](http://webbiennial.org)*
- 2006 *Between, video work presented within the performance Slave tears (Les larmes de la traversée), National Theater, Rezé, France*
Homage to Nikola Tesla, Between, video work, on invitation of Ranko Pavić Gallery Out, Toronto,

- Visible-Invisible, installation Systems, upon invitation of Tatjana Stolpović, studio\Gallery 10 on 10, Paris Femlink, www.femlink.org, coordination CM D/ad/(Judge), USA and Véronique Sapin, France, presentation within the International video collage France, Paris: during "Nuit Blanche", La Bellevilloise Contemporary Art
- France, Paris: Internat. Exhibition of Contemporary Art "Jeune Création"
- Lithuania, Kaunas: European Biennial of Contemporary Art
- Poland, Warsaw: European Biennial of Contemporary Art
- France, Mende: Biennale Européenne d'Art Contemporain
- Uruguay, Montevideo: Foundation of Contemporary Art (FAC)
- Indonesia, Jakarta: Teater Utan Kayu (TUK)
- France, Nîmes: Biennale Européenne d'Art Contemporain
- Indonesia, Bandung: Cinematic Lab - Video Lab
- Indonesia, Bandung: Potluck, Bedah Video dan Kopi Sore
- Indonesia, Bandung: Soemardja Gallery
- France, Toulouse: "Traverse-Vidéo", to the "Chapelle des Carmélites"
- Cyprus, Nicosia: Artos Foundation
- USA, Boston: WCA International Woman Video Web Biennale, Art Director Genco Gulan <http://webbiennial.org>
- 2007 Visible/Invisible, Where are you? Installation based on the sounds of mobile phones within the group exhibition of five authors, Gallery Graphic Collective, Belgrade
- In the frame of Femlink international video-collage presentation
- France, Marseille, "les Instants Vidéo", Polygone Etoilé, 8 December
- Indonesia, Jakarta, French Cultural Center, 14 December – 5 January
- Venezuela, Caracas, Taller Multimedia 2007 and "les Instants Vidéo", 4 November, France Embassy, www.francia.org.ve
- Ireland, Dublin, The She, 15 November
- Lebanon, Beirut, "les Instants Vidéo" with Shams, 12-14 October
- France, Issy les Moulineaux, Cultural Center Le Cube, 25 October
- France, Paris, Mairie du IXème, 8-30 September
- 6DOF, Puebla, Mexico, Cultural Center "La Cloaca", 6-14 September
- Croatia, Pula, Pula Film Festival, 21 July
- Greece, Athens, Video Art Festival, 27-28-29 April
- USA, Cambridge, MA, CyberArts Night Vision Festival 2007, May
- France, Cachan, Espace Dialogos, Orangerie, 14 May – 2 June
- Argentina, Buenos Aires Centro Cultural San Martin, "Cultura y Media", 3 May
- USA, New York: Women's Caucus for Art International Video Screening, 18 February
- Macedonia, Skopje, in the multimedia center "Mala Stanica", with collaboration of Lokomotiva, Centre for New Initiatives in Arts and Culture, 27 February
- Germany, Berlin, "Directors Lounge", Contemporary Media and Art, 9 February, (FRA)
- The Netherlands, Eindhoven, Temporary Art Center, 8 – 23 March
- Canada, Québec, Centre Vidéofemmes, 9 March
- Spain, Barcelona, FESTIVAL LOOP, 24 June
- USA, Fitchburg State College, 22 March
- 2008
- Romania, Bucharest, "Perspective", Anaid Art Gallery, 20 November
- France, Marseille, Les Instants Video, 16 November
- USA, The Michigan Theater, October
- USA, Toledo (Ohio), The University of Toledo, 14 October
- Norway, Oslo Screen Festival, at Sound of Mu, 24 October
- USA, CMCA - Center for Maine Contemporary Art in Rockport, Maine, 5-9 October, and 21-29 October
- Venezuela, Maracaibo, Art Center Lia Bermudez, 16 - 19 September
- USA, Fitchburg (MA), Fitchburg Art Museum in the CMWCA show, 22 June - 7 September
- Bulgaria, Varna, Videoholica - Biennial August in Art, 7 August
- Hungary, Budapest, International FilmFest, Hungarian Multicultural Center, 4-5 August
- France, Biennale of Contemporary Art, Nîmes, July
- Argentina, Mar del Plata, Auditorio, 15 June
- Spain, Barcelona, Loop Festival, May
- Puerto Rico, AREA-Lugar de Proyectos Caguas PR, 29 April
- Palestinian Territories, Ramallah, Fondation Al Qattan (with the Franco-German Cultural Center), 8 April
- USA, Franklin Pierce University (New Hampshire), 6 March
- Germany, Berlin, Directors Lounge, 58th Berlin International Festival, 7-17 February
- 2009
- Australia, Melbourne, Loop, 1, 8,15, 22 October
- Canada, Québec, Montréal, GIV, 5 November
- France, Marseille, Les Instants-Vidéo, 20 November
- Hungary, Budapest, International FilmFest, Hungarian Multicultural Center, August
- Mauritius, in collaboration with WIN (Women in Network), 10 July
- Palestinian Territories, Ramallah, Video-Festival "Sin", Fondation Al Qattan and the Franco-German Cultural Center, 19-24 May
- France, Bourges, Bandits-Mages, 6 May
- USA, Boston, Boston's CyberArts Festival, Leslie University, 1 May
- USA, Concord (New Hampshire), Red River Theater, 20 March
- USA, Franklin Pierce University (New Hampshire), 12 March
- USA, Florissant Valley (Missouri), 3 March
- USA, Boston, Art Institute of Boston, 5 February - 6 March
- 2010
- Estonia, Tallinn, Museum of Occupations, 24-26 November
- Lebanon, Beyrouth, Shams Center, 10 December
- Switzerland, Zürich, Gallery Peripher, 12 November - 23 December

- Ecuador, Quito, *Project Room de Arte Actual / FLACSO*, 13 October
- Spain, Barcelona, *Loop*, May
- Mexico, Merida, *Frontground Gallery*, 15-30 April
- USA, Lynn, *Lynn-Arts Center*, Massachusetts, 27 February - 2 May
- Cyprus, Nicosia, *University of Nicosia*, 17 February
- Cyprus, Limassol, *TEPAK*, 18 February
- Cyprus, Nicosia, *ARTos Foundation*, 20-26 February
- Philippines, Manila, *Film Institute*, 13 February
- 2011
- Slovenia, Maribor, *Cinema "Udarnik"*, 3 and 17 February, 7 and 21 April, 6 and 27 October, 7 and 13 November
- Mexico, *III Seminario de arte, género, espacio publico y migración*, *Aula Magna del Centro Nacional de las Artes del INBA*, October
- China, Ningbo, *DRHA-2011 Conference*, 5-6 September
- Lithuania, Kaunas, *Gallery "Meno parkas"*, 26 July - 10 August
- USA, Laconia, *New Hampshire, Historic Belknap Mill*, 14 July
- China, Hong Kong, *InDpanda International Short Film Festival*, August
- Argentina, St. Raphael, *Mendoza, A+A Contemporary Art Gallery*, 15 July - 31 August
- Lithuania, Kaunas, *Art Festival „Kaunas in Art“*, *Daugirdas amphitheatre*, 9 June - 19 and 26 July
- France, *Biennale Contemporary Art - Nîmes, Galerie 4 Barbiers*, 27 June - 30 July
- Lithuania, Kaunas, *Gallery "Meno parkas"*, 12-29 April
- The Netherlands, *TAC Art Center*, 3-23 March
- Cyprus, *Artos Foundation*, 8 March
- USA, *Rollstone Gallery, Fitchburg, MA*, 3 March 3 - 15 April
- United Arab Emirates, *Dubai, Rotunda Gallery*
- United Arab Emirates - *Dubai, XVA Gallery, Bastakiya*, 8 March
- France, *Annecy, Espace 60*, 8 March
- USA, *New York, Hilton Hotel, WCA Confab*, 10 February
- 2012
- Serbia, *Novi Sad, Studio M, Videomedija*, 14-16 December
- Lebanon, *Istikshaf, Montaine Theater*, 20 November
- USA, *Essex Art Center, Lawrence*
- Argentina, *Corrientes, Buenos Aires - Fiva, Centro Cultural Rojas*, October
- Mexico, *Veracruz*, June
- Mexico, *Mexico City, Casa Talavera*, 9-16-23-30 May and 6-13 June
- USA, *Newark, NJ, Gallery Aferro*, 11 April - 26 May
- Italy, *Rome, Casa Internazionale Delle Donne*, 19 March
- Greece, *Athens, Booze Cooperativa*, 4-5-6 March
- Mexico, *National Art Center of Mexico*, 6-30 March
- India, *Sattal Estate, Bhimtal, "Carnival of E. Creativity"*, 25-25-26 February
- Slovenia, *Ljubljana, Photon Gallery*, 28 February
- 2013
- Bulgaria, *Plovdiv, Center for Contemporary Art (June) topic "Happiness/Pursuit of Happiness"-invited by Evelyn Kokoranova (carte Blanche to Véronique Sapin)*
- Bulgaria, *Sofia International Paper Art Biennial invited by Daniela Todorova (Carte Blanche to Véronique Sapin)*
- France, *Toulouse, Traverse Vidéo*, 13 - 29 March, invited by *Simone Dompeyre (Carte Blanche to Véronique Sapin)*
- Finland, *Espoo, "Bike tour to New Media Art"*, 17-18 August
- Argentina, *Museo de la Mujer, Exhibition "Emotions"*, June
- Romania, *Bucarest, "Galleries' Night"*
- Latvia, *Riga, Center For Contemporary Art*, 4-8 March
- USA, *Essex Art Center, Lawrence, MA*, January - April
- Ireland, *Dublin, Center for Creative Practices*, 8 March
- Poland, *Warsaw, Center for Contemporary Art Ujazdowski Castle, KINO-LAB*, 4 months Cycle, 4 February
- Cuba, *Camaguey City, FICC* - 24-28 April
- Portes Ouvertes, *Montreuil*, October
- 2014
- Congo *Brazzaville, Les Ateliers Sahn*, 14-15 November
- Czech Republic, *Prague, Nod Art Center*, 20 November 18 December
- Ecuador, *Quito, Centro de Arte Contemporáneo*, 12 September
- USA, *Worcester, Massachusetts, ArtsWorcester*, 27 September
- Lithuania, *Kaunas, Gallery POST, "Kaunas in Art"*, 17 September - 7 October
- Italy, *Abano, associazione Culturale Khorakhanè - "So Far, So Good"*, 16 August
- France, *Paris, Mamia Bretesché Gallery - "Marais-Digital"*, 14-17 June
- USA, *Worcester, Massachusetts, Arts Worcester*, 14 June
- Ukraine, *Kyiv International Short Film Festival*, 21-25 May
- Senegal, *Dakar, Dak'Art - Biennale of Contemporary Art, Institut Français*, 10-17 May
- USA, *Denver, Colorado - ART HERE*, 9 May
- Mauritius, *French Institut*, 28 April
- Slovenia, *Ljubljana, Photon Gallery*, 25 March
- Czech Republic, *Prague, Nod Art Center*, 6-18 March
- Ecuador, *Quito, Centro de Arte Contemporáneo*, 8 March
- Slovenia, *Mostovna, Gallery Tir*, 8 March
- Croatia, *Split, Gallery of Fine Arts, International Feminist Exhibition*, 1-21 February 11, 13, 18, 20 .
- Czech Republic, *Prague, 5s Gallery*, 4- 28 February
- Italy, *Milan, BOX space*, 6-27 February
- France, *Montreuil, Portes Ouvertes, video instalation*
- 2015
- Canary Islands, *Espacioenter*, 4-13 December
- Cyprus, *Nicosia, Artos Foundation*, 16 October
- USA, *Plymouth, Karl Drerup Gallery, State Univesity*, 4 November - 11 December
- Finland, *Helsinki, Galleria Huuto - space Pikkujätkä*, 15 June - 5 July
- USA, *Plymouth, New Hampshire, State University with the WCA "Force of Nature exhibition*, 16 July
- Spain, *Bilbao, Espacio Puerta*, 10 June
- Hungary, *Budapest, MAMU Gallery, curator Beata*

- Szechy, 12 June - 3 July
- Croatia, Zagreb, Dokukino, 30 May
- USA, Gardner (MA), GALA Art Center, 27 February
- France, Paris, Mamiya Bretesche Gallery, 4-11 April
- France, Issy Les Moulineaux, Le Cube, 2 April
- France, Lille, Palais des Beaux Arts, 14 April
- 2016
- Canary Islands, Espacioenter, 12-18 December
- Iran, Isfahan, Aknoon Art Gallery, 18-29 November
- Spain, Toledo, Circulo de Arte, 13 November
- Colombia, Cali - VIS A VIS, Muestra Internacional de Videoarte, 5 October
- Canada, Montreal, Festival du Nouveau Cinema, 13 October
- Kazakhstan, Almaty, Tengri Umai Art Gallery, 22 September
- Argentina, Corrientes, Play, Semana de Videoarte, 16-27 September
- Colombia, Cartagena, VIS A VIS, Muestra Internacional de Videoarte, 15, 16, 17 September
- Lithuania, "Kaunas in Art", Cinema Center Romuva and Gallery POST, September - October
- Iran, Tehran, Azad Art Gallery, 19-21 August
- Argentina, Museo de la Mujer, 10 June
- Senegal, Dak'Art Biennale, May - June
- USA, Plymouth State University, New Hampshire, 23 March
- Croatia, French Institute
- Puerto-Ricco, Area Lugar de Proyectos, 5 March

SYMPOSIUMS AND LECTURES

- 1997 *Artmedia 6th Symposium*, Salerno, Italy, on invitation of Professor Mario Costa
E.D. presented the project *Evrinomin gambit \ Chaos in Action*, European Culture Commission, 7th November, Brussels
- 1998 *Art on Internet*, within the seminar of Natan Karczmar, Video Club of the City of Paris. E. D. presented the project *Evrinomin gambit \Chaos in Action*, Ministry of Education, Research Work and Technology (Carré des Sciences), 2nd September, Paris
Association Vision (Wizya), on invitation of Richard Piegza, E.D. and participants in the project, presented *Evrinomin gambit \Chaos in Action*, 15th November, Gennevilliers, France
- 1999 *Internet Festival(Fête de l'Internet)* E.D. presented the project *Evrinomin gambit \Chaos in Action*, 21st March, Web-Bar, 32, rue de Picardie, Paris.
ISEA International Symposium of Electronic Art
E.D. participated within the panel, Union, Paris
- 2000 *Academy of Fine Arts in Novi Sad*, on invitation of Professor Zoran Todović, E.D. held a lecture on her work with projection of slides and video cassettes
Gallery Rajko Mamuzić, on invitation of Steva Pavkov, E.D. held a lecture on her work with projection of slides and video cassettes. Keynote speaker about the work of E.D. Andrej Tišma.
- 2001 *Art Gallery (Galerie d'Art)*, on invitation of Angelo Ermanno Senatore) and Eve Rachele Grassi, E.D. held a lecture on her work with projections,

- 2002 Créteil, France
Biennial of Electronic Art, within the symposium *Consciousness Reframed* led by Professor Roy Ascott, E.D. participated with a lecture on cooperative Internet projects, Pert, Australia
- 2003 *Consciousness Reframed*, 5th International Research Conference led by Professor Roy Ascott, E.D. participated with the lecture *Happenstances*, Wales, England
- 2004 *My Anthology (1945-2004)*, project of Stanko Pavleski, included two papers by E.D. on her work, Kino Napredok 3, Skopje 2004.

WORKS IN COLLECTIONS

Museum of Contemporary Art, Belgrade
National Museum, Belgrade
City Museum of Kragujevac
Museum of Contemporary Art, Skopje
Mainichi Shinbun collection, Osaka, Japan
Museum Milena Pavlović-Barili, Požarevac
Museum of Portraits, Tuzla
Collection of Academy of Sciences and Arts, Zagreb
Art collection of the Gallery, Zrenjanin
Art collection of the Gallery Olga Petrov, Pančevo
City Museum, Topola
Art collection of the City of Strumica
Art Collection, Počitelj
Art Collection, Dvorane
Collection of Osten gallery, Skopje
Collection of the city of Montreuil

AWARDS

- 1969 Painting award of the Academy of Fine Arts, Belgrade
- 1981 Purchase award of the October Salon, Belgrade
- 1982 Painting award at the 23rd October Salon, Belgrade
First prize for painting at the exhibition "Belgrade - Inspiration of Artists," Gallery of the Cultural Center, Belgrade
- 1983 Award for the portrait of Milena Pavlović-Barili at the Biennial of Milena Pavlović-Barili, Požarevac
Award of the Academy of Sciences and Arts from Zagreb at the Triennial of Yugoslav Drawing, Sombor
Award of the spectators at the Biennial of Yugoslav Art, New York
- 1986 Painting award at the exhibition "Ečka '85," Zrenjanin
- 1997 Internet project *Eurynome's Gambit/Chaos in Action* nominated as one of the three most original projects realized during the European Telework Week, Brussels
- 2014 Prize for drawing at the Biennale of Art, "Works on paper" gallery Osten, Skopje
- 2015 E. D. among the Ten Prize Winners for creation of the work "Janus" in monumental format, Montreuil

БИБЛИОГРАФИЈА/VIBLIOGRAPHIE/VIBLIOGRANU

- Соња АБАЦИЈЕВА - ДИМИТРОВА, „Успокоен смут“, *Комунист*, Скопје, 21.04.1972, стр. 20.
- Слободан НОВАКОВИЋ, „Жене долазе!“, *Јез*, Београд, 20.10.1972.
- Соња АБАЦИЈЕВА ДИМИТРОВА, *Млада генерација* (каталог), Музеј на современата уметност, Скопје, 1972, стр. 14.
- „Излага Евгенија Демниевска“, *Нова Македонија*, Скопје, 22.03.1972.
- Проф. др. Павле ВАСИЋ, „Ведрина Евгеније Демниевске“, *Полиџика*, Београд, 21.10.1972.
- Љубе ЦВЕТАНОВСКИ, „Експресивноста во сликите на Демниевска“, *Студентски збор*, Скопје, 03.04.1972.
- Zika i Sanja GLIGORIJEVIĆ, tekst za katalog za izložbu sa Nikolom Fidanoskim u Valjevu, Galerija Muselimov Konak, 1973.
- Борђе КАДИЈЕВИЋ, „Много званих“, *НИН*, Београд, 26. 05. 1974.
- Ј. ПОПОВСКИ, „Од старих јапанских дела до фресака“, *Полиџика*, Београд, 10.11.1976.
- Проф. др. Павле ВАСИЋ, „Поезија Евгеније Демниевске“, *Полиџика*, Београд, 07.05.1977.
- З. МАРКУШ, „Видљиво, али непостојано“, *Борба*, Београд, 08.05.1977.
- Коста ПОПОВСКИ, „Желба“, *Вечер*, Скопје, 05.05.1977.
- Јосип КАРАКАШ, „16000 обрађених острва“, *Студент*, Београд, 11.05.1977.
- Adam PUSLOJIĆ, „Slike iz Japana, na izložbi Evgenije Demnievske“, *Omladinske novine*, Beograd, 23.04.1977.
- Adam PUSLOJIĆ, „O izložbi Evgenije Demnievske“, *Studentske novine*, 24.04.1977.
- Slobodan Boda RISTIĆ, „Evgenija Demnievska“, III program Radio Beograda, emisija Hronika, 14-26.4.1977.
- М. Ч., „Једна слика дванаест изгледа“, *Полиџика експрес*, Београд, 14.04.1977.
- Лилјана Дирјан, „Тоа се приближува правнуката“, *Студентски збор*, Скопје, 20.04.1977.
- Prof. dr. Pavle VASIĆ, „Slikarstvo Evgenije Demnievske“, *Glas omladine*, 24. 03. 1978.
- Сл. Н., „Приредбе из дана у дан“, *Борба*, Београд, 28.09.1978, стр. 12.
- Богдан МУСОВИЌ, „Медитативно запишување на Евгенија Демниевска“, *Просветена жена*, јули/август 1978.
- Ц. ЗОЈЧЕВСКА, „Слики во делови“, *Вечер*, Скопје, 23.05.1978.
- Владимир ВЕЛИЧКОВСКИ, „Мозаичен предизвик“, *Нова Македонија*, 04.06.1978.
- Мирјана ЖИВКОВИН, „То је била нџихова година, нешто другачије, нешто ново“, *Полиџика*, двоброј, 31.12. 1977.
- Sava STERANOV, „Slike Evgenije Demnievske“, *Misao*, Novi Sad, 05.04.1978.
- Проф. др Павле ВАСИЌ, „Сликарство Евгеније Демниевске“, *Глас омладине*, Нови Сад, 24.03.1978.
- Irina SUBOTIĆ, *Izložba u galeriji Tribina Mladih* (katalog), Novi Sad, 1978.
- Милош АРСИЋ, „Јапанска сећања“, Уз изложбу слика Евгеније Демниевске у Галерији Трибина младих, *Дневник*, Нови Сад, 15.03.1978.
- В.Б., „Евгенија Демниевска излаже у Њујорку“, *Јединство*, Приштина, 03. 04. 1979, стр. 10.
- Паскал Гилевски, „Суптилна индивидуалност“, *Вечер*, Скопје, 03.06.1978, стр. 11.
- АНОНИМ, „Тивко, лирско искушение на духот“, *Нова Македонија*, Скопје, 26.05 1978.
- Васе МАНЧЕВ, Изложба во Централот за култура и информации (каталог), мај 1978., Скопје.
- „Личности у вестима“, *Полиџика*, Београд, 30.03. 1979.
- Владимир ВЕЛИЧКОВСКИ, „По повод изложбата на Евгенија Демниевска“, *Нова Македонија*, Скопје, 04. 06. 1978.
- Адам ПУСЛОЈИЋ, „Видљиви и невидљиви резултати“, *Борба*, Београд, 28.04.1979.
- „Излага Евгенија Демниевска“, *Нова Македонија*, Скопје, 14.03.1980.
- „Evgenija Demnievska razstavlja v Parizu“, *DELO*, Ljubljana, 19.03.1980, стр. 08.
- М. ЖИВКОВИЋ, „Сигуран продор“, *Полиџика*, Београд, 06.06.1980, стр.15.
- Kosta BOGDANOVIC, Predgovor za katalog, Galerija Una, Ženeva, januar 1980.
- „Личности у вестима“, *Полиџика*, Београд, 18.03.1980.
- Vlada UROSEVIĆ, Predgovor za katalog, Galerija Jugoslovenskog kulturnog centra, Pariz, 1980.
- Иван НАУМОВ, „Метафори со квадратна хармонија“, *Нова Македонија*, 27.06. 1980.
- Мира ПОПОВИЌ ШТРИКА, „Оригиналноста на уметничкиот израз“, *Просветена жена*, април 1980.
- Ratimir PAVLOVIĆ, Predgovor za katalog, Salon 77, Niš, мај 1981.
- Dusan BOSKOVIĆ, „Klokottristicke slike“, *Praktična žena*, 28 11.1981.
- „Признање југословенској сликарки у Паризу“, *Дневник*, Нови Сад, 14. 04. 1981, стр.13.
- Д. Д., „Изложба на Демниевска во Битола“, *Нова Македонија*, 22.09.1981, стр. 08.
- Е. А., „Изненадити једноставношћу“, *Народне новине*, Ниш, 15.05.1981.
- „Слике Евгеније Демниевске“, *Народне новине*, Ниш, 13.05.1981, стр. 16.
- „Излаже Евгенија Демниевска“, *Народне новине*, Ниш, 12.05.1981, стр. 11.
- Борис ПЕТКОВСКИ, *Современо македонско сликарство*, Македонска ревија, Скопје, 1981, стр. 64.

- Предраг ПАЈКИЋ, „Поетска визија света“, *Светлоси*, Крагујевац, 18.06.1981.
- Dragoslav SAVIĆ, „Slike na rasklapanje“, *Duga*, Beograd, 29.08.1981.
- Мирјана ЖИВКОВИЋ, „Слике Евгеније Демниевске“, *Полиџика*, Београд, 25.06.1982.
- Предраг БОГДАНОВИЋ Ци, „Боја Евгеније Демниевске“, *Књижевна реч*, Београд, 25.07.1982.
- Миња ЦЕЛАР, „Иста слика више начина“, *Полиџика експрес*, Београд, 29.06.1982.
- Зоран МАРКУШ, „Својим путем“, *Борба*, Београд, 13.07.1982.
- „Демниевска у Паризу“, *Полиџика експрес*, Београд, 03.06.1982.
- Donatella MICAULT, „Un peintre un oeuvre“ Evgenija Demnievska, *Nouvelliste et Feuille d'Avis du Valais*, Suisse, 24.06.1982.
- Donatella MICAULT, „Evgenija Demnievska“, *La press française*, 06.02.1982.
- Ефтим КЛЕТНИКОВ, „Ако исчезне цртежот, ќе исчезне и човекот“, *Просветена жена*, Скопје, септември 1982.
- Ирина СУБОТИЋ, „Снага тишине и мира“, *Књижевне новине*, 08.07.1982.
- Јерко ДЕНЕГРИ, каталог, Галерија Културног центра, Београд, јун 1982.
- Бранка БОГАВАЦ, „Слика може да се мултиплицира“, *Књижевне новине*, 22 април 1982.
- Зоран МАРКУШ, „Салон компромиса“, *Борба*, Београд, 1982.
- Момчило STOJANOVIĆ, „Saloni koji traju u тишини“, *Vjesnik, Zagreb*, 12.11.1982, str. 09.
- Коста ВАСИЉКОВИЋ, „Апсурдни друштвени екстериторијалитет“, *Комуниз*, Београд, 12.11.1982, стр. 22.
- NAGRADE, *Oko, Zagreb*, 11.11.1982, str. 18.
- Р. КУЗМАНОВСКИ, „Одроз на ликовните стремежи“, *Нова Македонија*, Скопје, 11.11.1982, стр. 10.
- Марина МАРИЧИЋ, „Мало се дешава?“, *ТВ Новост*, Београд, 05.11.1982, стр. 02.
- З. ГРАСИ, „Салон смелости и страха“, *Илустрирана Полиџика*, Београд, 02.11.1982, стр. 32.
- Драгољуб МИЛАДИНОВИЋ, „Цвет који треба неговати“, *Победа*, Крушевац, 06.08.1982, стр. 11.
- М. Ж., „Слике Евгеније Демниевске“, *Полиџика*, Београд, 25.06.1982, стр. 12.
- Танјуг, „Изложба Демниевске у Паризу“, *Јединство*, Приштина, 01.06.1982.
- Љиљана ДИРЈАН, „Џексон Полок и останатите јавачи на апокалипсата“, *Нова Македонија*, 21.02.1982, стр.10.
- Ђорђе ЈОВИЋ, „Дотрајала схема“, *Дневник*, Нови Сад, 18.11.1982, стр. 09.
- Nagrade Oktobarskog salona, *Slobodna Dalmacija*, Split, 21.10.1982, str. 03.
- Мирјана ЖИВКОВИЋ, „Изложба изложбу сустиже“, *Полиџика*, Београд, 27.04.1983.
- Jadranka DIZDAR, „Da bude kao jutro“, *Susreti, Mladost*, Beograd, 10.01.1983.
- Ефтим КЛЕТНИКОВ, „Можам ли да знам“, *Просветена жена*, Скопје, октомври 1983.
- „Opet izložba“, *TV revija*, septembar 1983
- Jadranka VINTERHALTER, *Slika - Postojanost senzibiliteta*, Muzej savremene umetnosti Beograd, 1983.
- М. Ч. М., „Постојаност сензибилитета“, *Полиџика експрес*, Београд, 28.04.1983, стр. 08.
- М. Ж., „Критичари предложили - публика бира“, *Полиџика*, Београд, 15.07.1983, стр.12.
- С(офија). Ѓ(УРОВСКА)., „Отворена изложба на Евгенија Демниевска“, *Нова Македонија*, 07.02.1984, стр. 09.
- Софија ЃУРОВСКА, „Да се купува идејата - а не делото“, *Нова Македонија*, Скопје, 11.02.1984.
- Мира ПОПОВИЌ СТРИКА, „Уметност је покварлива роба“, *Књижевна реч*, Београд, 25.05.1984
- Ладислав БАРИШИЌ, „Медитација као предуслов за сликата“, *Нова Македонија*, Скопје, 24.02.1984.
- Конча ПИРКОСКА, „Мобилни слики“, *Просветена жена*, Скопје, 1984.
- Ladislav BARISIĆ, „Monografija i privatna galerija“, *Oko, Zagreb*, 12-26 travanj 1984.
- Софија ЃУРОВСКА, Разговор со повод: „Евгенија Демниевска“, *Нова Македонија*, Скопје, 02.02.1984.
- Srba IGNJATOVIĆ, Predgovor za katalog, *Galerija Energoinvest, Sarajevo*, mart 1984.
- „Медитација како предуслов за сликата“, *Екран*, Скопје, 24.02.1984.
- В.С., „Средба со Демниевска“, *Вечер*, Скопје, 10.02.1984.
- „Crtezi Evgenije Demnievske“, *Energoinvest, Sarajevo*, 19.03.1984.
- В.РАЏИН, „Slika kao mreza mogucnosti“, *Oslobođenje*, Sarajevo, 18.03.1984.
- Јуре МИКУЖ, Предговор за каталог, Ликовен салон, Титов Велес, октомври/ноември, 1985.
- Софија ЃУРОВСКА, „Изложба на Евгенија Демниевска“, *Нова Македонија*, Скопје, 31.10.1985.
- Софија ЃУРОВСКА, „Значењето на ликовната идеја“, *Нова Македонија*, Скопје, 01.11.1985.
- Gérard XURIGUERA, „Les Figurations“, *Editions Mayer, Décembre* 1985.
- М. NENADIĆ, «Dosla bih ponovo», *Zrenjanjin, Zrenjanin*, 04.10.1985.
- Влада УРОШЕВИЌ, камерна изложба, „Евгенија Демниевска“, *Сшудио Б*, Скопје, 06 - 11.02.1984.
- Срба ИГЊАТОВИН, „Запис о Демниевској“, *Књижевне новине*, Београд, 15.10.1986.
- Ефтим КЛЕТНИКОВ, „Во знакот на ерос“, *Просветена жена*, Скопје, ноември 1986.

- Gérard XURIGUERA, „Le dessin“, Editions Mayer (Jesa Denegri writes about Evgenija Demnievska).
- Владимир ВЕЛИЧКОВСКИ, *Ероџизмоџ во современаџа македонска ликовна уметносџ*, Центар за култура и информации, Скопје, 1986.
- Владимир ВЕЛИЧКОВСКИ, *Геометризмџ и неговите видови во македонскоџо сликарство*, Музеј на Македонија, Скопје, 1987.
- Srba IGNJATOVIĆ, Tekst za katalog, Galerija Kulturnog centra u Beogradu, jun 1987.
- „Demnievska, Đamonja, Burić, De Gregoria“, *Vjesnik*, Zagreb, 18.11.1987.
- Василије Б. СУЈИЋ, „Састави ако можеш“, *Вечерње Новостџ*, Београд, 30.06.1987.
- Зоран МАРКУШ „Стваралачки преображај“, *Полиџика*, Београд, 28.06.1987.
- Душан РАДОВАНОВИЋ, „Сусрети париских и наших сликара“, *Полиџика*, Београд, 05.04.1987.
- Simon-LANNUZEL „Tout est en tout“ (Sve je u svemu), Ouest France, 01.03.1988.
- Andrej TIŠMA, „Umetnicko – eticko“, Galerija „Likovna jesen“, Sombor, oktobar 1988.
- Дубравка ЛАКИЋ, „Као игра слагалица“, *Полиџика*, Београд, 25.09.1989.
- Irina SUBOTIĆ, test u katalogu za projekat „Linija“ Istanbul-Beograd, II Internacionalno Bijenale, Istanbul, 1989 (mali katalog stampан posle realizacije telefaks projekta).
- Mira POPOVIĆ, „Pokretni praznik Evgenije Demnievske“, „Linija“ Moskva-Beograd-Groznjan-Pariz-Brest iz Beograda, 14 maj 1990.
- Marcel AUDUREAU, „Tacka. Nov red“, „Linija“ Moskva-Beograd-Groznjan-Pariz-Brest, 14 maj, iz Pariza.
- I. PIROGOVA, Tekst za katalog, „Linija“ Moskva-Beograd-Groznjan-Pariz-Brest, 14 maj 1990, iz Moskve.
- Mirjana PAVIC, Tekst za katalog, „Linija“ Moskva-Beograd-Groznjan-Pariz-Brest, 14 maj 1990, iz Groznjana.
- Yann GUIVARC’H, Tekst za katalog, „Linija“ Moskva-Beograd-Groznjan-Pariz-Brest, 14 maj 1990, iz Bresta.
- Софија ЃУРОВСКА, „Напуштање на власта на делото“, *Нова Македонија*, Скопје, 05.05.1990.
- Дубравка ЛАКИЋ, „Пројекат Линија Евгеније Демниевске“, *Полиџика*, Београд, 14.05.1990.
- Мира ВЛАЈИЋ, „Рушите изложбу“, *Новостџ*, Београд, 04.02.1990.
- Мира ВЛАЈИЋ, „Линија за свет“, *Вечерње новостџ*, Београд, 14.05.1990.
- Ira PIROGOVA, „Ot Urala do Atlantiki“, *Sovjetskaja kultura*, 02.06.1990.
- Јован ПАВЛОВСКИ, „Мрежа контаката и раздвајања“, *Нова Македонија*, Скопје, 22.05.1990.
- Simon-LANNUZEL, „Snazan trenutak komunikacije“ (Un grand moment de communication), „Umetnicki performans Evgenije Demnievske“, Ouest France, Brest, 16.05.1990.
- „Линија Евгеније Демниевске“, *Борба*, Београд, 14.05.1990.
- Ivana KUZMANOVIĆ, „Evgenija Demnievska - Linija“, *Likovni život*, 15-19. 04.1991.
- Владимир ВЕЛИЧКОВСКИ, „Нова медиумска комуникација“, *Нова Македонија*, Скопје, 24.04.1991.
- Зоран МАРКУШ, „Линија Евгеније Демниевске“, *Полиџика*, Београд, 25.04.1991.
- Дубравка ЛАКИЋ, „Линија Евгеније Демниевске“, *Полиџика*, Београд, 14.04.1991.
- Душан ЂОКИЋ, „Ритмови у простору“, *Панчевац*, Панчево, 20.12.1991.
- Изложба радова Евгеније Демниевске, *Панчевац*, Панчево, 28.11.1991.
- Миња ЈОВАНОВИЋ, „Гледаоци кроје слику“, *Новостџ*, Београд, 28.12.1991.
- Саво ПОПОВИЋ, „Просторно-временска скулптура“, *Борба*, Београд, 17.04.1991.
- Сања ПАЈИЋ, „Бескрајне могућности експеримента“, Промена једначине, *Пољеди*, Крагујевац, 03.05.1991.
- М. Ч. М., „Визуелни експерименти“, *Полиџика ексџрес*, Београд, 25.12.1991.
- Љиљана ЦИНКУЛ, „17 тачака линије“, текст за каталог, Савремена галерија Центра за културу Олга Петров, Панчево, 17.12.1991.- 01.10.1992.
- Мирјана ЖИВКОВИЋ, „Време за нову уметност“, *Полиџика*, Београд, 12.01.1992.
- „Евгенија Демниевска“, *Нова Македонија*, Скопје, 1992.
- Co-inCidences, umetnosti tehnoloske komunikacije, Co-incidences sveske, realizovali Rolland Caignard i Mariateresa Schiavino, 74 rue Breteuil, 13 006 Marseille-France, jun 1995
- „Cyber-Dada Beat-Beep-Bit Generation“, Night No 33, New York, december 1996.
- Небојша ЈАКОНОВ, „Последен хепенинг“, *Пулс*, Скопје, 26 април 1996.
- Соња АБАЦИЈЕВА, *Длабоко гишење*, Скенпоинт, Скопје, 2001, стр. 24, 25, 26, 106, 107, 166, 175, 177, 187.
- Борис ПЕТКОВСКИ, *Сџуди за современаџа македонска уметносџ*, Македонска цивилизација, Скопје, 2001, стр. 172.
- Соња АБАЦИЈЕВА, *Игеја - шека*, Музеј на современата уметност, Скопје, 2003, стр. 439, 450, 453.
- М.К., „Curriculum vitae“ на Демниевска“, *Вечер*, Скопје, 24.04.1996.
- М. КОСТОВА, „Креирање мрежа на релации“, *Вечер*, Скопје, 07.05.1996.
- Софија ЃУРОВСКА, „Пројект“ на Евгенија Демниевска, *Нова Македонија*, Скопје, 22.04.1996.
- Софија ЃУРОВСКА, „Европски тренинг“, *Нова Македонија*, Скопје, 03.05.1996, стр. 08.

ETW '97 (European Telework), 18 September 1997, volume 1, issue 3, "Eurinome's Gambit/Chaos in Action", 4-8 November 1997.

Nataša POPIVODA, „Evrinomin gambit-Haos u akciji“, *Likovni život*, broj 69-70, 1997, str. 43-46.

Nataša POPIVODA, „Evrinomin gambit/Haos u akciji“, *Likovni život*, broj 71-72 1997, strana 43-46.

Nataša POPIVODA, „Estetičko društvo Srbije“, *Zbornik radova „Cemu umetnost?“*, „Svemu uprkos, umetnost“, 1998. st. 35-39.

Nina ŽIVANČEVIĆ, „Paris Roundtable“, N.Y. Arts, 24.09.1998.

Positionen 34 (Nemacka), Januar 1988, „Eurinome's Gambit, Za kolektivno umetničko stvaralastvo.

Nina ŽIVANČEVIĆ, „ Letter from Paris, N.Y. Arts 27, December 1998.

Anguéliki GARIDIS, „Susret sa Evgenijom Demnievskom, multimedijalnom umetnicom“, Paris, jun 1999.

Андреј ТИШМА, „Уметник случај“, *Дневник*, Нови Сад, 02.09.2000.

Андреј ТИШМА, „Тражење вишег реда“, *Дневник*, Нови Сад, 25.11.2000.

Genco GULAN, „Chaos in Action 1997/1998/ 2000/“, *Arredamento Mimarlik*, Turkey, January 2000.

Genco GULAN, „Dekodiranje digitalne revolucije: Efekti network komunikacije na socijalne promene“ *New School University*, New York, Media, 2001.

Andrej TIŠMA, *Sublimni objekti - primeri likovne umetnosti u Jugoslaviji na kraju 20. veka*, Prometej, Novi Sad, 2002.

Ljiljana CINKUL, *Čuvari umetnicke tajne*, Klio, Beograd, 2002.

Andrej TIŠMA, „Digitalni pogled spolja“, predgovor za katalog, *Likovni salon Kulturnog centra Novog Sada*, Novi Sad, oktobar 2004.

Aleksandar SEKULIĆ, tekst za katalog, *Galerija Haos*, Beograd, mart 2006.

Srđan-Đile MARKOVIĆ, Evgenija Demnievska u Haosu *Glas*, Beograd, 14.03.2006.

Haos, Izložba Evgenije Demnievske, *Dnevne novine*, Beograd, 14.03.2006.

M.G., „Radovi Evgenije Demnievske u Haosu“, *Blic*, 14.03.2006.

M. JOVANOVIĆ, „Umetnost komunikacija: Čovek, prostor, znak“, *Danas*, 14.03.2006.

С.П., „Цртежи запитаности“, *Вечерње Новости*, издање за Београд, 14.03.2006.

Srđan-Đile MARKOVIĆ, „Umetnik kao digitalni nomad“, *Glas*, 21.03. 2006.

Саво ПОПОВИЋ, „ астанем пред сликом која говори“, *Вечерње Новости*, Београд, 29.03.2006.

М.Ћ., „Цртеж и инсталације“, *Полиџика*, Београд, 23.03.2006.

Културни водич, „Између“, Београд, 01-07.04.2006.

mts.CLUB, Izložba Evgenije Demnievske, najava, mart 2006.

Nadlanu.com., „Izmedju“, najava 14.04.2006.

Anguéliki GARIDIS, *Vidljivo/Nevidljivo* (tekst u katalogu), *Galerija Grafički kolektiv*, Beograd, 2007.

Jovan DESPOTOVIĆ, „Rasprava o utopijama modernizma“, *Paviljon Cvijeta Zuzoric*, Beograd, 06.09-28.09.2007.

Nina ŽIVANCEVIĆ, „*SLAVES et NOMADES*“, jedanaest umetnica (tekst u katalogu), *Galerija Les Singuliers*, 138, Boulevard Haussmann, 75008 Paris, 11-25 april 2011.

М.Р., „Визуелно грађење простора“, *Борба*, Београд, 27.09.2007.

Марика БОЧВАРОВА ПЛАВЕВСКА, *Невидливиот ѝејаз*, НУ Музеј на современата Уметност, Скопје, 2011, стр. 16, 25.

Anguéliki GARIDIS, „Signer le vide“ „Potpisivanje praznog“ (tekst u katalogu), *Bijenale Durdan*, jun 2016.

Genco Gulan pominje projekat „Evrinomin Gambit/Haos u akciji“:

ISEA2004 | Conference proceedings JIP - JavaMuseum Interview Project » Interview: Genco Gulan www.banffcentre.ca/bnmi/programs/archives/2005/refresh/docs/conferences/Genco_Gulan.pdf Web Biennial: Information from Answers.com

Andrej Tisma pominje projekat Evrinomin Gambit/Haos u akciji : www.isea-web.org/inl/inl102.html

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

7.038(497.7)(06.064)Демниевска, Е.

ДЕМНИЕВСКА, Евгенија

Избрани дела 1967-2017 : Даут Пашин амам, Октомври 2017 / Евгенија Демниевска ; [текст Ана Франговска, Ангелики Гаридис ; превод на англиски Дарко Путилов] = selected works : Daut Pasha Hamam, October / 2017 / Evgenija Demnievska ; [text Ana Frangovska, Angeliki Garidis ; English translation: Darko Putilov] : œuvres choisies : Hamami Daut Pashës, Nëntor/2017. - Скопје : НУ Национална галерија на Македонија = Скопје : NI National gallery of Macedonia = IK Galeria Kombëtare e Maqedonisë, 2017. - 160 стр. : илустр. ; 27 см

Текст на мак. и англ. јазик

ISBN 978-608-257-012-9

1. Насп. ств. насл.

а) Сликаство - Цртеж - Перформанс - Македонија - Изложби

COBISS.MK-ID 104235274

DEMNEVSKA
ДЕМНИЕВСКА

ДЕМНИЕВСКА DEMNEVSKA

ngm